

Κοινοποίηση προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή του Σχεδίου Μέτρων της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον Ορισμό, την Ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές:

- **Τερματικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής [ΑΓΟΡΑ 4, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2014 (χονδρική αγορά παροχής πρόσβασης υψηλής ποιότητας σε σταθερή θέση (Wholesale high-quality access provided at a fixed location – WHQAFL)],**
- **Ζευκτικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής [ΑΓΟΡΑ 14, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003],**
- **Μισθωμένων γραμμών λιανικής με χωρητικότητες έως και 2 Mbps [ΑΓΟΡΑ 7, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003],**

σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 16, 43 παρ. 3 και 45 παρ. 1 του Ν. 4070/2012 (ΦΕΚ 82/Α/10.04.2012), και το άρθρο 7 παρ. 3 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ, όπως τροποποιηθείσα ισχύει

Περιεχόμενα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1 Διαδικασία Ανάλυσης Αγορών	1
1.2 Περίληψη Σχεδίου Μέτρων της ΕΕΤΤ	4
2. ΣΧΕΔΙΟ ΜΕΤΡΩΝ	6
2.1 ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	6
2.1.1 Στόχοι πολιτικής και Γενικές Αρχές Ρυθμιστικού Πλαισίου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών	6
2.1.2 Κανονιστικό Πλαίσιο	7
2.1.3 Μεθοδολογία προσδιορισμού των σχετικών αγορών σύμφωνα με τη Σύσταση 2014	11
2.1.4 Η από την ΕΕΤΤ ακολουθούμενη διαδικασία ορισμού και ανάλυσης αγορών	15
2.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΜΙΣΘΩΜΕΝΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ ΛΙΑΝΙΚΗΣ	18
2.2.1 Αποτελέσματα του δεύτερου κύκλου της ανάλυσης αγορών μισθωμένων γραμμών λιανικής και χονδρικής / Ισχύουσα ρύθμιση κατά το χρόνο της ανάλυσης / κοινοποίησης	18
2.2.2 Χαρακτηριστικά της λιανικής αγοράς μισθωμένων γραμμών	20
2.2.2.1 Εισαγωγή	20
2.2.2.2 Η εξέλιξη της αγοράς	21
2.3 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗ ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΥΨΗΛΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΕΣΗ (ΑΓΟΡΑ 4)	26
2.3.1 Ορισμός Σχετικής Αγοράς	26
2.3.1.1 Πλαίσιο	26
2.3.1.2 Εξέταση του εάν τα προϊόντα ευρυζωνικής λιανικής πρόσβασης για τη μαζική αγορά και τα προϊόντα πρόσβασης υψηλής ποιότητας αποτελούν τμήματα της ίδιας αγοράς.	29
2.3.1.3 Υπηρεσίες μετάδοσης δεδομένων Ethernet	33
2.3.1.4 Υποκατάσταση όλων των χωρητικότητας ΜΓ λιανικής	35
2.3.1.5 Οι αναλογικές και ψηφιακές μισθωμένες γραμμές ανήκουν στην ίδια αγορά λιανικής;	40
2.3.1.6 Υπηρεσίες μετάδοσης δεδομένων VPN	42
2.3.1.7 Η Σχετική Γεωγραφική Αγορά	45
2.3.1.8 Συμπέρασμα	48

2.3.2	Ανάλυση της λιανικής αγοράς μισθωμένων γραμμών απουσία ρύθμισης στις ανάντη αγορές	49
2.4	ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΥΨΗΛΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΕΣΗ (ΑΓΟΡΑ 4/2014)	52
2.4.1	Χαρακτηριστικά των χονδρικών προϊόντων μισθωμένων γραμμών	52
2.4.1.1	Εισαγωγή	52
2.4.2	Η εξέλιξη της αγοράς	52
2.4.3	Χονδρική αγορά παροχής πρόσβασης υψηλής ποιότητας σε σταθερή θέση	55
2.4.4	Αντικείμενο εξέτασης	56
2.4.5	Καθορισμός ορίων μεταξύ τερματικών και ζευκτικών τμημάτων ΜΓ	57
2.4.6	Υποκατάσταση αναλογικών και ψηφιακών κυκλωμάτων χονδρικής στην αγορά τερματικών τμημάτων ΜΓ	60
2.4.7	Υποκατάσταση χονδρικών υπηρεσιών ΜΓ πάνω από διαφορετικά μέσα, ενσύρματα ή ασύρματα	61
2.4.8	Υποκατάσταση μεταξύ κυκλωμάτων Ethernet και παραδοσιακών ΜΓ χονδρικής	63
2.4.9	Υποκατάσταση τερματικών ή / και ζευκτικών τμημάτων διαφορετικής χωρητικότητας	65
2.4.10	Υποκατάσταση μεταξύ προϊόντων υψηλής ποιότητας για τη μαζική αγορά και τερματικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής	68
2.4.11	Συμπερίληψη της ιδιοπαροχής στις χονδρικές αγορές ΜΓ	70
2.4.12	Σχετική γεωγραφική αγορά	72
2.4.13	Συμπέρασμα	78
2.5	Δοκιμασία των 3 κριτηρίων αναφορικά με την αγορά ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής	79
2.5.1	Πλαίσιο	79
2.5.2	Φραγμοί εισόδου και επέκτασης	79
2.5.3	Ζητήματα δυναμικής – Απουσία τάσης προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό	82
2.5.4	Ανεπάρκεια μόνου του δικαίου περί ανταγωνισμού	83
2.5.5	Γενικό συμπέρασμα	84
2.6	ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΓΟΡΑΣ	85
2.6.1	Πλαίσιο	85
2.6.2	Μερίδια αγοράς	86
2.6.3	Υψηλοί φραγμοί εισόδου και επέκτασης	89
2.6.3.1	Οικονομίες κλίμακος και σκοπού σε συνδυασμό με μη ανακτήσιμο κόστος	89
2.6.3.2	Φραγμοί μεταστροφής	90

2.6.4	Απουσία ή ύπαρξη μικρής αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος	91
2.6.5	Αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές	91
2.6.6	Γενικό Συμπέρασμα	92
2.7	ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	93
2.7.1	Ανάγκη Ex ante Ρύθμισης	93
2.7.2	Προβλήματα Ανταγωνισμού	94
2.7.3	Δυνατές Κανονιστικές Υποχρεώσεις	98
2.7.3.1	Υποχρέωση πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου	98
2.7.3.2	Υποχρέωση διαφάνειας	99
2.7.3.3	Υποχρέωση αμεροληψίας	100
2.7.3.4	Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού	100
2.7.3.5	Υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης	101
2.7.4	Υφιστάμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις	103
2.7.5	Κατευθύνσεις για την Επιλογή Υποχρεώσεων	103
2.7.6	Προτεινόμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις	104
2.7.6.1	Υποχρέωση πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου στις αγορές τερματικών τμημάτων και ζευκτικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών	104
2.7.6.2	Υποχρέωση Αμεροληψίας (Μη Διακριτικής Μεταχείρισης) στις αγορές τερματικών τμημάτων και ζευκτικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών	111
2.7.6.3	Υποχρέωση Διαφάνειας στις αγορές τερματικών τμημάτων και ζευκτικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών	115
2.7.6.4	Υποχρέωση Λογιστικού Διαχωρισμού στις αγορές τερματικών τμημάτων και ζευκτικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών	119
2.7.6.5	Υποχρέωση Ελέγχου Τιμών και Κοστολόγησης στις αγορές τερματικών τμημάτων και ζευκτικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών	120
2.8	Υποχρεώσεις παροχής χονδρικών προϊόντων (αγοράς 4) υπολοίπων παρόχων βάσει της ΑΠ ΕΕΤΤ 792/07/2016	124
2.9	Εξέταση των Επιπτώσεων της Ρύθμισης των χονδρικών Αγορών ΜΓ στη Συσχετιζόμενη Αγορά Λιανικής	126
2.9.1	Ανάλυση της σχετικής αγοράς ΜΓ λιανικής βάσει της μεθοδολογίας modified Greenfield μετά τη ρύθμιση των αγορών ΜΓ χονδρικής	126
2.9.2	Η εφαρμογή της δοκιμασίας των τριών κριτηρίων στην αγορά ΜΓ λιανικής με χωρητικότητα έως και 2 Mbps	127
2.9.2.1	Πλαίσιο	127

2.9.2.2 Εξέταση της δοκιμασίας των τριών κριτηρίων	128
2.9.3 Άρση της ρύθμισης – Μεταβατικές διατάξεις	130
3. Παράρτημα 1 – Προσφορά Αναφοράς	131

Πίνακας 1: Αριθμός αναλογικών κυκλωμάτων ΜΓ λιανικής	21
Πίνακας 2: Αριθμός ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ λιανικής με χωρητικότητα ≤ 2 Mbps	21
Πίνακας 3: Αριθμός ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ DC IP VPN λιανικής με χωρητικότητα ≤ 2 Mbps	21
Πίνακας 4: Αριθμός ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ και ΜΓ DC IP VPN λιανικής με χωρητικότητα ≤ 2 Mbps	22
Πίνακας 5: Αριθμός ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ λιανικής με χωρητικότητα > 2 Mbps	22
Πίνακας 6: Αριθμός ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ DC IP VPN λιανικής με χωρητικότητα > 2 Mbps	22
Πίνακας 7: Αριθμός ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ και ΜΓ DC IP VPN λιανικής με χωρητικότητα > 2 Mbps	22
Πίνακας 8: Μερίδια αγοράς ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ λιανικής με χωρητικότητα ≤ 2 Mbps	23
Πίνακας 9: Μερίδια αγοράς ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ DC IP VPN λιανικής με χωρητικότητα ≤ 2 Mbps	23
Πίνακας 10: Μερίδια αγοράς ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ και ΜΓ DC IP VPN λιανικής με χωρητικότητα ≤ 2 Mbps	23
Πίνακας 11: Μερίδια αγοράς ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ λιανικής με χωρητικότητα > 2 Mbps	23
Πίνακας 12: Μερίδια αγοράς ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ DC IP VPN λιανικής με χωρητικότητα > 2 Mbps	24
Πίνακας 13: Μερίδια αγοράς ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ και ΜΓ DC IP VPN λιανικής με χωρητικότητα > 2 Mbps	24
Πίνακας 14: Μερίδια αγοράς συνόλου Μισθωμένων Γραμμών λιανικής (περιλαμβάνονται αναλογικά, ψηφιακά κυκλώματα και ΜΓ DC IP VPN)	24
Πίνακας 15: Σύγκριση τιμών παραδοσιακών ΜΓ και ΜΓ Ethernet	34
Πίνακας 16: Κόστος αστικών και υπεραστικών μισθωμένων κυκλωμάτων	37
Πίνακας 17: Κόστος αστικών και υπεραστικών μισθωμένων κυκλωμάτων Ethernet	39
Πίνακας 18: Αριθμός κυκλωμάτων ΜΓ λιανικής μαζί με αναλογικά	49
Πίνακας 19: Μερίδια αγοράς κυκλωμάτων ΜΓ λιανικής μαζί με αναλογικά	49
Πίνακας 20: Αριθμός αναλογικών τερματικών κυκλωμάτων	52
Πίνακας 21: Αριθμός τερματικών κυκλωμάτων με χωρητικότητα ≤ 2 Mbps (μαζί με αναλογικά)	52
Πίνακας 22 : Αριθμός τερματικών κυκλωμάτων με χωρητικότητα > 2 Mbps	53
Πίνακας 23: Αριθμός τερματικών κυκλωμάτων	53
Πίνακας 24: Αριθμός ζευκτικών κυκλωμάτων	53
Πίνακας 25: Μερίδια αγοράς τερματικών κυκλωμάτων με χωρητικότητα ≤ 2 Mbps (συμπεριλαμβανομένων των αναλογικών κυκλωμάτων)	53
Πίνακας 26: Μερίδια αγοράς τερματικών κυκλωμάτων με χωρητικότητα > 2 Mbps	54

Πίνακας 27: Μερίδια αγοράς τερματικών κυκλωμάτων (με συμπερίληψη αυτοπαραχόμενων κυκλωμάτων μόνο του ΟΤΕ)	54
Πίνακας 28: Μερίδια αγοράς τερματικών κυκλωμάτων (με συμπερίληψη αυτοπαραχόμενων κυκλωμάτων ΟΤΕ και εναλλακτικών παρόχων)	54
Πίνακας 29: Μερίδια αγοράς ζευκτικών κυκλωμάτων	54
Πίνακας 30: Σύγκριση τιμών αναλογικού κυκλώματος M 1040 με ψηφιακό κύκλωμα 64 Kbps	60
Πίνακας 31: Τιμές ΟΤΕ για τερματικά τμήματα ΜΓ χονδρικής (PDH/SDH) και συνδέσεις Ethernet, 5 km, Ευρώ ανά έτος	64
Πίνακας 32: Χονδρικές τιμές κυκλωμάτων Ethernet	66
Πίνακας 33: Τιμές χονδρικής ζευκτικών τμημάτων ΜΓ του ΟΤΕ	67
Πίνακας 34: Μερίδια λιανικής στις διάφορες περιοχές	75
Πίνακας 35: Μερίδια χονδρικής αγοράς τερματικών τμημάτων ΜΓ στις διάφορες περιοχές	76
Πίνακας 36: Μερίδια χονδρικής αγοράς τερματικών τμημάτων ΜΓ στις διάφορες περιοχές με συμπερίληψη της αυτοπαραγωγής των εναλλακτικών παρόχων	76
Πίνακας 37: Μερίδια αγοράς για ζευκτικά κυκλώματα	82
Πίνακας 38: Μερίδια αγοράς τερματικών τμημάτων ΜΓ	87
Πίνακας 39: Μερίδια αγοράς τερματικών τμημάτων με συμπερίληψη ιδιοπαραγωγής ΟΤΕ και Εναλλακτικών για το έτος 2017	88
Πίνακας 40: Μερίδια αγοράς ζευκτικών τμημάτων ΜΓ	89

Πίνακας Περιεχομένων Κοινοποίησης

Στην παρούσα Κοινοποίηση παρουσιάζονται το Σχέδιο Μέτρων, η σχετική εθνική δημόσια διαβούλευση που διεξήγαγε η ΕΕΤΤ, τα σχόλια των συμμετεχόντων και οι απαντήσεις της ΕΕΤΤ στα σχόλια αυτά αναφορικά με τον 3ο κύκλο ανάλυσης των αγορών: (i) Τερματικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής [ΑΓΟΡΑ 4 Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2014], (ii) Ζευκτικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής [ΑΓΟΡΑ 14, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003] και (iii) Μισθωμένων γραμμών λιανικής με χωρητικότητες έως και 2 Mbps [ΑΓΟΡΑ 7, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003], σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 16, 43 παρ. 3 και 45 παρ. 1 του Ν. 4070/2012(ΦΕΚ 82/Α/10.04.2012) και το άρθρο 7 παρ. 3 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ, όπως τροποποιηθείσα, ισχύει.

Ειδικότερα:

- **Κεφάλαιο 1 – Εισαγωγή:** Στο πρώτο εισαγωγικό κεφάλαιο της παρούσας κοινοποίησης παρατίθεται η διαδικασία που ακολούθησε η ΕΕΤΤ στην παρούσα ανάλυση καθώς και συνοπτική παρουσίαση του Σχεδίου Μέτρων της ΕΕΤΤ αναφορικά με τις ως άνω αγορές.
- **Κεφάλαιο 2 – Σχέδιο Μέτρων:** Στο δεύτερο κεφάλαιο της παρούσας περιλαμβάνεται το αναλυτικό Σχέδιο Μέτρων της ΕΕΤΤ αναφορικά με τις αγορές (i) Τερματικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής [ΑΓΟΡΑ 4 Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2014], (ii) Ζευκτικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής [ΑΓΟΡΑ 14, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003] και (iii) Μισθωμένων γραμμών λιανικής με χωρητικότητες έως και 2 Mbps [ΑΓΟΡΑ 7, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003].

Ειδικότερα, παρατίθενται:

1. Το νομικό πλαίσιο της ανάλυσης, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών αρμοδιοτήτων της ΕΕΤΤ και της μεθοδολογίας ορισμού και ανάλυσης αγορών, τόσο με βάσει τις γενικές διατάξεις όσο και υπό το φως της σύστασης 2014.
 2. Οι θέσεις της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον Ορισμό, την Ανάλυση του επιπέδου του Ανταγωνισμού και την Επιβολή Ρυθμιστικών Υποχρεώσεων στις ως άνω αγορές, όπως αυτές διαμορφώθηκαν κατόπιν και των σχολίων των συμμετεχόντων στη σχετική εθνική δημόσια διαβούλευση που διεξήγαγε η ΕΕΤΤ.
- **Παράρτημα 1 - Εθνική Δημόσια Διαβούλευση του Σχεδίου Μέτρων αναφορικά με τον 3ο κύκλο Ανάλυσης της ΕΕΤΤ για τον ορισμό, την ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές:**
 - ✓ Τερματικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής χωρητικότητας έως και 2 Mbps [ΑΓΟΡΑ 4 Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2014],
 - ✓ Τερματικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής χωρητικότητας μεγαλύτερης από 2 Mbps [ΑΓΟΡΑ 4 Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2014],
 - ✓ Ζευκτικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής [ΑΓΟΡΑ 14, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003],

- ✓ Μισθωμένων γραμμών λιανικής με χωρητικότητες έως και 2 Mbps [ΑΓΟΡΑ 7, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003],

σύμφωνα με το Άρθρο 17 του Ν. 4070/2012 (ΦΕΚ 82/Α/10.04.2012), και το άρθρο 6 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ, όπως τροποποιηθείσα ισχύει.

Στο πρώτο παράρτημα της παρούσας κοινοποίησης παρατίθεται το κείμενο της εθνικής δημόσιας διαβούλευσης που διεξήγαγε η ΕΕΤΤ αναφορικά με τον ορισμό, την ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού και των προτεινόμενων ρυθμιστικών μέτρων στις ανωτέρω αγορές.

- **Παράρτημα 2 - Απαντήσεις της ΕΕΤΤ στις παρατηρήσεις των συμμετεχόντων παρόχων επί της Εθνικής Δημόσιας Διαβούλευσης του Σχεδίου Μέτρων αναφορικά με τον 3ο κύκλο Ανάλυσης της ΕΕΤΤ για τον ορισμό, την ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές:**

- ✓ Τερματικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής χωρητικότητας έως και 2 Mbps [ΑΓΟΡΑ 4 Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2014],
- ✓ Τερματικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής χωρητικότητας μεγαλύτερης από 2 Mbps [ΑΓΟΡΑ 4 Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2014],
- ✓ Ζευκτικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής [ΑΓΟΡΑ 14, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003],
- ✓ Μισθωμένων γραμμών λιανικής με χωρητικότητες έως και 2 Mbps [ΑΓΟΡΑ 7, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003]

Στο Παράρτημα 2 της παρούσας κοινοποίησης παρατίθενται οι απαντήσεις που παρείχε η ΕΕΤΤ επί των κυριότερων σημείων των παρατηρήσεων των συμμετεχόντων στην διαβούλευση του παραρτήματος 1, καθώς και αυτούσια τα σχόλια των συμμετεχόντων.

- **Παράρτημα 3 –Διεξαγωγή Εθνικής Δημόσιας Διαβούλευσης του Σχεδίου Μέτρων αναφορικά με τον 3ο κύκλο Ανάλυσης της ΕΕΤΤ για τον ορισμό, την ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές:**

- ✓ Τερματικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής [ΑΓΟΡΑ 4 Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2014],
- ✓ Ζευκτικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής [ΑΓΟΡΑ 14, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003],
- ✓ Μισθωμένων γραμμών λιανικής με χωρητικότητες έως και 2 Mbps [ΑΓΟΡΑ 7, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003],

σύμφωνα με το Άρθρο 17 του Ν. 4070/2012 (ΦΕΚ 82/Α/10.04.2012), και το άρθρο 6 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ, όπως τροποποιηθείσα ισχύει

Στο τρίτο παράρτημα της παρούσας κοινοποίησης παρατίθεται το κείμενο της δεύτερης εθνικής δημόσιας διαβούλευσης που διεξήγαγε η ΕΕΤΤ αναφορικά με τον ορισμό, την

ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού και των προτεινόμενων ρυθμιστικών μέτρων στις ανωτέρω αγορές.

- **Παράρτημα 4 - Απαντήσεις της ΕΕΤΤ στις παρατηρήσεις των συμμετεχόντων παρόχων επί της Εθνικής Δημόσιας Διαβούλευσης του Σχεδίου Μέτρων αναφορικά με τον 3ο κύκλο Ανάλυσης της ΕΕΤΤ για τον ορισμό, την ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές:**
 - ✓ Τερματικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής [ΑΓΟΡΑ 4 Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2014],
 - ✓ Ζευκτικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής [ΑΓΟΡΑ 14, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003],
 - ✓ Μισθωμένων γραμμών λιανικής με χωρητικότητες έως και 2 Mbps [ΑΓΟΡΑ 7, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003].

Στο Παράρτημα 4 της παρούσας κοινοποίησης παρατίθενται οι απαντήσεις που παρείχε η ΕΕΤΤ επί των κυριότερων σημείων των παρατηρήσεων των συμμετεχόντων στη δεύτερη διαβούλευση του σχεδίου μέτρων, καθώς και αυτούσια τα σχόλια των συμμετεχόντων.

- **Παράρτημα 5 - Κοινοποίηση προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή του Σχεδίου Μέτρων της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον Ορισμό, την Ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές:**
 - ✓ Τερματικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής [ΑΓΟΡΑ 4, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2014 (χονδρική αγορά παροχής πρόσβασης υψηλής ποιότητας σε σταθερή θέση (Wholesale high-quality access provided at a fixed location – WHQAFL))],
 - ✓ Ζευκτικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής [ΑΓΟΡΑ 14, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003],
 - ✓ Μισθωμένων γραμμών λιανικής με χωρητικότητες έως και 2 Mbps [ΑΓΟΡΑ 7, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003],

σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 16, 43 παρ. 3 και 45 παρ. 1 του Ν. 4070/2012 (ΦΕΚ 82/Α/10.04.2012), και το άρθρο 7 παρ. 3 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ, όπως τροποποιηθείσα ισχύει

Στο Παράρτημα 5 της παρούσας κοινοποίησης παρατίθεται το σχέδιο μέτρων της πρώτης κοινοποίησης της ΕΕΤΤ στην ΕΕ.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Διαδικασία Ανάλυσης Αγορών

Η ΕΕΤΤ διεξήγαγε εθνική δημόσια διαβούλευση αναφορικά με τον ορισμό, την ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές:

- (i) Τερματικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής χωρητικότητας έως και 2 Mbps [ΑΓΟΡΑ 4 Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2014],
- (ii) Τερματικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής χωρητικότητας μεγαλύτερης από 2 Mbps [ΑΓΟΡΑ 4 Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2014],
- (iii) Ζευκτικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής [ΑΓΟΡΑ 14, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003],
- (iv) Μισθωμένων γραμμών λιανικής με χωρητικότητες έως και 2 Mbps [ΑΓΟΡΑ 7, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003]

κατά το διάστημα από 1 Αυγούστου 2018 έως 28 Σεπτεμβρίου 2018, καλώντας τους ενδιαφερόμενους φορείς να υποβάλουν γραπτώς τις απόψεις τους επί του Σχεδίου Μέτρων της ΕΕΤΤ.

Η ΕΕΤΤ αναδιαμόρφωσε το σχέδιο μέτρων με βάση τα σχόλια και τις παρατηρήσεις των συμμετεχόντων στη δημόσια διαβούλευση, καθώς και επιπλέον στοιχείων που συγκέντρωσε από τους παρόχους.

Οι σημαντικότερες διαφοροποιήσεις του Σχεδίου Μέτρων της ΕΕΤΤ σε σχέση με το σχετικό κείμενο της πρώτης εθνικής δημόσιας διαβούλευσης αφορούν τα ακόλουθα σημεία:

- (1) Συμπερίληψη των μισθωμένων γραμμών που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο υπηρεσιών IP VPN σε εταιρικούς πελάτες στη σχετική αγορά λιανικής.
- (2) Ορισμός ενιαίας σχετικής λιανικής αγοράς, η οποία περιλαμβάνει όλες τις χωρητικότητες μισθωμένων γραμμών.
- (3) Συμπερίληψη στην αγορά χονδρικής των ιδιοπαρεχόμενων κυκλωμάτων (self-supply) του ΟΤΕ.
- (4) Ορισμός ενιαίας αγοράς τερματικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής η οποία περιλαμβάνει όλες τις χωρητικότητες μισθωμένων γραμμών, με γεωγραφικό εύρος ολόκληρη την Ελληνική επικράτεια.
- (5) Υποχρεώσεις πρόσβασης: Επιβολή νέας υποχρέωσης πρόσβασης L2 WAP (εικονικό προϊόν επιπέδου 2 – Layer 2 Wholesale Access Product) και των συναφών ευκολιών, διαφοροποίηση των επιβαλλόμενων υποχρεώσεων πρόσβασης στις περιοχές Αθηνών και Πειραιά σε σχέση με την υπόλοιπη ελληνική επικράτεια.

- (6) Υποχρεώσεις αμεροληψίας: υποχρέωση να υποβάλει ο οριζόμενος ως κατέχων ΣΙΑ ΟΤΕ, στην ΕΕΤΤ τις προσφορές του για υπηρεσίες ΜΓ άνω των 100.000 ευρώ/έτος καθώς και υποχρέωση τεχνικής αναπαραγωγιμότητας.
- (7) Υποχρεώσεις ελέγχου τιμών και κοστολόγησης: η ΕΕΤΤ προτείνει την εξαγωγή κοστοστρεφών τιμών από μοντέλο bottom-up LRIC+ της ΕΕΤΤ για τα L2 WAP προϊόντα της αγοράς 4 και από μοντέλα bottom-up, τα οποία θα αναπτύξει ο ΟΤΕ, για τα υπόλοιπα προϊόντα μισθωμένων γραμμών χονδρικής.
- (8) Δυνατότητα παροχής εκπτώσεων όγκου στη χονδρική, εφόσον κάτι τέτοιο αιτιολογηθεί επαρκώς.

Εξαιτίας των σημαντικών τροποποιήσεων του σχεδίου μέτρων μετά την πρώτη δημόσια διαβούλευση, η ΕΕΤΤ έθεσε εκ νέου το διαμορφωμένο κείμενο σε νέα δημόσια διαβούλευση για το διάστημα από 23 Απριλίου 2019 έως και 4 Ιουνίου 2019, καλώντας τους ενδιαφερόμενους φορείς να υποβάλουν γραπτώς τις απόψεις τους επί του Σχεδίου Μέτρων της ΕΕΤΤ.

Με βάση τα νέα σχόλια των συμμετεχόντων στη δεύτερη δημόσια διαβούλευση, η ΕΕΤΤ προέβη σε αλλαγές στο σχέδιο μέτρων, οι σημαντικότερες εκ των οποίων είναι οι ακόλουθες:

- (1) Αποσαφήνιση της υποχρέωσης πρόσβασης του ΟΤΕ σε ασύρματα κυκλώματα ΜΓ ή συνδυασμένα ασύρματα και ενσύρματα, με καθορισμό των περιοχών στις οποίες ο ΟΤΕ οφείλει να παρέχει τα συγκεκριμένα κυκλώματα.
- (2) Αποσαφήνιση της υποχρέωσης πρόσβασης σε ΜΓ χονδρικής υπό τη μορφή Ψηφιακών κυκλωμάτων από άκρο σε άκρο (Point-to-Point) ως προς τη συμπερίληψη κυκλωμάτων από το Φρεάτιο Υποδοχής Παρόχων (ΦΥΠ) έξω από Α/Κ ΟΤΕ έως το σημείο παρουσίας του αιτούντος παρόχου.
- (3) Τροποποίηση της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης με διαγραφή της υποχρέωσης αναγραφής στις συμβάσεις με τους τελικούς του πελάτες διακριτά τις τιμές των κυκλωμάτων αποκλειστικής χωρητικότητας λιανικής. Η εν λόγω υποχρέωση περιορίζεται στις πληροφορίες που υποβάλει ο ΟΤΕ στην ΕΕΤΤ για τις εν λόγω συμβάσεις.
- (4) Καθορισμός σαφούς χρονοδιαγράμματος για την ανάπτυξη του μοντέλου bottom-up LRIC+ του ΟΤΕ για την εξαγωγή των τιμών ΜΓ χονδρικής.
- (5) Καθορισμός του τρόπου προσδιορισμού των τιμών των προϊόντων ΜΓ χονδρικής κατά τη μεταβατική περίοδο που εκκινεί από τη θέση σε ισχύ του τελικού μέτρου ρύθμισης της αγοράς μέχρι την έγκριση από την ΕΕΤΤ του μοντέλου bottom-up LRIC+ του ΟΤΕ για την εξαγωγή των τιμών.

Επίσης, η ΕΕΤΤ τροποποίησε την υπό-ενότητα «Συμπίεση περιθωρίου» προκειμένου να εξαιρούνται από την εφαρμογή της πολύ μεγάλα έργα του Δημοσίου με αριθμό

Μισθωμένων Γραμμών μεγαλύτερο ή ίσο των 10.000, στα οποία ο ΟΤΕ δύναται να προβαίνει σε περαιτέρω εκπτώσεις όγκου οι οποίες ελέγχονται από την ΕΕΤΤ στο πλαίσιο εφαρμογής κανόνων ανταγωνισμού.

Η ΕΕΤΤ κοινοποίησε το σχέδιο μέτρων στην ΕΕ, το BEREC και τις Ρυθμιστικές Αρχές των άλλων Κρατών Μελών στις 21 Ιουνίου 2019. Στις 22 Ιουλίου 2019, η ΕΕ απέστειλε στην ΕΕΤΤ την απόφασή της, ενημερώνοντάς την ότι, όσον αφορά την αγορά τερματικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών χονδρικής, έχει σοβαρές αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα των κοινοποιηθέντων μέτρων με την ενωσιακή νομοθεσία και θεωρεί ότι αυτά θα δημιουργήσουν φραγμούς στην εσωτερική αγορά, όπως προβλέπεται στο άρθρο 7α παράγραφος 1 της οδηγίας πλαισίου. Οι σοβαρές αμφιβολίες της Επιτροπής εντοπίζονται στα ακόλουθα δύο σημεία:

1. Ανεπαρκή στοιχεία που δικαιολογούν την άρση των επανορθωτικών μέτρων πρόσβασης στην Αθήνα και στον Πειραιά.
2. Αδικοιολόγητος αποκλεισμός των πολύ μεγάλων δημόσιων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών από την εκ των προτέρων υποχρέωση συμπίεσης περιθωρίου.

Επιπλέον, η Επιτροπή κάλεσε την ΕΕΤΤ να επανεξετάσει την προσέγγισή της ως προς την ανάπτυξη του μοντέλου κοστολόγησης για τον καθορισμό των τιμών χονδρικής της αγοράς 4 και να αναλάβει πιο ενεργό ρόλο στην εκπόνησή του.

Η ΕΕΤΤ, έχοντας λάβει υπόψη στο μέγιστο βαθμό τις παρατηρήσεις και τις σοβαρές αμφιβολίες που εξέφρασε η Επιτροπή στην απόφασή της, κοινοποιεί το παρόν Σχέδιο Μέτρων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το BEREC και τις Ρυθμιστικές Αρχές των Κρατών Μελών, έχοντας τροποποιήσει κατάλληλα το κείμενο.

Συγκεκριμένα, η ΕΕΤΤ προέβη στις ακόλουθες αλλαγές του κειμένου:

- Στην παράγραφο «2.4.12 Σχετική γεωγραφική αγορά», επικαιροποιήθηκε η ανάλυση των γεωγραφικών στοιχείων και τροποποιήθηκε το συμπέρασμα, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της ΕΕ.
- Διαγράφηκε η παράγραφος «2.7.6.2 Ρυθμιστικές υποχρεώσεις πρόσβασης του ΟΤΕ στην αγορά τερματικών κυκλωμάτων μισθωμένων γραμμών σε περιοχές του νομού Αττικής».
- Διαγράφηκε από την παράγραφο «2.7.6.3 Υποχρέωση Αμεροληψίας (Μη Διακριτικής Μεταχείρισης) στις αγορές τερματικών τμημάτων και ζευκτικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών» η πρόβλεψη διαφοροποίησης των υποχρεώσεων του ΟΤΕ για μεγάλα έργα του Δημοσίου, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της ΕΕ.
- Τροποποίηση της παραγράφου «2.7.6.6 Υποχρέωση Ελέγχου Τιμών και Κοστολόγησης στις αγορές τερματικών τμημάτων και ζευκτικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών»

αναφορικά με την ανάπτυξη του μοντέλου προσδιορισμού των τιμών, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της ΕΕ.

1.2 Περίληψη Σχεδίου Μέτρων της ΕΕΤΤ

Στο πλαίσιο της διαδικασίας ανάλυσης αγορών, η ΕΕΤΤ προέβη σε εξέταση των συνθηκών που επικρατούν στις αγορές:

- (i) Μισθωμένων γραμμών λιανικής [ΑΓΟΡΑ 7, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003], αγορά υπό ρύθμιση βάσει της ΑΠ ΕΕΤΤ 674/008/29.11.2012 (ΦΕΚ 78/Β/2013)
- (ii) Τερματικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής [ΑΓΟΡΑ 4 Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2014], αγορά υπό ρύθμιση βάσει της ΑΠ ΕΕΤΤ 674/009/29.11.2012 (ΦΕΚ 85/Β/2013)
- (iii) Ζευκτικών τμημάτων Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής [ΑΓΟΡΑ 14, Σύστασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2003], αγορά υπό ρύθμιση βάσει της ΑΠ ΕΕΤΤ 674/009/29.11.2012 (ΦΕΚ 85/Β/2013)

Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΤΤ κατέληξε στα εξής αρχικά συμπεράσματα:

- Υπάρχει μία διακριτή αγορά μισθωμένων γραμμών λιανικής, η οποία αφορά τα κυκλώματα που παρέχονται σε εταιρικούς πελάτες πάνω από οποιοδήποτε φυσικό μέσο (δίκτυο χαλκού, δίκτυο οπτικών ινών, ασύρματο δίκτυο).
- Η αγορά ΜΓ λιανικής θα χαρακτηριζόταν από έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού σε περίπτωση απουσίας ρύθμισης σε επίπεδο χονδρικής. Κατά συνέπεια, απαιτείται ρυθμιστική παρέμβαση σε επίπεδο χονδρικής και συγκεκριμένα στις αγορές τερματικών και ζευκτικών κυκλωμάτων χονδρικής για να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες του ανταγωνισμού σε επίπεδο λιανικής.
- Σε χονδρικό επίπεδο ορίζονται οι αγορές:
 - (i) Αγορά τερματικών τμημάτων ΜΓ
 - (ii) Αγορά ζευκτικών τμημάτων
- Το γεωγραφικό εύρος των αγορών τερματικών τμημάτων και ζευκτικών τμημάτων είναι ολόκληρη η Ελληνική επικράτεια.
- Πληρούνται αθροιστικά τα τρία κριτήρια για την αγορά ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής.

- Οι χονδρικές αγορές τερματικών και ζευκτικών τμημάτων δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστικές και ο ΟΤΕ θα πρέπει να οριστεί ως έχων ΣΙΑ σε αυτές.
- Η ΕΕΤΤ προτείνει τις ακόλουθες κανονιστικές υποχρεώσεις για να αντιμετωπίσει την έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού:
 - Υποχρεώσεις πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου,
 - Υποχρεώσεις αμεροληψίας,
 - Υποχρεώσεις διαφάνειας,
 - Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού,
 - Υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης.
- Η ρύθμιση των αγορών ΜΓ χονδρικής αρκεί για να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά τα προβλήματα ανταγωνισμού που εντοπίζονται στην αγορά σε επίπεδο λιανικής.

2. ΣΧΕΔΙΟ ΜΕΤΡΩΝ

2.1 ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1.1 Στόχοι πολιτικής και Γενικές Αρχές Ρυθμιστικού Πλαισίου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών

Η ΕΕΤΤ διεξάγει την ανάλυση αγοράς σύμφωνα με το Νόμο 4070/2012 (ΦΕΚ 82/Α/2012), όπως ισχύει τροποποιηθείς, (εφεξής ο «Νόμος»). Το άρθρο 3 παρ.1 του ν. 4070/2012, το οποίο ενσωματώνει στην εθνική νομοθεσία το άρθρο 8 της Οδηγίας Πλαίσιο, θέτει ως στόχους πολιτικής και γενικές αρχές που διέπουν τη δράση της Εθνικής Ρυθμιστικής Αρχής (της ΕΕΤΤ) κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της στον τομέα παροχής δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών:

- α) Την ελεύθερη παροχή δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών,
- β) την εξασφάλιση σε κάθε επιχείρηση του δικαιώματος παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, εγκατάστασης, επέκτασης, λειτουργίας, ελέγχου και διάθεσης δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών,
- γ) την τήρηση, κατά το μέτρο του δυνατού, της τεχνολογικής ουδετερότητας των κανονιστικών ρυθμίσεων που επιβάλλονται, ιδίως εκείνων που στοχεύουν στη διασφάλιση αποτελεσματικού ανταγωνισμού,
- δ) την προστασία και προαγωγή του ανταγωνισμού στην παροχή δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφών ευκολιών και υπηρεσιών, καθώς και των πολιτικών διασφάλισης του δημόσιου συμφέροντος,
- ε) την συμβολή στην ανάπτυξη της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς,
- στ) την προαγωγή των συμφερόντων των χρηστών.

Το άρθρο 3 παρ. 2 του ως άνω Νόμου ορίζει ότι για την επίτευξη των στόχων που αναφέρονται στην παράγραφο 1, εφαρμόζονται αντικειμενικές, διαφανείς, αμερόληπτες και αναλογικές αρχές ρύθμισης, ιδίως μέσω:

- α) της εξασφάλισης κανονιστικής σταθερότητας, εφαρμόζοντας συνεπή κανονιστική προσέγγιση κατά την επανεξέταση των ρυθμίσεων σε ενδεδειγμένα διαστήματα,
- β) της εξασφάλισης ότι, σε αντίστοιχες περιπτώσεις, δεν γίνεται διάκριση κατά την αντιμετώπιση των επιχειρήσεων που παρέχουν δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών,

γ) της εξασφάλισης του ανταγωνισμού προς όφελος των καταναλωτών και της προώθησης, κατά περίπτωση, του ανταγωνισμού στις υποδομές,

δ) της προώθησης αποτελεσματικών επενδύσεων και καινοτομιών σε νέες και εξελιγμένες υποδομές, εξασφαλίζοντας ότι κάθε υποχρέωση πρόσβασης λαμβάνει υπόψη τους κινδύνους που αναλαμβάνουν οι επιχειρήσεις που πραγματοποιούν τις επενδύσεις και επιτρέποντας διαφορετικές μορφές συνεργασίας μεταξύ των επενδυτών και των φορέων που αιτούνται πρόσβαση, προκειμένου να επιμερίζεται ο επενδυτικός κίνδυνος ώστε να διασφαλίζεται ο ανταγωνισμός στην αγορά και η τήρηση της αρχής της μη διακριτικής μεταχείρισης,

ε) της συνεκτίμησης των διαφορετικών συνθηκών που επικρατούν στις διάφορες γεωγραφικές ζώνες της χώρας, αναφορικά με τον ανταγωνισμό και τους καταναλωτές,

στ) της επιβολής εκ των προτέρων (ex-ante) ρυθμιστικών υποχρεώσεων μόνον εφόσον δεν υφίσταται αποτελεσματικός και βιώσιμος ανταγωνισμός, καθώς και της άρσης των υποχρεώσεων αυτών όταν πλέον πληρούται αυτή η προϋπόθεση,

ζ) του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των βασικών ελευθεριών των πολιτών, όπως κατοχυρώνονται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, καθώς και τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, κατά τη λήψη μέτρων που αφορούν στην πρόσβαση των τελικών χρηστών σε υπηρεσίες και εφαρμογές ή στη χρήση από τους τελικούς χρήστες υπηρεσιών και εφαρμογών μέσω δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Στο πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης, και προς επίτευξη των ανωτέρω στόχων, η ΕΕΤΤ εφαρμόζει αντικειμενικές, διαφανείς, αμερόληπτες και αναλογικές αρχές ρύθμισης για την προώθηση του ανταγωνισμού και τη διασφάλισή του, κατά το μέγιστο, οφέλους για τους τελικούς χρήστες σε επίπεδο τιμής, επιλογών και ποιότητας.

2.1.2 Κανονιστικό Πλαίσιο

Σύμφωνα με το ισχύον εθνικό και κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο¹ αναφορικά με τον ορισμό σχετικών αγορών προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών που

¹Το εν λόγω πλαίσιο συναπαρτίζεται ιδίως από τα κάτωθι νομοθετικά / κανονιστικά κείμενα:

- το Ν. 4070/2012, και ιδίως τα άρθρα 3, 12 περιπτώσεις α, ι, και ια, 16, 17, και τα άρθρα 41 έως και 54, αυτού, (εφεξής ο Νόμος),
- τις Οδηγίες: Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ L 108/33, 24.4.2002, (εφεξής Οδηγία Πλαίσιο), Οδηγία 2002/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους (ΕΕ L 108/7, 24.4.2002), (εφεξής Οδηγία για την Πρόσβαση), και Οδηγία 2002/20/ΕΚ για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ L 108, 24.4.2002), (εφεξής Οδηγία για την Αδειοδότηση), όπως αυτές

επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση, την ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στις ως άνω αγορές, η ΕΕΤΤ καλείται να ορίσει σχετικές αγορές στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες, ιδίως να ορίσει τις σχετικές γεωγραφικές αγορές στην Ελληνική επικράτεια, ακολουθώντας τη διαδικασία ταυτοποίησης και ορισμού αγορών που τίθεται στην Οδηγία Πλαίσιο², όπως αυτή τροποποιηθείσα ισχύει.

Σύμφωνα με το άρθρο 16, παρ. 1 και 24 της Οδηγίας Πλαίσιο, όπως αυτή ισχύει, «1.Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές διεξάγουν ανάλυση των σχετικών αγορών βασιζόμενες στις αγορές που ταυτοποιούνται στη σύσταση και λαμβάνοντας ιδιαιτέρως υπόψη τους τις κατευθυντήριες γραμμές. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η ανάλυση αυτή να διεξάγεται, κατά περίπτωση, σε συνεργασία με τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές ανταγωνισμού. 2. Όταν εθνική ρυθμιστική αρχή, δυνάμει των παραγράφων 3 ή 4 του παρόντος άρθρου, του άρθρου 17 της Οδηγίας 2002/22/ΕΚ (οδηγία για την καθολική υπηρεσία) ή του άρθρου 8 της οδηγίας 2002/19/ΕΚ

τροποποιήθηκαν με την Οδηγία 2009/140/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Νοεμβρίου 2009, για την τροποποίηση των οδηγιών 2002/21/ΕΚ σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2002/19/ΕΚ σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες καθώς και με τη διασύνδεσή τους, και 2002/20/ΕΚ για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (ΕΕ L 337/37, 18.12.2009)

- τις Οδηγίες: Οδηγία 2002/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ L 108/51, 24.4.2002), (εφεξής Οδηγία Καθολικής Υπηρεσίας), Οδηγία 2002/58/ΕΚ σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 για τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για την επιβολή της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών, όπως τροποποιήθηκαν με την Οδηγία 2009/136/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Νοεμβρίου 2009, για την τροποποίηση της Οδηγίας 2002/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών,
- την Οδηγία 2002/77/ΕΚ της Επιτροπής της 16ης Σεπτεμβρίου 2002 σχετικά με τον ανταγωνισμό στις αγορές δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ L 249/21, 17.9.2002), (εφεξής Οδηγία για τον Ανταγωνισμό),
- τη Σύσταση της Επιτροπής της 9ης Οκτωβρίου 2014 «σχετικά με σημαντικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση, σύμφωνα με την οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (2014/710/ΕΕ)
- το Επεξηγηματικό Σημείωμα της ως άνω Σύστασης με τίτλο: “Commission Staff Working Document, Explanatory Note, accompanying the document Commission Recommendation on relevant product and service markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications network and services”(SWD(2014)298, 9.10.2014),
- τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την ανάλυση της αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του ενωσιακού κανονιστικού πλαισίου για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (2018/C159/01),
- το Επεξηγηματικό Σημείωμα COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Accompanying the document COMMUNICATION FROM THE COMMISSION “Guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the EU regulatory framework for electronic communications networks and services” (SWD(2018)124, 27.04.2018),
- τη Σύσταση E (2008) 5925 της Επιτροπής σχετικά με τις κοινοποιήσεις, τις προθεσμίες και τις διαβουλεύσεις που προβλέπονται στο άρθρο 7 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όπως εκάστοτε ισχύει, (2008/850/ΕΚ),

² Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 15, όπως τροποποιήθηκε δια του άρθρου 1, παρ. 17 της ως άνω τροποποιητικής της Οδηγίας Πλαίσιο Οδηγίας 2009/140/ΕΚ, L 337/37, 18.12.2009

(οδηγία για την πρόσβαση), πρέπει να καθορίσει εάν θα επιβληθούν, θα διατηρηθούν, θα τροποποιηθούν ή θα αρθούν υποχρεώσεις επιχειρήσεων, καθορίζει με βάση την ανάλυση αγοράς κατά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, κατά πόσον μία σχετική αγορά είναι όντως ανταγωνιστική».

Σύμφωνα με το άρθρο 41 παράγραφος 3 του Ν.4070/2012: «41. 3. Η διαδικασία ανάλυσης της αγοράς περιλαμβάνει τον ορισμό των σχετικών αγορών, τη διενέργεια ανάλυσης του επιπέδου του ανταγωνισμού, τον ορισμό επιχειρήσεων με Σημαντική Ισχύ και τον προσδιορισμό των κατά περίπτωση κατάλληλων και αναλογικών ειδικών κανονιστικών υποχρεώσεων. Κατά τη διαδικασία ανάλυσης των σχετικών αγορών, καθώς και κάθε φορά που το κρίνει αναγκαίο, για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της από τον παρόντα νόμο, η ΕΕΤΤ μπορεί να ζητά τη συνδρομή της Επιτροπής.»

Στη Σύσταση της Επιτροπής της 9ης Οκτωβρίου 2014, «σχετικά με σημαντικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση, σύμφωνα με την οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών», (εφεξής Σύσταση 2014), και σύμφωνα με την κατ'ερμηνεία αυτής Αιτιολογική Έκθεση, (SWD(2014)298), αναφέρεται ότι: «Κατά τον ορισμό των σχετικών αγορών που αντιστοιχούν στις εθνικές συνθήκες, σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 3 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να διενεργούν ανάλυση των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών που προσδιορίζονται στο παράρτημα»³.

Η διαδικασία ορισμού αγορών στοχεύει στο να προσδιορίσει με συστηματικό τρόπο τις ανταγωνιστικές πιέσεις που υφίστανται οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και δικτύων. Μια «σχετική αγορά προϊόντων» αποτελείται από το σύνολο των προϊόντων ή υπηρεσιών που είναι επαρκώς εναλλάξιμα ή υποκατάστατα, όχι μόνο από την άποψη των αντικειμενικών χαρακτηριστικών τους, της τιμής ή της επιδιωκόμενης χρήσης τους, αλλά και τις συνθήκες ανταγωνισμού ή/ και τη διάρθρωση της προσφοράς και της ζήτησης στην εν λόγω αγορά⁴.

Σύμφωνα με τη Σύσταση 2014, «Αφετηρία για τον προσδιορισμό των αγορών χονδρικής που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση είναι, τόσο για την Επιτροπή όσο και για τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές, η ανάλυση των αντίστοιχων αγορών λιανικής. Η εν λόγω ανάλυση αγορών λιανικής διενεργείται με συνεκτίμηση των μελλοντικών προοπτικών όσον αφορά τη

³άρθρο 1 της Σύστασης 2014

⁴Βλ. παραδείγματος χάριν, Υπόθεση Michelinv. Commission [1983] ECR 3461, Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον ορισμό σχετικών αγορών για τους σκοπούς του Κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού ("Η Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον Ορισμό Αγορών"), ΕΕ 1997 C 372/3, και τις Κατευθυντήριες Γραμμές (2018/C159/01).

δυνατότητα υποκατάστασης της ζήτησης και, ανάλογα με την περίπτωση, της προσφοράς, σε δεδομένο χρονικό ορίζοντα. Κατά τον ορισμό των σχετικών αγορών σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 3 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να προσδιορίζουν μια γεωγραφική περιοχή όπου οι συνθήκες ανταγωνισμού είναι παρόμοιες ή επαρκώς ομοιογενείς και η οποία διακρίνεται από γειτονικές περιοχές όπου επικρατούν αισθητά διαφορετικές συνθήκες ανταγωνισμού, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη το ζήτημα του κατά πόσον η επιχείρηση με δυνητικά σημαντική ισχύ στην αγορά ενεργεί ομοιόμορφα στο σύνολο της οικείας περιοχής δικτύου ή αντιμετωπίζει αισθητά διαφορετικές συνθήκες ανταγωνισμού, σε βαθμό ώστε οι δραστηριότητές της να περιορίζονται σε ορισμένες περιοχές, όχι όμως σε άλλες»⁵. Δεδομένου ότι η ανάλυση αγορών, όπως αυτή διεξάγεται από τις Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές, οφείλει να έχει μία μελλοντική προοπτική (forward-looking), οι αγορές, σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση της ανωτέρω Σύστασης, ορίζονται αντιστοίχως, λαμβάνοντας υπόψη την ως άνω εξελισσιμότητα. Στο ίδιο πλαίσιο, και ήδη με το προοίμιο 27 της Οδηγίας Πλαίσιο, αναφέρονταν ότι «[...] Στην ανάλυση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού θα πρέπει να περιλαμβάνεται ανάλυση του κατά πόσον η αγορά έχει ανταγωνιστικές προοπτικές και, κατά συνέπεια, κατά πόσον η τυχόν έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού θα έχει διάρκεια. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές θα αντιμετωπίσουν επίσης το θέμα των αναδυόμενων αγορών, όπου εκ των πραγμάτων, η εταιρεία που ηγείται της αγοράς είναι πιθανό να διαθέτει σημαντικό μερίδιο της αγοράς αλλά δεν θα πρέπει να της επιβάλλονται άτοπες υποχρεώσεις. Η Επιτροπή θα πρέπει να επανεξετάζει τακτικά τις κατευθυντήριες γραμμές ώστε να διασφαλίζει ότι αυτές παραμένουν επίκαιρες σε μία ταχέως εξελισσόμενη αγορά. [...]». Ο ορισμός της σχετικής αγοράς προσδιορίζει τους περιορισμούς που υφίστανται οι πάροχοι κατά τον καθορισμό των τιμών τους λόγω υποκατάστασης από πλευράς προσφοράς και ζήτησης. Για το σκοπό ορισμού της σχετικής αγοράς, η ΕΕΤΤ λαμβάνει υπόψη μια σειρά μεθόδων κατά την αξιολόγηση της υποκατάστασης της ζήτησης και της προσφοράς, συμπεριλαμβανομένου και του SSNIP τεστ, όπου αυτό είναι πρακτικά δυνατό⁶.

Μια «σχετική γεωγραφική αγορά» περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι σχετικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην παροχή και προμήθεια προϊόντων ή/ και υπηρεσιών, στην οποία οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και διακριτές από γειτονικές περιοχές, όπου οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι ουσιαστικά διαφορετικές.

Σύμφωνα με το άρθρο 15, παρ.1 της Οδηγίας Πλαίσιο, όπως ισχύει, «...στη σύσταση προσδιορίζονται,..., οι αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τα χαρακτηριστικά των οποίων είναι δυνατόν να αιτιολογούν την επιβολή των κανονιστικών υποχρεώσεων που ορίζονται στις ειδικές οδηγίες ...». Κατά συνέπεια, κρίνεται

⁵Σημείο 7 του προοιμίου της Σύστασης 2014

⁶Βλ. την Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον Ορισμό Αγορών και τις Κατευθυντήριες Γραμμές.

απαραίτητη η καταγραφή εκείνων των χαρακτηριστικών, τα οποία και τελικά καθιστούν μία συγκεκριμένα αγορά ως υποκείμενη σε εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση.⁷

Σύμφωνα και με τη Σύσταση 2014, για τον προσδιορισμό των αγορών που επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση ενδείκνυται η σωρευτική εφαρμογή τριών κριτηρίων και συγκεκριμένα:

- Η παρουσία υψηλών και μη παροδικών φραγμών εισόδου (διαρθρωτικού, νομικού ή ρυθμιστικού χαρακτήρα),
- Η δομή της αγοράς να μην τείνει προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό μέσα στο σχετικό χρονικό ορίζοντα και
- Η εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού να μην επαρκεί αφ' εαυτής για την αντιμετώπιση των αστοχιών της υπόψη αγοράς.

Σημειώνεται ότι οι αγορές που απαριθμούνται στο Παράρτημα της Σύστασης 2014 έχουν προσδιορισθεί βάσει των τριών υπόψη σωρευτικών κριτηρίων. Για αγορές που δεν έχουν περιληφθεί στο Παράρτημα (ως άνω) της Σύστασης, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές, πρέπει να εξετάσουν κατά πόσο πληρούνται τα τρία αυτά κριτήρια στην εκάστοτε αγορά.

2.1.3 Μεθοδολογία προσδιορισμού των σχετικών αγορών σύμφωνα με τη Σύσταση 2014

Όπως έχει αναφερθεί ανωτέρω, σύμφωνα με το σημείο 7 του προοιμίου της Σύστασης 2014 της Επιτροπής για τις αγορές που επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση⁸:

«Αφετηρία για τον προσδιορισμό των αγορών χονδρικής που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση είναι, τόσο για την Επιτροπή όσο και για τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές, η ανάλυση των αντίστοιχων αγορών λιανικής...»

Το σημείο 10 του προοιμίου της ίδιας Σύστασης προβλέπει ότι:

⁷Βλ. την Αιτιολογική Έκθεση της Σύστασης του 2007 [SEC (2007), 1483 final], σελ. 6

⁸ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 9ης Οκτωβρίου 2014 «σχετικά με σημαντικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση, σύμφωνα με την οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (2014/710/ΕΕ)

«Εάν η αγορά λιανικής δεν έχει προοπτικές να είναι πραγματικά ανταγωνιστική χωρίς εκ των προτέρων ρύθμιση, θα πρέπει να αξιολογούνται οι αντίστοιχες αγορές χονδρικής που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση σύμφωνα με το άρθρο 16 της οδηγίας 2002/21/EK....

... Από την άλλη πλευρά, εάν η εξεταζόμενη αγορά λιανικής έχει προοπτικές να είναι πραγματικά ανταγωνιστική χωρίς εκ των προτέρων ρύθμιση της ή των αντίστοιχων αγορών χονδρικής, αυτό θα πρέπει να οδηγεί την εθνική ρυθμιστική αρχή στο συμπέρασμα ότι δεν χρειάζεται πλέον ρύθμιση σε επίπεδο χονδρικής. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να αξιολογούνται οι αντίστοιχες σημαντικές αγορές χονδρικής με απώτερο σκοπό την άρση της εκ των προτέρων κανονιστικής ρύθμισης. Όταν οι αγορές χονδρικής είναι κάθεται συνδεδεμένες στην αλυσίδα εφοδιασμού, η πρώτη αγορά χονδρικής που θα πρέπει να υποβάλλεται σε ανάλυση είναι εκείνη που απέχει περισσότερο, ανάντη, από την εξεταζόμενη αγορά λιανικής.»

Με βάση τα ανωτέρω σημεία, το πρώτο βήμα για την **ανάλυση της χονδρικής αγοράς παροχής πρόσβασης υψηλής ποιότητας σε σταθερή θέση (Wholesale high-quality access provided at a fixed location – WHQAFL)** είναι η εξέταση του κατά πόσο στην κατάντη αγορά λιανικής (downstream retail markets) έχει αναπτυχθεί αποτελεσματικός ανταγωνισμός σε περίπτωση απουσίας ρύθμισης τόσο στην υπό εξέταση λιανική αγορά όσο και στις συσχετιζόμενες ανάντη χονδρικές αγορές, αλλά λαμβάνοντας υπόψη τις υπόλοιπες ρυθμίσεις που ισχύουν στις λοιπές υπό ρύθμιση αγορές (Greenfield approach).

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, στην παρούσα εξέταση θα πρέπει να γίνει έλεγχος του κατά πόσο η λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών (κατάντη αγορά της χονδρικής αγοράς πρόσβασης υψηλής ποιότητας σε σταθερή θέση) θα ήταν ανταγωνιστική σε περίπτωση άρσης της ρύθμισης σε επίπεδο χονδρικής και λιανικής. Υπό το πρίσμα αυτό, η ΕΕΤΤ θα πρέπει να εξετάσει όλους τους υπάρχοντες και πιθανούς ανταγωνιστικούς περιορισμούς (competitive constraints) και τις πιθανές βλάβες στον τελικό καταναλωτή (consumer harm).

Σύμφωνα με τη Σύσταση 2014, όταν μία αγορά λιανικής αναγνωρίζεται ως μη αποτελεσματικά ανταγωνιστική απουσία ρύθμισης, η αγορά που πρέπει να εξεταστεί πρώτη είναι αυτή που βρίσκεται ψηλότερα από τις ανάντη χονδρικές αγορές της κάθετης αλυσίδας προσφοράς. Λαμβάνοντας υπόψη τη ρύθμιση ex ante –αν υπάρχει- στη συγκεκριμένη αγορά χονδρικής, πρέπει να εξεταστεί η πιθανότητα ΣΙΑ στις σχετιζόμενες κατάντη αγορές σε μία μελλοντοστρεφή προοπτική. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ οφείλει να εξετάσει βαθμιαία όλες τις κατάντη αγορές μίας ρυθμιζόμενης ανάντη αγοράς. Μία αγορά λιανικής μπορεί να τεθεί σε καθεστώς ρύθμισης μόνο στην περίπτωση που δεν προβλέπεται να είναι ανταγωνιστική παρά τη ρύθμιση όλων των ανάντη αγορών στην κάθετη αλυσίδα προσφοράς.

Μεθοδολογία Ορισμού αγοράς

Ο ορισμός μιας «σχετικής αγοράς» έχει δύο βασικές παραμέτρους: τα προϊόντα/ υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στην αγορά και τη γεωγραφική έκταση της αγοράς. Τα όρια της αγοράς προσδιορίζονται εξετάζοντας την υποκατάσταση ζήτησης και την υποκατάσταση της προσφοράς.

A. Υποκατάσταση Ζήτησης & Υποκατάσταση Προσφοράς

Στην παράγραφο 51 των Κατευθυντηρίων Γραμμών της ΕΕ αναφέρεται ότι «Η υποκατάσταση της ζήτησης επικεντρώνεται στον εναλλάξιμο χαρακτήρα των προϊόντων ή των υπηρεσιών από την σκοπιά του αγοραστή. Η κατάλληλη οριοθέτηση της αγοράς προϊόντων μπορεί, ωστόσο, να απαιτεί περαιτέρω εξέταση της δυναμικής υποκαταστασιμότητας από την πλευρά της προσφοράς».

Αναφορικά με την υποκατάσταση της προσφοράς, οι Κατευθυντήριες Γραμμές στην παράγραφο 52 αναφέρουν ότι «Εκτιμώντας τη δυνατότητα υποκατάστασης από την πλευρά της προσφοράς, οι ΕΡΑ μπορούν επίσης να λάβουν υπόψη την περίπτωση επιχειρήσεις που δεν δραστηριοποιούνται στη σχετική αγορά προϊόντων να εισέλθουν στην εν λόγω αγορά, εντός λογικού χρονικού διαστήματος, μετά από αύξηση της σχετικής τιμής, μικρής αλλά ουσιώδους και διαρκούς. Σε περιπτώσεις όπου το συνολικό κόστος αλλαγής της παραγωγής προκειμένου να παραχθεί το εν λόγω προϊόν είναι σχετικά αμελητέο, το προϊόν αυτό μπορεί να περιληφθεί στον ορισμό της αγοράς προϊόντων. Το γεγονός ότι μία ανταγωνίστρια επιχείρηση διαθέτει ορισμένα από τα στοιχεία του ενεργητικού τα οποία απαιτούνται για την παροχή συγκεκριμένης υπηρεσίας είναι άνευ σημασίας εάν χρειάζονται σημαντικές πρόσθετες επενδύσεις για την εμπορία και επικερδή παροχή των υπό εξέταση υπηρεσιών. Οι ΕΡΑ πρέπει να αξιολογήσουν επίσης αν ένας δεδομένος προμηθευτής θα χρησιμοποιούσε ή θα άλλαζε το παραγωγικό του δυναμικό για την παραγωγή του σχετικού προϊόντος ή θα πρόσφερε τη σχετική υπηρεσία (για παράδειγμα, αν η παραγωγική τους ικανότητα δεσμεύεται από μακροπρόθεσμες συμφωνίες προμήθειας κ.λπ.). Η υποθετική υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς δεν επαρκεί σε ότι αφορά τον ορισμό της αγοράς».

Η ανάλυση της υποκατάστασης της πλευράς ζήτησης πραγματοποιείται με την εξέταση εάν άλλα προϊόντα θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως υποκατάστατα από τους παρόχους, σε περίπτωση που ο υποθετικός μονοπωλιακός πάροχος επιβάλει μία μικρή αλλά σημαντική, μη μεταβατική αύξηση στην τιμή του προϊόντος (SSNIP) πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο τιμών. Στη συνέχεια εξετάζονται οι δυνατότητες υποκατάστασης από την πλευρά της προσφοράς προκειμένου να αξιολογηθεί εάν υπάρχουν επιπλέον περιορισμοί στην διαμόρφωση της τιμολογιακής πολιτικής του υποθετικού μονοπωλιακού παρόχου που δεν έχουν περιληφθεί στο στάδιο της ανάλυσης της υποκατάστασης της ζήτησης. Βασική υπόθεση για τον ορισμό της υποκατάστασης της προσφοράς είναι ότι η είσοδος στην αγορά είναι χαμηλού κόστους και μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσα σε ένα εύλογο χρονικό

διάστημα (π.χ. μέχρι 12 μήνες). Βασικό κριτήριο για να θεωρηθεί η υποκατάσταση της προσφοράς σχετική, είναι οι προμηθευτές / πάροχοι να είναι σε θέση να εισέλθουν στην αγορά γρήγορα και με χαμηλό κόστος λόγω της παρούσας θέσης τους στην παροχή άλλων υπηρεσιών. Επιπλέον, από την είσοδο ενός προμηθευτή στην παροχή της εν λόγω χονδρικής υπηρεσίας πρέπει επίσης να δημιουργείται και πρόσθετος περιορισμός του ανταγωνισμού.

B. Κοινοί Περιορισμοί τιμολόγησης – Ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού

Ένας άλλος παράγοντας στον καθορισμό των ορίων της σχετικής αγοράς αφορά στην εξέταση της ύπαρξης κοινών περιορισμών στην τιμολόγηση πελατών, υπηρεσιών ή γεωγραφικών περιοχών (δηλ. περιοχών εντός των οποίων ένας πάροχος προσφέρει εκουσίως τα προϊόντα του με όμοια τιμή). Εάν παρατηρούνται κοινοί περιορισμοί τιμολόγησης, οι γεωγραφικές περιοχές στις οποίες ισχύουν οι τιμές αυτές θα μπορούσαν να περιληφθούν στην ίδια σχετική αγορά. Ως εκ τούτου, στην περίπτωση που υπάρχουν γεωγραφικές περιοχές όπου οι όροι του ανταγωνισμού είναι ομοιογενείς, ο ορισμός της σχετικής γεωγραφικής αγοράς θα πρέπει να περιλαμβάνει όλες εκείνες τις περιοχές στην ίδια αγορά. Στις Κατευθυντήριες γραμμές, στην παράγραφο 56 αναφέρεται ότι *«σύμφωνα με την πάγια νομολογία, η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει μία περιοχή στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην προσφορά και την ζήτηση των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών, και όπου οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι παρόμοιες ή επαρκώς ομοιογενείς και που μπορεί να διακριθεί από γειτονικές περιοχές στις οποίες οι συνθήκες ανταγωνισμού είναι ουσιωδώς διαφορετικές. Ο ορισμός της γεωγραφικής αγοράς δεν απαιτεί να είναι απολύτως ομοιογενείς οι συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ παραγωγών ή παρόχων υπηρεσιών. Αρκεί να είναι παρόμοιες ή επαρκώς ομοιογενείς, και συνεπώς, μόνο οι περιοχές όπου οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι ετερογενείς δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελούν μια ενιαία αγορά»*.

Συνεπώς, τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσει η ΕΕΤΤ κατά τη διαδικασία ανάλυσης της χονδρικής αγοράς παροχής πρόσβασης υψηλής ποιότητας σε σταθερή θέση είναι τα ακόλουθα:

1. Ορισμός της αγοράς μισθωμένων γραμμών λιανικής και ανάλυσή της, θεωρώντας ότι δεν υπάρχει εκ των προτέρων ρύθμισή της ή ρύθμιση των ανάντη χονδρικών αγορών.
2. Σε περίπτωση που προκύψει ότι η αγορά λιανικής είναι μη ανταγωνιστική, ορισμός της αγοράς που βρίσκεται ψηλότερα στην κάθετη αλυσίδα προσφοράς (vertical supply chain), δηλαδή της χονδρικής αγοράς παροχής πρόσβασης υψηλής ποιότητας σε σταθερή θέση (WHQAFL, αγορά 4 της Σύστασης 2014), ανάλυσή της και –σε περίπτωση που διαπιστωθεί έλλειψη ανταγωνισμού- επιβολή κατάλληλων ρυθμιστικών υποχρεώσεων.
3. Εξέταση της επίπτωσης της ρύθμισης της αγοράς 4 στην ορισθείσα αγορά λιανικής βάσει της μεθοδολογίας modified greenfield. Σε περίπτωση που η ρύθμιση της αγοράς

4 δεν αρκεί ώστε να καταστεί η αγορά μισθωμένων γραμμών λιανικής ανταγωνιστική, εφαρμογή του τεστ των τριών κριτηρίων για την αγορά λιανικής, και αν χρειαστεί, εξέταση της κατάστασης του ανταγωνισμού και επιλογή κατάλληλων υποχρεώσεων στο επίπεδο λιανικής. Το βήμα αυτό είναι απαραίτητο καθότι δεν υπάρχει άλλη ανάντη χονδρική αγορά, η ρύθμιση της οποίας θα μπορούσε να επιφέρει ανάπτυξη ανταγωνισμού στην λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών.

2.1.4 Η από την ΕΕΤΤ ακολουθούμενη διαδικασία ορισμού και ανάλυσης αγορών

Για τις ανάγκες της διαδικασίας ανάλυσης αγορών, η ΕΕΤΤ χρησιμοποιεί στοιχεία από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων χρηστών και παρόχων δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Η ΕΕΤΤ διεξάγει τον ορισμό και την ανάλυση αγοράς σύμφωνα με το ν. 4070/2012 (ΦΕΚ Α'/82), όπως ισχύει τροποποιηθείς, (εφεξής ο «Νόμος»). Συγκεκριμένα, αναφέρονται τα ακόλουθα:

Το άρθρο 12 παρ.1 στοιχείο (α) του Νόμου παρέχει στην ΕΕΤΤ τη γενική αρμοδιότητα σχετικά με την ανάλυση αγορών (συμπεριλαμβανομένου του ορισμού των σχετικών αγορών προϊόντων/υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, της ανάλυσης της αποτελεσματικότητας του ανταγωνισμού, καθώς και τον Ορισμό του/των Παρόχου/Παρόχων με ΣΙΑ και την επιβολή κανονιστικών υποχρεώσεων σε μια ορισμένη σχετική αγορά), σύμφωνα με τις διατάξεις του.

Το άρθρο 12 παράγραφος 1, στοιχείο (ιβ) παρέχει στην ΕΕΤΤ την αρμοδιότητα να διενεργεί δημόσιες διαβουλεύσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας Εθνικής και Κοινοτικής νομοθεσίας, τόσο σε Εθνικό επίπεδο όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, με άλλα Κράτη Μέλη της ΕΕ και την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 7 της Οδηγίας Πλαίσιο, όπως ισχύει τροποποιηθείσα⁹.

Το άρθρο 12 παρ.1 σε συνδυασμό με το άρθρο 38 του Νόμου παρέχει στην ΕΕΤΤ ευρείες αρμοδιότητες σχετικά με τη συλλογή στοιχείων, τόσο για τους σκοπούς *ex ante* ρύθμισης του τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όσο και για *ex post* έρευνα και εφαρμογή της ισχύουσας περί ελεύθερου ανταγωνισμού νομοθεσίας. Ειδικότερα, το άρθρο 38, παρ. 1 του Νόμου επιβάλλει σε όλες τις επιχειρήσεις που παρέχουν δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών υπό καθεστώς Γενικής Άδειας να παρέχουν όλες τις πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών πληροφοριών που απαιτούνται

⁹Τα άρθρα 6 και 7 της Οδηγίας Πλαίσιο αντικαταστάθηκαν δυνάμει του άρθρου 1, παρ. (6) της Οδηγίας 2009/140/ΕΚ

προκειμένου η ΕΕΤΤ να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τις διατάξεις ή τις αποφάσεις που εκδίδονται σύμφωνα με τη νομοθεσία για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, καθώς και όλων των πληροφοριών που απαιτούνται για την ανάλυση αγοράς και τον προσδιορισμό των επιχειρήσεων με ΣΙΑ. Σύμφωνα με το άρθρο 38, παρ. 5 του Νόμου, οι επιχειρήσεις αυτές θα πρέπει να παρέχουν τις αιτούμενες πληροφορίες άμεσα κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα και το βαθμό λεπτομέρειας που καθορίζει η ΕΕΤΤ και εφόσον δεν ορίζεται άλλη προθεσμία, εντός είκοσι (20) εργασίμων ημερών από το αίτημα. Ο Νόμος ορίζει ένα ελάχιστο χρονικό διάστημα πέντε (5) εργασίμων ημερών για την παροχή πληροφοριών.

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ.1 του Νόμου, οι αρμοδιότητες σχετικά με το δίκαιο του Ανταγωνισμού όσον αφορά τον τομέα των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών ανήκουν στην ΕΕΤΤ και όχι στην Επιτροπή Ανταγωνισμού. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της σχετικά με το δίκαιο του ανταγωνισμού, το άρθρο 14 του Νόμου παρέχει στην ΕΕΤΤ ευρείες αρμοδιότητες σχετικά με τη συλλογή στοιχείων που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή του περί Ανταγωνισμού Νόμου, ν. 3959/2011, (άρθρα 38 και 39, ν. 3959/2011, ΦΕΚ Α'/ 93), συμπεριλαμβανομένης της εξουσίας ελέγχου βιβλίων και άλλων εγγράφων των τηλεπικοινωνιακών παρόχων και της έρευνας στα γραφεία και λοιπές εγκαταστάσεις τους.

Μετά την ολοκλήρωση της εθνικής δημόσιας διαβούλευσης, και στην περίπτωση κατά την οποία η ΕΕΤΤ προτίθεται να προβεί στη λήψη σχεδίου μέτρων σχετικά με κάθε ανάλυση αγοράς, η οποία περιλαμβάνει τον ορισμό των σχετικών αγορών, τα συμπεράσματα της ανάλυσης αγορών (δηλ. αξιολόγηση σχετικά με την ύπαρξη ή μη παρόχων με ΣΙΑ), καθώς και τα μέτρα τα οποία η ΕΕΤΤ σκοπεύει να υιοθετήσει στις διάφορες σχετικές αγορές, κοινοποιεί στην Επιτροπή, το BEREC και τις Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές των άλλων Κρατών Μελών, το ανωτέρω Σχέδιο Μέτρων. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή, το BEREC και οι άλλες Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές μπορούν να αποστείλουν σχόλια και προτάσεις στην ΕΕΤΤ κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου ενός μήνα από την ημέρα της κοινοποίησης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναλύει τα προτεινόμενα μέτρα και μεταφέρει την άποψή της στην ΕΕΤΤ, δημοσιεύοντάς την στην ιστοσελίδα της Επιτροπής. Η ΕΕΤΤ είναι υποχρεωμένη να λάβει επαρκώς υπόψη τα σχόλια και τις προτάσεις κατά την υιοθέτηση των προτεινόμενων μέτρων. Σε περίπτωση κατά την οποία από το προτεινόμενο μέτρο προκύπτει ο ορισμός μιας σχετικής αγοράς, η οποία διαφέρει από αυτές που περιγράφονται στη Σύσταση ή αποφασίζει εάν κάποιος πάροχος έχει ατομική ή συλλογική δεσπόζουσα θέση και τα μέτρα θα επηρέαζαν το εμπόριο μεταξύ Κρατών Μελών και παράλληλα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ε.Ε) έχει δηλώσει ότι το Σχέδιο Μέτρων θα δημιουργούσε εμπόδια στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά ή έχει σοβαρές επιφυλάξεις ως προς τη συμβατότητά του με το Κοινοτικό δίκαιο και τους κανονιστικούς στόχους, το Σχέδιο Μέτρων αυτό δεν θα πρέπει να υιοθετηθεί για δύο μήνες. Στην περίπτωση που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εντός της κατά τα ως άνω δέμηνης προθεσμίας εκδώσει απόφαση με την οποία ζητά από την ΕΕΤΤ να αποσύρει το σχέδιο μέτρου, η ΕΕΤΤ τροποποιεί ή αποσύρει το σχέδιο μέτρου εντός εξαμήνου από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης

της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στην περίπτωση που το σχέδιο μέτρου τροποποιείται, η ΕΕΤΤ διενεργεί δημόσια διαβούλευση σύμφωνα με τις διαδικασίες του άρθρου 17 του Νόμου και κοινοποιεί εκ νέου το τροποποιημένο σχέδιο μέτρου στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κατά τη λήψη απόφασης για τη θέσπιση του σχεδίου μέτρου, η ΕΕΤΤ λαμβάνει ιδιαιτέρως υπόψη της τα σχόλια των άλλων Εθνικών Ρυθμιστικών Αρχών, του BEREC και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και κοινοποιεί την Απόφαση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Σύμφωνα δε με τα οριζόμενα στην παράγραφο 5, του άρθρου 45 του Νόμου, η ΕΕΤΤ κοινοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στο BEREC όλα τα εγκεκριμένα τελικά μέτρα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1, στοιχεία α' και β' του άρθρου 45.

2.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΜΙΣΘΩΜΕΝΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ ΛΙΑΝΙΚΗΣ

2.2.1 Αποτελέσματα του δεύτερου κύκλου της ανάλυσης αγορών μισθωμένων γραμμών λιανικής και χονδρικής / Ισχύουσα ρύθμιση κατά το χρόνο της ανάλυσης / κοινοποίησης

Στο πλαίσιο του δεύτερου γύρου ανάλυσης αγοράς, η ΕΕΤΤ, αφού έλαβε υπόψη τη Σύσταση της Επιτροπής του 2007¹⁰, εξέδωσε τις αποφάσεις ΑΠ ΕΕΤΤ 674/008/29.11.2012 με τίτλο «Ορισμός αγοράς μισθωμένων γραμμών λιανικής με χωρητικότητες έως και 2 Mbps, Καθορισμός Επιχείρησης με Σημαντική Ισχύ στην εν λόγω Αγορά και Υποχρεώσεις αυτής (2ος Γύρος Ανάλυσης)» (δημοσιευθείσα στο τεύχος Β' της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως με αριθμό 78, την 18η-01-2013) και ΑΠ ΕΕΤΤ 674/009/29.11.2012 με τίτλο «Ορισμός Αγορών Μισθωμένων Γραμμών Χονδρικής, Καθορισμός Επιχειρήσεων με Σημαντική Ισχύ στις εν λόγω Αγορές και Υποχρεώσεις αυτών (2ος Γύρος Ανάλυσης)» (δημοσιευθείσα στο τεύχος Β' της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως με αριθμό 85, την 21η-01-2013).

A. Αγορά μισθωμένων γραμμών λιανικής με χωρητικότητες έως και 2 Mbps

Στην ΑΠ ΕΕΤΤ 674/008/2012 η ΕΕΤΤ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, ενόψει των εθνικών συνθηκών, υφίσταται μια σχετική αγορά η οποία περιλαμβάνει τις μισθωμένες γραμμές λιανικής χωρητικότητας έως και 2 Mbps (παραδοσιακές αναλογικές, παραδοσιακές ψηφιακές και ψηφιακές τεχνολογίας Ethernet), με γεωγραφικό εύρος την Ελληνική Επικράτεια.

Στο πλαίσιο της ανάλυσής της, με την ανωτέρω Απόφασή της, η ΕΕΤΤ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ως άνω αγορά χαρακτηρίζεται από έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού και ότι η εταιρεία «Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδος Α.Ε» (εφεξής ΟΤΕ) θα πρέπει να ορισθεί ως επιχείρηση κατέχουσα Σημαντική Ισχύ (ΣΙΑ).

¹⁰Σύσταση E(2007)5406 της Επιτροπής της 17ης Δεκεμβρίου 2007, για τις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση σύμφωνα με την οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και την σχετική Αιτιολογική Έκθεση αυτής (εφεξής Σύσταση 2014),

Με τη συγκεκριμένη απόφαση, η ΕΕΤΤ κατήργησε τις Κανονιστικές Υποχρεώσεις έλεγχου τιμών και κοστολόγησης καθώς και λογιστικού διαχωρισμού, όπως αυτές είχαν επιβληθεί στο πλαίσιο του 1^{ου} κύκλου ανάλυσης της σχετικής αγοράς ενώ διατήρησε τις υποχρεώσεις διαφάνειας και μη διακριτικής μεταχείρισης με τροποποιήσεις.

B. Αγορές Μισθωμένων Γραμμών Χονδρικής

Στην ΑΠ ΕΕΤΤ 674/009/2012 η ΕΕΤΤ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, ενόψει των εθνικών συνθηκών, υφίστανται οι ακόλουθες σχετικές αγορές Μισθωμένων Γραμμών χονδρικής (εφεξής ΜΓ χονδρικής):

- i. Αγορά τερματικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής με χωρητικότητες έως και 2 Mbps,
- ii. Αγορά τερματικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής με χωρητικότητες άνω των 2 Mbps, και
- iii. Αγορά ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής.

Οι ως άνω αγορές περιλαμβάνουν τις παραδοσιακές αναλογικές μισθωμένες γραμμές, τις παραδοσιακές ψηφιακές μισθωμένες γραμμές (τεχνολογιών PDH/SDH) καθώς και τις ψηφιακές μισθωμένες γραμμές τεχνολογίας Ethernet. Το γεωγραφικό εύρος των ανωτέρω σχετικών αγορών είναι η Ελληνική Επικράτεια.

Στο πλαίσιο της ανάλυσής της, με την ανωτέρω Απόφασή της, η ΕΕΤΤ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι ως άνω αγορές χαρακτηρίζονται από έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού και ότι η εταιρεία «Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδος Α.Ε» (εφεξής ΟΤΕ) θα πρέπει να ορισθεί ως επιχείρηση κατέχουσα Σημαντική Ισχύ (ΣΙΑ).

Με τη συγκεκριμένη απόφαση, η ΕΕΤΤ διατήρησε τις Κανονιστικές Υποχρεώσεις που είχαν επιβληθεί στο πλαίσιο του 1^{ου} κύκλου ανάλυσης με τις απαιτούμενες προσαρμογές, που προκύπτουν από τη διεύρυνση του ορισμού των αγορών με τη συμπερίληψη σε αυτές των ΜΓ τεχνολογίας Ethernet. Συγκεκριμένα, επέβαλε τις κάτωθι υποχρεώσεις:

- i. Υποχρέωση παροχής πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου και συναφών ευκολιών
- ii. Υποχρέωση διαφάνειας
- iii. Υποχρέωση αμεροληψίας
- iv. Υποχρέωση έλεγχου τιμών και κοστολόγησης, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης κοστοστρέφειας
- v. Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού

2.2.2 Χαρακτηριστικά της λιανικής αγοράς μισθωμένων γραμμών

2.2.2.1 Εισαγωγή

Οι ΜΓ λιανικής συνήθως χρησιμοποιούνται από εταιρικούς πελάτες για τη σύνδεση εταιρικών εγκαταστάσεων ή για πρόσβαση στο διαδίκτυο, ιδίως στην περίπτωση που τα προϊόντα για οικιακούς χρήστες δεν ικανοποιούν όλες τις προδιαγραφές των εταιρικών πελατών (λ.χ. συμμετρική ταχύτητα ανόδου και καθόδου, υψηλή διαθεσιμότητα, εγγυημένη χωρητικότητα, κλπ). Ο τελικός πελάτης καθορίζει το είδος των υπηρεσιών που μεταφέρονται μέσω του κυκλώματος ΜΓ.

Σε επίπεδο λιανικής χρησιμοποιούνται αναλογικές και ψηφιακές μισθωμένες γραμμές παραδοσιακής τεχνολογίας (SDH, PDH), ενώ τα τελευταία χρόνια, αυξάνεται σημαντικά η χρήση υπηρεσιών μετάδοσης δεδομένων, όπως τα κυκλώματα Ethernet και οι συνδέσεις IP-VPN.

Ειδικότερα, οι ψηφιακές ΜΓ Ethernet προσφέρουν μεγαλύτερη ευελιξία στον εταιρικό πελάτη από τις παραδοσιακές ψηφιακές γραμμές δεδομένου ότι, μεταξύ άλλων:

- προσφέρονται σε πολλές διαφορετικές ταχύτητες που φτάνουν μέχρι και τα 10 Gbps,
- προσφέρονται πάνω από δίκτυο μεταγωγής πακέτων, γεγονός που τις καθιστά φθηνότερες και με μειωμένα λειτουργικά κόστη λόγω της αποδοτικότερης αξιοποίησης των δικτυακών πόρων,
- δίνουν τη δυνατότητα υλοποίησης αρχιτεκτονικών σημείο προς σημείο (point to point, P2P) και σημείο προς πολλαπλά σημεία (point to multipoint, P2MP),
- η διαχείριση και η αναβάθμισή τους είναι πολύ εύκολες σε σχέση με τις παραδοσιακές ΜΓ.

Παράλληλα, τα τελευταία χρόνια αποκτούν όλο και σημαντικότερο ρόλο στους εταιρικούς πελάτες οι υπηρεσίες IP VPN δεδομένου ότι, εκτός από τα πλεονεκτήματα των ΜΓ τεχνολογίας Ethernet:

- υλοποιούνται με διαφορετικούς τρόπους πρόσβασης (ενσύρματη ή ασύρματη ΜΓ, ευρυζωνική σύνδεση στο διαδίκτυο, κλπ) δίνοντας στον εταιρικό πελάτη τη δυνατότητα να επιλέξει τον τρόπο ή τον συνδυασμό εκείνο που καλύπτει σε μέγιστο βαθμό τις ανάγκες του,
- δίνουν τη δυνατότητα παροχής πρόσθετων υπηρεσιών όπως υπηρεσίες φωνής, δεδομένων, πρόσβαση στο διαδίκτυο με εγγυημένη χωρητικότητα, υπηρεσίες back-up, κλπ.

2.2.2.2 Η εξέλιξη της αγοράς

Οι ακόλουθοι πίνακες παρουσιάζουν την εξέλιξη του αριθμού των κυκλωμάτων ΜΓ λιανικής στο διάστημα 2012 έως και 2017¹¹. Τα κυκλώματα χωρίζονται ανάλογα με το είδος τους σε αναλογικά και ψηφιακά, με τα δεύτερα να χωρίζονται επιπλέον ανάλογα με την ταχύτητά τους, σύμφωνα με τον ορισμό αγοράς στον προηγούμενο κύκλο ανάλυσης. Στα ψηφιακά κυκλώματα, δεν συμπεριλαμβάνονται τα κυκλώματα παροχής υπηρεσιών VPN δεδομένου ότι αυτά είχαν εξαιρεθεί από την αγορά στον προηγούμενο κύκλο ανάλυσης. Τα κυκλώματα που παρέχονται στο πλαίσιο υπηρεσιών IP VPN παρουσιάζονται αρχικά σε ξεχωριστούς πίνακες, ανάλογα με τη χωρητικότητά τους. Επίσης, παρουσιάζεται και ο συνολικός αριθμός κυκλωμάτων ΜΓ και ΜΓ που παρέχονται στο πλαίσιο υπηρεσιών IP VPN (DC IP VPN).

Πίνακας 1: Αριθμός αναλογικών κυκλωμάτων ΜΓ λιανικής

Λιανικά Αναλογικά	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ΟΤΕ	11.174	9.565	7.296	6.500	5.695	5.319

Πίνακας 2: Αριθμός ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ λιανικής με χωρητικότητα ≤2 Mbps

≤2 Mbps						
# Κυκλωμάτων	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	3.723	2.515	2.129	1.971	1.969	1.856
Πάροχος 2	525	815	642	588	543	494
Πάροχος 3	1.985	2.097	2.351	2.379	2.623	2.321
Πάροχος 4	305	325	373	311	200	170
ΆΛΛΟΙ	345	298	10	598	435	357
ΣΥΝΟΛΟ	7.080	6.263	5.555	5.882	5.770	5.198

Πίνακας 3: Αριθμός ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ DC IP VPN λιανικής με χωρητικότητα ≤2 Mbps

≤2 Mbps						
# Κυκλωμάτων	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	6.001	5.875	5.725	4.686	4.331	5.645
Πάροχος 2	-	197	868	786	486	460
Πάροχος 3	597	482	417	318	291	339
Πάροχος 4	275	272	268	260	261	210
ΣΥΝΟΛΟ	6.873	6.826	7.278	6.050	5.369	6.654

¹¹Οι πίνακες με τα στοιχεία της αγοράς κατά το διάστημα 2012 – 2017 παρουσιάζουν διαφοροποίηση σε σχέση με τους πίνακες που παρουσιάστηκαν στη δημόσια διαβούλευση, λόγω διόρθωσης στοιχείων από τους παρόχους μετά το πέρας της διαβούλευσης, καθώς και περαιτέρω υποβολής στοιχείων μετά από σχετικά αιτήματα της ΕΕΤΤ.

Πίνακας 4: Αριθμός ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ και ΜΓ DC IP VPN λιανικής με χωρητικότητα ≤2 Mbps

≤2 Mbps						
# Κυκλωμάτων	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	9.724	8.390	7.854	6.657	6.300	7.501
Πάροχος 2	525	1.012	1.510	1.374	1.029	954
Πάροχος 3	2.582	2.579	2.768	2.697	2.914	2.660
Πάροχος 4	777	810	691	606	461	380
Άλλοι Πάροχοι	345	298	10	598	435	357
ΣΥΝΟΛΟ	13.953	13.089	12.833	11.932	11.139	11.852

Πίνακας 5: Αριθμός ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ λιανικής με χωρητικότητα >2 Mbps

>2 Mbps						
# Κυκλωμάτων	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	681	727	886	1.013	1.242	2.005
Πάροχος 2	424	732	922	1.311	1.659	2.131
Πάροχος 3	376	370	584	717	974	953
Πάροχος 4	125	134	154	193	299	454
ΆΛΛΟΙ	92	95	-	357	415	435
ΣΥΝΟΛΟ	1.698	2.058	2.546	3.591	4.589	5.978

Πίνακας 6: Αριθμός ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ DC IP VPN λιανικής με χωρητικότητα >2 Mbps

>2 Mbps						
# Κυκλωμάτων	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	335	457	745	1.198	1.422	2.536
Πάροχος 2	-	113	223	319	400	463
Πάροχος 3	89	92	96	106	112	427
Πάροχος 4	7	8	10	16	19	47
ΣΥΝΟΛΟ	431	670	1.074	1.639	1.953	3.473

Πίνακας 7: Αριθμός ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ και ΜΓ DC IP VPN λιανικής με χωρητικότητα >2 Mbps

>2 Mbps						
# Κυκλωμάτων	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	1.016	1.184	1.631	2.211	2.664	4.541
Πάροχος 2	424	845	1.145	1.630	2.059	2.594
Πάροχος 3	465	462	680	823	1.086	1.380
Πάροχος 4	132	142	164	209	318	501
ΆΛΛΟΙ	92	95	-	357	415	435
ΣΥΝΟΛΟ	2.129	2.728	3.620	5.230	6.542	9.451

Πίνακας 8: Μερίδια αγοράς ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ λανικής με χωρητικότητα ≤2 Mbps

≤2 Mbps						
Μερίδια Αγοράς	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	53%	40%	38%	34%	34%	36%
Πάροχος 2	7%	13%	12%	10%	9%	10%
Πάροχος 3	28%	33%	42%	40%	45%	45%
Πάροχος 4	7%	9%	8%	6%	3%	3%
ΆΛΛΟΙ	5%	5%	0%	10%	8%	7%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πίνακας 9: Μερίδια αγοράς ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ DC IP VPN λανικής με χωρητικότητα ≤2 Mbps

≤2 Mbps						
Μερίδια Αγοράς	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	87%	86%	79%	77%	81%	85%
Πάροχος 2	0%	3%	12%	13%	9%	7%
Πάροχος 3	9%	7%	6%	5%	5%	5%
Πάροχος 4	4%	4%	4%	4%	5%	3%
ΆΛΛΟΙ	0%	0%	0%	0%	0%	0%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πίνακας 10: Μερίδια αγοράς ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ και ΜΓ DC IP VPN λανικής με χωρητικότητα ≤2 Mbps

≤2 Mbps						
Μερίδια Αγοράς	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	70%	64%	61%	56%	57%	63%
Πάροχος 2	4%	8%	12%	12%	9%	8%
Πάροχος 3	19%	20%	22%	23%	26%	22%
Πάροχος 4	6%	6%	5%	5%	4%	3%
ΆΛΛΟΙ	2%	2%	0%	5%	4%	3%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πίνακας 11: Μερίδια αγοράς ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ λανικής με χωρητικότητα >2 Mbps

>2 Mbps						
Μερίδια Αγοράς	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	40%	35%	35%	28%	27%	34%
Πάροχος 2	25%	36%	36%	37%	36%	36%
Πάροχος 3	22%	18%	23%	20%	21%	16%
Πάροχος 4	7%	7%	6%	5%	7%	8%
ΆΛΛΟΙ	5%	5%	0%	10%	9%	7%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πίνακας 12: Μερίδια αγοράς ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ DC IP VPN λιανικής με χωρητικότητα >2 Mbps

>2 Mbps						
Μερίδια Αγοράς	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	78%	68%	69%	73%	73%	73%
Πάροχος 2	0%	17%	21%	19%	20%	13%
Πάροχος 3	21%	14%	9%	6%	6%	12%
Πάροχος 4	2%	1%	1%	1%	1%	1%
ΆΛΛΟΙ	0%	0%	0%	0%	0%	0%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πίνακας 13: Μερίδια αγοράς ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ και ΜΓ DC IP VPN λιανικής με χωρητικότητα >2 Mbps

>2 Mbps						
Μερίδια Αγοράς	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	48%	43%	45%	42%	41%	48%
Πάροχος 2	20%	31%	32%	31%	31%	27%
Πάροχος 3	22%	17%	19%	16%	17%	15%
Πάροχος 4	6%	5%	5%	4%	5%	5%
ΆΛΛΟΙ	4%	3%	0%	7%	6%	5%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πίνακας 14: Μερίδια αγοράς συνόλου Μισθωμένων Γραμμών λιανικής (περιλαμβάνονται αναλογικά, ψηφιακά κυκλώματα και ΜΓ DC IP VPN)

ΣΥΝΟΛΟ ΛΙΑΝΙΚΗΣ						
Μερίδια Αγοράς	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	80%	75%	71%	65%	63%	65%
Πάροχος 2	3%	7%	11%	13%	13%	13%
Πάροχος 3	11%	12%	15%	15%	17%	15%
Πάροχος 4	3%	4%	4%	3%	3%	3%
ΆΛΛΟΙ	2%	2%	0%	4%	4%	3%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Από τους παραπάνω πίνακες εξάγονται τα κάτωθι συμπεράσματα αναφορικά με την τρέχουσα κατάσταση της αγοράς λιανικής και την εξέλιξή της κατά την περίοδο από τον προηγούμενο κύκλο ανάλυσης:

- Ο ΟΤΕ εξακολουθεί να είναι ο μοναδικός πάροχος αναλογικών κυκλωμάτων μισθωμένων γραμμών. Ο αριθμός των κυκλωμάτων όμως βαίνει μειούμενος, καθώς από το 2012 έως το 2017 υποδιπλασιάστηκε.

- Στα ψηφιακά κυκλώματα ΜΓ λιανικής χωρητικότητας ≤ 2 Mbps, η συρρίκνωση είναι μικρότερη και κυμαίνεται γύρω στο 27% και υπάρχουν δύο πάροχοι με σημαντικό μερίδιο ($> 35\%$), ενώ ένας ακόμα έχει μερίδιο 10%.
- Ο αριθμός των κυκλωμάτων ΜΓ λιανικής που διατίθενται στο πλαίσιο υπηρεσιών IP VPN σε εταιρικούς πελάτες, με εξαίρεση το 2016, είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ λιανικής, με τον ΟΤΕ να παρέχει τη συντριπτική πλειοψηφία των συγκεκριμένων κυκλωμάτων (ποσοστό ομίλου ΟΤΕ 85% το 2017).
- Στα ψηφιακά κυκλώματα λιανικής και ΜΓ IP VPN λιανικής με χωρητικότητα μικρότερη ή ίση από 2 Mbps ο ΟΤΕ διατηρεί ποσοστό άνω του 60%, με τον αμέσως επόμενο πάροχο (και μοναδικό με ποσοστό $>10\%$) να περιορίζεται στο 22%.
- Στα ψηφιακά κυκλώματα χωρητικότητας > 2 Mbps, υπάρχει σημαντική αύξηση στον απόλυτο αριθμό κυκλωμάτων κατά το διάστημα 2012 - 2017, της τάξης του 250%. Ακόμα μεγαλύτερη είναι η αύξηση στα ψηφιακά κυκλώματα ΜΓ IP VPN με χωρητικότητα μεγαλύτερη από 2 Mbps, η οποία προσεγγίζει το 600% εντός της περιόδου 2012 – 2017. Αποτέλεσμα των δύο αυξητικών τάσεων είναι ότι στο σύνολο της αγοράς παρατηρείται αύξηση του αριθμού των κυκλωμάτων σε ποσοστό περίπου 320%.
- Αναφορικά με τα μερίδια, στο τμήμα της αγοράς που περιλαμβάνει ψηφιακά κυκλώματα ΜΓ λιανικής με χωρητικότητα >2 Mbps τρεις από τους παρόχους που δραστηριοποιούνται έχουν σημαντικό ποσοστό, με τους δύο πρώτους να έχουν ποσοστό μεγαλύτερο από 30% και τον τρίτο μεγαλύτερο από 15%.
- Στα κυκλώματα ΜΓ IP VPN χωρητικότητας > 2 Mbps, ο όμιλος ΟΤΕ διατηρεί ποσοστό 73%, με τον επόμενο πάροχο να περιορίζεται στο 13%. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το ποσοστό του ομίλου ΟΤΕ στο σύνολο των ψηφιακών κυκλωμάτων (ΜΓ λιανικής και ΜΓ IP VPN) να φτάνει το 48%.
- Είναι κατά συνέπεια φανερό ότι εντός της τελευταίας πενταετίας δημιουργήθηκε μία τάση στην αγορά λιανικής για προμήθεια κυκλωμάτων μεγαλύτερης χωρητικότητας.

2.3 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗ ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΥΨΗΛΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΕΣΗ (ΑΓΟΡΑ 4)

2.3.1 Ορισμός Σχετικής Αγοράς

2.3.1.1 Πλαίσιο

Σύμφωνα με το σημείο 7 του προοιμίου της Σύστασης 2014 της Επιτροπής για τις αγορές που επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση «Αφετηρία για τον προσδιορισμό των αγορών χονδρικής που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση είναι, τόσο για την Επιτροπή όσο και για τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές, η ανάλυση των αντίστοιχων αγορών λιανικής...»

Το σημείο 10 του προοιμίου της ίδιας Σύστασης προβλέπει ότι:

«Εάν η αγορά λιανικής δεν έχει προοπτικές να είναι πραγματικά ανταγωνιστική χωρίς εκ των προτέρων ρύθμιση, θα πρέπει να αξιολογούνται οι αντίστοιχες αγορές χονδρικής που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση σύμφωνα με το άρθρο 16 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ....»

... Από την άλλη πλευρά, εάν η εξεταζόμενη αγορά λιανικής έχει προοπτικές να είναι πραγματικά ανταγωνιστική χωρίς εκ των προτέρων ρύθμιση της ή των αντίστοιχων αγορών χονδρικής, αυτό θα πρέπει να οδηγεί την εθνική ρυθμιστική αρχή στο συμπέρασμα ότι δεν χρειάζεται πλέον ρύθμιση σε επίπεδο χονδρικής. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να αξιολογούνται οι αντίστοιχες σημαντικές αγορές χονδρικής με απώτερο σκοπό την άρση της εκ των προτέρων κανονιστικής ρύθμισης. Όταν οι αγορές χονδρικής είναι κάθετα συνδεδεμένες στην αλυσίδα εφοδιασμού, η πρώτη αγορά χονδρικής που θα πρέπει να υποβάλλεται σε ανάλυση είναι εκείνη που απέχει περισσότερο, ανάντη, από την εξεταζόμενη αγορά λιανικής.»

Με βάση τα ανωτέρω σημεία, το πρώτο βήμα για την ανάλυση της χονδρικής αγοράς 4 (Χονδρική παροχή πρόσβασης υψηλής ποιότητας σε σταθερή θέση) είναι η εξέταση του κατά πόσο στις κατάντη αγορές λιανικής (downstream retail markets) έχει αναπτυχθεί αποτελεσματικός ανταγωνισμός σε περίπτωση απουσίας ρύθμισης τόσο στις υπό εξέταση λιανικές αγορές όσο και στις συσχετιζόμενες ανάντη χονδρικές αγορές, αλλά λαμβάνοντας υπόψη τις υπόλοιπες ρυθμίσεις. Θα πρέπει συνεπώς να γίνει έλεγχος του κατά πόσο η λιανική αγορά υψηλής ποιότητας (retail high quality market) θα ήταν ανταγωνιστική σε περίπτωση άρσης της ρύθμισης στη σχετιζόμενη αγορά χονδρικής καθώς και σε επίπεδο λιανικό, δεδομένου ότι η εν λόγω αγορά τελεί υπό ρύθμιση.

Σύμφωνα με το Επεξηγηματικό Σημείωμα¹² της Σύστασης 2014/710/ΕΕ για τις σχετικές αγορές¹³, αναφορικά με την αγορά λιανικής υψηλής ποιότητας (*Retail high quality market*), υπάρχουν από τη μία μεριά μη-οικιακοί χρήστες που ικανοποιούν τις απαιτήσεις τους με σχετικά τυποποιημένα προϊόντα και υπηρεσίες, ενώ από την άλλη, υπάρχουν εταιρικοί πελάτες οι οποίοι απαιτούν πιο σύνθετα και αξιόπιστα προϊόντα και υπηρεσίες για να διασυνδέσουν τις διάφορες επιχειρησιακές τους μονάδες που βρίσκονται σε διαφορετικές θέσεις και έτσι να επιτύχουν την μεταξύ τους επικοινωνία. Τα χαρακτηριστικά των συγκεκριμένων υπηρεσιών περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων, εγγυήσεις επιπέδου υπηρεσιών υψηλής ποιότητας, εγγυημένη διαθεσιμότητα και –συντά- συμμετρικές ταχύτητες ανόδου και καθόδου. Κατά συνέπεια, ένα τυποποιημένο ευρυζωνικό προϊόν για τη μαζική οικιακή αγορά δεν θα κάλυπτε τις ανωτέρω απαιτήσεις, αν και υπάρχουν περιπτώσεις που ορισμένοι εταιρικοί πελάτες καλύπτουν ή συμπληρώνουν τις ανάγκες τους με προϊόντα από τη μαζική αγορά.

Τα χαρακτηριστικά που απαριθμεί το Επεξηγηματικό Σημείωμα της Σύστασης για τις σχετικές αγορές αναφορικά με τις λιανικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας περιλαμβάνουν:

- Υψηλής ποιότητας επίπεδο υπηρεσίας
- Εγγυημένη διαθεσιμότητα
- Ικανοποιητικά υψηλούς ρυθμούς ανόδου και καθόδου
- Περιορισμένο contention
- Επιπρόσθετες υπηρεσίες υποστήριξης
- Μικρούς χρόνους επιδιόρθωσης / άρσης βλαβών
- Αποκλειστικές χωρητικότητες μεταξύ διαφορετικών τοποθεσιών

Περιλαμβάνουν επίσης συγκεκριμένες υπηρεσίες πάνω από τη χωρητικότητα, όπως τηλεφωνία IP, VPNs, υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, κλπ.

Οι συγκεκριμένες υπηρεσίες προσφέρονται συνήθως πάνω από προϊόντα μισθωμένων γραμμών ή ισοδύναμα προϊόντα, ενώ το φυσικό μέσο μετάδοσης μπορεί να είναι χαλκός, οπτικές ίνες ή ασύρματες ζεύξεις.

Το αντικείμενο της παρούσας ανάλυσης συνίσταται στον προσδιορισμό του εύρους της λιανικής αγοράς υπηρεσιών υψηλής ποιότητας, εξετάζοντας συγκεκριμένα:

¹²Explanatory Note Accompanying the document “Commission Recommendation on relevant product and service markets within the electronic communications sector susceptible to *ex ante* regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services”

¹³ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 9ης Οκτωβρίου 2014 «σχετικά με σημαντικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση, σύμφωνα με την οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (2014/710/ΕΕ)

- Εάν τα προϊόντα ευρυζωνικής λιανικής πρόσβασης για τη μαζική αγορά και τα προϊόντα πρόσβασης υψηλής ποιότητας αποτελούν τμήματα της ίδιας αγοράς.
- Εάν οι μισθωμένες γραμμές διαφόρων χωρητικότητων ανήκουν στην ίδια αγορά λιανικής.
- Εάν οι αναλογικές και ψηφιακές μισθωμένες γραμμές ανήκουν στην ίδια αγορά μισθωμένων γραμμών λιανικής.
- Εάν οι υπηρεσίες μετάδοσης δεδομένων (VPN και Ethernet) ανήκουν στην αγορά μισθωμένων γραμμών λιανικής.
- Το εύρος της σχετικής γεωγραφικής αγοράς λιανικής.

Στο ως άνω πλαίσιο εξετάστηκε, σύμφωνα με το ισχύον ενωσιακό και εθνικό πλαίσιο¹⁴, η δυνατότητα υποκατάστασης τόσο από την πλευρά της ζήτησης όσο και από την πλευρά της προσφοράς. Η υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης εκτιμά την έκταση στην οποία οι καταναλωτές προτίθενται να υποκαταστήσουν την υπό εξέταση υπηρεσία με άλλες υπηρεσίες. Η υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς εξετάζει εάν άλλοι πάροχοι, πέρα από αυτούς που προσφέρουν την υπηρεσία, θα μεταστρέφονταν (βραχυπρόθεσμα) στην προσφορά υποκατάστατων υπηρεσιών χωρίς να επιβαρυνθούν με σημαντικά πρόσθετα κόστη. Όταν το συνολικό κόστος μεταστροφής της παραγωγής είναι σχετικά αμελητέο, η εναλλακτική υπηρεσία μπορεί να ενταχθεί στον ορισμό της σχετικής αγοράς. Το γεγονός ότι ένας φορέας μπορεί να διαθέτει τα περιουσιακά στοιχεία που είναι αναγκαία για την παροχή μια συγκεκριμένης υπηρεσίας είναι αδιάφορο όταν απαιτείται σημαντική πρόσθετη επένδυση για την κερδοφόρο είσοδο στην αγορά για την παροχή της υπηρεσίας.

Σύμφωνα με την Ανακοίνωση 2018/C/159/01, παρ. 30:

«Ως σημείο εκκίνησης, η ΕΡΑ θα πρέπει αρχικά να προσδιορίσει την υπηρεσία ή το προϊόν ηλεκτρονικών επικοινωνιών που παρέχεται σε δεδομένη γεωγραφική περιοχή και ενδεχομένως να υπόκειται σε επιβολή κανονιστικών υποχρεώσεων. Στη συνέχεια, η ΕΡΑ μπορεί να προσθέσει επιπλέον προϊόντα ή περιοχές, ανάλογα με το κατά πόσον ο ανταγωνισμός που προκύπτει ασκεί πιέσεις στην τιμή του εν λόγω βασικού προϊόντος ή υπηρεσίας. Δεδομένου ότι μια σχετική αύξηση της τιμής για ομάδα προϊόντων είναι πιθανόν να οδηγήσει ορισμένους πελάτες να στραφούν σε εναλλακτικές υπηρεσίες ή προϊόντα, γεγονός που θα οδηγήσει στην απώλεια πωλήσεων, το βασικό στοιχείο είναι να καθοριστεί κατά πόσον οι συγκεκριμένες απώλειες των πωλήσεων για τις επιχειρήσεις είναι επαρκείς για να αντισταθμίσουν τα αυξημένα κέρδη τους τα οποία, διαφορετικά, θα πραγματοποιούνταν λόγω της αύξησης της τιμής. Η εκτίμηση της υποκατάστασης από την πλευρά της ζήτησης και από την πλευρά της προσφοράς παρέχει έναν τρόπο μέτρησης της «κρίσιμης απώλειας» των

¹⁴Βλ. ιδίως Ανακοίνωση της Επιτροπής «Κατευθυντήριες Γραμμές για την ανάλυση της Αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του ενωσιακού κανονιστικού πλαισίου για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (2018/C/159/01) παράγραφος 24 επ, ιδίως παράγραφος 27 και υποσημείωση 22 και 23 και το από 27/4/2018 συνοδευτικό κείμενο «CommissionStaffWorkingDocumentaccompanyingthedocumentCommunication [...] »C(2018)2374 final», σελ. 7 -21.

πωλήσεων (γεγονός που θα καταστήσει μη κερδοφόρα μια σχετική αύξηση της τιμής) και, κατά συνέπεια, προσδιορισμού του φάσματος της οικείας αγοράς.....»

2.3.1.2 Εξέταση του εάν τα προϊόντα ευρυζωνικής λιανικής πρόσβασης για τη μαζική αγορά και τα προϊόντα πρόσβασης υψηλής ποιότητας αποτελούν τμήματα της ίδιας αγοράς.

Αρχικά, η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν στην Ελλάδα οι συνθήκες ζήτησης και προσφοράς των υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης υψηλής ποιότητας και ευρυζωνικής λιανικής πρόσβασης για τη μαζική αγορά είναι παρόμοιες, ώστε οι ως άνω υπηρεσίες να μπορούν να συμπεριληφθούν στην ίδια αγορά. Στο συγκεκριμένο πλαίσιο εξετάζεται το κατά πόσο οι *συμμετρικές ή όχι συνδέσεις, με ή χωρίς contention*, ανήκουν σε ενιαία αγορά.

Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Λειτουργικότητα

Οι λιανικές υπηρεσίες ευρυζωνικής πρόσβασης για τη μαζική αγορά καλύπτουν τις ανάγκες των οικιακών χρηστών καθώς και κάποιων μικρομεσαίων επιχειρήσεων (SMEs – Small and Medium-sized Enterprises). Από την άλλη μεριά, οι μεγαλύτεροι εταιρικοί πελάτες συνήθως απαιτούν πιο εξειδικευμένα και αξιόπιστα προϊόντα, συγκεκριμένων προδιαγραφών. Τα προϊόντα για τη μαζική αγορά δεν καλύπτουν συνήθως τις συγκεκριμένες απαιτήσεις.

Συνήθως οι μεγάλοι εταιρικοί πελάτες ζητούν προϊόντα ειδικών προδιαγραφών, τα οποία εξυπηρετούν ακριβώς τις ανάγκες τους (tailor-made), όπως σύνδεση εταιρικών μονάδων σε διαφορετικές (πολλαπλές) θέσεις που να διασφαλίζουν την αδιάλειπτη επικοινωνία μεταξύ τους, σύνδεση στο Διαδίκτυο υψηλής ποιότητας, τηλεφωνία IP, αποκλειστικές συνδέσεις δεδομένων και εικονικά ιδιωτικά δίκτυα (VPNs – Virtual Private Networks). Συνήθως προτιμούν να προμηθεύονται όλες τις υπηρεσίες τους από τον ίδιο πάροχο, αν και υπάρχουν περιπτώσεις που προμηθεύονται κάποια από τα προϊόντα από δεύτερο πάροχο για λόγους εφεδρείας (redundancy).

Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, τα τυπικά προϊόντα που ζητούν οι μεγάλοι εταιρικοί πελάτες συμπεριλαμβάνουν συμμετρικά και μη συμμετρικά προϊόντα ευρυζωνικής πρόσβασης υψηλής ποιότητας, με περιορισμένο contention, τα οποία έχουν επιπλέον συγκεκριμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά, όπως εγγυημένη διαθεσιμότητα και ποιότητα υπηρεσίας, που περιλαμβάνει Συμφωνίες Επιπέδου Υπηρεσίας (SLAs), συνεχή υποστήριξη του πελάτη, μικρότερους χρόνους αποκατάστασης βλαβών, απαιτήσεις για εφεδρεία, κα. Επιπρόσθετα, οι συγκεκριμένοι πελάτες μπορεί να ζητούν υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, υπηρεσίες network management υψηλής ποιότητας, συνδέσεις Ethernet, και άλλα τεχνικά χαρακτηριστικά.

Ο τρόπος με τον οποίο οι μεγάλοι εταιρικοί πελάτες υπογράφουν συμφωνίες για την προμήθεια των πιο πάνω προϊόντων διαφέρει κατά πολύ σε σχέση με τους οικιακούς πελάτες, οι οποίοι καλύπτουν τις ανάγκες τους με προϊόντα μαζικής αγοράς. Στην πρώτη περίπτωση ο πελάτης και όχι ο πάροχος προδιαγράφει το τελικό προϊόν και υπάρχει διαπραγμάτευση των εμπορικών όρων μεταξύ τους, ενώ στη δεύτερη περίπτωση το προϊόν καθορίζεται από τον πάροχο. Επίσης, οι μετά-την-πώληση υπηρεσίες διαφέρουν κατά πολύ, αφού συνήθως οι πάροχοι διαθέτουν συγκεκριμένο υπάλληλο (large account manager) για την εξυπηρέτηση των μεγάλων εταιρικών πελατών. Ενδέχεται επίσης να υπάρχουν και διαφοροποιήσεις όσον αφορά τα τεχνικά χαρακτηριστικά της υπηρεσίας προς τους μεγάλους πελάτες.

Μέχρι πριν λίγα χρόνια, η παροχή υπηρεσιών σε μεγάλους εταιρικούς πελάτες βασιζόταν σχεδόν αποκλειστικά σε μισθωμένα κυκλώματα, τα οποία προσέφεραν αποκλειστική διάθεση συμμετρικής χωρητικότητας από σημείο σε σημείο. Η υλοποίηση όμως δικτύων πρόσβασης νέας γενιάς (NGA – Next Generation Access networks) φαίνεται να αλλάζει το σκηνικό, δεδομένου ότι δίνουν τη δυνατότητα στους παρόχους να προσφέρουν νέες υπηρεσίες, με καλύτερα χαρακτηριστικά και αυξημένους ρυθμούς μετάδοσης. Το τελευταίο διάστημα μάλιστα δραστηριοποιούνται πάροχοι οι οποίοι προσφέρουν συμμετρικές συνδέσεις ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο με ρυθμό 100 Mbps ή και μεγαλύτερο, σε πολύ χαμηλές τιμές. Οι πάροχοι αυτοί όμως δραστηριοποιούνται σε τοπικό επίπεδο (λ.χ. σε μία πόλη, ή σε μερικούς δήμους της Αθήνας ή της Θεσσαλονίκης), με αποτέλεσμα να μη μπορούν να δράσουν ανταγωνιστικά σε σχέση με παρόχους μισθωμένων κυκλωμάτων σε πανελλαδικό επίπεδο. Κατά συνέπεια, οι ανάγκες των μεγάλων εταιρικών πελατών δεν φαίνεται να μπορούν να ικανοποιηθούν από τα τυποποιημένα προϊόντα μαζικής αγοράς.

Ενδεικτικά, τα προϊόντα που προσφέρονται σε μεγάλους εταιρικούς πελάτες περιλαμβάνουν:

- Κυκλώματα μισθωμένων γραμμών διαφορετικής τεχνολογίας και διαφορετικών ταχυτήτων σε διαφορετικές (πολλαπλές) τοποθεσίες.
- Κυκλώματα Ethernet.
- Πρόσβαση στο διαδίκτυο με αποκλειστική χωρητικότητα.
- Εικονικά ιδιωτικά δίκτυα IP (IPVPNs).

Είναι φανερό ότι τα προϊόντα μαζικής αγοράς, ακόμα και αυτά που προσφέρονται πάνω από δίκτυα NGA δεν μπορούν να καλύψουν αυτές τις ανάγκες, προσφέροντας αντίστοιχες υπηρεσίες.

Τιμολόγηση

Στο πλαίσιο του ελέγχου αναφορικά με την τιμολόγηση των υπηρεσιών, η ΕΕΤΤ εξετάζει ένα υποθετικό σενάριο, σύμφωνα με το οποίο ένας μεγάλος εταιρικός πελάτης επιθυμεί να

συνδέσει δύο σημεία παρουσίας της εταιρείας του εντός της ίδιας πόλης με μία σύνδεση χωρητικότητας 2 Mbps. Οι εναλλακτικές που εξετάζονται είναι οι ακόλουθες:

- i. Προμήθεια ψηφιακής γραμμής χωρητικότητας 2 Mbps.
- ii. Προμήθεια 2 συνδέσεων VDSL 30/3 και δημιουργία της σύνδεσης πάνω από το διαδίκτυο.

Η επιλογή του πακέτου VDSL 30/3 έγινε λαμβάνοντας υπόψη ότι το δίκτυο NGA πάνω από το οποίο υλοποιείται τεχνικά το συγκεκριμένο πακέτο λιανικής είναι πιο σταθερό και αξιόπιστο από το δίκτυο ADSL, ενώ παράλληλα η χωρητικότητα του uplink καλύπτει τις απαιτήσεις του συγκεκριμένου υποθετικού πελάτη.

Η σύγκριση γίνεται με τιμές λιανικής του ίδιου παρόχου, ο οποίος στο συγκεκριμένο παράδειγμα είναι ο ΟΤΕ και το μηνιαίο κόστος υπολογίζεται για διατήρηση της σύνδεσης για δύο έτη.

Το κόστος στην περίπτωση (i) ανέρχεται σε 458€ μηνιαίως, χωρίς να υπολογιστεί μεταβλητό κόστος με βάση την απόσταση των σημείων.¹⁵

Το κόστος στην περίπτωση (ii) ανέρχεται σε 32,36€ το μήνα για την προμήθεια 2 γραμμών «COSMOTE Home Internet 30/3», στο οποίο πρέπει να προστεθεί τυχόν κόστος για τη διαμόρφωση της σύνδεσης πάνω από το διαδίκτυο.

Γίνεται άμεσα φανερό ότι σε επίπεδο τιμολόγησης, η πρώτη εναλλακτική είναι πολύ πιο ακριβή και ότι δεν μπορεί ο εν λόγω εταιρικός πελάτης να υλοποιήσει τη συγκεκριμένη προσέγγιση σε περίπτωση αύξησης της τιμής της δεύτερης προσέγγισης κατά 5-10%.

Επιπρόσθετα, σημειώνεται δε ότι, δεδομένων των σημαντικών λειτουργικών διαφορών, καθώς και των εμπορικών όρων μεταξύ των λιανικών υπηρεσιών ευρυζωνικής πρόσβασης μαζικής αγοράς και των υπηρεσιών πρόσβασης υψηλής ποιότητας σε μεγάλους εταιρικούς πελάτες, είναι σαφές ότι οι πελάτες δεν δύνανται να ανταποκριθούν σε μια τιμολογιακή αύξηση της μίας υπηρεσίας μεταστρεφόμενοι σε, ή αποκτώντας περισσότερη από, την άλλη υπηρεσία.

¹⁵[ΑΣΤΙΚΕΣ ΕΚΤΟΣ HELLASCOM με ταχύτητα 2 Mbps (αδόμητη): Τέλος σύνδεσης ανά άκρο: 1.826€, σταθερό μηνιαίο μίσθωμα: 306€, μεταβλητό ανά χλμ: 4,6€. Τιμές χωρίς ΦΠΑ.]

Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Λειτουργική Υποκατάσταση

Για την παροχή υπηρεσιών λιανικής ευρυζωνικής πρόσβασης μαζικής αγοράς απαιτείται ένα δίκτυο πρόσβασης πλήρους γεωγραφικής κάλυψης. Αντίθετα, για την παροχή υπηρεσιών πρόσβασης υψηλής ποιότητας σε μεγάλους εταιρικούς πελάτες απαιτείται η κάλυψη συγκεκριμένων διαδρομών που εξυπηρετούν τους πελάτες. Έτσι, ενώ θεωρητικά ένας πάροχος προϊόντων για τη μαζική αγορά θα μπορούσε να επεκτείνει το δίκτυό του ώστε να προσφέρει υπηρεσίες σε μεγάλους εταιρικούς πελάτες, το αντίθετο δεν θα ήταν δυνατό, λόγω του μεγάλου και μη ανακτήσιμου κόστους ανάπτυξης δικτύου πρόσβασης πλήρους γεωγραφικής κάλυψης.

Ακόμα και στην περίπτωση που ένας πάροχος υπηρεσιών πρόσβασης υψηλής ποιότητας σε μεγάλους εταιρικούς πελάτες ενδιαφερόταν να δραστηριοποιηθεί στη μαζική λιανική αγορά οικιακών χρηστών χωρίς να υλοποιήσει δίκτυο πρόσβασης, μισθώνοντας δηλαδή το τελευταίο τμήμα της σύνδεσης προς τον τελικό χρήστη, η γεωγραφικότητα του δικτύου του θα ήταν επίσης πολύ διαφορετική από το δίκτυο που εξυπηρετεί τους εταιρικούς πελάτες, δεδομένου ότι οι τελευταίοι συνήθως τοποθετούν τις επιχειρηματικές τους μονάδες έξω από οικιστικές περιοχές.

Η κρίσιμη ερώτηση είναι κατά πόσον το κόστος ανάπτυξης δικτύου ή/και των προϊόντων χονδρικής που απαιτείται να αναληφθεί από έναν υποθετικό πάροχο υπηρεσιών λιανικής ευρυζωνικής πρόσβασης μαζικής αγοράς και ένα πάροχο υπηρεσιών πρόσβασης υψηλής ποιότητας, αντίστοιχα, είναι τέτοιο που θα μεταστρέφονταν στην παροχή της άλλης υπηρεσίας σε περίπτωση τιμολογιακής αύξησης έως και 10% πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο. Είναι σαφές ότι μέσα σε μια σύντομη χρονική περίοδο, ένας πάροχος πρόσβασης υψηλής ποιότητας δεν θα μπορούσε να μεταστραφεί στην παροχή υπηρεσιών λιανικής ευρυζωνικής πρόσβασης μαζικής αγοράς μέσω ευκολιών που πρέπει να κατασκευάσουν ή να ελέγξουν (π.χ., ιδιόκτητο δίκτυο πρόσβασης, ΑΠΤοΒ, εικονικά προϊόντα τοπικής και κεντρικής πρόσβασης) ως ανταπόκριση σε μια τέτοια αύξηση εξαιτίας του απαιτούμενου υψηλού και μη ανακτήσιμου κόστους.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι υπηρεσίες λιανικής ευρυζωνικής πρόσβασης μαζικής αγοράς και οι υπηρεσίες πρόσβασης υψηλής ποιότητας δεν είναι υποκατάστατες δεδομένων των ουσιαστικών διαφορών τους τόσο σε επίπεδο ζήτησης, όσο και προσφοράς. Κατά συνέπεια, οι εν λόγω υπηρεσίες δεν ανήκουν σε μια ενιαία σχετική αγορά.

2.3.1.3 Υπηρεσίες μετάδοσης δεδομένων Ethernet

Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Οι μισθωμένες γραμμές Ethernet με το πέρασμα του χρόνου, γίνονται όλο και περισσότερο ελκυστικές στους εταιρικούς πελάτες λόγω τόσο των τεχνικών χαρακτηριστικών τους, όσο και των πολύ χαμηλότερων τιμών τους σε σχέση με τις παραδοσιακές ΜΓ.

Εκτός από το πλέον διαδεδομένο interface (Ethernet – layer 2), οι ΜΓ Ethernet προσφέρουν συμμετρική χωρητικότητα στις δύο κατευθύνσεις (uplink – downlink), υψηλές ταχύτητες που φτάνουν το 1 Gbps ή και μεγαλύτερες, αποκλειστική χωρητικότητα (uncontended).

Οι ΜΓ Ethernet προσφέρονται είτε σε αρχιτεκτονική «σημείο προς σημείο» (point to point, p2p) είτε σε αρχιτεκτονική «σημείο προς πολλαπλά σημεία» (point to multipoint, p2mp). Στην πρώτη περίπτωση μία οπτική ίνα συνήθως συνδέει αποκλειστικά το σημείο παρουσίας του πελάτη με τον κόμβο του παρόχου της υπηρεσίας. Αντίθετα, στη δεύτερη περίπτωση, κίνηση από διακριτές οπτικές ίνες συγκεντρώνεται σε μία σύνδεση backhaul μέσω ενός σημείου συγκέντρωσης.

Η διάταξη p2p εγγυάται ότι η συνολική χωρητικότητα της γραμμής είναι διαθέσιμη στον πελάτη, χωρίς κανένα παράγοντα που να υποβαθμίζει την ποιότητα της λαμβανόμενης υπηρεσίας σε όρους καθυστέρησης, jitter ή απώλειας πακέτων. Αντίθετα, στην αρχιτεκτονική p2mp, ο ενδιάμεσος μεταγωγέας (switch) μπορεί να οδηγήσει σε υποβάθμιση αναφορικά με τις προαναφερθείσες παραμέτρους. Επίσης αποτελεί ένα πρόσθετο στοιχείο στη διάταξη, η βλάβη του οποίου μπορεί να οδηγήσει στην συνολική απώλεια της υπηρεσίας. Από την άλλη μεριά, βέβαια, υπάρχει σημαντικότερη μείωση του κόστους της υπηρεσίας σε σχέση με τη διάταξη p2p, αφού υπάρχει διαμοιρασμός των δικτυακών πόρων.

Η εξέλιξη του επιπέδου της ποιότητας των υπηρεσιών Ethernet επιτρέπει την εξασφάλιση ποιότητας συγκρίσιμης με αυτήν των παραδοσιακών ΜΓ, όσον αφορά την διαφάνεια, την εγγυημένη διαθεσιμότητα της χωρητικότητας και την απουσία περιορισμών όσον αφορά τις αποστάσεις, ενώ ταυτόχρονα οι ΜΓ Ethernet προσφέρουν μεγαλύτερη ποικιλία ταχυτήτων πρόσβασης και ποιότητας υπηρεσίας, από ότι οι παραδοσιακές ΜΓ.

Λαμβάνοντας υπόψη την εξέλιξη των δικτύων πρόσβασης και κορμού σε «all IP» δίκτυα, υπάρχει στροφή των παρόχων από τα παραδοσιακά κυκλώματα SDH/PDH σε λύσεις Ethernet. Ως εκ τούτου, φαίνεται να είναι ιδιαίτερα πιθανή η υποκατάσταση των ΜΓ από υπηρεσίες Ethernet και αναμένεται να εκδηλωθεί ακόμα περισσότερο στο προσεχές μέλλον. Επιπρόσθετα, ο ΟΤΕ με επιστολή του ενημέρωσε την ΕΕΤΤ ότι προγραμματίζει στο άμεσο μέλλον να διακόψει τη λιανική διάθεση των ψηφιακών ΜΓ τεχνολογίας SDH/PDH και TDM.

Οι τιμές των παραδοσιακών μισθωμένων γραμμών λιανικής και υπηρεσιών Ethernet είναι δύσκολο να συγκριθούν καθώς η τιμολογιακή διάρθρωση είναι διαφορετική. Συγκεκριμένα, ενώ στις παραδοσιακές ΜΓ, εκτός του τέλους σύνδεσης και του μηνιαίου παγίου, υπάρχει και χρέωση ανά χλμ, τόσο για τις αστικές, όσο και για τις υπεραστικές γραμμές, στις γραμμές Ethernet δεν υπάρχει κάτι τέτοιο. Παρόλα αυτά, από τη σύγκριση τιμών στον πίνακα κατωτέρω φαίνεται καθαρά ότι οι ΜΓ Ethernet είναι πιο οικονομικές από τις παραδοσιακές ΜΓ.

Πίνακας 15: Σύγκριση τιμών παραδοσιακών ΜΓ και ΜΓ Ethernet

Χωρητικότητα (SDH/Ethernet)(Mbps)	SDH αστικό	Ethernet αστικό	SDH υπεραστικό	Ethernet υπεραστικό
2/2	853	393	1.311	409
34/35	4.568	1.201	9.520	1.401
155/150	9.137	2.617	21.649	3.138

Σημείωση: Οι χρεώσεις/τέλη σύνδεσης είναι ετησιοποιημένες σε μια περίοδο 2 ετών. Οι τιμές των κυκλωμάτων SDH υπολογίστηκαν για αστικό κύκλωμα 5 χλμ και υπεραστικό 150 χλμ.

Πηγή: Δικτυακός τόπος WWW.COSMOTE.GR

Με βάση τις σημαντικά χαμηλότερες τιμές των κυκλωμάτων Ethernet, την ευρύτατη διάθεση εξοπλισμού και προϊόντων Ethernet για επιχειρήσεις/γραφεία κλπ. και την μεταστροφή των τηλεπικοινωνιακών δικτύων σε δίκτυα «all IP», η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι το επόμενο διάστημα θα εξακολουθήσει να υπάρχει η σημαντική τάση αντικατάστασης των παραδοσιακών κυκλωμάτων ΜΓ από γραμμές Ethernet, η οποία είχε αρχίσει να διαφαίνεται στον προηγούμενο κύκλο ανάλυσης.

Στο πλαίσιο αυτό και δεδομένης της ταύτισης των υπηρεσιών σε λειτουργικό επίπεδο, η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι, από την πλευρά της ζήτησης, οι ΜΓ Ethernet ανήκουν στην ίδια αγορά με τις παραδοσιακές ΜΓ.

Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Είναι λογικό και αναμενόμενο ένας πάροχος παραδοσιακών ΜΓ να μεταστραφεί στην παροχή υπηρεσιών ΜΓ Ethernet, αφού η συγκεκριμένη μεταστροφή συνδέεται με την εξέλιξη του δικτύου του σε πιο αποδοτικό (all-IP), αλλά και με σημαντικότερη μείωση του κόστους λειτουργίας του, λόγω της αυξανόμενης χρήσης υπηρεσιών Ethernet που συνεπάγεται πτώση των τιμών του σχετικού εξοπλισμού.

Παράλληλα, ένας πάροχος υπηρεσιών Ethernet θα μπορούσε εύκολα να μεταστραφεί στην παροχή άλλων κυκλωμάτων ΜΓ (εντός της κάλυψης του δικτύου του), σε περίπτωση που έχει διατηρήσει τον σχετικό εξοπλισμό του ενεργό. Η ύπαρξη ρύθμισης στη χονδρική θα μπορούσε να κάνει ευκολότερη για τους προμηθευτές της μίας υπηρεσίας (μισθωμένων γραμμών ή Ethernet) την είσοδο στην παροχή της άλλης, αλλά ο ανταγωνιστικός περιορισμός

που θα προέκυπτε από την υποκατάσταση αυτή θα ήταν περιορισμένος καθώς οι περισσότεροι πάροχοι ήδη παρέχουν και τις δύο κατηγορίες υπηρεσιών.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι υπηρεσίες Ethernet περιλαμβάνονται στις αγορές ΜΓ λιανικής, λόγω της ύπαρξης λειτουργικής υποκαταστασιμότητας από την πλευρά της ζήτησης και υποκαταστασιμότητας από την πλευρά της προσφοράς .

2.3.1.4 Υποκατάσταση όλων των χωρητικότητων ΜΓ λιανικής

Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Οι ΜΓ λιανικής προσφέρουν στους χρήστες αφιερωμένη και αποκλειστική χωρητικότητα, για διαφανή μετάδοση τηλεπικοινωνιακής κίνησης από σημείο προς σημείο. Η χωρητικότητα που παρέχουν στους χρήστες μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να μεταφέρει διαφορετικούς τύπους τηλεπικοινωνιακής κίνησης, όπως για παράδειγμα μετάδοση δεδομένων και τηλεφωνίας, πρόσβαση στο διαδίκτυο, μετάδοση τηλεοπτικών/ραδιοφωνικών προγραμμάτων, μετάδοση σημάτων σε κυκλώματα συναγερμού, κλπ. Η χωρητικότητα που απαιτείται σε κάθε συγκεκριμένη όδευση γενικά διαμορφώνεται με βάση τις ανάγκες του χρήστη όσον αφορά τον όγκο της κίνησης που αναμένεται να διέλθει από την εν λόγω όδευση. Ο χρήστης πληρώνει σταθερό μίσθωμα ανεξάρτητα από τον όγκο κίνησης που τελικά διέρχεται μέσα από τη ΜΓ και εξασφαλίζει επικοινωνία υψηλής ποιότητας και αξιοπιστίας. Οι χρήστες ΜΓ λιανικής ενδιαφέρονται συνήθως για συνδεσιμότητα υψηλής και εγγυημένης ποιότητας, χωρίς να ενδιαφέρονται για την τεχνολογία και το μέσο μετάδοσης (ασύρματη ζεύξη, χαλκός, οπτική ίνα).

Όσον αφορά στη λειτουργικότητα, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν πολλαπλές ΜΓ χαμηλότερης χωρητικότητας ως υποκατάστατα ΜΓ υψηλότερης χωρητικότητας καθώς και κυκλώματα υψηλότερης χωρητικότητας για την κάλυψη απαιτήσεων χαμηλότερης χωρητικότητας. Αυτό υποδεικνύει ότι μπορεί να υπάρχει μια αλυσίδα υποκατάστασης για τις διάφορες χωρητικότητες, τουλάχιστον από λειτουργικής άποψης.

Θα πρέπει όμως να ληφθεί υπόψη ότι υπάρχουν περιπτώσεις που ένα κύκλωμα χαμηλής χωρητικότητας δεν μπορεί να αντικατασταθεί με ένα κύκλωμα υψηλότερης χωρητικότητας λόγω των ειδικών χαρακτηριστικών του, όπως για παράδειγμα συμβαίνει με τα αναλογικά κυκλώματα που χρησιμοποιούνται σε ορισμένες υπηρεσίες στρατιωτικών υπηρεσιών, ναυτιλιακών εταιρειών, κλπ.

Τον πλέον σημαντικό ρόλο στην πιθανότητα υποκατάστασης μιας γραμμής χαμηλής χωρητικότητας με μία υψηλότερης και το αντίστροφο, παίζει το κόστος μεταστροφής: όσο

υψηλότερο είναι, τόσο λιγότερο πιθανή είναι η υποκατάσταση. Το κόστος μεταστροφής αυξάνεται ιδιαίτερα όταν αλλάζει το φυσικό μέσο μετάδοσης που χρησιμοποιείται για τη ΜΓ. Μία αλλαγή φυσικού μέσου από χαλκό σε οπτική ίνα, εκτός από το πιθανό κόστος για την εγκατάσταση του νέου μέσου, απαιτεί αλλαγή τερματικού εξοπλισμού, γεγονός που αυξάνει περαιτέρω το κόστος μεταστροφής. Μία τέτοια αλλαγή, όμως, μπορεί να θεωρηθεί εύλογη στο πλαίσιο αναβάθμισης του δικτύου και των υπηρεσιών του λιανικού πελάτη.

Από την άλλη μεριά, μία μεταστροφή από ΜΓ πάνω από οπτική ίνα σε πολλαπλές ΜΓ πάνω από χαλκό θεωρείται απίθανη. Στην περίπτωση αυτή δεν υπάρχει κόστος εγκατάστασης του νέου μέσου μετάδοσης (δεδομένης της γεωγραφικότητας εθνικής κάλυψης του δικτύου χαλκού), αλλά ο χρήστης θα πρέπει να αλλάξει τερματικό εξοπλισμό και να προσαρμόσει το δίκτυό του σε φυσικό μέσο και τεχνολογία σαφώς υποδεέστερη όσον αφορά τη χωρητικότητα, την αξιοπιστία και την αναβαθμισιμότητα.

Στους παρακάτω πίνακες απεικονίζονται οι τιμές αστικών και υπεραστικών μισθωμένων κυκλωμάτων διαφορετικής χωρητικότητας και τεχνολογίας.

Από τις τιμές του πρώτου πίνακα φαίνεται η αλυσίδα υποκατάστασης μεταξύ των κυκλωμάτων με χωρητικότητα μικρότερη ή ίση από 2 Mbps. Αντίθετα, το μηνιαίο κόστος αντικατάστασης μίας μισθωμένης γραμμής 34 Mbps (4.500€ περίπου) διαφέρει σημαντικά από το κόστος 17 γραμμών των 2 Mbps (14.500€ περίπου), χωρίς να ληφθεί υπόψη το κόστος αλλαγής του τερματικού εξοπλισμού.

Πίνακας 16: Κόστος αστικών και υπεραστικών μισθωμένων κυκλωμάτων

	Κόστος αστικής γραμμής (μήκος 5 χλμ)	Κόστος υπεραστικής γραμμής (μήκος 150 χλμ)
Αναλογική Γραμμή M 1020_25	89	318
Αναλογική Γραμμή M 1040	82	372
Ψηφιακή 19.2Kbps	277	343
Ψηφιακή 64Kbps	277	343
Ψηφιακή 128Kbps	316	481
Ψηφιακή 256Kbps	411	689
Ψηφιακή 384Kbps	461	696
Ψηφιακή 512Kbps	577	890
Ψηφιακή 1024Kbps	799	1.242
Ψηφιακή 1920Kbps	1.178	1.622
Ψηφιακή 2 Mbps (αδόμητη)	711	1.154
Ψηφιακή 2 Mbps (δομημένη)	853	1.311
34 Mbps	4.568	9.520
155 Mbps	9.137	21.649

Σημείωση: Τα τέλη/χρεώσεις σύνδεσης ετησιοποιούνται για μια περίοδο 2 ετών.

(1) Τιμή ανά μήνα για μισθωμένη γραμμή 5 χλμ = (τέλος σύνδεσης/24 + (Σταθερό μηνιαίο πάγιο χρέωση ανά άκρο)*2 + (τιμή ανά χλμ * 5 χλμ).

(2) Τιμή ανά μήνα για μισθωμένη γραμμή 150 χλμ = (τέλος σύνδεσης/24) + (Πάγιο μηνιαία χρέωση ανά άκρο)*2 + [Ζώνη-1 τιμή ανά χλμ * 35 χλμ] + [Ζώνη-2 τιμή ανά χλμ * (70χλμ-35χλμ)] + [Ζώνη-3 τιμή ανά χλμ * (150χλμ-70χλμ)].

Πηγή: Δικτυακός τόπος ΟΤΕ

Ωστόσο, η συμπερίληψη των μισθωμένων κυκλωμάτων τεχνολογίας Ethernet στην λιανική αγορά έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές, καθώς πάνω από τη συγκεκριμένη τεχνολογία, η επιλογή της χωρητικότητας ενός κυκλώματος γίνεται πολύ ευέλικτη. Πράγματι, στη τεχνολογία Ethernet δε συναντάμε τα μεγάλα άλματα στη χωρητικότητα των κυκλωμάτων που υπάρχουν στις παραδοσιακές τεχνολογίες SDH/PDH, όπου οι διαθέσιμες χωρητικότητες ήταν περιορισμένες (2Mbps, 34 Mbps, 155 Mbps, 622 Mbps). Η ευελιξία στην επιλογή της χωρητικότητας οδηγεί σε αλυσίδα υποκατάστασης, αφού κάθε χωρητικότητα περιορίζει και περιορίζεται από τις διπλανές της. Για παράδειγμα, στον ακόλουθο πίνακα με τις τιμές για μισθωμένες γραμμές λιανικής τεχνολογίας Ethernet, διαπιστώνεται ότι η μετάβαση ενός υπεραστικού κυκλώματος ΜΓ Ethernet από τα 8Mbps στα 10Mbps επιφέρει μία αύξηση 44€ στη μηνιαία τιμή, που αντιστοιχεί σχεδόν στο 5% της αρχικής τιμής. Αντίθετα, διαπιστώνεται σημαντικό άλμα στο μηνιαίο κόστος για τη μετάβαση από τα 2 Mbps στα 4 Mbps: η διαφορά στο κόστος μετάβασης ενός υπεραστικού κυκλώματος ΜΓ Ethernet από τα 2Mbps στα 4Mbps επιφέρει μία αύξηση 308€ στη μηνιαία τιμή, που αντιστοιχεί στο 75% της αρχικής τιμής. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι το άλμα στην τιμή του μισθωμένου κυκλώματος αντανακλά κυρίως την

αλλαγή του φυσικού μέσου μετάδοσης, από χαλκό σε ίνα. Το γεγονός αυτό οδηγεί την ΕΕΤΤ στο αρχικό συμπέρασμα ότι η φυσική υποδομή πάνω από την οποία παρέχεται ένα κύκλωμα ΜΓ λιανικής καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τις ανταγωνιστικές πιέσεις στην αγορά. Γίνεται όμως φανερό ότι το άλμα στις τιμές όταν αλλάζει το φυσικό μέσο είναι κατά πολύ μικρότερο στην τεχνολογία Ethernet. Το γεγονός αυτό, καθώς και το συντριπτικό ποσοστό των κυκλωμάτων Ethernet στο σύνολο των κυκλωμάτων λιανικής οδηγεί την ΕΕΤΤ να υιοθετήσει σχετική προσέγγιση που υπεβλήθη σαν σχόλιο στη δημόσια διαβούλευση και να θεωρήσει ενιαία την αγορά λιανικής, χωρίς διαχωρισμό σε χαμηλή και υψηλή χωρητικότητα.

Η θέση αυτή ενισχύεται περαιτέρω, με βάση μια μελλοντοστρεφή προσέγγιση, αν λάβουμε υπόψη τις τεχνολογικές εξελίξεις που αυξάνουν συνεχώς τη χωρητικότητα που είναι δυνατό να επιτευχθεί πάνω από το χάλκινο ζεύγος.

Πράγματι, ενώ με βάση τον τιμοκατάλογο των κυκλωμάτων λιανικής φαίνεται ότι το άλμα στις τιμές γίνεται στην χωρητικότητα των 2 Mbps, ο ΟΤΕ στην προσφορά του στο δικτυακό του τόπο αναφέρει ότι διαθέτει πάνω από χαλκό κυκλώματα SHDSL μέχρι 4 Mbps και παράλληλα, στα στοιχεία που υπέβαλε στην ΕΕΤΤ, φαίνεται ότι παρέχει κυκλώματα SHDSL με χωρητικότητες ακόμα μεγαλύτερες.

Επιπρόσθετα, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η δυνατότητα διάθεσης συμμετρικών ή ασύμμετρων κυκλωμάτων με υψηλή ποιότητα και ακόμα υψηλότερη χωρητικότητα πάνω από τα δίκτυα νέας γενιάς (NGA) που αναπτύσσουν οι πάροχοι καθιστά λιγότερο σαφή τον όποιο προσδιορισμό σημείου διαχωρισμού μεταξύ ΜΓ λιανικής χαμηλής και υψηλής χωρητικότητας, αφού οι πάροχοι που αναπτύσσουν τα δίκτυα έχουν κάθε λόγο και συμφέρον να επεκτείνουν το φάσμα των υπηρεσιών που διαθέτουν πάνω από τις υποδομές που υλοποιούν στο δίκτυο πρόσβασης.

Λαμβάνοντας υπόψη τον ανωτέρω συλλογισμό, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η εξέταση από την πλευρά της ζήτησης οδηγεί στο αρχικό συμπέρασμα ότι πρέπει να ορισθεί μία ενιαία αγορά ΜΓ λιανικής, η οποία να περιλαμβάνει όλες τις χωρητικότητες.

Πίνακας 17: Κόστος αστικών και υπεραστικών μισθωμένων κυκλωμάτων Ethernet

	Κόστος αστικής γραμμής	Κόστος υπεραστικής γραμμής
1Mbps	375	393
2 Mbps	393	409
4Mbps	683	717
8Mbps	835	891
10 Mbps	871	935
20Mbps	1.015	1.134
30 Mbps	1.143	1.320
40Mbps	1.273	1.493
50Mbps	1.365	1.699
100 Mbps	1.803	2.210
200Mbps	2.937	3.581
300Mbps	3.551	4.682
500 Mbps	4.172	6.776
1000 Mbps	5.253	11.253

Σημείωση: Τα τέλη/χρεώσεις σύνδεσης ετησιοποιούνται για μια περίοδο 2 ετών.

(1) Τιμή ανά μήνα για μισθωμένη γραμμή 5 χλμ = (τέλος σύνδεσης ανά άκρο)*2 /24 + (Μηνιαίο τέλος πρόσβασης ανά άκρο)*2 + (μηνιαίο τέλος EVC αστικό).

(2) Τιμή ανά μήνα για μισθωμένη γραμμή 150 χλμ = (τέλος σύνδεσης ανά άκρο) *2 /24 + (Μηνιαίο τέλος πρόσβασης ανά άκρο)*2 + (μηνιαίο τέλος EVC υπεραστικό).

Πηγή: Δικτυακός τόπος ΟΤΕ

Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Η υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς μισθωμένων γραμμών διαφορετικής χωρητικότητας, θα σήμαινε ότι οι προμηθευτές υπηρεσιών ΜΓ υψηλής χωρητικότητας θα μπορούσαν να μεταστραφούν στην παροχή υπηρεσιών ΜΓ χαμηλής χωρητικότητας (και αντιστρόφως) άμεσα, με χαμηλό κόστος, σε επαρκή κλίμακα και όπου είναι εύλογα πιθανό η υποκατάσταση αυτή να συμβεί πρακτικά ως αντίδραση σε μικρές αλλαγές τιμών.

Κατά κανόνα, το κόστος παροχής υπηρεσιών ΜΓ δεν εξαρτάται από τη χωρητικότητα που παρέχεται, στην περίπτωση που οι γραμμές παρέχονται πάνω από το ίδιο φυσικό μέσο. Η μεταστροφή των πελατών σε μισθωμένα κυκλώματα τεχνολογίας Ethernet και η εξέλιξη των δικτύων των παρόχων σε δίκτυα “all IP” εξυπηρετούν τη δημιουργία μιας αλυσίδας υποκατάστασης και από την πλευρά της προσφοράς. Πράγματι, ένας πάροχος κυκλωμάτων Ethernet μπορεί πολύ εύκολα να διαθέτει κυκλώματα διαφορετικής χωρητικότητας, χωρίς σημαντικό επιπρόσθετο κόστος, εφόσον οι αλλαγές στις ταχύτητες είναι σε λογικά πλαίσια. Στο συγκεκριμένο συμπέρασμα καταλήγουμε εάν λάβουμε υπόψη και τις επιπλέον δυνατότητες που δίνουν τα δίκτυα πρόσβασης νέας γενιάς, μέσω ιδιόκτητων δικτύων ή μέσω των κατάλληλων χονδρικών προϊόντων.

Οι ΜΓ λιανικής χαμηλής χωρητικότητας συνήθως παρέχονται κυρίως μέσω της τεχνολογίας που βασίζεται στο χάλκινο δίκτυο πρόσβασης του ΟΤΕ. Υπάρχει μικρή χρήση ανταγωνιστικών υποδομών για την παροχή μισθωμένων γραμμών χαμηλής χωρητικότητας. Ενώ είναι απίθανο ένας νεοεισερχόμενος να αναλάβει το κόστος κατασκευής τέτοιας υποδομής για να παρέχει μισθωμένες γραμμές χαμηλής χωρητικότητας, δεδομένου του υψηλού μη ανακτήσιμου κόστους που συνδέεται με την αντιγραφή ενός δικτύου πρόσβασης χαλκού και των οικονομιών κλίμακος, σκοπού και πυκνότητας που απολαμβάνει ο ΟΤΕ, μπορεί να παρέχει υπηρεσίες κάνοντας χρήση κατάλληλων πραγματικών ή εικονικών χονδρικών προϊόντων. Αυτό ισχύει για όλες τις μισθωμένες γραμμές χαμηλής χωρητικότητας. Η παροχή υπηρεσιών ΜΓ χαμηλής χωρητικότητας απαιτεί επομένως πρόσβαση σε υπηρεσίες ΜΓ χονδρικής σε τιμές που θα επέτρεπαν ένα κερδοφόρο επιχειρηματικό σενάριο.

Οι υπηρεσίες ΜΓ λιανικής υψηλής χωρητικότητας παρέχονται κυρίως μέσω δικτύων οπτικών ινών. Η κατασκευή πρόσθετων συνδέσεων οπτικής ίνας (συμπεριλαμβανομένου του μη ανακτήσιμου κόστους τάφρων και σωληνώσεων) προς τους πελάτες ενδέχεται να αποτελεί τμήμα του επιχειρηματικού σχεδίου του παρόχου, δεδομένου ότι η υλοποίηση δικτύου οπτικών ινών αποτελεί επιθυμητή εξέλιξη του δικτύου. Σε κάθε περίπτωση η υλοποίηση δικτύου οπτικών ινών για την εξυπηρέτηση ΜΓ λιανικής χαμηλής χωρητικότητας εξαρτάται κατά κύριο λόγο από την πυκνότητα των εταιρικών πελατών στην περιοχή ενδιαφέροντος και την υφιστάμενη κατάσταση της ανάπτυξης δικτύου.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι, με βάση την εξέταση υποκαταστασιμότητας σε επίπεδο ζήτησης και προσφοράς, οι υπηρεσίες ΜΓ λιανικής εμπίπτουν σε μία ενιαία αγορά, ανεξάρτητα από την χωρητικότητά τους.

2.3.1.5 Οι αναλογικές και ψηφιακές μισθωμένες γραμμές ανήκουν στην ίδια αγορά λιανικής;

Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Τα κυκλώματα ΜΓ, ανάλογα με το είδος της τεχνολογίας που χρησιμοποιείται, διαχωρίζονται σε αναλογικά και ψηφιακά. Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν οι δύο κατηγορίες κυκλωμάτων εμπίπτουν στη ίδια σχετική αγορά προϊόντων (ΜΓ λιανικής).

Αναφορικά με τη λειτουργικότητα, τα αναλογικά και ψηφιακά κυκλώματα ΜΓ μπορούν να θεωρηθούν γενικώς ισοδύναμα αν και τα ψηφιακά κυκλώματα ΜΓ παρέχουν υψηλότερη ποιότητα από τα αναλογικά κυκλώματα ΜΓ (κυρίως αναφορικά με την προσφερόμενη χωρητικότητα). Η απόφαση για αγορά αναλογικού ή ψηφιακού κυκλώματος ΜΓ λαμβάνεται κυρίως από τις απαιτήσεις που το συγκεκριμένο κύκλωμα καλείται να καλύψει, καθώς τα

αναλογικά κυκλώματα καλύπτουν συγκεκριμένες υπηρεσίες (λ.χ. telex, στρατιωτικές και ναυτιλιακές εφαρμογές, κλπ.).

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία αγοράς (Πίνακας 1) ο ΟΤΕ είναι ο μοναδικός πάροχος λιανικών αναλογικών κυκλωμάτων και ο αριθμός τους φθίνει (το 2017 διατέθηκαν λιγότερα από τα μισά αναλογικά κυκλώματα σε σχέση με το 2012).

Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Η ΕΕΤΤ εξέτασε το βαθμό στον οποίο οι πάροχοι ψηφιακών μισθωμένων γραμμών χαμηλής χωρητικότητας μεταβαίνουν στην παροχή αναλογικών μισθωμένων γραμμών, ως ανταπόκριση σε μια αύξηση τιμών έως και 10% από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο (και αντιστρόφως).

Σε περίπτωση που οι πάροχοι ψηφιακών δικτύων οι οποίοι παρέχουν ψηφιακές μισθωμένες γραμμές έχουν διατηρήσει τον αναλογικό κύριο εξοπλισμό τους, μπορούν να μεταβούν στην παροχή αναλογικών υπηρεσιών σχετικά φθηνά και γρήγορα, ανταποκρινόμενοι σε μία αύξηση των τιμών των αναλογικών μισθωμένων γραμμών κατά 10% πάνω από την ανταγωνιστική τιμή από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο. Επομένως η ΕΕΤΤ εκτιμά ότι ένας πάροχος ο οποίος διαθέτει ψηφιακό δίκτυο για την παροχή μισθωμένων γραμμών, μπορεί υπό προϋποθέσεις να παρέχει εάν απαιτηθεί και αναλογικές μισθωμένες γραμμές.

Οι ψηφιακές μισθωμένες γραμμές χαμηλών χωρητικότητων δύναται να παρασχεθούν μέσω των φυσικών μέσων μετάδοσης τα οποία χρησιμοποιούνται για την παροχή αναλογικών μισθωμένων γραμμών (πχ. χαλκός). Λαμβάνοντας υπόψη το ανωτέρω, η ΕΕΤΤ εκτιμά ότι ένας πάροχος ο οποίος παρέχει αναλογικές μισθωμένες γραμμές μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να ανταποκριθεί σε μία αύξηση των τιμών των ψηφιακών μισθωμένων γραμμών (χαμηλών χωρητικότητων) κατά 10% πάνω από την ανταγωνιστική τιμή από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο. Σημειώνεται εξάλλου ότι μία τέτοια εξέλιξη του δικτύου του παρόχου συμβαδίζει με την τεχνολογική τάση, οπότε οι απαραίτητες επενδύσεις μπορούν να δικαιολογηθούν. Συνεπώς, τόσο οι πάροχοι αναλογικών όσο και ψηφιακών μισθωμένων γραμμών θα ήταν σε θέση να ανταποκριθούν σε μια αύξηση από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο της άλλης υπηρεσίας, αλλάζοντας την προσφορά τους.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι τα κυκλώματα αναλογικών και ψηφιακών ΜΓ ανήκουν στην ίδια λιανική αγορά ΜΓ.

2.3.1.6 Υπηρεσίες μετάδοσης δεδομένων VPN

Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Σε πολλές περιπτώσεις, μεγάλοι εταιρικοί πελάτες καλύπτουν τις ανάγκες συνδεσιμότητας των διαφόρων σημείων παρουσίας τους (κεντρικά γραφεία, αποθήκες, υποκαταστήματα, λογιστήριο, κλπ) με υπηρεσίες IP Virtual Private Networks (IP VPNs), οι οποίες παρέχονται συνήθως πάνω από δίκτυο IP MPLS. Οι υπηρεσίες IP VPN μπορούν να συνδυάσουν διαφορετικές τεχνολογίες πρόσβασης, ενσύρματες ή/και ασύρματες, οι οποίες καθορίζονται με βάση το συγκεκριμένο σημείο διασύνδεσης και τις απαιτήσεις χωρητικότητας.

Η μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ υπηρεσιών διαφανούς χωρητικότητας με τη μορφή μισθωμένων γραμμών και υπηρεσιών IP VPN είναι ότι οι υπηρεσίες διαφανούς χωρητικότητας είναι πλήρως (δηλ. από σημείο απόληξης σε σημείο απόληξης και αποκλειστικά) διαθέσιμες στον τελικό χρήστη, ενώ οι υπηρεσίες IP VPN παρέχονται με βάση τη χωρητικότητα που υποστηρίζεται (δηλ. δικτυακούς πόρους που μοιράζονται, όπως κοινό δίκτυο κορμού).

Οι υπηρεσίες IP VPN προσφέρουν μεγάλη ευελιξία στον εταιρικό πελάτη, αφού μεταξύ άλλων:

- συνδέουν περισσότερα των δύο άκρων, καλύπτοντας έτσι τις ανάγκες συνδεσιμότητας μικρών και μεγαλύτερων εταιρικών πελατών,
- υλοποιούνται με διαφορετικούς τρόπους πρόσβασης (ενσύρματη ή ασύρματη ΜΓ, ευρυζωνική σύνδεση στο διαδίκτυο, κλπ) δίνοντας στον εταιρικό πελάτη τη δυνατότητα να επιλέξει ανά άκρο τον τρόπο ή τον συνδυασμό εκείνο που καλύπτει σε μέγιστο βαθμό τις ανάγκες του,
- δίνουν τη δυνατότητα παροχής πρόσθετων υπηρεσιών όπως υπηρεσίες φωνής, δεδομένων, τηλεόρασης, πρόσβαση στο διαδίκτυο με εγγυημένη χωρητικότητα, υπηρεσίες back-up, κλπ.

Οι υπηρεσίες IP VPN υλοποιούνται είτε χρησιμοποιώντας αποκλειστικές συνδέσεις σημείο προς σημείο (point-to-point), δηλαδή υπηρεσίες μισθωμένων γραμμών (Dedicated Capacity VPNs, DC VPNs), είτε χρησιμοποιώντας ασύμμετρες συνδέσεις (xDSL, κλπ) στο διαδίκτυο (Internet-based VPNs).

Τα VPNs που βασίζονται σε κυκλώματα αποκλειστικής χωρητικότητας (DC VPNs) χρησιμοποιούν (δηλ. είναι προσβάσιμα μέσω) συνδέσεις αποκλειστικής χωρητικότητας, οι οποίες μεταφέρουν την κίνηση του εταιρικού πελάτη στο δίκτυο κορμό του παρόχου της υπηρεσίας όπου μπορεί να υπάρξει προτεραιοποίηση της κίνησης, ασφάλεια της επικοινωνίας, δυνατότητα εναλλακτικών δρομολογήσεων, κλπ.

Στα Internet-based VPNs, το διαδίκτυο παίζει το ρόλο του δικτύου κορμού και συνεπώς η κίνηση εξυπηρετείται επί τη βάσει της «βέλτιστης προσπάθειας» (“best effort” basis). Τα κρίσιμα επιχειρηματικά δεδομένα αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο με τις άλλες εφαρμογές. Η κίνηση που είναι χρονικά ευαίσθητη όπως φωνή και video μπορεί να επηρεαστεί από καθυστερήσεις και jitter, τα οποία καθιστούν τα Internet based VPNs λιγότερο κατάλληλα για τις εφαρμογές αυτές.

Επομένως, τα DC VPNs γενικά υπερτερούν των Internet-based VPNs όσον αφορά σε παραμέτρους όπως η αξιοπιστία, η απόδοση και η ασφάλεια.

Το γεγονός ότι κάποιοι οργανισμοί με ευαισθησία σε ζητήματα ασφάλειας, όπως οι τράπεζες είναι πρόθυμοι να χρησιμοποιήσουν Internet-based VPNs για σκοπούς online banking υποδεικνύει ότι είναι δυνατή η εξισορρόπηση μεταξύ κινδύνων ασφαλείας και κόστους για κάποιες εφαρμογές. Ωστόσο, εξακολουθεί να υπάρχει η αντίληψη ότι τα Internet-based VPNs είναι εκ φύσεως λιγότερο ασφαλή. Αν και η κίνηση VPN είναι κρυπτογραφημένη, πολλοί εταιρικοί πελάτες δεν είναι πρόθυμοι να εμπιστευθούν τη διακίνηση ευαίσθητων πληροφοριών πάνω από το διαδίκτυο.

Αντίθετα με τις υπηρεσίες (DC ή/και Internet-based) IPVPN, οι υπηρεσίες αποκλειστικής χωρητικότητας (όπως οι μισθωμένες γραμμές) εξασφαλίζουν συνδεσιμότητα μεταξύ σημείων, διαφανή μετάδοση χωρίς contention, χωρίς όμως τη δυνατότητα συνδυασμού με υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας. Αποτελούν τον πλέον αξιόπιστο τρόπο μετάδοσης δεδομένων και φωνής, μεταξύ σημείων παρουσίας ενός εταιρικού πελάτη. Αντίθετα με τις υπηρεσίες VPN, οι οποίες χρησιμοποιούν τεχνολογία που επιτρέπει σε πολλούς χρήστες να μοιράζονται πόρους/συνδέσεις δικτύου, οι μισθωμένες γραμμές τείνουν να χρησιμοποιούνται αποκλειστικά από έναν πελάτη (δηλ. είναι «αποκλειστικές» για τον πελάτη αυτό).

Η πιο πάνω ανάλυση, υποδεικνύει ότι σε επίπεδο τεχνικών χαρακτηριστικών όπως η σταθερή χωρητικότητα, η προτεραιοποίηση της κίνησης και η αξιοπιστία, οι συνδέσεις αποκλειστικής χωρητικότητας είναι παρόμοιες με τα DC VPNs. Υπάρχουν ωστόσο σημαντικές λειτουργικές διαφορές που αφορούν τις υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας και τον διαμοιρασμό πόρων δικτύου μεταξύ περισσότερων χρηστών.

Ο ανταγωνιστικός περιορισμός σε περίπτωση αύξησης τιμών από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο περιορίζεται από το γεγονός ότι αυτά τα VPNs χρησιμοποιούν υπηρεσίες αποκλειστικής χωρητικότητας, που συνήθως αντανakλώνται σε υψηλότερες τιμές. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί εδώ ότι η χαμηλότερη ποιότητα της υπηρεσίας που χαρακτηρίζει τα Internet-based VPNs αντανakλάται στις τιμές τους που είναι κατά κανόνα πολύ χαμηλότερες από τις αντίστοιχες υπηρεσίες αποκλειστικής χωρητικότητας (όπως οι μισθωμένες γραμμές). Το γεγονός ότι παραμένει σημαντική ζήτηση για υπηρεσίες αποκλειστικής χωρητικότητας (όπως μισθωμένες γραμμές) παρά τις πολύ υψηλότερες τιμές τους υποδεικνύει ότι τα Internet-based VPNs δεν αντιμετωπίζουν τις ίδιες ανάγκες πελατών και δεν αποτελούν κοντινό υποκατάστατο από την πλευρά της ζήτησης.

Τα ζητήματα αυτά υποδεικνύουν επομένως ότι, από την πλευρά της ζήτησης, όσον αφορά στη λειτουργικότητα, οι υπηρεσίες αποκλειστικής χωρητικότητας και τα VPNs χρησιμοποιούνται ευρέως για τους ίδιους σκοπούς, αλλά τα Internet-based VPNs δεν παρέχουν την ίδια ποιότητα υπηρεσίας. Αντίθετα, τα VPNs που βασίζονται σε αποκλειστική χωρητικότητα μπορούν να παράσχουν ένα επίπεδο υπηρεσίας πολύ πλησιέστερο σε αυτό που παρέχουν οι υπηρεσίες αποκλειστικής χωρητικότητας.

Τα άκρα των IP VPN υπηρεσιών υλοποιούνται με:

- Ασύρματη πρόσβαση 3G/4G
- Κυκλώματα Ασύρματης Πρόσβασης
- Γραμμές Dialup
- Ενσύρματες ΜΓ
- Ευρυζωνικές Συνδέσεις

Για το 2017, ο συνολικός αριθμός των κυκλωμάτων DC IP VPN χωρητικότητας μικρότερης ή ίσης με 2 Mbps ανέρχεται σε περίπου 8.000 και άνω των 2 Mbps σε περίπου 4.000, όταν για τα αντίστοιχα νούμερα για τις ΜΓ είναι περίπου 10.500 και 6.000. Δηλαδή το ποσοστό των κυκλωμάτων αποκλειστικής χωρητικότητας στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών VPN είναι το 76% των ΜΓ κάτω των 2 Mbps και το 67% των ΜΓ άνω των 2 Mbps. Συνεπώς, γίνεται άμεσα φανερό ότι οι ΜΓ που χρησιμοποιούνται για την παροχή υπηρεσιών IP VPN αποτελούν σημαντικό τμήμα της αγοράς ΜΓ.

Από την ανάλυση των τεχνολογιών πάνω από τις οποίες ο ΟΤΕ παρέχει τα τερματικά κυκλώματα των υπηρεσιών IP VPN, προκύπτει ότι –εκτός από τα ενσύρματα και ασύρματα κυκλώματα ΜΓ που σαφώς περιλαμβάνονται στον ορισμό αγοράς- χρησιμοποιεί κυκλώματα αποκλειστικής χωρητικότητας τεχνολογίας SHDSL και κυκλώματα αποκλειστικής χωρητικότητας VDSL.

Σημειώνεται ότι δεν μπορεί να γίνει τιμολογιακή σύγκριση των κυκλωμάτων VPN με τα κυκλώματα ΜΓ λιανικής καθώς στην περίπτωση των VPN, ο πάροχος συνδυάζει τα κυκλώματα με υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας και τιμολογεί το σύνολο των υπηρεσιών που παρέχει στον εταιρικό πελάτη ως πακέτο υπηρεσιών.

Βάσει της ανωτέρω ανάλυσης, προκύπτει ότι από την πλευρά της ζήτησης, οι υπηρεσίες VPN συμπεριλαμβανομένων των Internet based VPNs δεν ανήκουν στην ίδια αγορά με τις ΜΓ λιανικής λόγω κυρίως των λειτουργικών διαφορών τους. Αντίθετα τα κυκλώματα DC IP VPN που παρέχονται στο πλαίσιο υπηρεσιών IP VPN ανήκουν στην ίδια αγορά με τις ΜΓ λιανικής.

Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Από την πλευρά της προσφοράς, προκειμένου να προσφέρουν υπηρεσίες αποκλειστικής χωρητικότητας, οι πάροχοι IP VPN θα χρειάζονταν ιδιόκτητο δίκτυο ή/και να μπορούν να

προμηθευθούν τις αναγκαίες υπηρεσίες χονδρικής. Το μη ανακτήσιμο κόστος που απαιτείται για την κατασκευή ενός δικτύου προκειμένου να παρέχουν υπηρεσίες αποκλειστικής χωρητικότητας είναι απαγορευτικό. Επίσης, σε περιπτώσεις που οι αναγκαίες υπηρεσίες χονδρικής διατίθενται και αγοράζονται, ένας νεοεισερχόμενος πάροχος πρέπει να αναλάβει μια σειρά από στοιχεία κόστους, όπως το κόστος διασύνδεσης με τον πάροχο χονδρικής.

Από την άλλη μεριά, οι πάροχοι DC IP VPN με υφιστάμενα δίκτυα είναι σε θέση να παρέχουν υπηρεσίες αποκλειστικής χωρητικότητας χωρίς κάποιο επιπλέον κόστος, δεδομένου ότι ήδη διαθέτουν τέτοιες υπηρεσίες στο πλαίσιο παροχής των υπηρεσιών VPN. Συνεπώς, η υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς από παρόχους VPN υποδεικνύει ότι τα DC VPN κυκλώματα ανήκουν στην ίδια αγορά με τα κυκλώματα ΜΓ λιανικής.

Αντίθετα, οι πάροχοι internet based VPNs ενδεχομένως δεν λειτουργούν κανενός είδους δίκτυο, καθώς καλύπτουν τις απαιτήσεις συνδεσιμότητας των σημείων παρουσίας των πελατών τους με «off the self» προϊόντα ασύμμετρων συνδέσεων και «χτίζουν» τα ιδεατά δίκτυα πάνω από το διαδίκτυο. Συνεπώς, οι συγκεκριμένοι πάροχοι δεν έχουν δυνατότητα άμεσης και χωρίς σημαντικό κόστος προσφοράς υπηρεσιών μισθωμένων γραμμών.

Συμπέρασμα

Με βάση την απουσία υποκατάστασης από την πλευρά της ζήτησης και της προσφοράς, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι υπηρεσίες VPN δεν ανήκουν στην ίδια αγορά με τις ΜΓ λιανικής. Αντίθετα, τα κυκλώματα ΜΓ που παρέχονται στο πλαίσιο υπηρεσιών IP VPN (DC IP VPN) ανήκουν στην αγορά ΜΓ λιανικής.

2.3.1.7 Η Σχετική Γεωγραφική Αγορά

Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με την ανάλυση αγορών και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος (παρ. 46-51), ο ορισμός γεωγραφικών αγορών βασίζεται στις αρχές της υποκατάστασης από την πλευρά της προσφοράς και της ζήτησης με σκοπό να προσδιορίσει την περιοχή εκείνη στην οποία οι συνθήκες ανταγωνισμού είναι παρόμοιες ή επαρκώς ομοιογενείς και που μπορεί να διακριθεί από γειτονικές περιοχές στις οποίες οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι ουσιαδώς διαφορετικές.

Η επιλογή της γεωγραφικής ενότητας θα πρέπει να είναι τέτοια ώστε: α) να έχει κατάλληλο μέγεθος, δηλαδή είναι αρκετά μικρή ώστε να αποφεύγονται σημαντικές διαφορές όσον αφορά τις συνθήκες ανταγωνισμού εντός κάθε ενότητας, αλλά και αρκετά μεγάλη ώστε να αποφεύγεται η διενέργεια απαιτητικής σε πόρους και επαχθούς μικροανάλυσης, η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε κατακερματισμό της αγοράς, β) να μπορεί να αντικατοπτρίσει τη

δομή δικτύου όλων των σχετικών φορέων εκμετάλλευσης, και γ) έχει σαφή και σταθερά όρια διαχρονικά.

Παράλληλα, αν οι περιφερειακές διαφορές που διαπιστώνονται από τη Ρυθμιστική Αρχή δεν θεωρούνται επαρκείς για να δικαιολογήσουν διαφορετικές γεωγραφικές αγορές ή διαπιστώσεις ΣΙΑ, η ΕΡΑ μπορεί να εφαρμόσει γεωγραφικώς διαφοροποιημένα διορθωτικά μέτρα.

Στην περίπτωση των αγορών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τα κριτήρια που παραδοσιακά χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό της γεωγραφικής διάστασης των αγορών είναι:

- i. η περιοχή κάλυψης των δικτύων
- ii. η ύπαρξη νομικών ή άλλων ρυθμιστικών περιορισμών (instruments)

Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης και της προσφοράς και κάλυψη δικτύου

Η ζήτηση για κυκλώματα ΜΓ λιανικής αφορά κυρίως μεγάλους εταιρικούς πελάτες, με παρουσία σε διαφορετικά σημεία/πόλεις σε όλη την Ελληνική Επικράτεια. Κατά συνέπεια η ζήτηση κυκλωμάτων ΜΓ λαμβάνει χώρα σε εθνικό επίπεδο.

Από την πλευρά της ζήτησης δεν υπάρχει υποκατάσταση μεταξύ υπηρεσιών σε διαφορετικές περιοχές, καθώς η ζήτηση για υπηρεσίες ΜΓ λιανικής αφορούν συγκεκριμένες θέσεις που πρόκειται να συνδεθούν. Ένας τελικός χρήστης δεν θα υποκαθιστούσε ένα κύκλωμα ΜΓ που συνδέει συγκεκριμένες θέσεις με ένα διαφορετικό κύκλωμα που συνδέει άλλες θέσεις.

Από την πλευρά της προσφοράς θα μπορούσε να υπάρχει υποκατάσταση. Ένας εναλλακτικός πάροχος που προσφέρει υπηρεσίες ΜΓ λιανικής σε μια περιφέρεια θα μπορούσε εύκολα να μεταστραφεί στην παροχή υπηρεσιών ΜΓ σε άλλη περιφέρεια εφόσον η κάλυψη του δικτύου του επαρκεί ή εφόσον μπορεί να χρησιμοποιήσει ΜΓ χονδρικής. Σχετικά με την κάλυψη δικτύου στην Ελλάδα, ο ΟΤΕ είναι ο μόνος πάροχος με εθνική κάλυψη στα κυκλώματα ΜΓ λιανικής χαμηλής χωρητικότητας λόγω του δικτύου χαλκού πλήρους κάλυψης που έχει. Παράλληλα, ο ΟΤΕ διαθέτει και το πλέον αναπτυγμένο δίκτυο ζευκτικών κυκλωμάτων σε εθνικό επίπεδο.

Η ανάπτυξη δικτύων και υποδομών για την παροχή υπηρεσιών ΜΓ λιανικής αποτελεί υψηλό φραγμό εισόδου στην αγορά δεδομένου ότι χαρακτηρίζεται από υψηλά μη ανακτήσιμα κόστη και μεγάλα χρονικά διαστήματα για την ανάπτυξη του δικτύου. Παρόλα αυτά, οι Εναλλακτικοί Πάροχοι χρησιμοποιώντας τις ρυθμιζόμενες υπηρεσίες ΜΓ χονδρικής του ΟΤΕ έχουν τη δυνατότητα να δραστηριοποιούνται σε πανελλαδικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι υπάρχει υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς, εφόσον υπάρχει ρύθμιση σε επίπεδο χονδρικής.

Πιο συγκεκριμένα, η EETT θεωρεί ότι, αν και οι Εναλλακτικοί Πάροχοι έχουν περιορισμένα δίκτυα, δεν δικαιολογείται ο ορισμός υπο-εθνικών αγορών για τις ΜΓ λιανικής. Η άποψη αυτή βασίζεται κυρίως στο γεγονός ότι τα χαρακτηριστικά των υπηρεσιών ΜΓ λιανικής απαιτούν δίκτυα πλήρους κάλυψης, με αποτέλεσμα οι Εναλλακτικοί Πάροχοι που παρέχουν υπηρεσίες ΜΓ λιανικής χωρίς εθνική κάλυψη να εξαρτώνται από τις ΜΓ χονδρικής του ΟΤΕ (ή από την επέκταση του δικτύου τους) προκειμένου να αυξήσουν την κάλυψη του δικτύου τους όπου απαιτείται (όταν από την πλευρά της ζήτησης απαιτείται κάλυψη δικτύου σε σημεία που δεν διαθέτουν). Σε αντίθεση με άλλες υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών είναι σημαντικά δυσκολότερο (και σπάνια έχει νόημα) η παροχή υπηρεσιών ΜΓ τοπικά, καθώς ένα από τα χαρακτηριστικά του προϊόντος είναι ότι συνδέει θέσεις και οι θέσεις αυτές δεν είναι απαραίτητα στην περιφέρεια στην οποία οι εναλλακτικοί έχουν κατασκευάσει την υποδομή του ιδιόκτητου δικτύου τους.

Αν και τα δίκτυα των Εναλλακτικών Παρόχων δεν διαθέτουν εθνική κάλυψη, τα χαρακτηριστικά των υπηρεσιών ΜΓ απαιτούν εθνική παρουσία, διότι οι εταιρικοί πελάτες που απαιτούν ΜΓ ή υπηρεσίες που βασίζονται σε ΜΓ (όπως VPNs) σε μεγάλο βαθμό απαιτούν πλήρη κάλυψη της υπηρεσίας. Επίσης, όταν οι εταιρικοί πελάτες επεκτείνονται ή/και αναπτύσσουν νέες εταιρείες ή πελάτες, ο πάροχος πρέπει να καλύπτει αυτές τις συνδεδεμένες εταιρείες σε οποιαδήποτε θέση επιλέξει η εταιρεία, που μπορεί να βρίσκεται σε οποιαδήποτε αστική ή περιφερειακή περιοχή της Ελλάδας.

Συνθήκες ανταγωνισμού

Για να αξιολογήσει την ομοιογένεια των ανταγωνιστικών συνθηκών στις διαφορετικές περιοχές, η EETT ανέλυσε τα ακόλουθα κριτήρια:

Αριθμός Παρόχων

Από τα στοιχεία που διαθέτει η EETT προκύπτει ότι συγκεκριμένος αριθμός παρόχων δραστηριοποιείται στην αγορά ΜΓ λιανικής σε πανελλαδικό επίπεδο. Συγκεκριμένα πάνω από το 95% των κυκλωμάτων ΜΓ λιανικής δίνονται από τέσσερις (4) παρόχους. Σημειώνεται ότι ο αριθμός των παρόχων βαίνει μειούμενος λόγω των συγχωνεύσεων εταιρειών που γίνονται στην αγορά τα τελευταία χρόνια.

Διαφορές στην κατανομή των μεριδίων αγοράς

Η παροχή ΜΓ λιανικής χαρακτηρίζεται από υψηλούς φραγμούς εισόδου, που αφορούν την ανάπτυξη δικτυακών υποδομών.

Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, η ρύθμιση σε επίπεδο χονδρικής έχει επιτρέψει τη δραστηριοποίηση των εναλλακτικών παρόχων σε πανελλαδικό επίπεδο, παρόλο που μόνο ο ΟΤΕ διαθέτει δίκτυο πλήρους εθνικής κάλυψης.

Η διακύμανση των μεριδίων στην αγορά λιανικής και το υψηλό μερίδιο που εξακολουθεί να έχει ο Όμιλος ΟΤΕ σε εθνικό επίπεδο υποδεικνύει το σημαντικό ρόλο που παίζουν οι υποδομές στη διαμόρφωση της κατάστασης στην αγορά λιανικής. Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισαν οι πάροχοι μετά το πέρας της δημόσιας διαβούλευσης, για τη συντριπτική πλειοψηφία (>90%) των κυκλωμάτων λιανικής χρησιμοποιούν κυκλώματα τα οποία τα ιδιοπαρέχουν, ενώ βασίζονται σε προϊόντα χονδρικής για τις περιοχές ή διαδρομές στις οποίες δεν έχουν παρουσία. Σε κάθε περίπτωση, ανταγωνίζονται τον Όμιλο ΟΤΕ σε εθνικό επίπεδο, αφού η ζήτηση από τους εταιρικούς πελάτες αφορά προϊόντα σε διαφορετικές θέσεις.

Παράλληλα, θα ήταν δύσκολο να οριστούν υπο-εθνικές αγορές με σταθερά όρια, καθώς οι Εναλλακτικοί Πάροχοι εξακολουθούν να επεκτείνουν τα δίκτυά τους.

Στο ως άνω πλαίσιο, η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι η ρύθμιση στις χονδρικές υπηρεσίες σε συνδυασμό με τη στοχευμένη ανάπτυξη ιδίων υποδομών σε περιοχές υψηλού εμπορικού ενδιαφέροντος από τους εναλλακτικούς παρόχους έχει ως αποτέλεσμα ο ανταγωνισμός να αναπτύσσεται σε πανελλαδικό επίπεδο.

Τιμολόγηση

Επί του παρόντος τόσο ο ΟΤΕ, όσο και οι άλλοι πάροχοι, παρείχαν στοιχεία που δείχνουν ότι τιμολογούν όλα τα κυκλώματά τους στις λιανικές αγορές ΜΓ σε εθνική μεσοσταθμισμένη βάση. Αυτό υποδεικνύει ότι υπάρχει ένας κοινός τιμολογιακός περιορισμός σε όλη την Ελλάδα στην αγορά αυτή, καθώς και την ύπαρξη επαρκώς ομοιογενών ανταγωνιστικών συνθηκών σε όλη την Ελλάδα, ώστε να υπάρχει μια εθνική αγορά.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι η λιανική αγορά ΜΓ είναι εθνική.

2.3.1.8 Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι η σχετική αγορά λιανικής που θα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης αφορά την παροχή λιανικών υπηρεσιών ΜΓ όλων των χωρητικοτήτων. Το γεωγραφικό εύρος της εν λόγω αγοράς είναι ολόκληρη η Ελληνική Επικράτεια.

2.3.2 Ανάλυση της λιανικής αγοράς μισθωμένων γραμμών απουσία ρύθμισης στις ανάντη αγορές

Όπως αναφέρεται και στην Αιτιολογική Έκθεση της Σύστασης 2014, η Ρυθμιστική Αρχή θα πρέπει να εκτιμήσει τις συνθήκες του ανταγωνισμού στην αγορά λιανικής απουσία ρύθμισης στις ανάντη αγορές, πριν εξετάσει τις σχετικές χονδρικές αγορές.

Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, η ΕΕΤΤ καλείται να εκτιμήσει τις συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά ΜΓ λιανικής, ώστε να διαπιστώσει την ύπαρξη ή όχι αποτελεσματικού ανταγωνισμού και να αποφασίσει εάν χρειάζεται η παρέμβαση σε επίπεδο χονδρικής.

Οι παρακάτω πίνακες δίνουν τον απόλυτο αριθμό κυκλωμάτων και τα σχετικά μερίδια αγοράς των παρόχων λιανικής σύμφωνα με τον νέο ορισμό. Έτσι, για τον υπολογισμό του αριθμού των κυκλωμάτων λιανικής έχουν ληφθεί υπόψη τα αναλογικά κυκλώματα λιανικής, οι παροδοσιακές ψηφιακές γραμμές (SDH/PDH), οι ΜΓ γραμμές Ethernet και τα μισθωμένα κυκλώματα που παρέχονται στο πλαίσιο υπηρεσιών DC VPN λιανικής.

Πίνακας 18: Αριθμός κυκλωμάτων ΜΓ λιανικής μαζί με αναλογικά

# Κυκλωμάτων	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	21.914	19.139	16.781	15.368	14.659	17.361
Πάροχος 2	949	1.857	2.655	3.004	3.088	3.548
Πάροχος 3	3.047	3.041	3.448	3.520	4.000	4.040
Πάροχος 4	909	952	855	815	779	881
Άλλοι Πάροχοι	437	393	10	955	850	792
ΣΥΝΟΛΟ	27.256	25.382	23.749	23.662	23.376	26.622

Πίνακας 19: Μερίδια αγοράς κυκλωμάτων ΜΓ λιανικής μαζί με αναλογικά

# Κυκλωμάτων	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	80%	75%	71%	65%	63%	65%
Πάροχος 2	3%	7%	11%	13%	13%	13%
Πάροχος 3	11%	12%	15%	15%	17%	15%
Πάροχος 4	3%	4%	4%	3%	3%	3%
Άλλοι Πάροχοι	2%	2%	0%	4%	4%	3%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, ο πάροχος με το δίκτυο ευρύτερης γεωγραφικής κάλυψης έχει το υψηλότερο ποσοστό στην αγορά λιανικών ΜΓ, λόγω του εξαιρετικά μεγάλου μεριδίου του στο τμήμα της αγοράς που αφορά τα κυκλώματα DC IP VPN.

Οι υπόλοιποι πάροχοι βασίζονται σε μικρό βαθμό στην αγορά κυκλωμάτων χονδρικής, ώστε να συμπληρώσουν το ιδιόκτητο δίκτυό τους και να είναι σε θέση να καλύψουν τις απαιτήσεις των πελατών λιανικής στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών ΜΓ λιανικής. Εντούτοις, η φύση των υπηρεσιών και προϊόντων στην αγορά ΜΓ λιανικής καθιστά την παροχή των υπηρεσιών χονδρικής απαραίτητη για να μπορούν οι εναλλακτικοί να ανταγωνιστούν τον Όμιλο ΟΤΕ.

Αυτό γίνεται φανερό κατά την εξέταση των συνθηκών ανταγωνισμού κατά την παροχή υπηρεσιών DC IP VPN, όπου φαίνεται ότι οι εναλλακτικοί πάροχοι δεν μπορούν να ανταγωνιστούν τον Όμιλο ΟΤΕ. Πράγματι, ενώ το μερίδιο του Ομίλου ΟΤΕ για κυκλώματα χωρητικότητας μεγαλύτερης των 2 Mbps είναι χαμηλότερο από αυτό των παρόχων στο τμήμα της αγοράς που αντιστοιχεί σε ρυθμιζόμενες αγορές χονδρικής (συγκεκριμένα 34% έναντι 36% του εναλλακτικού με το υψηλότερο μερίδιο αγοράς), στο τμήμα της αγοράς που αφορά την παροχή υπηρεσιών DC VPN, το μερίδιό του είναι 73% (έναντι 13% του εναλλακτικού με το υψηλότερο μερίδιο αγοράς). Η επίτευξη του υψηλού ποσοστού οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι ο Όμιλος ΟΤΕ δεν παρέχει σε επίπεδο χονδρικής κυκλώματα που χρησιμοποιεί (ιδιοπαρέχει) στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών DC VPN λιανικής, όπως για παράδειγμα κυκλώματα SHDSL με χωρητικότητα μεγαλύτερη από 4 Mbps, συμμετρικά κυκλώματα πάνω από το δίκτυο FTTC/VDSL, συνδυασμό ασύρματου κυκλώματος μέχρι τον τελικό χρήστη με ενσύρματο κύκλωμα οπισθόζευξης.

Με βάση το συγκεκριμένο σκεπτικό, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι, στην περίπτωση απουσίας ρύθμισης των χονδρικών αγορών, η αγορά λιανικής ΜΓ θα χαρακτηριζόταν από έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Ο ΟΤΕ, ο οποίος διαθέτει το μοναδικό τηλεπικοινωνιακό δίκτυο πλήρους γεωγραφικής κάλυψης, ικανό να προσφέρει υπηρεσίες ΜΓ χονδρικής σε εθνικό επίπεδο, θα μπορούσε να αρνηθεί να παρέχει τα χονδρικά προϊόντα ΜΓ, τα οποία είναι απαραίτητα στους εναλλακτικούς παρόχους για να μπορέσουν να δραστηριοποιηθούν σε επίπεδο λιανικής, ή να παρέχει αυτές με μη εύλογους όρους ποιότητας, τιμής, και με συνθήκες διακριτικής μεταχείρισης, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η ανάπτυξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού.

Στη δημόσια διαβούλευση του σχεδίου μέτρων ο ΟΤΕ υποστηρίζει ότι δεν απαιτείται ρύθμιση των ανάντη χονδρικών αγορών καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό των κυκλωμάτων λιανικής παρέχεται μέσω ιδιόκτητων υποδομών των παρόχων. Η ΕΕΤΤ επισημαίνει ότι ένα χαμηλό ποσοστό χονδρικής στις αντίστοιχες αγορές λιανικής μπορεί να αποτελεί ένδειξη ότι:

- Οι φραγμοί εισόδου στην αγορά είναι υψηλοί, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να εισέλθουν ή να επεκταθούν οι πάροχοι.
- Η ζήτηση σε επίπεδο λιανικής να μην εξυπηρετείται από την προσφορά σε επίπεδο χονδρικής, λόγω της έλλειψης ή της άρνησης παροχής κατάλληλων προϊόντων.
- Οι πάροχοι να βασίζονται κυρίως στις δικές τους υποδομές για τη διάθεση ΜΓ λιανικής.

- Η φύση των υπηρεσιών ΜΓ λιανικής είναι τέτοια που οι εταιρικοί πελάτες απαιτούν κάλυψη όλων των σημείων παρουσίας τους που επιθυμούν να διασυνδέσουν από τον πάροχο λιανικής. Η ιδιοπαροχή κυκλωμάτων ΜΓ δεν είναι δυνατή λόγω του πολύ υψηλού φραγμού εισόδου που συνιστά η ανάπτυξη δικτύου πρόσβασης πλήρους γεωγραφικής κάλυψης, είτε χάλκινου, είτε οπτικού.
- Ο ΟΤΕ διαθέτει το μοναδικό δίκτυο πρόσβασης χαλκού, ενώ η ανάπτυξη δικτύου οπτικών ινών στο πλαίσιο υλοποίησης δικτύων πρόσβασης NGA είναι σημαντικά ευρύτερη από την αντίστοιχη των άλλων παρόχων. Κατά συνέπεια, ακόμα και το μικρό ποσοστό χονδρικής πάνω από το πλήρους γεωγραφικής κάλυψης δίκτυο του ΟΤΕ είναι απαραίτητο στους εναλλακτικούς παρόχους για να μπορούν να διεκδικούν πελάτες λιανικής.

Παράλληλα, η ευρεία διάθεση από τον ΟΤΕ κυκλωμάτων IP VPN στους εταιρικούς πελάτες, τα οποία ήταν εκτός αγοράς στον προηγούμενο κύκλο ανάλυσης, επέτρεπε στον ΟΤΕ να διαθέτει κυκλώματα λιανικής για τα οποία δεν υπήρχε υποχρέωση παροχής αντίστοιχων χονδρικών προϊόντων.

Σε περίπτωση λοιπόν που δεν ρυθμιστούν οι αγορές χονδρικής, ο ΟΤΕ θα είχε τη δυνατότητα να αυξήσει τα ποσοστά του στη λιανική, αρνούμενος υπηρεσίες πρόσβασης σε χονδρικό επίπεδο.

Οι πιθανές αποτυχίες της αγοράς λιανικής περιλαμβάνουν άρνηση πρόσβασης, ή παροχή πρόσβασης με μη εύλογους / διαφανείς όρους και με συνθήκες διακριτικής μεταχείρισης, με αποτέλεσμα την ισχυροποίηση της θέσης του ΟΤΕ (πιθανό remonopolization της αγοράς), την αύξηση των λιανικών τιμολογίων, κλπ.

Ως εκ τούτου συμπεραίνεται ότι απαιτείται ρυθμιστική παρέμβαση σε επίπεδο χονδρικής αγοράς παροχής πρόσβασης υψηλής ποιότητας σε σταθερή θέση και συγκεκριμένα στις χονδρικές αγορές τερματικών και ζευκτικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών για να αντιμετωπιστούν οι πιθανές αδυναμίες του ανταγωνισμού σε επίπεδο λιανικής αγοράς μισθωμένων γραμμών.

2.4 ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣΥΨΗΛΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΕΣΗ (ΑΓΟΡΑ 4/2014)

2.4.1 Χαρακτηριστικά των χονδρικών προϊόντων μισθωμένων γραμμών

2.4.1.1 Εισαγωγή

Οι ΜΓ χονδρικής συνήθως χρησιμοποιούνται από τους παρόχους είτε για να καλύψουν ίδιες ανάγκες κατά την υλοποίηση του δικτύου τους (π.χ. κάλυψη συγκεκριμένων διαδρομών δικτύου κορμού, backhaullinks, κλπ), είτε για να προσφέρουν υπηρεσίες σε λιανικούς (εταιρικούς) πελάτες.

Ανάλογα με την τεχνολογία τους, οι ΜΓ χονδρικής μπορεί να είναι αναλογικές, παραδοσιακές ψηφιακές (SDH, PDH) ή Ethernet, ενώ χωρίζονται επίσης με βάση τη χωρητικότητά τους. Τέλος, ανάλογα με το είδος της ανάγκης που εξυπηρετούν, χωρίζονται σε τερματικά τμήματα ΜΓ και ζευκτικά τμήματα ΜΓ.

2.4.2 Η εξέλιξη της αγοράς

Οι κάτωθι πίνακες παρουσιάζουν την εξέλιξη σε αριθμό κυκλωμάτων και μερίδια των επιμέρους προϊόντων χονδρικών μισθωμένων γραμμών, για την περίοδο 2012 – 2017. Σημειώνεται ότι οι συγκεκριμένοι πίνακες αντανακλούν το νέο ορισμό της αγοράς, σύμφωνα με τον οποίο συμπεριλαμβάνεται η ιδιοπαροχή του Ομίλου ΟΤΕ, εξαιρούνται τα κυκλώματα χονδρικής μεταξύ των εταιρειών του ίδιου Ομίλου και περιλαμβάνονται τα κυκλώματα DC IP VPN που χρησιμοποιούνται για τη διάθεση λιανικών υπηρεσιών IP VPN.

Πίνακας 20: Αριθμός αναλογικών τερματικών κυκλωμάτων

Αναλογικά Τερματικά						
Αριθμός Γραμμών	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ΟΤΕ	11.496	9.835	7.556	6.756	5.883	5.461
ΣΥΝΟΛΟ	11.496	9.835	7.556	6.756	5.883	5.461

Πίνακας 21: Αριθμός τερματικών κυκλωμάτων με χωρητικότητα ≤2Mbps (μαζί με αναλογικά)

ΤΕΡΜΑΤΙΚΑ ≤2 Mbps						
Αριθμός Γραμμών	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	23.824	20.318	17.102	14.817	13.109	13.811
Πάροχος 2	1.169	1.443	1.486	894	192	153
Πάροχος 3	231	232	306	320	315	338
Πάροχος 4	18	22	21	23	12	13
Πάροχος 5	44	89	102	115	104	90
ΣΥΝΟΛΟ	25.286	22.104	19.017	16.169	13.732	14.405

Πίνακας 22 : Αριθμός τερματικών κυκλωμάτων με χωρητικότητα >2Mbps

ΤΕΡΜΑΤΙΚΑ >2 Mbps						
Αριθμός Γραμμών	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	1.268	1.409	1.884	2.478	3.006	4.939
Πάροχος 2	317	351	511	823	377	379
Πάροχος 3	213	242	337	398	384	491
Πάροχος 4	11	16	25	33	32	41
Πάροχος 5	51	36	62	76	87	104
ΣΥΝΟΛΟ	1.860	2.054	2.819	3.808	3.886	5.954

Πίνακας 23: Αριθμός τερματικών κυκλωμάτων

ΤΕΡΜΑΤΙΚΑ						
Αριθμός Γραμμών	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	25.092	21.727	18.986	17.295	16.115	18.750
Πάροχος 2	1.486	1.794	1.997	1.717	569	532
Πάροχος 3	444	474	643	718	699	829
Πάροχος 4	29	38	46	56	44	54
Πάροχος 5	95	125	164	191	191	194
ΣΥΝΟΛΟ	27.146	24.158	21.836	19.977	17.618	20.359

Πίνακας 24: Αριθμός ζευκτικών κυκλωμάτων

ΖΕΥΚΤΙΚΑ (σύνολο)						
Αριθμός Γραμμών	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	977	835	676	686	632	713
Πάροχος 2	33	148	152	169	39	30
Πάροχος 3	10	10	10	-	-	-
Πάροχος 4	19	16	18	8	6	10
Πάροχος 5	12	22	29	30	39	39
ΣΥΝΟΛΟ	1.051	1.031	885	893	716	792

Πίνακας 25: Μερίδια αγοράς τερματικών κυκλωμάτων με χωρητικότητα ≤2Mbps (συμπεριλαμβανομένων των αναλογικών κυκλωμάτων)

ΤΕΡΜΑΤΙΚΑ ≤2 Mbps						
Μερίδια Αγοράς	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	94%	92%	90%	92%	95%	96%
Πάροχος 2	5%	7%	8%	6%	1%	1%
Πάροχος 3	1%	1%	2%	2%	2%	2%
Πάροχος 4	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Πάροχος 5	0%	0%	1%	1%	1%	1%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πίνακας 26: Μερίδια αγοράς τερματικών κυκλωμάτων με χωρητικότητα >2Mbps

ΤΕΡΜΑΤΙΚΑ >2 Mbps						
Μερίδια Αγοράς	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	68%	69%	67%	65%	77%	83%
Πάροχος 2	17%	17%	18%	22%	10%	6%
Πάροχος 3	11%	12%	12%	10%	10%	8%
Πάροχος 4	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Πάροχος 5	3%	2%	2%	2%	2%	2%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πίνακας 27: Μερίδια αγοράς τερματικών κυκλωμάτων (με συμπερίληψη αυτοπαρεχόμενων κυκλωμάτων μόνο του ΟΤΕ)

Τερματικά τμήματα ΜΓ χονδρικής						
Μερίδιο Αγοράς	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	92%	90%	87%	87%	91%	92%
Πάροχος 2	5%	7%	9%	9%	3%	3%
Πάροχος 3	2%	2%	3%	4%	4%	4%
Πάροχος 4	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Πάροχος 5	0%	1%	1%	1%	1%	1%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πίνακας 28: Μερίδια αγοράς τερματικών κυκλωμάτων (με συμπερίληψη αυτοπαρεχόμενων κυκλωμάτων ΟΤΕ και εναλλακτικών παρόχων)

Τερματικά τμήματα ΜΓ χονδρικής						
Μερίδιο Αγοράς	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	79%	73%	66%	65%	65%	66%
Πάροχος 2	7%	12%	16%	16%	13%	14%
Πάροχος 3	11%	12%	14%	16%	19%	17%
Πάροχος 4	3%	3%	3%	3%	3%	3%
Άλλοι	0%	0%	1%	1%	1%	1%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πίνακας 29: Μερίδια αγοράς ζευκτικών κυκλωμάτων

ΖΕΥΚΤΙΚΑ						
Μερίδια Αγοράς	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	93%	81%	76%	77%	88%	90%
Πάροχος 2	3%	14%	17%	19%	5%	4%
Πάροχος 3	1%	1%	1%	0%	0%	0%
Πάροχος 4	2%	2%	2%	1%	1%	1%
Πάροχος 5	1%	2%	3%	3%	5%	5%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Από τους παραπάνω πίνακες εξάγονται τα κάτωθι συμπεράσματα αναφορικά με την τρέχουσα κατάσταση των επιμέρους προϊόντων ΜΓ χονδρικής και την εξέλιξή της κατά την περίοδο από τον προηγούμενο, μέχρι τον παρόντα κύκλο ανάλυσης:

- Ο ΟΤΕ εξακολουθεί να είναι ο μοναδικός χονδρικός πάροχος αναλογικών κυκλωμάτων μισθωμένων γραμμών. Ο αριθμός των αναλογικών κυκλωμάτων χονδρικής μειώθηκε κατά 53% κατά το διάστημα 2012 - 2017.
- Αναφορικά με τα τερματικά κυκλώματα ΜΓ χωρητικότητας ≤ 2 Mbps υπάρχει σημαντική συρρίκνωση, καθώς ο αριθμός των κυκλωμάτων μειώθηκε κατά περίπου 42% εντός της πενταετίας 2012 - 2017. Στα συγκεκριμένα κυκλώματα έχουν συμπεριληφθεί –σύμφωνα με τον ορισμό της αγοράς- και τα αναλογικά κυκλώματα.
- Αντίθετα με τα ψηφιακά τερματικά κυκλώματα χαμηλής χωρητικότητας, στα τερματικά κυκλώματα με χωρητικότητα >2 Mbps παρατηρείται σχεδόν 290% αύξηση εντός της ίδιας χρονικής περιόδου.
- Τα ζευκτικά κυκλώματα μειώνονται κατά περίπου 27% κατά το διάστημα 2012 – 2017.
- Στα τερματικά κυκλώματα χωρητικότητας ≤ 2 Mbps ένας πάροχος συγκεντρώνει πολύ υψηλό μερίδιο αγοράς (96%) με τον δεύτερο να ακολουθεί με ποσοστό 2%.
- Στα κυκλώματα με χωρητικότητα >2 Mbps ο πρώτος πάροχος συγκεντρώνει μερίδιο 83% και δύο επόμενοι πάροχοι έχουν ποσοστό 8% και 6% αντίστοιχα.
- Στα ζευκτικά κυκλώματα ένας πάροχος συγκεντρώνει σταθερά πολύ υψηλό μερίδιο σε όλη την περίοδο 2012 – 2017.
- Ο ΟΤΕ έχει σταθερά το υψηλότερο μερίδιο σε όλες τις κατηγορίες κυκλωμάτων ΜΓ χονδρικής.
- Ο ΟΤΕ διατηρεί πολύ υψηλό μερίδιο στην αγορά τερματικών κυκλωμάτων ακόμα και στην περίπτωση όπου λαμβάνονται υπόψη τα ιδιοπαρεχόμενα κυκλώματα τόσο του ΟΤΕ, όσο και των εναλλακτικών παρόχων.

2.4.3 Χονδρική αγορά παροχής πρόσβασης υψηλής ποιότητας σε σταθερή θέση

Σύμφωνα με την προηγούμενη ενότητα, η αγορά λιανικών υπηρεσιών ΜΓ κρίθηκε από την ΕΕΤΤ ως μη αποτελεσματικά ανταγωνιστική, απουσία ρύθμισης των σχετικών ανάντη αγορών. Συνεπώς, βάσει της μεθοδολογίας που ορίζεται στην αιτιολογική έκθεση της Σύστασης 2014 για τις σχετικές αγορές, η ΕΕΤΤ πρέπει να ορίσει και να εξετάσει πρώτα την αγορά που βρίσκεται ψηλότερα από τις ανάντη χονδρικές αγορές της κάθετης αλυσίδας προσφοράς, δηλαδή, στην παρούσα περίπτωση, τη χονδρική αγορά παροχής πρόσβασης υψηλής ποιότητας σε σταθερή θέση.

Στις επόμενες ενότητες ακολουθεί ο ορισμός, η ανάλυση αγοράς και η επιλογή των κατάλληλων ρυθμιστικών υποχρεώσεων για την εν λόγω αγορά καθώς και εξέταση για το αν αυτά είναι επαρκή για την επίλυση των πιθανών ή προβλεπόμενων αποτυχιών των αγορών λιανικών ΜΓ.

2.4.4 Αντικείμενο εξέτασης

Όπως αναλύεται διεξοδικά στην Αιτιολογική έκθεση της Σύστασης της ΕΕ για τις σχετικές αγορές, οι γενικές συνθήκες που επικρατούν στην αγορά, καθώς και οι συνθήκες ζήτησης σε επίπεδο λιανικής και χονδρικής στα Κράτη Μέλη, υποδεικνύουν ότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ της αγοράς για «μαζικά» προϊόντα και της αγοράς εταιρικών πελατών. Για την κάλυψη των αναγκών των εταιρικών τους πελατών, οι εναλλακτικοί πάροχοι χρησιμοποιούν διαφορετικά προϊόντα σε επίπεδο χονδρικής, όπως για παράδειγμα μισθωμένα παραδοσιακά κυκλώματα (SDH/PDH), μισθωμένα κυκλώματα Ethernet, κλπ., ανεξάρτητα από το φυσικό μέσο που χρησιμοποιείται κάθε φορά (χαλκός, οπτικές ίνες ή ασυρματικό), ή και άλλα προϊόντα πρόσβασης που ικανοποιούν συγκεκριμένα κριτήρια ποιότητας.

Οι υπηρεσίες ΜΓ διαφοροποιούνται από τα υπόλοιπα προϊόντα χονδρικής πρόσβασης λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους, και ιδιαίτερα της αποκλειστικής, «uncontended» και συμμετρικής χωρητικότητας που προσφέρουν. Οι ΜΓ προσφέρονται πάνω από διαφορετικές τεχνολογίες. Οι «παραδοσιακές» ΜΓ περιλαμβάνουν τόσο αναλογικά όσο και ψηφιακά κυκλώματα (SDH/PDH και TDM) σε μεγάλη ποικιλία χωρητικότητων και είναι συνήθως κυκλώματα «σημείο προς σημείο». Αυξανόμενη είναι η προσφορά ψηφιακών κυκλωμάτων ΜΓ τεχνολογίας Ethernet, οι οποίες επιτρέπουν μεγαλύτερη ευελιξία, χαμηλότερα κόστη και μπορεί να είναι είτε «σημείο προς σημείο», είτε «σημείο προς πολλαπλά σημεία».

Εκτός από τις ΜΓ, υπάρχουν και άλλα προϊόντα, τα οποία, αν και ασυμμετρικά και με contention, μπορούν να θεωρηθούν λειτουργικά υποκατάστατα των ΜΓ στην περίπτωση που παρουσιάζουν τα ακόλουθα ποιοτικά χαρακτηριστικά σε επίπεδο χονδρικής:

- (i) Εγγυημένη διαθεσιμότητα και υψηλό επίπεδο ποιότητας υπηρεσίας σε όλες τις περιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης 24/7, των μικρών χρόνων επιδιόρθωσης βλαβών και της εφεδρείας (redundancy), χαρακτηριστικών δηλαδή απαιτήσεων υπηρεσιών σε εταιρικούς πελάτες.
- (ii) Διαχείριση δικτύου υψηλής ποιότητας, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών backhaul που να επιτρέπουν μικρό contention και ταχύτητες ανόδου κατάλληλες για εταιρικούς πελάτες.
- (iii) Τη δυνατότητα πρόσβασης σε σημεία δικτύου τα οποία να εξυπηρετούν τη γεωγραφικότητα (πυκνότητα και κατανομή) των εταιρικών και όχι απαραίτητα των οικιακών πελατών.

(iv) Τη δυνατότητα να προσφέρουν αρκετά επίπεδα ιδεατών τοπικών δικτύων (virtual LANs) μέσω επιπρόσθετων επικεφαλίδων στα πακέτα τους.

Κατά συνέπεια, σε μία μελλοντοστρεφή προοπτική, θα μπορούσε να ορισθεί μία ευρύτερη αγορά, η οποία να συμπεριλαμβάνει την παροχή υπηρεσιών ΜΓ Χονδρικής σε μεγάλους λιανικούς (ιδίως εταιρικούς) πελάτες.

Κατά τον προσδιορισμό του εύρους των χονδρικών αγορών ΜΓ, η ΕΕΤΤ έλαβε υπόψη της την τρέχουσα κατάσταση, σύμφωνα με την οποία ρυθμίζονται από την ΕΕΤΤ τόσο τα τερματικά, όσο και τα ζευκτικά τμήματα ΜΓ. Στα επιμέρους θέματα που καλείται η ΕΕΤΤ να εξετάσει περιλαμβάνονται:

- Ο καθορισμός των ορίων μεταξύ τερματικών και ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής,
- Εάν οι αναλογικές και ψηφιακές μισθωμένες γραμμές εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά τερματικών τμημάτων ΜΓ,
- Εάν οι υπηρεσίες ΜΓ πάνω από ενσύρματα ή ασύρματα μέσα, ανήκουν στην ίδια αγορά,
- Εάν οι υπηρεσίες Ethernet εμπίπτουν στις αγορές ΜΓ χονδρικής,
- Εάν τα τερματικά ή/και ζευκτικά τμήματα των ΜΓ χονδρικής διαφόρων χωρητικότητων εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά,
- Εάν τα προϊόντα υψηλής ποιότητας για τη μαζική αγορά ανήκουν στην αγορά τερματικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής,
- Εάν η αυτοπαροχή κυκλωμάτων ΜΓ θα πρέπει να περιληφθεί στις αγορές χονδρικής, και
- Το εύρος της σχετικής γεωγραφικής αγοράς

Αναφορικά με τα ανωτέρω ζητήματα εξετάζεται η υποκαταστασιμότητα από πλευράς ζήτησης (με βάση ιδίως τη λειτουργικότητα και την τιμή) καθώς και από πλευράς προσφοράς.

2.4.5 Καθορισμός ορίων μεταξύ τερματικών και ζευκτικών τμημάτων ΜΓ

Στον προηγούμενο κύκλο ανάλυσης η ΕΕΤΤ είχε καθορίσει το όριο μεταξύ τερματικών και ζευκτικών τμημάτων ΜΓ λαμβάνοντας υπόψη την τοπολογία των δικτύων των παρόχων και κυρίως του ΟΤΕ, τόσο στην περίπτωση των παραδοσιακών ΜΓ, όσο και των ΜΓ Ethernet.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι στο διάστημα από τον προηγούμενο κύκλο ανάλυσης δεν έλαβαν χώρα σημαντικές αλλαγές στα δίκτυα πρόσβασης και κορμού των παρόχων. Συγκεκριμένα, αν και τεχνολογικά ο ΟΤΕ και οι πάροχοι υλοποιούν «all IP» δίκτυα, η δομή των δικτύων τους δεν

έχει μεταβληθεί σημαντικά. Ο ΟΤΕ αφενός μεταφέρει μαζικά τους συνδρομητές του από την παραδοσιακή τεχνολογία (PSTN/ISDN) σε τεχνολογία VoIP και αφετέρου υλοποιεί εκτεταμένο δίκτυο αρχιτεκτονικής FTTC, στο οποίο ενεργοποιεί τεχνολογία vectoring. Ωστόσο δεν έχει προβεί ακόμα σε ενημέρωση ότι θα απενεργοποιήσει κάποια από τα Αστικά του Κέντρα. Σημειώνεται ότι με βάση τις υποχρεώσεις¹⁶ που έχουν επιβληθεί στον ΟΤΕ, ως πάροχο με ΣΙΑ, ο ΟΤΕ οφείλει να ενημερώνει σχετικά την ΕΕΤΤ και τους παρόχους τουλάχιστον πέντε (5) χρόνια πριν την απενεργοποίηση αστικών κέντρων του.

Από την άλλη μεριά, οι πάροχοι είχαν εξαρχής υλοποιήσει πιο «επίπεδα» δίκτυα από αυτό του ΟΤΕ, δεδομένου ότι δεν αναγκάζονταν να υλοποιήσουν πολυεπίπεδα δίκτυα μεταγωγής για την υποστήριξη υπηρεσιών παραδοσιακής τηλεφωνίας.

Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, η ΕΕΤΤ υιοθετεί την αρχική θέση ότι η δομή των δικτύων του ΟΤΕ και των παρόχων δεν θα μεταβληθεί σημαντικά κατά τη διάρκεια του παρόντος κύκλου ανάλυσης και συνεπώς θεωρεί ότι εξακολουθούν να ισχύουν τα όρια μεταξύ τερματικών και ζευκτικών τμημάτων που θέσπισε στον προηγούμενο κύκλο. Σημειώνει επίσης ότι με βάση τα στοιχεία που υπέβαλαν ο ΟΤΕ και οι πάροχοι, δεν υπάρχει ανάγκη καθορισμού σημείων διαχωρισμού για την περίπτωση των τμηματικών κυκλωμάτων, αφού οι όγκοι τους είναι μηδενικοί.

Σημείο διαχωρισμού παραδοσιακών ΜΓ (τεχνολογίας PDH/SDH)

Η ΕΕΤΤ εξέτασε τα κατάλληλα όρια ανάμεσα στα ζευκτικά και τα τερματικά τμήματα, τα οποία εξαρτώνται από την τοπολογία δικτύου. Ο ορισμός χωριστών αγορών για τερματικά και ζευκτικά τμήματα ΜΓ προκύπτει από τις διαφορετικές συνθήκες ανταγωνισμού κατά την αντίστοιχη παροχή τους. Η εξέλιξη των δικτύων των παρόχων μεταβάλλει τις συνθήκες ανταγωνισμού με διαφορετικό τρόπο στο ακραίο απ' ότι στο κύριο τμήμα του δικτύου τους. Οι περισσότεροι πάροχοι καλύπτουν με ίδια μέσα τις κύριες διαδρομές (ζευκτικό τμήμα) μεταξύ περιοχών με πυκνή και συγκεντρωμένη κίνηση, είτε πρόκειται για αστικές περιοχές, είτε για εταιρικές. Επίσης, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, οι πάροχοι επεκτείνουν τα άκρα του δικτύου τους υλοποιώντας δίκτυο πρόσβασης σε πυκνές αστικές και αστικές περιοχές, αλλά, εκτός από τον ΟΤΕ, κανένας άλλος πάροχος δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι διαθέτει δίκτυο εθνικής κάλυψης.

Γενικά, η πυκνότητα δικτύου και οι οικονομίες κλίμακος του δικτύου κορμού μπορούν γενικά να επιτευχθούν ταχύτερα ή με χαμηλότερο επίπεδο επενδύσεων από το δίκτυο πρόσβασης λόγω της συγκέντρωσης της κίνησης. Ενώ η αρχή της διαφοροποίησης μεταξύ ζευκτικών και

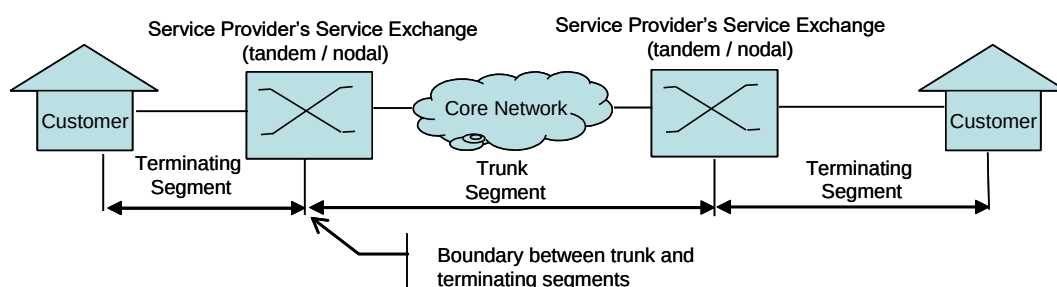
¹⁶ΑΠ ΕΕΤΤ 792/07/30.12.2016, Υποχρεώσεις Διαφάνειας, σημείο 5.1.3: «Υποχρέωση να μην θέτει εκτός λειτουργίας σημεία διασύνδεσης, όπως αστικά κέντρα, χωρίς να ενημερώνει τουλάχιστον πέντε (5) έτη νωρίτερα τους εναλλακτικούς παρόχους και την ΕΕΤΤ.»

τερματικών τμημάτων φαίνεται αυταπόδεικτη, ο καθορισμός του ορίου μεταξύ τερματικών και ζευκτικών τμημάτων είναι λιγότερο σαφής.

Το όριο μεταξύ ζευκτικών και τερματικών τμημάτων θα πρέπει να καθοριστεί λαμβάνοντας υπόψη την υποκείμενη τοπολογία, αρχιτεκτονική και ιεραρχία των υφιστάμενων δικτύων. Ιδιαίτερα πρέπει να ληφθεί υπόψη η ιεραρχία του δικτύου του ΟΤΕ, ως παρόχου με ΣΙΑ στην αγορά, κυρίως σε σχέση με την κάλυψη των δικτύων των παρόχων, ώστε να αναγνωριστούν τα σημεία στα οποία μπορεί να συγκεντρωθεί η τοπική κίνηση και να μεταφερθεί σε δίκτυο άλλου παρόχου.

Η ΕΕΤΤ, όπως στην προηγούμενη εξέτασή της, προτείνει να καθορισθούν τα τερματικά τμήματα των ΜΓ χονδρικής ως το τμήμα που βρίσκεται μεταξύ του άκρου απόληξης του δικτύου στον τελικό χρήστη και του κόμβου παροχής υπηρεσιών ΜΓ χονδρικής του παρόχου δικτύου που βρίσκεται πλησιέστερα στο άκρο αυτό. Το άκρο του τελικού χρήστη μπορεί να βρίσκεται στις εγκαταστάσεις του πελάτη-παρόχου ή ενός τρίτου μέρους. Στην περίπτωση του δικτύου του ΟΤΕ, ο κόμβος παροχής υπηρεσιών ορίζεται ως ο κόμβος Tandem (Tandem και Tandem-Local) ενώ στην περίπτωση του δικτύου ενός άλλου παρόχου, ο πρώτος κόμβος που συγκεντρώνει συνδέσεις αποκλειστικής χωρητικότητας μετάδοσης με τα άκρα τελικών χρηστών (βλ. Εικόνα κατωτέρω). Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι αν και οι κόμβοι Tandem σχετίζονται με την ιεραρχία του δικτύου των συστημάτων μεταγωγής τηλεφωνίας και επομένως δεν αποτελούν τμήμα της λειτουργικότητας των υπηρεσιών ΜΓ, η θέση τους σε περιφερειακά κέντρα αποτελεί κύριο παράγοντα που επηρεάζει τις επενδυτικές αποφάσεις των εναλλακτικών παρόχων για την κατασκευή υποδομών αντιστοίχων με του ΟΤΕ και την επιλογή επένδυσης στη κατασκευή εναλλακτικών ευκολιών.

Εικόνα 1: Καθορισμός τερματικών και ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής

Σημείο διαχωρισμού Ethernet

Η ΕΕΤΤ κρίνει σκόπιμο στην περίπτωση του δικτύου του ΟΤΕ, ο κόμβος παροχής υπηρεσιών για την κατηγορία κυκλωμάτων τεχνολογίας Ethernet να ορισθεί ως ο πρώτος κόμβος στο δίκτυο πρόσβασης ο οποίος συγκεντρώνει συνδέσεις αποκλειστικής χωρητικότητας μετάδοσης με τα άκρα τελικών χρηστών (Local Exchange). Το σημείο αυτό διαφοροποιείται σε σχέση με το σημείο διαχωρισμού μεταξύ των τερματικών και των ζευκτικών τμημάτων των παραδοσιακών κυκλωμάτων ΜΓ χονδρικής (PDH/SDH) κυρίως για τεχνικούς λόγους.

Συγκεκριμένα, το Ethernet δίκτυο αποτελείται από ένα επίπεδο πρόσβασης (access switches) και ένα επίπεδο συγκέντρωσης (aggregation switches). Οι κόμβοι πρόσβασης συνδέονται ιεραρχικά με τους κόμβους συγκέντρωσης και οι κόμβοι συγκέντρωσης επικοινωνούν μεταξύ τους μέσω του δικτύου IP Core.

2.4.6 Υποκατάσταση αναλογικών και ψηφιακών κυκλωμάτων χονδρικής στην αγορά τερματικών τμημάτων ΜΓ

Οι μισθωμένες γραμμές παρέχονται τόσο από αναλογικές όσο και από ψηφιακές πλατφόρμες. Η ΕΕΤΤ εξετάζει εάν οι υπηρεσίες που παρέχονται μέσα από αναλογικές πλατφόρμες εμπίπτουν στη σχετική αγορά προϊόντων για τερματικά τμήματα ΜΓ χονδρικής.

Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Όσον αφορά στη λειτουργικότητα, τα αναλογικά μπορούν να θεωρηθούν ισοδύναμα με τα ψηφιακά κυκλώματα ΜΓ χαμηλής χωρητικότητας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΕΤΤ, εξακολουθεί να παρέχεται σημαντικός αριθμός αναλογικών μισθωμένων γραμμών χονδρικής στην Ελλάδα, ο οποίος όμως υποδιπλασιάστηκε τα τελευταία χρόνια (11.496 αναλογικά κυκλώματα το 2012 και 5.461 το 2017).

Οι αναλογικές μισθωμένες γραμμές χονδρικής κατά κανόνα έχουν χωρητικότητα μικρότερη από 2 Mbps (συνήθως κάποιες δεκάδες Kbps). Οι ψηφιακές μισθωμένες γραμμές επίσης διατίθενται με χωρητικότητες μικρότερες από 2 Mbps.

Σημειώνεται επίσης ότι στην περίπτωση των αναλογικών γραμμών, δεν υπάρχει δυνατότητα συγκέντρωσης σε επίπεδο ζευκτικού τμήματος, δεδομένου ότι οι συγκεκριμένες ΜΓ παρέχονται αποκλειστικά ως κυκλώματα απ' άκρο σ' άκρο. Συνεπώς οι αναλογικές ΜΓ λογίζονται ως τερματικά τμήματα ΜΓ.

Σε επίπεδο τιμολόγησης, όπως φαίνεται στον πίνακα κατωτέρω, η τιμή ενός ψηφιακού κυκλώματος είναι αρκετά πιο ακριβή από την τιμή του αναλογικού, σε βαθμό που να μην είναι συμφέρουσα η μεταστροφή σε ψηφιακό κύκλωμα στην περίπτωση αύξησης της τιμής του αναλογικού κατά 5-10%. Από την άλλη μεριά, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και να αξιολογηθούν οι αυξημένες δυνατότητες που προσφέρει ένα ψηφιακό κύκλωμα, όπως για παράδειγμα η δυνατότητα συγκέντρωσης πολλών τερματικών κυκλωμάτων σε ζευκτικό, η αυξημένη χωρητικότητα, κα. Κατά συνέπεια μία αυστηρή εφαρμογή του τεστ του υποθετικού μονοπωλιακού παρόχου δεν θα μπορούσε να απεικονίσει την πραγματική κατάσταση.

Πίνακας 30: Σύγκριση τιμών αναλογικού κυκλώματος Μ 1040 με ψηφιακό κύκλωμα 64 Kbps

Κύκλωμα	Τέλος σύνδεσης ανά άκρο	Σταθερό μηνιαίο τέλος ανά άκρο	Μεταβλητό για κύκλωμα 10 χλμ	ΣΥΝΟΛΟ(ανά μήνα)
Αναλογικό (Μ1040)	220,19	38,73	5,70	101,51
Ψηφιακό (64Kbps)	355,10	65,00	11,00	170,59

Σημείωση: Τα τέλη/χρεώσεις σύνδεσης ετησιοποιούνται για μια περίοδο 2 ετών.

Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Η ΕΕΤΤ εξέτασε τον βαθμό στον οποίο οι πάροχοι ψηφιακών μισθωμένων γραμμών χαμηλής χωρητικότητας θα μπορούσαν να μεταστραφούν στην παροχή αναλογικών μισθωμένων γραμμών ως αντίδραση σε μια τιμολογιακή αύξηση έως και 10% από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο και αντιστρόφως.

Στην περίπτωση όπου οι πάροχοι ψηφιακών μισθωμένων γραμμών έχουν διατηρήσει τον αναλογικό κύριο εξοπλισμό τους, μπορούν να μεταβούν στην παροχή αναλογικών υπηρεσιών σχετικά φθηνά και γρήγορα, ανταποκρινόμενοι σε μία αύξηση των τιμών των αναλογικών μισθωμένων γραμμών κατά 10% πάνω από την ανταγωνιστική τιμή από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο. Επομένως η ΕΕΤΤ, λαμβάνοντας υπόψη το ύψος και τη φύση της επένδυσης, εκτιμά ότι ένας πάροχος ο οποίος διαθέτει ψηφιακό δίκτυο για την παροχή μισθωμένων γραμμών, μπορεί να παρέχει εάν απαιτηθεί και αναλογικές μισθωμένες γραμμές.

Οι ψηφιακές μισθωμένες γραμμές χαμηλών χωρητικότητας δύναται να παρασχεθούν μέσω των φυσικών μέσων μετάδοσης τα οποία χρησιμοποιούνται για την παροχή αναλογικών μισθωμένων γραμμών (πχ. χαλκός). Λαμβάνοντας υπόψη το ανωτέρω, η ΕΕΤΤ εκτιμά ότι ένας πάροχος ο οποίος παρέχει αναλογικές μισθωμένες γραμμές θα μπορούσε να ανταποκριθεί σε μία αύξηση των τιμών των ψηφιακών μισθωμένων γραμμών (χαμηλών χωρητικότητας) κατά 10% πάνω από την ανταγωνιστική τιμή από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο. Σημειώνεται εξάλλου ότι μία τέτοια εξέλιξη του δικτύου του παρόχου συμβαδίζει με την τεχνολογική τάση, οπότε οι απαραίτητες επενδύσεις μπορούν να ανακτηθούν.

Συνεπώς, τόσο οι πάροχοι αναλογικών όσο και ψηφιακών μισθωμένων γραμμών θα ήταν σε θέση να ανταποκριθούν σε μια αύξηση από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο της άλλης υπηρεσίας, αλλάζοντας την προσφορά τους.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι, λόγω της λειτουργικής υποκατάστασης από την πλευρά της ζήτησης και της υποκατάστασης από την πλευρά της προσφοράς, τα αναλογικά και ψηφιακά κυκλώματα ΜΓ ανήκουν στην ίδια αγορά προϊόντων τερματικών κυκλωμάτων ΜΓ χονδρικής.

2.4.7 Υποκατάσταση χονδρικών υπηρεσιών ΜΓ πάνω από διαφορετικά μέσα, ενσύρματα ή ασύρματα

Οι μισθωμένες γραμμές παρέχονται πάνω από διαφορετικά μέσα μετάδοσης, όπως χαλκός, οπτική ίνα ή ασύρματα. Στο επίπεδο λιανικής, ο πελάτης ενδιαφέρεται για τις ιδιότητες του

κυκλώματος και όχι για το μέσο που χρησιμοποιήθηκε. Έτσι ο πάροχος επιλέγει συγκεκριμένη υλοποίηση ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των πόρων στις θέσεις που ενδιαφέρουν τον πελάτη. Είναι χαρακτηριστικό επίσης ότι, με βάση στοιχεία που υπέβαλαν οι πάροχοι στην ΕΕΤΤ, διαφαίνεται ότι δεν υπάρχει διαφοροποίηση στις τιμές λιανικής ανάλογα με το μέσο μετάδοσης πάνω από το οποίο παραδίδεται ένα μισθωμένο κύκλωμα λιανικής¹⁷.

Σε επίπεδο χονδρικής η ΕΕΤΤ θα εξετάσει κατά πόσο υπάρχει διαφοροποίηση από την πλευρά της ζήτησης και της προσφοράς.

Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Οι ΜΓ χονδρικής δεν διαφοροποιούνται σε επίπεδο λειτουργικότητας ανάλογα με το είδος του φυσικού μέσου μετάδοσης, αφού, ανεξάρτητα από το αν είναι ενσύρματο ή ασύρματο, τα κυκλώματα διατηρούν όλα τα χαρακτηριστικά τους (συνδεσιμότητα μεταξύ σημείων με εγγυημένη χωρητικότητα, συμμετρία, κλπ). Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, ο πάροχος που προμηθεύεται την χονδρική υπηρεσία συνήθως δεν ενδιαφέρεται για το φυσικό μέσο πάνω από το οποίο του παρέχεται το κύκλωμα, αρκεί το κύκλωμα να καλύπτει τις απαιτήσεις του που αφορούν στα τεχνικά και εμπορικά χαρακτηριστικά του. Η πλήρης ταύτιση σε λειτουργικό επίπεδο μεταξύ κυκλωμάτων που δίνονται με ασύρματα ή ενσύρματα μέσα οδηγεί την ΕΕΤΤ στο αρχικό συμπέρασμα ότι υπάρχει υποκαταστασιμότητα μεταξύ των κυκλωμάτων με διαφορετικό μέσο μετάδοσης από την πλευρά της ζήτησης.

Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Η υλοποίηση ενός μισθωμένου κυκλώματος από ένα πάροχο, είτε σε επίπεδο λιανικής, είτε σε επίπεδο χονδρικής, εξαρτάται από τις απαιτήσεις του πελάτη και από τη διαθεσιμότητα υποδομών στις περιοχές που ζητείται το κύκλωμα. Σε περίπτωση δε, που υπάρχουν παραπάνω από μία φυσικές υποδομές, επιλέγεται η πλέον κατάλληλη με βάση τεχνικά και οικονομικά κριτήρια.

Ένας πάροχος που διαθέτει εκτενές δίκτυο χαλκού ή οπτικής ίνας θα μπορούσε να δραστηριοποιηθεί παρέχοντας και ασύρματα κυκλώματα, με χρήση φάσματος κατόπιν σχετικού αιτήματος προς την ΕΕΤΤ. Σημαντικό ρόλο στη συγκεκριμένη περίπτωση παίζει το γεγονός ότι ο πάροχος του εκτενούς ενσύρματου δικτύου διαθέτει συνήθως κτιριακές υποδομές σε πολλαπλά σημεία. Έτσι διευκολύνεται σημαντικά η παροχή ασύρματων συνδέσεων, αφού οι κτιριακές υποδομές αποτελούν κρίσιμο παράγοντα κάλυψης περιοχών με ασυρματικά μέσα.

Από την άλλη μεριά, ένα πάροχος που υλοποιεί και διαθέτει ασύρματα κυκλώματα, δεν μπορεί να μεταπηδήσει, άμεσα και χωρίς πολύ σημαντικές δαπάνες, στην παροχή ενσύρματων λόγω του πολύ μεγάλου μη ανακτήσιμου κόστους που απαιτείται για την ανάπτυξη υποδομών.

¹⁷Βλ και Ανακοίνωση της Επιτροπής 2018, παρ. 35

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι οι ΜΓ χονδρικής ορίζουν ενιαία αγορά, ανεξάρτητα από το είδος –ενσύρματο ή ασύρματο- του μέσου μετάδοσης, εξαιτίας της ισχυρής εναλλαξιμότητας στο επίπεδο της ζήτησης και της μονόδρομης υποκαταστασιμότητας στο επίπεδο της προσφοράς.

2.4.8 Υποκατάσταση μεταξύ κυκλωμάτων Ethernet και παραδοσιακών ΜΓ χονδρικής

Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Οι υπηρεσίες Ethernet είναι παρεμφερείς με τις υπηρεσίες παραδοσιακών ΜΓ SDH/PDH ως προς τη λειτουργικότητα, παρέχοντας επίσης μια σειρά από νέες ελκυστικές δυνατότητες.

Η εξέλιξη του επιπέδου της ποιότητας των υπηρεσιών Ethernet επιτρέπει θεωρητικά την εξασφάλιση ποιότητας συγκρίσιμης με αυτήν των παραδοσιακών ΜΓ, όσον αφορά την διαφάνεια, την εγγυημένη διαθεσιμότητα του εύρους ζώνης και την απουσία περιορισμών όσον αφορά τις αποστάσεις.

Επιπρόσθετα, οι υπηρεσίες Ethernet προσφέρουν μεγαλύτερη ποικιλία ταχυτήτων πρόσβασης και ποιότητας υπηρεσίας από ότι οι παραδοσιακές ΜΓ, ενώ μπορούν να προσφέρουν και μεγαλύτερη ευελιξία στη συνδεσιμότητα, αφού εκτός από σύνδεση σημείο προς σημείο, προσφέρουν και συνδέσεις σημείο προς πολλαπλά σημεία.

Ως εκ τούτου, είναι εφικτή η λειτουργική υποκατάσταση των ΜΓ από υπηρεσίες Ethernet σε επίπεδο ζήτησης και αναμένεται να εκδηλωθεί ακόμα περισσότερο στο προσεχές μέλλον.

Οι τιμές των μισθωμένων γραμμών χονδρικής και υπηρεσιών Ethernet είναι δύσκολο να συγκριθούν καθώς η τιμολογιακή διάρθρωση δεν είναι ευχερώς συγκρίσιμη. Για παράδειγμα, η μηνιαία χρέωση ενός τερματικού κυκλώματος ΜΓ προκύπτει από το σταθερό μηνιαίο τέλος, το οποίο εξαρτάται από τη χωρητικότητα του κυκλώματος και από το μεταβλητό μηνιαίο τέλος, το οποίο εξαρτάται από τη ζώνη και την χιλιομετρική απόσταση, ενώ θα πρέπει να προστεθεί και κάποιο ποσοστό του εφάπαξ τέλους σύνδεσης του τερματικού. Αντίθετα, το κόστος στα κυκλώματα Ethernet υπολογίζεται με βάση το μηνιαίο τέλος πρόσβασης και το μηνιαίο τέλος ανά χωρητικότητα για αστικά και ανά χωρητικότητα και ζώνη για τα υπεραστικά κυκλώματα, ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και κάποιο ποσοστό του τέλους ενεργοποίησης του κυκλώματος.

Παρόλα αυτά, όπως φαίνεται και στον κατωτέρω πίνακα, το κόστος για τα κυκλώματα Ethernet είναι σαφώς χαμηλότερο σε σχέση με τις παραδοσιακές ΜΓ. Αυτό συμβαίνει διότι ο εξοπλισμός Ethernet γίνεται όλο και φθηνότερος, λόγω της ευρείας διάδοσης της συγκεκριμένης τεχνολογίας, τόσο στο δίκτυο πρόσβασης, όσο και κορμού. Η τεχνολογία

Ethernet εξάλλου γίνεται όλο και πιο ελκυστική για τους παρόχους, λόγω της αποδοτικότητάς της.

Πίνακας 31: Τιμές ΟΤΕ για τερματικά τμήματα ΜΓ χονδρικής (PDH/SDH) και συνδέσεις Ethernet, 5 km, Ευρώ ανά έτος

Κύκλωμα	Εφάπαξ τέλος σύνδεσης / Εφάπαξ τέλος ενεργοποίησης σε ΦΣ	Σταθερό μηνιαίο τέλος / Μηνιαίο τέλος πρόσβασης	Μηνιαίο τέλος αστικό	Μηνιαίο τέλος υπεραστικό (ζώνη 3)	ΣΥΝΟΛΟ ΑΣΤΙΚΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΟ
2 Mbps (SDH)	1144,33	145,16	8,00	64,00	200,84	256,84
2 Mbps (Ethernet)	468,31	115,00	24,00	33,00	158,51	167,51
34 Mbps (SDH)	1476,54	1231,24	16,00	156,00	1308,76	1448,76
35 Mbps (Ethernet)	468,31	220,00	366,00	522,00	605,51	761,51
155 Mbps (SDH)	2042,80	1800,00	25,00	305,00	1910,12	2190,12
150 Mbps (Ethernet)	468,31	220,00	1083,00	1508,00	1322,51	1747,51

Σημείωση: Τα τέλη/χρεώσεις σύνδεσης ετησιοποιούνται για μια περίοδο 2 ετών.

Πηγή: Δικτυακός τόπος ΟΤΕ

Στον Πίνακα 31 παρουσιάζεται σύγκριση της μηνιαίας δαπάνης για προμήθεια κυκλωμάτων SDH/PDH και Ethernet με παρεμφερή χωρητικότητα σύμφωνα με τον επίσημο τιμοκατάλογο του ΟΤΕ. Από τον πίνακα προκύπτει ότι η ετήσια δαπάνη για την κατηγορία γραμμών Ethernet είναι μικρότερη. Συγκεκριμένα, οι τιμές για τα αστικά και τα υπεραστικά κυκλώματα Ethernet είναι φθηνότερα από 20% έως 50% από τις αντίστοιχες τιμές κυκλωμάτων παραδοσιακών ΜΓ με ίδιες ή κοντινές χωρητικότητες.

Μια προσέγγιση που συνεκτιμά τις μελλοντικές εξελίξεις καθώς και το κόστος μετάβασης από τεχνολογίες κλασικών μισθωμένων γραμμών (αναλογικών και ψηφιακών PDH/SDH) σε Ethernet, θα πρέπει να λάβει υπόψη ότι το Ethernet είναι μια τεχνολογία που εξελίσσεται και το κόστος εξοπλισμού μειώνεται.

Κατά συνέπεια, σε επίπεδο ζήτησης προβλέπεται ότι εντός του παρόντος κύκλου ανάλυσης αναμένεται η μείωση των παραδοσιακών κυκλωμάτων ΜΓ και η αντίστοιχη αύξηση των κυκλωμάτων Ethernet λόγω της αντικατάστασης των πρώτων από τα δεύτερα (μονόπλευρη υποκαταστασιμότητα).

Όπως αναλύθηκε ανωτέρω κατά την εξέταση των λιανικών αγορών, τα κυκλώματα Ethernet και τα παραδοσιακά κυκλώματα ΜΓ παρέχονται στους εταιρικούς πελάτες είτε ως αυτόνομα (stand-alone) προϊόντα, τα οποία ο πελάτης διαχειρίζεται ώστε να εξυπηρετούν τις ανάγκες του, είτε στο πλαίσιο υπηρεσιών IP VPN σε συνδυασμό με άλλες υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας. Η ανωτέρω ανάλυση της υποκαταστασιμότητας μεταξύ των κυκλωμάτων Ethernet και των παραδοσιακών ΜΓ δεν διαφοροποιείται ανάλογα με την υπηρεσία λιανικής (stand-alone ή IP VPN). Κατά συνέπεια αφορά και τις δύο περιπτώσεις κυκλωμάτων.

Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Ένας πάροχος υπηρεσιών Ethernet θα μπορούσε σχετικά εύκολα να μεταστραφεί στην παροχή άλλων κυκλωμάτων ΜΓ (εντός της κάλυψης του δικτύου του) και αντιστρόφως (με αντικατάσταση μόνο του τερματικού εξοπλισμού στην πλευρά του τελικού χρήστη και στην πλευρά του δικτύου), καθώς και οι δύο υπηρεσίες παρέχονται πάνω από την ίδια δικτυακή υποδομή και υλοποιούν παρόμοιες τοπολογίες δικτύου. Σημειώνεται επίσης ότι, ανάλογα με την επιθυμία του πελάτη, μπορεί να υλοποιηθεί τεχνολογία SDH/PDH πάνω από γραμμή Ethernet, ή και το ανάποδο. Συνεπώς η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι υπάρχει υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς, η οποία ενισχύει την υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι τα κυκλώματα Ethernet ανήκουν στις αγορές ΜΓ χονδρικής.

2.4.9 Υποκατάσταση τερματικών ή / και ζευκτικών τμημάτων διαφορετικής χωρητικότητας

Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Σχετικά με τα **τερματικά τμήματα**, από λειτουργικής άποψης, η ζήτηση για κυκλώματα υψηλής χωρητικότητας θα μπορούσε κατά κανόνα να καλυφθεί με πολλαπλά κυκλώματα χαμηλής χωρητικότητας. Επομένως, η αλυσιδωτή υποκατάσταση μεταξύ ΜΓ διαφορετικής χωρητικότητας θα υποστήριζε τον ορισμό μιας ενιαίας αγοράς που περιλαμβάνει κυκλώματα ΜΓ χαμηλής και υψηλής χωρητικότητας. Στον πίνακα κατωτέρω παρουσιάζονται οι τιμές χονδρικής για τερματικά κυκλώματα Ethernet με διαφορετική χωρητικότητα. Με **βάση τις συγκεκριμένες τιμές**, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η εισαγωγή και η ευρεία διάθεση των τερματικών κυκλωμάτων Ethernet οδηγεί σε αλυσίδα υποκατάστασης μεταξύ των διαφορετικών χωρητικοτήτων των κυκλωμάτων, με ένα ενδεχόμενο άλμα στα 2 ή/και στα 4 Mbps, το οποίο αντανάκλα την αλλαγή του φυσικού μέσου μετάδοσης.

Από τεχνικής άποψης, δίνονται κυκλώματα Ethernet πάνω από χαλκό με αυξημένη χωρητικότητα σε σχέση με το υφιστάμενο όριο των 2 Mbps. Ήδη οι πάροχοι έχουν τη δυνατότητα να δίνουν κυκλώματα τεχνολογίας SHDSL με χωρητικότητα 6 Mbps, ή και ακόμα υψηλότερες χωρητικότητες 8 ή 10 Mbps πάνω από πολλαπλά ζεύγη χαλκού. Παράλληλα, υπάρχει δυνατότητα παροχής κυκλωμάτων ακόμα υψηλότερης χωρητικότητας (20 Mbps ή και μεγαλύτερης) πάνω από τα υφιστάμενα δίκτυα πρόσβασης FTTC/VDSL. Κατά συνέπεια, η ανάπτυξη της τεχνολογίας καθιστά λιγότερο σαφή την ανάπτυξη διαφορετικών ανταγωνιστικών δυναμικών ανάλογα με την υποδομή πάνω από την οποία δίνεται το κύκλωμα.

Βάσει του ανωτέρω σκεπτικού, καθώς και την προσέγγιση που ακολούθησε στις αγορές λιανικής, η ΕΕΤΤ διαμορφώνει την αρχική άποψη ότι υπάρχει μία ενιαία αγορά χονδρικής τερματικών τμημάτων ΜΓ, η οποία περιλαμβάνει όλες τις χωρητικότητες. Το ίδιο συμπέρασμα ισχύει και αναφορικά με τα ζευκτικά κυκλώματα Ethernet, δεδομένου ότι οι πάροχοι δεν διαχωρίζουν τα τερματικά από τα ζευκτικά κυκλώματα στη συγκεκριμένη τεχνολογία. Από την άλλη όμως πλευρά, τα ζευκτικά τμήματα αποτελούν τμήμα του δικτύου κορμού ενός παρόχου (κυρίως κυκλώματα υψηλής χωρητικότητας) ή χρησιμοποιούνται για την μεταφορά συγκεντρωμένης κίνησης από πολλά τερματικά κυκλώματα. Η υποκατάσταση μεταξύ ΜΓ διαφορετικής χωρητικότητας θα μπορούσε να υποστηρίξει τον ορισμό μιας ενιαίας αγοράς που περιλαμβάνει μισθωμένες γραμμές χαμηλής και υψηλής χωρητικότητας.

Πίνακας 32:Χονδρικές τιμές κυκλωμάτων Ethernet

Χωρητικότητα κυκλώματος Ethernet	Εφάπαξ τέλος ενεργοποίησης σε ΦΣ	Μηνιαίο τέλος πρόσβασης	Μηνιαίο τέλος αστικό	Μηνιαίο τέλος υπεραστικό (ζώνη 3)	ΣΥΝΟΛΟ ΑΣΤΙΚΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΟ
1	468,31	115,00	13,00	17,00	147,51	151,51
2	468,31	115,00	24,00	33,00	158,51	167,51
4	468,31	140,50	47,00	64,00	207,01	224,01
6	468,31	220,00	68,00	94,00	307,51	333,51
8	468,31	220,00	89,00	125,00	328,51	364,51
10	468,31	220,00	109,00	156,00	348,51	395,51
15	468,31	220,00	161,00	233,00	400,51	472,51
20	468,31	220,00	213,00	308,00	452,51	547,51
25	468,31	220,00	264,00	383,00	503,51	622,51
30	468,31	220,00	315,00	454,00	554,51	693,51
35	468,31	220,00	366,00	522,00	605,51	761,51
40	468,31	220,00	416,00	595,00	655,51	834,51
45	468,31	220,00	466,00	666,00	705,51	905,51
50	468,31	220,00	512,00	736,00	751,51	975,51
60	468,31	220,00	592,00	875,00	831,51	1114,51
70	468,31	220,00	666,00	964,00	905,51	1203,51
80	468,31	220,00	728,00	1042,00	967,51	1281,51
90	468,31	220,00	780,00	1122,00	1019,51	1361,51
100	468,31	220,00	857,00	1195,00	1096,51	1434,51
150	468,31	220,00	1083,00	1508,00	1322,51	1747,51
200	468,31	220,00	1359,00	1885,00	1598,51	2124,51

Σημείωση: Οι χρεώσεις/τέλη σύνδεσης ετησιοποιούνται σε μια περίοδο 2 ετών.

Πηγή: Δικτυακός τόπος του ΟΤΕ (www.otewholesale.gr)

Αναφορικά με τα ζευκτικά κυκλώματα ΜΓ SDH/PDH, η έλλειψη ενδιάμεσων χωρητικοτήτων καθιστά λιγότερο σαφή τα συμπεράσματα αναφορικά με την ύπαρξη αλυσίδας

υποκατάστασης (Πίνακας 33). Σημειώνεται ωστόσο ότι το κόστος ανά 1 Mbps μειώνεται όσο ανεβαίνει η χωρητικότητα του κυκλώματος.

Πίνακας 33: Τιμές χονδρικής ζευκτικών τμημάτων ΜΓ του ΟΤΕ

Ζευκτικά κυκλώματα (Mbps)	Εφάπαξ τέλος σύνδεσης	Σταθερό μηνιαίο τέλος	Μεταβλητό μηνιαίο τέλος	ΣΥΝΟΛΟ
2	1210,39	30,28	53,80	134,51
34	1476,54	200,00	1795,00	2056,52
45	1476,54	240,00	2465,00	2766,52
155	1665,29	308,00	3395,50	3772,89

Σημείωση: Οι χρεώσεις/τέλη σύνδεσης ετησιοποιούνται σε μια περίοδο 2 ετών.

Πηγή: Δικτυακός τόπος του ΟΤΕ (www.otewholesale.gr)

Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Η υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς μεταξύ μισθωμένων γραμμών διαφορετικής χωρητικότητας είναι άμεση στις περιπτώσεις που δεν αλλάζει το φυσικό μέσο μετάδοσης. Για παράδειγμα ένα πάροχος που διαθέτει εκτεταμένο δίκτυο οπτικών ινών για την παροχή υπηρεσιών ΜΓ, μπορεί να δώσει χωρίς πρόσθετο κόστος μεταστροφής κυκλώματα με χωρητικότητα από μερικά Mbps έως αρκετά Gbps. Ανάλογες είναι οι συνθήκες κατά την παροχή κυκλωμάτων χαμηλής χωρητικότητας πάνω από χαλκό. Μένει συνεπώς να εξεταστεί η περίπτωση κατά την οποία υπάρχει αλλαγή του φυσικού μέσου για την παροχή ενός μισθωμένου κυκλώματος, δηλαδή εάν οι πάροχοι τερματικών τμημάτων υψηλής χωρητικότητας θα μπορούσαν να μεταστραφούν στην παροχή τερματικών τμημάτων χαμηλής χωρητικότητας (και αντιστρόφως) άμεσα, με μικρό κόστος και σε επαρκή κλίμακα.

Κατά κανόνα, το κόστος παροχής ενός τερματικού τμήματος δεν εξαρτάται από τη χωρητικότητα που παρέχεται εφόσον ο πάροχος χρησιμοποιεί το ίδιο δίκτυο και τεχνολογία για την παροχή του κυκλώματος ΜΓ. Οι τεχνολογικές εξελίξεις τείνουν, σε μεγάλο βαθμό, να εξαλείψουν τους περιορισμούς που δημιουργεί το φυσικό μέσο, επιτρέποντας την παροχή κυκλωμάτων μεγαλύτερης χωρητικότητας πάνω από χαλκό. Έτσι, για παράδειγμα, υπάρχουν προϊόντα που επιτρέπουν να δίνονται κυκλώματα με χωρητικότητα έως και πάνω από 200 Mbps συνδυάζοντας μέχρι και 16 χάλκινα ζεύγη. Κατά συνέπεια, ένας πάροχος ΜΓ χαμηλής χωρητικότητας είναι σε θέση να παρέχει κυκλώματα υψηλότερης χωρητικότητας σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Είναι επίσης προφανές ότι ένας πάροχος ΜΓ υψηλότερης χωρητικότητας είναι σε θέση να δώσει άμεσα κυκλώματα χαμηλής χωρητικότητας πάνω από την υποδομή που χρησιμοποιεί (οπτική ίνα), αλλά είναι ασύμφορο οικονομικά για ένα πάροχο να προμηθεύεται κυκλώματα χαμηλής χωρητικότητας με αυτό τον τρόπο, λόγω κυρίως του υψηλού κόστους κατασκευής και του υψηλότερου κόστους για τον τερματικό εξοπλισμό.

Αντίθετα με τα τερματικά κυκλώματα, τα ζευκτικά κυκλώματα, λόγω της φύσης τους και των αναγκών που καλύπτουν, είναι κυκλώματα που δίνονται μεταξύ κόμβων δικτύων των παρόχων, όπου η χωρητικότητα παρέχεται σχεδόν αποκλειστικά πάνω από οπτικές ίνες. Παράλληλα, δεν παρατηρείται αλλαγή στη δυναμική της αγοράς, με τον όμιλο ΟΤΕ να παρέχει τη συντριπτική πλειοψηφία των ζευκτικών κυκλωμάτων, ανεξάρτητα από τη χωρητικότητά τους. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΤΤ υιοθετεί την αρχική θέση ότι τα ζευκτικά κυκλώματα αποτελούν ενιαία αγορά, ανεξάρτητα από τη χωρητικότητά τους.

Συμπέρασμα

Βάσει της ανωτέρω ανάλυσης, η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι υπάρχει μία διακριτή αγορά για τερματικά τμήματα ΜΓ και μία διακριτή αγορά ζευκτικών τμημάτων ΜΓ, οι οποίες περιλαμβάνουν όλες τις χωρητικότητες.

2.4.10 Υποκατάσταση μεταξύ προϊόντων υψηλής ποιότητας για τη μαζική αγορά και τερματικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής

Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Το βασικό ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί αφορά το κατά πόσο ένα SDH/PDH ή Ethernet μισθωμένο κύκλωμα μπορεί να υποκατασταθεί από μία σύνδεση ασύμμετρου ρυθμού, αντίστοιχη των προϊόντων για τη μαζική αγορά, αλλά με καλύτερα χαρακτηριστικά ποιότητας.

Για να μπορεί ένα προϊόν ασύμμετρου ρυθμού να υποκαταστήσει λειτουργικά ένα μισθωμένο κύκλωμα πρέπει να διαθέτει:

- (i) Εγγυημένη διαθεσιμότητα και υψηλό επίπεδο ποιότητας υπηρεσίας σε όλες τις περιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένης της ύπαρξης συμφωνιών επιπέδου υπηρεσίας (Service Level Agreements – SLAs), της διαρκούς και συνεχούς υποστήριξης (24/7), των μικρών χρόνων επιδιόρθωσης βλαβών και της εφεδρείας (redundancy), χαρακτηριστικών δηλαδή απαιτήσεων υπηρεσιών σε εταιρικούς πελάτες.
- (ii) Διαχείριση δικτύου υψηλής ποιότητας, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών backhaul που να επιτρέπουν μικρό contention και ταχύτητες ανόδου κατάλληλες για εταιρικούς πελάτες.
- (iii) Τη δυνατότητα πρόσβασης σε σημεία δικτύου τα οποία να εξυπηρετούν τη γεωγραφικότητα (πυκνότητα και κατανομή) των εταιρικών και όχι απαραίτητα των οικιακών πελατών.
- (iv) Τη δυνατότητα να προσφέρουν αρκετά επίπεδα ιδεατών τοπικών δικτύων (virtual LANs) μέσω επιπρόσθετων επικεφαλίδων στα πακέτα τους.

Ένα προϊόν με τα ανωτέρω χαρακτηριστικά θα μπορούσε να καλύψει ανάγκες συνδεσιμότητας που επί του παρόντος καλύπτουν τα τερματικά τμήματα ΜΓ, καθώς η δυνατότητα προσφοράς ασύμμετρων συνδέσεων αποτελεί χαρακτηριστικό του δικτύου πρόσβασης. Συγκεκριμένα, ένα τέτοιο προϊόν θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από τους παρόχους για να δώσουν λιανικά προϊόντα υψηλής ποιότητας σε εταιρικούς πελάτες.

Συνεπώς, θεωρητικά, στο επίπεδο της ζήτησης θα υπήρχε λειτουργική υποκατάσταση.

Η ΕΕΤΤ, με βάση τις απαντήσεις των παρόχων στα ποιοτικά ερωτηματολόγια, αλλά και μέσα από τις συναντήσεις μαζί τους στο πλαίσιο του παρόντος κύκλου ανάλυσης, διαπίστωσε ότι, επί του παρόντος, δεν παρέχονται από το σύνολο των παρόχων που υλοποιούν δίκτυο πρόσβασης υπηρεσίες συμμετρικού L2 WAP (Layer 2 Wholesale Access Product) προϊόντος, οι οποίες θα μπορούσαν να ασκήσουν ανταγωνιστική πίεση στις υπηρεσίες ΜΓ λιανικής. Συγκεκριμένα, επί του παρόντος μόνο ο ΟΤΕ έχει αναφέρει ότι, κατά την παροχή υπηρεσιών IP VPN, υλοποιεί κάποιες από τις συνδέσεις πάνω από VDSL. Παρόλα αυτά, οι υπηρεσίες L2 WAP αποτελούν τη μοναδική λύση ώστε ένας πάροχος να μπορεί να δώσει υπηρεσίες ΜΓ λιανικής βασισμένος σε χονδρικά προϊόντα σε περιοχές που έχουν ανατεθεί σε κάποιον άλλο πάροχο στο πλαίσιο της διαδικασίας εισαγωγής της τεχνολογίας VDSL Vectoring στο δίκτυο πρόσβασης.

Πράγματι, η υλοποίηση και ιδιοπαροχή συμμετρικών ή μη κυκλωμάτων ΜΓ τεχνολογίας VDSL πάνω τα δίκτυα πρόσβασης νέας γενιάς (NGA) δημιουργεί μία ασυμμετρία στην αγορά υπέρ του παρόχου που υλοποιεί το δίκτυο πρόσβασης νέας γενιάς. Συγκεκριμένα, στις περιοχές όπου ο ΟΤΕ ή κάποιος άλλος πάροχος υλοποιεί δίκτυο πρόσβασης αρχιτεκτονικής FTTC και τεχνολογίας VDSL Vectoring, δεν μπορεί κανένας άλλος πάροχος να δώσει υπηρεσίες ΜΓ λιανικής πάνω από την τεχνολογία VDSL, καθώς η υλοποίηση του μηχανισμού Vectoring απαγορεύει τη διάθεση υποβρόχων σε άλλο πάροχο. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση ανάπτυξης αρχιτεκτονικής FTTH, αφού και πάλι δεν επιτρέπεται η αναβάθμιση του δικτύου χαλκού για την περίοδο ανάπτυξης του δικτύου FTTH.

Υπό το πρίσμα αυτό, η ΕΕΤΤ υιοθετεί την αρχική θέση ότι τα προϊόντα υψηλής ποιότητας για τη μαζική αγορά ανήκουν στην ίδια αγορά με τα τερματικά τμήματα ΜΓ.

Υποκατάσταση από την πλευρά της Προσφοράς

Στο επίπεδο προσφοράς, ένας πάροχος θα μπορούσε να προσφέρει ένα προϊόν αυτού του είδους θα έπρεπε να είτε να έχει ιδιόκτητο δίκτυο πρόσβασης, ή να μισθώνει το δίκτυο από τον πάροχο που το ελέγχει, μέσω λ.χ. υπηρεσιών ΑΠΤοΒ, ΑΠΤοΥΒ ή VLU. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι στην περίπτωση αυτή, ο πάροχος θα έπρεπε να συνάψει ειδικές συμφωνίες (advanced SLAs) με τον πάροχο που ελέγχει το δίκτυο, δεδομένου ότι οι όροι των προϊόντων που προορίζονται για τη μαζική αγορά, δεν επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες των εταιρικών πελατών λιανικής, κυρίως όσον αφορά την εγγυημένη διαθεσιμότητα, τους μικρούς χρόνους αποκατάστασης βλαβών, της διαρκούς και συνεχούς υποστήριξης, κλπ.

Σημειώνεται επίσης ότι, επί του παρόντος, η ΕΕΤΤ δεν γνωρίζει να διατίθεται στην Ελλάδα κάποιο προϊόν με τα ανωτέρω χαρακτηριστικά και κατά συνέπεια δεν υπάρχει δυνατότητα ελέγχου της υποκαταστασιμότητας σε επίπεδο λειτουργικότητας ή τιμολογιακό μεταξύ πραγματικών προϊόντων που διατίθενται στην αγορά.

Συμπέρασμα

Βάσει της ανωτέρω ανάλυσης, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι τα προϊόντα υψηλής ποιότητας για τη μαζική αγορά ανήκουν στις αγορές τερματικών τμημάτων ΜΓ, στις οποίες κατατάσσονται με βάση το φυσικό μέσο μετάδοσης που χρησιμοποιούν.

2.4.11 Συμπερίληψη της ιδιοπαροχής στις χονδρικές αγορές ΜΓ

Σύμφωνα με τη θέση της ΕΕ, όπως αυτή περιγράφεται στο Επεξηγηματικό Σημείωμα¹⁸ της Επιτροπής για τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάλυση Αγορών, η ιδιοπαροχή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ως τμήμα της ενιαίας αγοράς μαζί με τις υπηρεσίες που διατίθενται εξωτερικά σε τρίτους, όταν δεν μπορεί να διαχωριστεί από την χονδρική παροχή σε τρίτους στην αντίληψη του καταναλωτή και οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι λειτουργικά εναλλάξιμες.

Κατά την εξέταση αναφορικά με το θέμα της ιδιοπαροχής από την πλευρά των εναλλακτικών παρόχων πρέπει να ληφθεί υπόψη η έλλειψη δεύτερου δικτύου πλήρους γεωγραφικής κάλυψης (εναλλακτικού του δικτύου του ΟΤΕ), γεγονός που εμποδίζει την ανάπτυξη άμεσων ή έμμεσων ανταγωνιστικών περιορισμών στην εξωτερική παροχή τερματικών ή ζευκτικών τμημάτων ΜΓ. Η περιορισμένη γεωγραφική κάλυψη των δικτύων των παρόχων και η έλλειψη συνεγκαταστάσεων άλλων παρόχων σε σημεία παρουσίας τους (αντίθετα με ότι συμβαίνει στην περίπτωση του ΟΤΕ, όπου οι υπόλοιποι πάροχοι έχουν μεγάλο αριθμό συνεγκαταστάσεων στα Αστικά Κέντρα του) καθιστά την προμήθεια κυκλωμάτων ΜΓ χονδρικής με σκοπό την ανάπτυξη ή επέκταση δικτύου από άλλο –πλην ΟΤΕ– πάροχο λιγότερο θελκτική. Έτσι ο ΟΤΕ παραμένει ουσιαστικά ο μόνος πάροχος που είναι σε θέση να καλύψει με κατάλληλα χονδρικά προϊόντα τις ανάγκες των υπόλοιπων παρόχων όσον αφορά τις υπηρεσίες ΜΓ.

Σημαντικό ρόλο παίζει επίσης το γεγονός ότι οι αγορές ΜΓ αποτελούν σύνθετες αγορές, οι οποίες κατά ένα μέρος άμεσα σχετίζονται με αγορές λιανικής (παροχή λιανικών ΜΓ σε επιχειρηματικούς πελάτες) και κατά το υπόλοιπο μέρος σχετίζονται με την κάλυψη των αναγκών των παρόχων για να καλύψουν ανάγκες συνδεσιμότητας των δικτύων τους.

¹⁸COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Accompanying the document COMMUNICATION FROM THE COMMISSION «Guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the EU regulatory framework for electronic communications networks and services»{C(2018) 2374 final}

Η πρωτογενής κατασκευή και επέκταση του δικτύου ενός παρόχου δεν φαίνεται να ασκεί περιορισμούς στις χονδρικές αγορές ΜΓ, καθώς συνήθως οι πάροχοι αναπτύσσουν το δίκτυο για την κάλυψη των ίδιων αναγκών τους σε χωρητικότητα σε συγκεκριμένες διαδρομές, οι οποίες έχουν άκρα τα σημεία παρουσίας τους (κέντρα, σταθμούς βάσης, κλπ.). Το συγκεκριμένο δίκτυο καλύπτει τις ανάγκες συνδεσιμότητας για την παροχή πλήθους λιανικών και χονδρικών υπηρεσιών (λιανική παροχή φωνητικών υπηρεσιών και υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο, χονδρικές υπηρεσίες τοπικής και κεντρικής πρόσβασης, λιανικές και χονδρικές υπηρεσίες ΜΓ, κλπ.), με αποτέλεσμα η κατασκευή ή μίσθωση κυκλωμάτων για την ανάπτυξη ή επέκτασή του να μην ασκεί ανταγωνιστικές πιέσεις στις υπηρεσίες ΜΓ.

Από την άλλη μεριά, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι τα ιδιοπαρεχόμενα κυκλώματα χονδρικής που αντανakλώνται στα κυκλώματα λιανικής του ΟΤΕ επιβάλουν άμεσο ανταγωνιστικό περιορισμό στους άλλους παρόχους. Ο ΟΤΕ αποτελεί τον μοναδικό πελάτη της 100% ελεγχόμενης θυγατρικής του COSMOTE, ο οποίος συνδυάζοντας το πανελλαδικής κάλυψης ενσύρματο δίκτυό του με ασύρματες υπηρεσίες πρόσβασης που παίρνει από την COSMOTE μπορεί να παρέχει υπηρεσίες ΜΓ σε πανελλαδική κλίμακα ακόμη και σε σημεία που δεν έχει εγκαταστήσει ενσύρματη υποδομή. Χρησιμοποιεί δηλαδή τα συγκεκριμένα ασύρματα κυκλώματα που παίρνει από την COSMOTE για να ανταγωνιστεί τις άλλες εταιρείες που παρέχουν ΜΓ, αξιοποιώντας στο μέγιστο βαθμό την πλήρη γεωγραφική κάλυψη του δικτύου του ακόμη και εκεί όπου δεν έχει εγκατεστημένη ενσύρματη υποδομή για την πρόσβαση των τελικών χρηστών. Σε αντίθεση με τον ΟΤΕ οι άλλοι πάροχοι παρόλο που και εκείνοι διαθέτουν ασύρματες λύσεις για την πρόσβαση των τελικών χρηστών, δεν διαθέτουν τις αναγκαίες υποδομές για μεταφορά της κίνησης στο δίκτυο κορμού τους και αντιμετωπίζουν περιορισμούς σε χωρητικότητα προκειμένου να παρέχουν ΜΓ λιανικής.

Επιπρόσθετα, ο ΟΤΕ, στο πλαίσιο της λιανικής παροχής υπηρεσιών DC VPN, ιδιοπαρέχει και άλλου είδους κυκλώματα, όπως συμμετρικά κυκλώματα πάνω από το VDSL δίκτυό του, τα οποία δεν διαθέτει σε άλλους ανταγωνιστές παρόχους.

Κατά συνέπεια, στον υπολογισμό των μεριδίων αγοράς πρέπει να ληφθούν υπόψη τα κυκλώματα ΜΓ χονδρικής που ιδιοπαρέχει ο ΟΤΕ.

Αντίθετα, δεν θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ιδιοπαρεχόμενα κυκλώματα των άλλων παρόχων, αφού όπως αναφέρθηκε ανωτέρω κανένας άλλος πάροχος δεν διαθέτει δίκτυο πλήρους γεωγραφικής κάλυψης για να καλύψει τις ανάγκες των παρόχων που αιτούνται πρόσβαση σε υπηρεσίες χονδρικών ΜΓ.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η συγκεκριμένη θεώρηση είναι σύμφωνη με το ενωσιακό κανονιστικό πλαίσιο, καθώς, όπως αναφέρεται στην ενότητα με τίτλο «Inclusion of self-supply» στο Επεξηγηματικό Σημείωμα των Κατευθυντήριων Γραμμών για την Ανάλυση Αγορών και στην ενότητα 3.3 του επεξηγηματικού Σημειώματος της Σύστασης της ΕΕ για τις σχετικές αγορές, η ιδιοπαροχή των εναλλακτικών παρόχων, ακόμα κι όταν ασκεί ισχυρούς τιμολογιακούς περιορισμούς στον κυρίαρχο πάροχο, δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη αν **οι εναλλακτικοί φορείς εκμετάλλευσης αντιμετωπίζουν περιορισμούς χωρητικότητας ή τα**

δίκτυά τους δεν έχουν επαρκώς μεγάλη κλίμακα στη σχετική γεωγραφική αγορά που αναμένουν οι αιτούντες πρόσβαση ή / και εάν οι εναλλακτικοί πάροχοι έχουν δυσκολία να εισέλθουν εύκολα στην (εμπορική) αγορά¹⁹.

Σημειώνεται τέλος ότι κατά τον υπολογισμό των μεριδίων αγοράς δεν λαμβάνονται υπόψη τα «ενδο-ομιλικά» κυκλώματα του Ομίλου ΟΤΕ, έτσι ώστε να μην διπλομετρηθούν και αλλοιώσουν την κατάσταση που απεικονίζει τον διαμορφούμενο ανταγωνισμό.

Συμπέρασμα

Για τους λόγους που αναλύθηκαν ανωτέρω η ΕΕΤΤ θεωρεί πρέπει να συμπεριληφθούν μόνο τα ιδιοπαρεχόμενα κυκλώματα που χρησιμοποιεί ο ΟΤΕ.

Σε κάθε περίπτωση και όπως αναλυτικά εκτίθεται στο Κεφάλαιο Ανάλυσης της σχετικής αγοράς, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι ακόμα και αν η ιδιοπαροχή των εναλλακτικών παρόχων συμπεριλαμβάνονταν στην αγορά, ο ΟΤΕ θα εξακολουθούσε να έχει πολύ ισχυρή θέση.

2.4.12 Σχετική γεωγραφική αγορά

Η ΕΕΤΤ εξέτασε κατά πόσον η σχετική γεωγραφική αγορά είναι εθνική ή υπο-εθνική. Στο πλαίσιο της εξέτασης αυτής, η ΕΕΤΤ έλαβε υπόψη τις Κατευθυντήριες Γραμμές²⁰ για την ανάλυση αγοράς της ΕΕ, σύμφωνα με τις οποίες «η *σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει μια περιοχή στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην προσφορά και τη ζήτηση των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών, οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς, και η οποία είναι δυνατό να διακρίνεται από γειτονικές περιοχές όπου οι επικρατούσες συνθήκες ανταγωνισμού είναι σημαντικά διαφορετικές*».

Εκτίμηση της κατάστασης σε επίπεδο λιανικής

Σύμφωνα με το Επεξηγηματικό Σημείωμα της ΕΕ για τις κατευθυντήριες γραμμές, αν και η ανάλυση γίνεται σε χονδρικό επίπεδο, η εκκίνηση της γεωγραφικής ανάλυσης πρέπει να είναι οι συνθήκες ανταγωνισμού σε λιανικό επίπεδο. Οι ΕΡΑ, ακολουθώντας μία προσέγγιση Modified Greenfield, πρέπει να εκτιμήσουν αν, απουσία ρύθμισης σε επίπεδο χονδρικής, συντρέχει κίνδυνος για τους λιανικούς συνδρομητές λόγω έλλειψης ανταγωνισμού.

¹⁹Explanatory Note on SMP Guidelines, σελ. 16-17: «Alternative operators' self-supply should, in particular, be assessed when alternative operators' networks are included in the relevant market due to the strong direct pricing constraints they exert on the incumbent operator. However, this is not justified if alternative operators face capacity constraints, or their networks lack a sufficiently large scale within the relevant geographic market expected by access seekers, and/or if alternative providers have difficulty in entering the merchant market readily.»

²⁰Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Επιτροπής «Κατευθυντήριες Γραμμές για την ανάλυση της Αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του ενωσιακού κανονιστικού πλαισίου για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (2018/C/159/01)Κεφάλαιο 2.3, παρ. 46-51 (και το από 27/4/2018 συνοδευτικό κείμενο «CommissionStaffWorkingDocumentaccompanyingthedocumentCommunication [...] » C(2018)2374 final », σελ. 19-21,

Όπως φάνηκε ανωτέρω, το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ αναφορικά με τη γεωγραφική διάσταση της αγοράς λιανικής ήταν ότι αυτή ορίζεται σε εθνικό επίπεδο. Η ανάλυση της ΕΕΤΤ βασίστηκε κυρίως στο μοντέλο της ζήτησης λιανικών υπηρεσιών, σύμφωνα με το οποίο οι εταιρικοί πελάτες ζητούν οι υπηρεσίες για τα σημεία παρουσίας τους σε διαφορετικά μέρη σε όλη την επικράτεια, τις οποίες είναι σε θέση να προσφέρουν οι πάροχοι, είτε μέσω ιδιόκτητων υποδομών, είτε μέσω των ρυθμιζόμενων προϊόντων χονδρικής. Κατά συνέπεια, το αποτέλεσμα μίας Modified Greenfield προσέγγισης, εξαρτάται κυρίως από την ανάπτυξη υποδομών των παρόχων.

Εκτίμηση της κατάστασης σε επίπεδο χονδρικής

Σύμφωνα με το Επεξηγηματικό Σημείωμα της ΕΕ αναφορικά με τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την ανάλυση αγοράς, ένας ορισμός υπο-εθνικών αγορών βασισμένος αποκλειστικά στον αριθμό των παρόχων που δραστηριοποιούνται εντός συγκεκριμένων περιοχών δεν είναι ικανοποιητικά αναλυτικός και εύρωστος για να αναγνωρίσει διαφορές στις συνθήκες ανταγωνισμού με σκοπό τον ορισμό της αγοράς. Κατά την εξέταση εάν οι συνθήκες ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς εντός συγκεκριμένης περιοχής, και διακριτές από εκείνες που ισχύουν σε άλλες γειτονικές περιοχές, είναι απαραίτητο να αναζητηθούν επιπλέον ενδείξεις αναφορικά με τη δομή και τις συμπεριφορές που εκδηλώνονται στην αγορά. Παραδείγματα τέτοιων σχετικών ενδείξεων αποτελούν ο αριθμός και το μέγεθος πιθανών ανταγωνιστών στην αγορά, η κατανομή των μεριδίων αγοράς και η εξέλιξή τους με το χρόνο, και τυχόν διαφοροποίηση στην τιμολόγηση των υπηρεσιών κάποιου παρόχου ή διαφορές στην τιμολόγηση μεταξύ του φορέα εκμετάλλευσης και των εναλλακτικών παρόχων.

Επιπρόσθετα, οι διαφορές στη λειτουργικότητα ή στον τύπο των προϊόντων που παρέχονται, οι στρατηγικές marketing που εφαρμόζονται ή οι συνθήκες εισόδου σε διαφορετικές περιοχές, ενδέχεται να αντικατοπτρίζουν περαιτέρω περιφερειακές/τοπικές διαφορές στις συνθήκες ζήτησης και προσφοράς για τους σκοπούς της κατάτμησης σε γεωγραφικές αγορές.

Είναι επίσης σημαντικό, η γεωγραφική μονάδα που αποτελεί σημείο εκκίνησης της εξέτασης της γεωγραφικής διάστασης της αγοράς να είναι κατάλληλου μεγέθους ώστε ούτε να υπάρχουν σημαντικές διακυμάνσεις των συνθηκών ανταγωνισμού μέσα τους, ούτε από την άλλη να δημιουργούν δυσανάλογο βάρος με τις απαιτήσεις ανάλυσης που θέτουν και τα όρια των προτεινόμενων γεωγραφικών αγορών να διατηρούνται επαρκώς σταθερά στη διάρκεια του χρόνου.

Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης και της προσφοράς

Από την πλευρά της ζήτησης δεν υπάρχει υποκατάσταση μεταξύ υπηρεσιών σε διαφορετικές περιοχές, καθώς η ζήτηση για ΜΓ χονδρικής αφορά συγκεκριμένες θέσεις που πρέπει να συνδεθούν. Ένας πάροχος δεν μπορεί να υποκαταστήσει μία ΜΓ χονδρικής που συνδέει συγκεκριμένες θέσεις με ένα διαφορετικό κύκλωμα που συνδέει άλλες θέσεις, σε περίπτωση μίας μικρής αλλά σταθερής αύξησης της τιμής του πρώτου κυκλώματος. Υπό αυτή την έννοια,

κάθε μισθωμένη γραμμή θα αποτελούσε μία ξεχωριστή αγορά λόγω της έλλειψης δυνατότητας υποκατάστασης.

Από την πλευρά της προσφοράς, θα υπήρχε υποκατάσταση εφόσον η κάλυψη των δικτύων είναι παρόμοια. Ένας Εναλλακτικός Πάροχος που προσφέρει υπηρεσίες ΜΓ χονδρικής σε μια περιοχή θα μπορούσε εύκολα να μεταστραφεί στην παροχή ΜΓ χονδρικής σε άλλη περιοχή εφόσον διέθετε επαρκή δικτυακή κάλυψη, δεδομένου του σημαντικού κόστους και της μη ανακτήσιμης φύσης των επενδύσεων. Σχετικά με τη δικτυακή κάλυψη των παρόχων δικτύου στην Ελλάδα, ο ΟΤΕ είναι ο μόνος πάροχος με δίκτυο πλήρους κάλυψης, ενώ οι εναλλακτικοί πάροχοι, όπως θα φανεί και κατωτέρω, έχουν υψηλή κάλυψη σε τοπικό επίπεδο, καθώς και δίκτυο κορμού που καλύπτει τις κύριες οδεύσεις μεταξύ μεγάλων πόλεων. Κατά συνέπεια, έχει δημιουργηθεί μία ανομοιογένεια στις συνθήκες ανταγωνισμού σε διαφορετικές περιπτώσεις, την οποία η ΕΕΤΤ καλείται να συνεκτιμήσει μαζί με άλλες παραμέτρους, όπως τη ομοιομορφία των τιμοκαταλόγων, ανεξάρτητα από την περιοχή.

Έλεγχος κριτηρίων

Επιπρόσθετα, η ΕΕΤΤ, λαμβάνοντας υπόψη της το σχετικό κείμενο κοινής θέσης των Ευρωπαϊκών Ρυθμιστών²¹ για τον ορισμό και τις ρυθμιστικές υποχρεώσεις της σχετικής γεωγραφικής αγοράς, εξέτασε συγκεκριμένα κριτήρια προκειμένου να κρίνει εάν οι συνθήκες ανταγωνισμού της αγοράς είναι επαρκώς ομοιογενείς ώστε να δικαιολογούν τον ορισμό της αγοράς σε εθνικό επίπεδο. Τα βασικά κριτήρια που το εν λόγω κείμενο συστήνει να ληφθούν υπόψη προκειμένου να εκτιμηθεί η ύπαρξη ουσιωδών διαφορών στις συνθήκες του ανταγωνισμού μεταξύ γεωγραφικών περιοχών περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Κάλυψη εναλλακτικών υποδομών σε τοπικό ή/και περιφερειακό επίπεδο
- Διαφορές στο πλήθος προμηθευτών
- Διαφορές στην κατανομή των μεριδίων αγοράς
- Τιμολόγηση και διαφορές επί των τιμών

Στην Ελλάδα, λόγω της ιδιαίτερης μορφολογίας του εδάφους της με πολλά βουνά και νησιωτικά συμπλέγματα, έχει αναπτυχθεί και λειτουργεί μόνο ένα δίκτυο πλήρους κάλυψης και εθνικής εμβέλειας, το δίκτυο χαλκού του ΟΤΕ, ενώ παράλληλα, η ύπαρξη εναλλακτικών δικτύων είναι εξαιρετικά περιορισμένη. Οι εναλλακτικοί πάροχοι σε μεγάλο ποσοστό βασίζουν τις υπηρεσίες τους σε χονδρικά προϊόντα που αγοράζουν από τον ΟΤΕ, ενώ αναπτύσσουν δικές τους υποδομές μόνο στις περιπτώσεις που κάτι τέτοιο υποστηρίζεται από ένα θετικό επιχειρηματικό πλάνο.

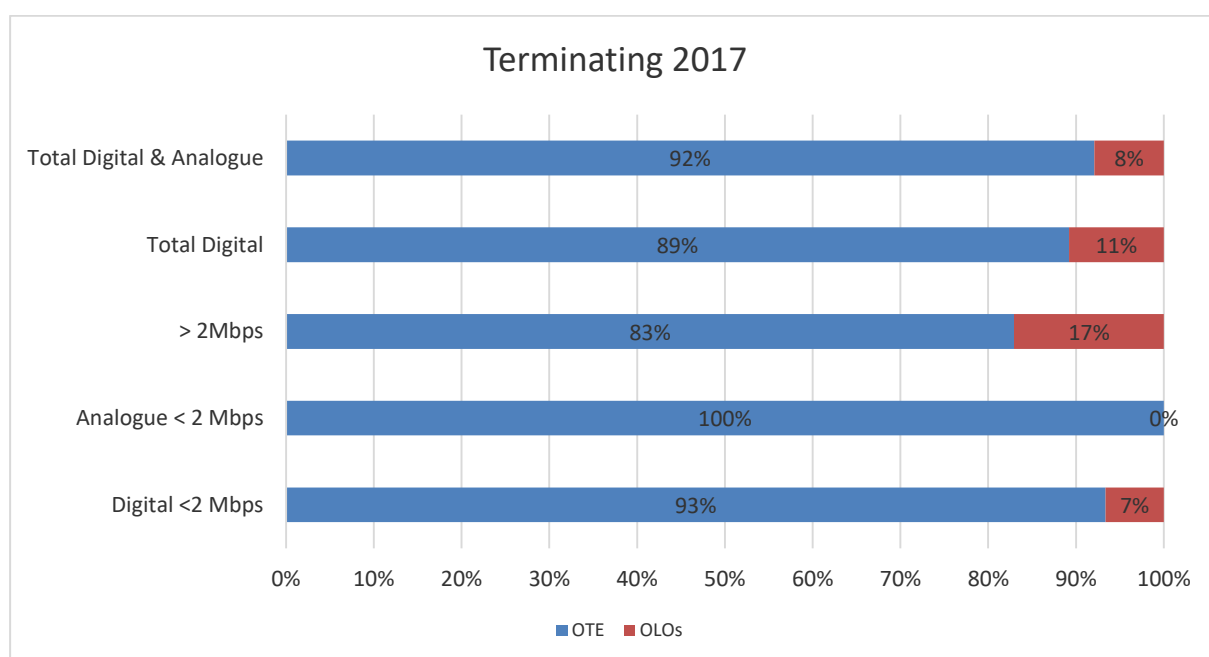
Στο πλαίσιο αυτό, μέχρι και το 2016, οι πάροχοι είχαν αναπτύξει δίκτυο κορμού μεταξύ των μεγάλων πόλεων στις οποίες δραστηριοποιούνταν διότι ο όγκος της τηλεπικοινωνιακής

²¹BoR (14) 73 BEREC Common Position on geographical aspects of market analysis (definition and remedies)

κίνησης ήταν τέτοιος που έκανε την απόφαση ανάπτυξης δικτύου συμφερότερη οικονομικά από την μίσθωση κυκλωμάτων. Αναφορικά με το δίκτυο πρόσβασης, οι πάροχοι είχαν έντονη παρουσία σε μεγάλα αστικά κέντρα μέσω υπηρεσιών χονδρικής, ενώ κυρίως από το 2017 και έπειτα άρχισαν να αναπτύσσουν δίκτυο πρόσβασης, φτάνοντας πιο κοντά στους τελικούς χρήστες.

Το πολύ υψηλό μερίδιο του ΟΤΕ στην χονδρική αγορά τερματικών τμημάτων ΜΓ, όπως φαίνεται στο ακόλουθο διάγραμμα, αφήνει πολύ μικρό περιθώριο διαφοροποίησης στις συνθήκες ανταγωνισμού σε διαφορετικές περιοχές εντός της Ελληνικής επικράτειας.

Εικόνα 1: Μερίδια αγοράς στη χονδρική αγορά τερματικών τμημάτων ΜΓ

Η ΕΕΤΤ, εξέτασε την πιθανότητα διαφοροποίησης των ρυθμιστικών μέτρων στις περιοχές Αθήνας και Πειραιά δεδομένου ότι έχουν το μεγαλύτερο εμπορικό ενδιαφέρον και οι εναλλακτικοί πάροχοι έχουν αναπτύξει υποδομές στο εσωτερικό τους.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΤΤ συγκέντρωσε τα μερίδια αγοράς σε επίπεδο λιανικής και χονδρικής για το έτος 2017, με σκοπό να εξετάσει τυχόν γεωγραφικές τους διαφοροποιήσεις.

Πίνακας 34: Μερίδια λιανικής στις διάφορες περιοχές²²

²² Για τον υπολογισμό των μεριδίων λήφθηκε υπόψη το 97% των γραμμών λιανικής για τις οποίες οι πάροχοι υπέβαλαν αναλυτικά γεωγραφικά στοιχεία, ενώ θεωρήθηκε ότι το υπόλοιπο 3%, το οποίο αφορά ΜΓ από τους μικρούς παρόχους, ακολουθεί τη γεωγραφική κατανομή των μεγάλων παρόχων.

Μερίδια λιανικής 2017	Υπόλοιπη Ελλάδα	Αττική	Αθήνα - Πειραιάς	Υπόλοιπο Αττικής
ΟΤΕ	79%	47%	46%	51%
Πάροχος 1	9%	24%	26%	15%
Πάροχος 2	8%	20%	19%	23%
Πάροχος 3	2%	5%	5%	6%
Υπόλοιποι πάροχοι	2%	5%	5%	4%

Από τον παραπάνω πίνακα γίνεται φανερό ότι υφίσταται διαφοροποίηση στα μερίδια του ΟΤΕ στην περιοχή Αθηνών – Πειραιώς, σε σχέση με την υπόλοιπη Επικράτεια, (46% έναντι 79%) με τον ΟΤΕ ωστόσο να εξακολουθεί να διατηρεί υψηλό μερίδιο (46%) το οποίο συνιστά ισχυρή ένδειξη κατοχής δεσπόζουσας θέσης (σημαντικής ισχύος), δεδομένου ότι ο δεύτερος πάροχος έχει σημαντικά μικρότερο ποσοστό (26%).

Εξετάζοντας τα αντίστοιχα μεγέθη στο επίπεδο χονδρικής, και συγκεκριμένα στα τερματικά τμήματα μισθωμένων γραμμών χονδρικής (πίνακας 34) παρατηρείται πτώση του μεριδίου του ΟΤΕ στην περιοχή Αθήνας και Πειραιά (81% έναντι 97% στην Υπόλοιπη Ελλάδα), αλλά το ποσοστό του ΟΤΕ είναι πάρα πολύ υψηλό (81%), το οποίο ενδεικνύει την κατοχή (υπερ) δεσπόζουσας θέσης.

Πίνακας 35: Μερίδια χονδρικής αγοράς τερματικών τμημάτων ΜΓ στις διάφορες περιοχές

Μερίδια τερματικών τμημάτων 2017	Υπόλοιπη Ελλάδα	Αττική	Αθήνα - Πειραιάς	Υπόλοιπο Αττικής
ΟΤΕ	97%	82%	81%	88%
Πάροχος 1	1%	9%	10%	5%
Πάροχος 2	1%	6%	6%	6%
Πάροχος 3	0%	0%	0%	1%
Υπόλοιποι πάροχοι	0%	3%	3%	0%

Πίνακας 36: Μερίδια χονδρικής αγοράς τερματικών τμημάτων ΜΓ στις διάφορες περιοχές με συμπερίληψη της αυτοπαροχής των εναλλακτικών παρόχων

Μερίδια τερματικών τμημάτων 2017	Υπόλοιπη Ελλάδα	Αττική	Αθήνα - Πειραιάς	Υπόλοιπο Αττικής
ΟΤΕ	80%	47%	45%	52%
Πάροχος 1	9%	27%	29%	17%
Πάροχος 2	8%	20%	20%	24%
Πάροχος 3	2%	5%	4%	7%
Υπόλοιποι πάροχοι	0%	2%	2%	0%

Στους παραπάνω πίνακες 35 και 36 παρατηρούμε, ότι, ακόμα κι αν συνυπολογιστεί η ιδιοπαροχή των εναλλακτικών παρόχων, ο ΟΤΕ εξακολουθεί να διατηρεί υψηλά μερίδια, άνω του 45% σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές.

Με βάση το πολύ υψηλό μερίδιο αγοράς στη χονδρική αγορά τερματικών τμημάτων ΜΓ καθώς και το σχόλιο της ΕΕ κατά την κοινοποίηση του μέτρου, σύμφωνα με το οποίο εξέφρασε σοβαρές αμφιβολίες ως προς τη δικαιολόγηση και την αναλογικότητα της άρσης της ρύθμισης πρόσβασης στο συγκεκριμένο τμήμα της αγοράς, η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι οι ρυθμιστικές υποχρεώσεις του ΟΤΕ στη χονδρική αγορά τερματικών τμημάτων ΜΓ πρέπει να είναι κοινές για ολόκληρη την αγορά, η οποία έχει οριστεί σε εθνικό επίπεδο.

Όσον αφορά τα ζευκτικά τμήματα ΜΓ χονδρικής, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι υπάρχουν συγκεκριμένες οδεύσεις μεταξύ μεγάλων αστικών κέντρων οι οποίες υποστηρίζουν κυρίως την διάθεση χονδρικών τερματικών τμημάτων ΜΓ καθώς και λιανικών ΜΓ απ' άκρο σ' άκρο. Οι εναλλακτικοί πάροχοι συχνά εστιάζουν στις συγκεκριμένες αυτές οδεύσεις, στις οποίες η υπάρχουσα και αναμενόμενη κίνηση που μεταφέρεται είναι επαρκής ώστε να δικαιολογεί το μη ανακτήσιμο κόστος της κατασκευής εναλλακτικής υποδομής. Με αυτή την ανάπτυξη υποδομών οι εναλλακτικοί πάροχοι ανταγωνίζονται την εθνική υπηρεσία του ΟΤΕ. Δεν φαίνεται συνεπώς να υπάρχουν οι συνθήκες που να δημιουργούν διαφορετικές συνθήκες ανταγωνισμού εντός συγκεκριμένων περιοχών.

Πράγματι, τα ζευκτικά κυκλώματα που χρειάζονται οι πάροχοι αφορούν κυρίως τη συγκέντρωση κίνησης από κυκλώματα από απομακρυσμένα σημεία (π.χ. νησιά) και τη μεταφορά τους σε σημείο παρουσίας τους. Αντίθετα, η ζήτηση για ζευκτικά κυκλώματα στις κύριες οδεύσεις, όπως μεταξύ των μεγάλων αστικών κέντρων, αναμένεται να είναι πολύ μικρή, αφού στις περισσότερες περιπτώσεις οι πάροχοι ιδιοπαρέχουν τα κυκλώματα.

Μία προσεκτική ανάλυση των γεωγραφικών στοιχείων αναφορικά με την παροχή ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής για το έτος 2016 δείχνει τα εξής:

- Οι διαδρομές στις οποίες παρέχουν ζευκτικά κυκλώματα άνω των δύο εναλλακτικών είναι επτά (7):
 - Εντός Ν. Αττικής πλην νήσων
 - Εντός Ν. Θεσσαλονίκης
 - Ν. Αττικής πλην νήσων – Ν. Χανίων
 - Ν. Αττικής πλην νήσων – Ν. Φθιώτιδας
 - Ν. Αττικής πλην νήσων – Ν. Θεσσαλονίκης
 - Ν. Αττικής πλην νήσων – Ν. Λάρισας
 - Ν. Αττικής πλην νήσων – Ν. Μαγνησίας πλην Σκοπέλου, Σκιάθου, Αλοννήσου
- Το μερίδιο του ΟΤΕ με βάση αριθμό κυκλωμάτων σε αυτές τις διαδρομές είναι 75% και γίνεται 79% εντός Ν. Αττικής.

- Το σύνολο των διαδρομών στις οποίες δραστηριοποιούνται οι εναλλακτικοί όλοι μαζί είναι 35 ενώ ο ΟΤΕ παρέχει ζευκτικά κυκλώματα σε 127 διαδρομές. Επιπλέον με την εξαίρεση της Κρήτης και της Σύρου ο ΟΤΕ είναι ο μόνος που παρέχει ζευκτικά κυκλώματα προς τα νησιά.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι, στα τερματικά και στα ζευκτικά τμήματα ΜΓ υπάρχουν ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού σε ολόκληρη την Ελληνική επικράτεια. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ ορίζει τις κάτωθι αγορές:

- (i) Τερματικά τμήματα ΜΓ, με γεωγραφική αγορά την Ελληνική Επικράτεια,
- (ii) Ζευκτικά τμήματα ΜΓ με γεωγραφική αγορά την Ελληνική Επικράτεια

2.4.13 Συμπέρασμα

Το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ είναι ότι οι υπό εξέταση σχετικές αγορές θα πρέπει να οριστούν ως εξής:

- Αγορά τερματικών τμημάτων ΜΓ, με γεωγραφική αγορά την Ελληνική Επικράτεια
- Αγορά ζευκτικών τμημάτων ΜΓ, με γεωγραφική αγορά την Ελληνική Επικράτεια.

2.5 Δοκιμασία των 3 κριτηρίων αναφορικά με την αγορά ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής

2.5.1 Πλαίσιο

Δεδομένου ότι η αγορά ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής δεν περιλαμβάνεται πλέον στη Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές (2014), πρέπει να διεξαχθεί η δοκιμασία των τριών κριτηρίων προκειμένου να κριθεί εάν η αγορά εξακολουθεί να χρήζει *ex ante* ρύθμισης, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το σημείο 2 της Σύστασης για τις σχετικές αγορές:

«Όταν οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές προσδιορίζουν άλλες αγορές πέραν εκείνων που παρατίθενται στο παράρτημα, θα πρέπει να αποδεικνύουν, και η Επιτροπή θα επαληθεύει, ότι πληρούνται σωρευτικά τα ακόλουθα τρία κριτήρια:

α) υπάρχουν υψηλοί και μη παροδικοί φραγμοί εισόδου —διαρθρωτικοί, νομοθετικοί ή κανονιστικοί·

β) η διάρθρωση της αγοράς δεν τείνει προς πραγματικό ανταγωνισμό εντός του σχετικού χρονικού ορίζοντα, αν ληφθεί υπόψη η κατάσταση του βασιζόμενου στην υποδομή ανταγωνισμού και των λοιπών ειδών ανταγωνισμού, που αποτελούν το αίτιο των φραγμών εισόδου·

γ) το δίκαιο ανταγωνισμού και μόνο δεν αρκεί για την κατάλληλη αντιμετώπιση της ή των αδυναμιών που έχουν εντοπιστεί στην αγορά.»

Μια σχετική αγορά πρέπει να πληροί και τα τρία κριτήρια αθροιστικά για να υπόκειται σε *ex ante* ρύθμιση.

2.5.2 Φραγμοί εισόδου και επέκτασης

Η Επιτροπή εντοπίζει δύο κατηγορίες φραγμών εισόδου και ανταγωνισμού στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συγκεκριμένα: (α) διαρθρωτικούς φραγμούς, και (β) νομικούς ή ρυθμιστικούς φραγμούς. Η ύπαρξη υψηλών φραγμών εισόδου και ανταγωνισμού σε αγορές ηλεκτρονικών επικοινωνιών θεωρείται ένδειξη ότι απαιτείται ρυθμιστική παρέμβαση για την διασφάλιση της ανάπτυξης μιας ανταγωνιστικής αγοράς. Σε αντίθετη περίπτωση, ακόμα κι ένας πάροχος αποδοτικότερος από τον φορέα εκμετάλλευσης, δεν θα μπορέσει να εισέλθει στην αγορά και να ανταγωνιστεί με επιτυχία τους παρόχους που είναι ήδη στην αγορά, προς όφελος των τελικών καταναλωτών.

Μία σημαντική διάκριση αναφορικά με τους φραγμούς εισόδου είναι το κατά πόσο αυτοί είναι μη παροδικοί κατά την εξέταση *modified Greenfield*. Αυτό απαιτεί από τη Ρυθμιστική Αρχή να εξετάσει εάν η αγορά είναι αποτελεσματικά ανταγωνιστική, από μία

μελλοντοστρεφή (forward-looking) προοπτική, απουσία ρύθμισης που βασίζεται στην ύπαρξη σημαντικής ισχύος στην αγορά.

Ένας διαρθρωτικός φραγμός υφίσταται όταν το επίπεδο της τεχνολογίας, η φύση του δικτύου και η σχετιζόμενη διάρθρωση του σχετικού κόστους, καθώς και το επίπεδο ζήτησης είναι τέτοια που δημιουργούν ασύμμετρες συνθήκες μεταξύ κοινοποιημένων φορέων και νεοεισερχόμενων, οι οποίες δυσχεραίνουν ή αποτρέπουν την αποτελεσματική είσοδο ή επέκταση στην αγορά.

Οι νομικοί ή ρυθμιστικοί φραγμοί δεν βασίζονται σε οικονομικές συνθήκες, αλλά προέρχονται από νομοθετικά, διοικητικά ή άλλα κρατικά μέτρα τα οποία επιδρούν άμεσα στις συνθήκες εισόδου ή/και στην τοποθέτηση των παρόχων στη σχετική αγορά. Η ΕΕΤΤ δεν γνωρίζει κάποιους νομικούς ή ρυθμιστικούς φραγμούς που λειτουργούν ως φραγμοί εισόδου στην αγορά ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής.

Επομένως, η ΕΕΤΤ εστιάζει στους διαρθρωτικούς φραγμούς και αναλύει τους κάτωθι φραγμούς:

- Επίπεδο μη ανακτήσιμου κόστους και οικονομίες κλίμακος και σκοπού,
- Φραγμοί μεταστροφής πελατών χονδρικής.

Επίπεδο μη ανακτήσιμου κόστους και οικονομίες κλίμακος και σκοπού

Σύμφωνα με τη Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές και τη συνοδευτική αυτής Αιτιολογική Έκθεση:

«...οι υψηλοί φραγμοί εισόδου μπορεί να εντοπιστούν όταν η αγορά χαρακτηρίζεται από απόλυτα πλεονεκτήματα αναφορικά με το κόστος, ουσιώδεις οικονομίες κλίμακος και/ή σκοπού, περιορισμούς χωρητικότητας και υψηλό μη ανακτήσιμο κόστος. Οι φραγμοί αυτοί μπορούν να εντοπιστούν σε τομείς που βασίζονται στην ανάπτυξη δικτύων, όπως τα σταθερά δίκτυα για ηλεκτρονικές επικοινωνίες.»

Η αγορά ζευκτικών τμημάτων χαρακτηρίζεται από υψηλούς και μη παροδικούς φραγμούς εισόδου, κυρίως για τους κάτωθι λόγους:

- i) Το μη ανακτήσιμο κόστος που πρέπει να αναληφθεί από κάποιο πάροχο προκειμένου να επιτευχθεί μια επαρκής γεωγραφική παρουσία, είναι υψηλό, ιδιαίτερα λαμβάνοντας υπόψη τη γεωγραφικότητα της Ελληνικής επικράτειας, με τους μεγάλους ορεινούς όγκους στο ηπειρωτικό τμήμα και τα πολλά νησιά. Έτσι, ενώ σε συγκεκριμένες «δημοφιλείς» διαδρομές υπάρχει ανάπτυξη δικτύων από την πλευρά των παρόχων, κυρίως για ίδια χρήση, σε άλλες, λιγότερο εμπορικές διαδρομές, η ανάπτυξη δικτύων είναι σχεδόν μηδενική.

- ii) Οι πάροχοι που ενδιαφέρονται να παρέχουν ζευκτικά τμήματα σε τρίτα μέρη έχουν το μειονέκτημα του να μην μπορούν να τους τα προσφέρουν σε συνδυασμό με τερματικά τμήματα, αφού μόνο ο ΟΤΕ διαθέτει ένα δίκτυο πρόσβασης πλήρους γεωγραφικής κάλυψης. Αυτό συνιστά ανταγωνιστικό μειονέκτημα όταν οι ΜΓ χονδρικής χρησιμοποιούνται για την παροχή ΜΓ λιανικής που απαιτούν συνδέσεις από άκρο σε άκρο.
- iii) Η παροχή ζευκτικών τμημάτων ΜΓ σε τρίτα μέρη συνδέεται επίσης με οικονομίες κλίμακος και σκοπού, όπως το κόστος υποδομής δικτύου, καθώς και το κόστος εξοπλισμού σε κόμβους ή σε εγκαταστάσεις τρίτων, όπου οι πάροχοι διασυνδέονται για κυκλώματα ΜΓ, δεν αυξάνεται σημαντικά με την αύξηση της χωρητικότητας.

Όπως άλλωστε φάνηκε και κατά την εξέταση της γεωγραφικής διάστασης της αγοράς ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής, ο περιορισμένος αριθμός των διαδρομών στις οποίες οι εναλλακτικοί πάροχοι παρέχουν υπηρεσίες και το χαμηλό ποσοστό τους ακόμα και στην περίπτωση που εκτός από τον ΟΤΕ δραστηριοποιούνται δύο πάροχοι σε μία διαδρομή, αντανakλούν τους ισχυρούς φραγμούς εισόδου στην αγορά.

Με βάση τη συνολική εικόνα των στοιχείων, συνεπώς, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι οικονομίες κλίμακος και σκοπού λειτουργούν ως διαρθρωτικός φραγμός εισόδου και ανταγωνισμού.

Φραγμοί μεταστροφής

Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν υπάρχουν φραγμοί μεταστροφής για να αλλάξει ένας πάροχος τον προμηθευτή ζευκτικών τμημάτων ΜΓ, τέτοιοι ώστε να καθιστούν τη συγκεκριμένη αλλαγή μη συμφέρουσα. Πιθανά κόστη που μπορεί να επιβαρύνουν έναν αγοραστή ζευκτικών τμημάτων ως αποτέλεσμα της αλλαγής παρόχου, περιλαμβάνουν τις ποινικές ρήτρες λόγω μη τήρησης μακροχρόνιων συμβάσεων, αρχικά τέλη σύνδεσης, χρόνος/προσπάθεια για την αλλαγή, πιθανή διακοπή της υπηρεσίας, κλπ.

Όταν δεν προϋπάρχει κάποια εμπορική σχέση μεταξύ των παρόχων, η ανάγκη διαπραγμάτευσης νέων συμφωνιών διασύνδεσης/επιπέδου υπηρεσιών μπορεί επίσης να αποτελέσει ένα φραγμό μεταστροφής καθώς η αλλαγή παρόχου μπορεί να απαιτήσει σημαντικό χρονικό διάστημα.

Σε πολλές περιπτώσεις, η προμήθεια ζευκτικών τμημάτων στην Ελλάδα γίνεται σε συνδυασμό με παράλληλη προμήθεια τερματικών τμημάτων. Είναι συνεπώς πολύ πιθανό κάποιος εναλλακτικός πάροχος, σε περίπτωση που αποφασίσει να αλλάξει πάροχο-προμηθευτή ζευκτικών τμημάτων, να πρέπει να εξακολουθεί να προμηθεύεται τερματικά τμήματα από τον προηγούμενο πάροχο, αν ο νέος πάροχος δεν έχει παρουσία στα σημεία τερματισμού των ΜΓ. Αυτό θα δημιουργούσε από την μία μεριά πρόσθετο κόστος, το οποίο επίσης μπορεί να θεωρηθεί ότι εγείρει έναν φραγμό μεταστροφής και από την άλλη πολύ μεγαλύτερο διαχειριστικό κόστος, ιδίως σε περιπτώσεις βλαβών, αφού θα είναι τουλάχιστον δύο πάροχοι υπεύθυνοι για τμήματα του ίδιου κυκλώματος.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι υπάρχουν υψηλοί και διαρκείς διαρθρωτικοί φραγμοί εισόδου στην αγορά ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής.

2.5.3 Ζητήματα δυναμικής – Απουσία τάσης προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό

Το δεύτερο κριτήριο που πρέπει να εξεταστεί είναι εάν η αγορά διαθέτει τέτοια χαρακτηριστικά που θα τείνει προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό με την πάροδο του χρόνου χωρίς την ύπαρξη *ex ante* ρύθμισης. Η δυναμική της αγοράς απουσία ρύθμισης μπορεί να μειώσει ή ακόμα και να εξαφανίσει τους φραγμούς εισόδου, λόγω, για παράδειγμα, τεχνολογικών εξελίξεων ή ύπαρξης προηγούμενης ρύθμισης. Επίσης, η ανάπτυξη εναλλακτικών υποδομών που επιτρέπουν την προσφορά υποκατάστατων λιανικών υπηρεσιών μπορεί να αλλάξει τη δυναμική της αγοράς σε όλη την αλυσίδα προσφοράς. Σημαντικό ρόλο μπορεί επίσης να παίξει η σύγκλιση των υπηρεσιών ή ακόμα η ύπαρξη αρκετών «παικτών» στην αγορά που να την οδηγήσουν τελικά σε αποτελεσματικό ανταγωνισμό.

Η εφαρμογή του συγκεκριμένου κριτηρίου περιλαμβάνει την εξέταση του επιπέδου ανταγωνισμού πίσω από τους φραγμούς εισόδου που έχουν εντοπιστεί, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι ακόμη και όταν μια αγορά χαρακτηρίζεται από υψηλούς φραγμούς εισόδου, άλλοι διαρθρωτικοί παράγοντες ή χαρακτηριστικά της αγοράς μπορεί να οδηγούν την αγορά αυτή στο να τείνει προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Αυτό ισχύει, παραδείγματος χάριν, σε αγορές με παρουσία περιορισμένου αριθμού επιχειρήσεων οι οποίες έχουν διαφοροποιημένη διάρθρωση κόστους και αντιμετωπίζουν ελαστική ζήτηση με αναφορά στις τιμές. Συνεπώς σε κάποιες αγορές μπορεί να υπάρχουν κίνητρα για την ανάπτυξη καινοτομίας ή επέκτασής τους και στις οποίες τα μερίδια αγοράς μπορεί να αλλάξουν με την πάροδο του χρόνου ή/και μπορεί να παρατηρηθεί μείωση των τιμών. Αυτό το διαρθρωτικό δυναμικό στοιχείο μπορεί να ωθήσει την αγορά προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό.

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία που έχει η ΕΕΤΤ στη διάθεσή της, ο ΟΤΕ συνεχίζει να διατηρεί πολύ μεγάλο μερίδιο στη συγκεκριμένη αγορά, το οποίο παρουσιάζει και αυξητική τάση (Πίνακας 37).

Πίνακας 37: Μερίδια αγοράς για ζευκτικά κυκλώματα

Σύνολο Ζευτικών						
Μερίδιο Αγοράς	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	93%	81%	76%	77%	88%	90%
Άλλοι Πάροχοι	7%	19%	24%	23%	12%	10%

Το σταθερά πολύ μεγάλο μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ αποτελεί σαφή ένδειξη ότι είναι απίθανο κάποιος Εναλλακτικός Πάροχος να αναπτύξει το δίκτυο κορμού του σε τέτοιο βαθμό που να αποτελέσει εναλλακτικό προμηθευτή υπηρεσιών ζευκτικών τμημάτων ΜΓ, ώστε οι υπόλοιποι

πάροχοι να σταματήσουν να χρησιμοποιούν τις συγκεκριμένες υπηρεσίες ζευκτικών τμημάτων ΜΓ του ΟΤΕ εντός της περιόδου του παρόντος κύκλου ανάλυσης. Σημαντικό ρόλο παίζει επίσης και η γενικότερη οικονομική κατάσταση της Ελλάδας, η οποία επιδρά αρνητικά στις πιθανές επενδύσεις των εναλλακτικών παρόχων για επέκταση του δικτύου τους.

Συνεπώς, ακόμη και με μελλοντοστρεφή προοπτική, φαίνεται λογικό να υποτεθεί ότι ο ΟΤΕ θα εξακολουθήσει να κατέχει κυρίαρχη θέση στην αγορά.

Ωστόσο, δεδομένης της προοπτικής περαιτέρω επενδύσεων από ανταγωνιστές παρόχους μακροπρόθεσμα, οι οποίες μπορεί να επιδράσουν στην υπάρχουσα διάρθρωση της αγοράς, η αγορά ζευκτικών τμημάτων θα πρέπει να παρακολουθείται από την ΕΕΤΤ και να ελέγχεται το επίπεδο ανταγωνισμού.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ καταλήγει στην αρχική άποψη ότι δεν υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι η δυναμική της αγοράς θα μπορούσε να οδηγήσει την αγορά ζευκτικών τμημάτων στην Ελλάδα προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό εντός του χρονικού πλαισίου της παρούσας εξέτασης.

2.5.4 Ανεπάρκεια μόνου του δικαίου περί ανταγωνισμού

Σύμφωνα με το Επεξηγηματικό Σημείωμα της Σύστασης για τις σχετικές αγορές, αναγνωρίζονται ως αγορές υποψήφιες για ρύθμιση *ex ante* μόνο εκείνες στις οποίες δεν επαρκεί το δίκαιο του ανταγωνισμού για να αντιμετωπίσει τις αποτυχίες στην αγορά και να εξασφαλίσει σταθερό και αποτελεσματικό ανταγωνισμό σε ένα προβλεπόμενο χρονικό ορίζοντα. Η *ex ante* ρύθμιση συμπληρώνει το δίκαιο περί ανταγωνισμού σε περιπτώσεις όπου η ρυθμιστική υποχρέωση που είναι κατάλληλη για την αντιμετώπιση της αποτυχίας της αγοράς δεν μπορεί να επιβληθεί με το δίκαιο του ανταγωνισμού (π.χ. υποχρεώσεις πρόσβασης υπό συγκεκριμένους όρους και συνθήκες), όταν οι απαιτήσεις συμμόρφωσης μίας ρυθμιστικής παρέμβασης είναι εκτεταμένες και πρέπει να διατηρηθούν για αρκετό διάστημα (π.χ. παρακολούθηση όρων και προϋποθέσεων που περιλαμβάνουν τεχνικές λεπτομέρειες, εκτίμηση κόστους), όπου συχνές και έγκαιρες παρεμβάσεις είναι απαραίτητες ή όπου η δημιουργία νομικής ασφάλειας είναι τόσο μεγάλης σημασίας που δικαιολογεί την *ex ante* ρύθμιση.

Σε περίπτωση απουσίας *ex-ante* ρύθμισης, οι κύριες αποτυχίες της αγοράς που ενδέχεται να προκύψουν λόγω υψηλών και διαρκών φραγμών εισόδου και ελλείψει μιας μεσοπρόθεσμης δυναμικής τάσης προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό, είναι η άρνηση συναλλαγής, η παροχή υπηρεσιών υπό όρους διακριτικής μεταχείρισης ή/και η πιθανή υπερτιμολόγηση των ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής. Ένα άλλο πρόβλημα είναι η απουσία επιβολής κινήτρων αποδοτικότητας στον ΟΤΕ. Το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν επαρκεί για να θεραπεύσει τα προβλήματα ανταγωνισμού που προκύπτουν από την αποτυχία της αγοράς ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής.

Η ΕΕΤΤ καταλήγει στην αρχική θέση ότι η *ex post* εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού δεν επαρκεί για να ελέγξει αποτελεσματικά τις τιμές του ΟΤΕ και, ιδίως, για να διασφαλίσει την κοστοστρέφειά τους. Κατά την άποψη της ΕΕΤΤ, απαιτείται επίσης η επιβολή της υποχρέωσης στον ΟΤΕ να υλοποιήσει ένα λογιστικό σύστημα που θα δικαιολογεί την κοστοστρέφεια των τιμών των ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής, με αναφορά σε στοιχεία που προέρχονται από το λογιστικό σύστημα. Το δίκαιο του ανταγωνισμού από μόνο του δεν παρέχει την αναγκαία νομική βάση για την επιβολή τέτοιου είδους υποχρεώσεων. Επίσης, τα δικαστήρια συνήθως δεν διαθέτουν τους αναγκαίους πόρους για να ελέγξουν τη συμμόρφωση με τέτοιες ρυθμίσεις. Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη τους υψηλούς και διαρκείς φραγμούς εισόδου και την απουσία μεσοπρόθεσμης δυναμικής προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, η δημιουργία ενός περιβάλλοντος νομικής ασφάλειας (π.χ. περιοδικές υποχρεώσεις ελέγχου τιμών) είναι τεράστιας σημασίας.

Συμπέρασμα

Σύμφωνα με την ανωτέρω ανάλυση, το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ είναι ότι η υπό εξέταση αγορά πληροί και το τρίτο κριτήριο για την υπαγωγή της εκ νέου σε *ex ante* ρύθμιση.

2.5.5 Γενικό συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι, λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών στην Ελλάδα, τα τρία κριτήρια που δικαιολογούν την επιβολή *ex ante* ρύθμισης πληρούνται αθροιστικά για την αγορά ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής. Οι διαρθρωτικοί φραγμοί εισόδου είναι υψηλοί και διαρκείς, δεν υπάρχει δυναμική τάση προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό στα χρονικά πλαίσια της παρούσας εξέτασης και το δίκαιο περί ανταγωνισμού από μόνο του δεν αρκεί για να αντιμετωπίσει τις αποτυχίες που εντοπίζονται στην αγορά.

Συνεπώς, η αγορά ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής με γεωγραφική αγορά την Ελληνική Επικράτεια κρίνεται ότι πρέπει να συνεχίσει να υπόκειται σε *ex ante* ρύθμιση.

2.6 ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΓΟΡΑΣ

2.6.1 Πλαίσιο

Έχοντας ήδη ορίσει ως υποκείμενες σε ex ante ρύθμιση, ως αντιστοιχούσες στην με αριθμό 4 της Σύστασης 2014, Αγορά Χονδρικής Παροχής πρόσβασης υψηλής ποιότητας σε σταθερή θέση, τις κάτωθι δύο (2) σχετικές αγορές αναφορικά με την παροχή χονδρικών τερματικών και ζευκτικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών:

- Αγορά τερματικών τμημάτων ΜΓ, σε όλη την Ελληνική Επικράτεια
- Αγορά ζευκτικών τμημάτων ΜΓ σε όλη την Ελληνική Επικράτεια,

η ΕΕΤΤ υποχρεούται να διεξάγει ανάλυση σχετικά με το εάν οι εν λόγω αγορές είναι επαρκώς ανταγωνιστικές και συγκεκριμένα εάν κάποια επιχείρηση ή επιχειρήσεις κατέχουν ΣΙΑ στις σχετικές αγορές.

Στο σημείο 27 του Προοιμίου της Οδηγίας Πλαίσιο ορίζεται ότι μια σχετική αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική «όταν υπάρχουν μια ή περισσότερες επιχειρήσεις με σημαντική ισχύ στην αγορά». Η Οδηγία Πλαίσιο, όπως τροποποιηθείσα ισχύει, ιδίως η διάταξη του άρθρου 14 αυτής, η οποία και αντανακλά την υπάρχουσα νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Πρωτοδικείου, ορίζει ότι:

«Μια επιχείρηση θεωρείται ότι κατέχει σημαντική ισχύ στην αγορά εφόσον, είτε ατομικά είτε σε συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις, ευρίσκεται σε θέση ισοδύναμη προς δεσπόζουσα θέση, ήτοι σε θέση οικονομικής ισχύος που της επιτρέπει να συμπεριφέρεται, σε σημαντικό βαθμό, ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές, τους πελάτες και τελικά τους καταναλωτές».

Σύμφωνα με το Κοινοτικό δίκαιο, και λαμβάνοντας υπόψη στο «μέγιστο δυνατό βαθμό» τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την ανάλυση αγοράς²³, τα ακόλουθα ενδεικτικά κριτήρια είναι σημαντικά για τη μέτρηση της ισχύος που μπορεί να έχει μια επιχείρηση στην αγορά ώστε να συμπεριφέρεται σε σημαντικό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές, τους πελάτες και τους καταναλωτές της (56):

- φραγμοί εισόδου,
- φραγμοί στην επέκταση,
- απόλυτο και σχετικό μέγεθος της επιχείρησης,
- έλεγχος της υποδομής που δεν είναι εύκολο να αναπαραχθεί,
- πλεονεκτήματα ή προβάδισμα σε τεχνολογικό και εμπορικό επίπεδο,
- απουσία ή χαμηλό επίπεδο αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος,

²³Βλ και Ανακοίνωση 2018/C159/01, Κεφάλαιο 3, παρ. 52 επόμενα, ιδίως παρ. 58

- εύκολη ή προνομιακή πρόσβαση σε κεφαλαιαγορές/χρηματοδοτικούς πόρους,
- διαφοροποίηση προϊόντων/υπηρεσιών (για παράδειγμα, δέσμες προϊόντων ή υπηρεσιών),
- οικονομίες κλίμακας,
- οικονομίες φάσματος,
- άμεσα και έμμεσα αποτελέσματα δικτύου (57)·
- κάθετη ολοκλήρωση,
- ιδιαίτερα αναπτυγμένα δίκτυα διανομής και πωλήσεων,
- σύναψη συμφωνιών μακροχρόνιας και βιώσιμης πρόσβασης,
- σύναψη συμβατικών σχέσεων με άλλους παράγοντες της αγοράς, οι οποίες θα ήταν δυνατό να οδηγήσουν σε αποκλεισμό από την αγορά (58),
- απουσία δυνητικού ανταγωνισμού.

Αν εξεταστούν μεμονωμένα, τα ανωτέρω κριτήρια δεν έχουν αναγκαστικά καθοριστική σημασία όσον αφορά τη διαπίστωση ΣΙΑ. Η εν λόγω διαπίστωση πρέπει να βασίζεται σε έναν συνδυασμό παραγόντων.

Εν προκειμένω τα κριτήρια τα οποία η ΕΕΤΤ εξετάζει αν πληρούνται προκειμένου να διαπιστώσει την ύπαρξη ΣΙΑ είναι τα εξής:

- Την ισχύ του κυρίαρχου παρόχου στην αγορά με αναφορά στο μερίδιο αγοράς του τόσο σε σχέση με άλλους που δραστηριοποιούνται στην αγορά, όσο και στα πλαίσια της εξέλιξης της αγοράς.
- Την πιθανότητα δυνητικού ανταγωνισμού ικανού να ασκήσει ανταγωνιστική πίεση στον κυρίαρχο πάροχο, ιδίως ενόψει των υφιστάμενων φραγμών εισόδου και επέκτασης.
- Την απουσία ή την ύπαρξη αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος των παρόχων που προμηθεύονται τις σχετικές υπηρεσίες χονδρικής.
- Την ύπαρξη πρακτικών του ΟΤΕ που περιορίζουν ή εμποδίζουν την ανάπτυξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού

2.6.2 Μερίδια αγοράς

Στο Επεξηγηματικό Σημείωμα για τις Κατευθυντήριες Γραμμές της ΕΕ καθίσταται σαφές ότι τα μερίδια αγοράς αποτελούν μία χρήσιμη πρώτη ένδειξη της δομής της αγοράς και της σχετικής σημαντικότητας των διαφόρων παρόχων που λειτουργούν σε αυτή. Όμως, συνεχίζει η ΕΕ, τα μερίδια αγοράς λαμβάνονται υπόψη από την ίδια υπό το πρίσμα των σχετικών συνθηκών στην αγορά και ιδιαίτερα της δυναμικής της αγοράς και του βαθμού στον οποίο υπάρχει διαφοροποίηση των προϊόντων. Στο ίδιο πλαίσιο, η ΕΕ σημειώνει ότι, σύμφωνα με

την υπάρχουσα νομολογία, ένα πολύ υψηλό μερίδιο αγοράς –μεγαλύτερο από 50%- το οποίο διατηρεί ένας πάροχος για αρκετό χρονικό διάστημα, αποτελεί από μόνο του –εκτός από ειδικές περιπτώσεις- τεκμήριο ύπαρξης κυρίαρχης θέσης²⁴. Η μέχρι τώρα εμπειρία υποδεικνύει ότι όσο υψηλότερο είναι το μερίδιο αγοράς και όσο μακρύτερη είναι η περίοδος που το διατηρεί ο πάροχος, τόσο πιο πιθανό είναι ότι αποτελεί μία σημαντική αρχική ένδειξη ύπαρξης Σημαντικής Ισχύος στην Αγορά (ΣΙΑ).

Επίσης, σύμφωνα με την εμπειρία της ΕΕ, δεν είναι πιθανή η ύπαρξη ΣΙΑ σε περίπτωση που το μερίδιο αγοράς του παρόχου είναι μικρότερο από 40%²⁵. Παρόλα αυτά, μπορεί να υπάρξουν περιπτώσεις με μικρότερα μερίδια αγοράς όπου οι ανταγωνιστές δεν είναι σε θέση να περιορίσουν αποτελεσματικά τον κυρίαρχο πάροχο.

Τερματικά τμήματα ΜΓ χονδρικής

Το ποσοστό του ΟΤΕ και των λοιπών παρόχων καθώς και η διακύμανσή του την τελευταία 5-ετία παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 38: Μερίδια αγοράς τερματικών τμημάτων ΜΓ

Τερματικά τμήματα ΜΓ χονδρικής						
Μερίδιο Αγοράς	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	92%	90%	87%	87%	91%	92%
Πάροχος 2	5%	7%	9%	9%	3%	3%
Πάροχος 3	2%	2%	3%	4%	4%	4%
Πάροχος 4	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Πάροχος 5	0%	1%	1%	1%	1%	1%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι στη συγκεκριμένη αγορά, ο ΟΤΕ, όχι μόνο διατηρεί τα πολύ υψηλά ποσοστά του, αλλά φαίνεται να ενισχύει και να εδραιώνει τη θέση του. Συνεπώς, στα τερματικά τμήματα, το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ παρέχει μια πολύ ισχυρή ένδειξη ύπαρξης ΣΙΑ στην αντίστοιχη σχετική αγορά.

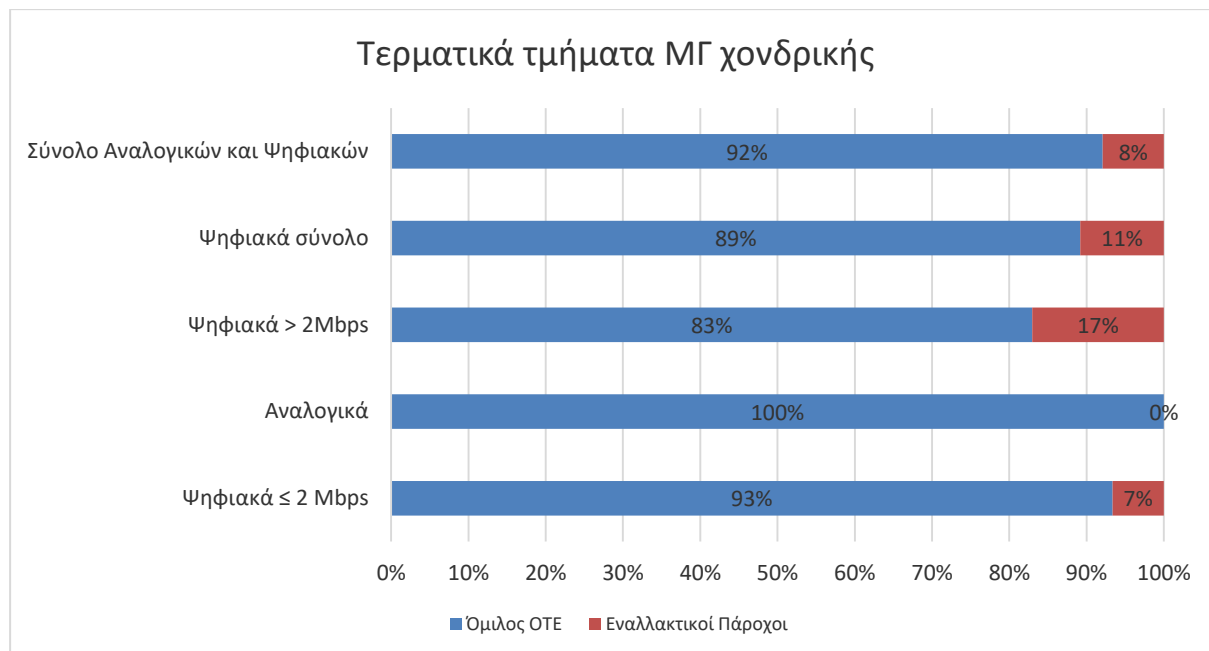
²⁴

AKZO Chemie κατά Επιτροπής, ό.π., σκέψη 60. υπόθεση T-228/97, Irish Sugar κατά Επιτροπής, ΕΥ:Τ:1999:246, σκέψη 70, Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, ό.π., σκέψη 41, AAMS κ.λπ. κατά Επιτροπής, ό.π., σκέψη 51, βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την ανάλυση της αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του ενωσιακού κανονιστικού πλαισίου για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, υποσημείωση 50

²⁵ Κατευθυντήριες γραμμές για την ανάλυση της αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του ενωσιακού κανονιστικού πλαισίου για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, υποσημείωση 55

Στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζεται το μερίδιο αγοράς του Ομίλου ΟΤΕ στα διάφορα τμήματα της συγκεκριμένης αγοράς για το έτος 2017.

Εικόνα 2: Μερίδιο αγοράς ΟΤΕ στα διάφορα τμήματα της αγοράς τερματικών τμημάτων ΜΓ

Από το διάγραμμα γίνεται άμεσα φανερό ότι η πολύ ισχυρή θέση του Ομίλου ΟΤΕ σε κάθε τμήμα της αγοράς, αφού το μικρότερο ποσοστό του, το οποίο αφορά τα ψηφιακά τερματικά τμήματα χωρητικότητας > 2 Mbps, είναι 83%.

Σημαντικό είναι το γεγονός ότι ακόμα και αν η ιδιοπαροχή των εναλλακτικών παρόχων συμπεριλαμβάνονταν στην αγορά, ο ΟΤΕ θα εξακολουθούσε να έχει πολύ ισχυρή θέση. Πράγματι, όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα, το μερίδιο του ομίλου ΟΤΕ θα ήταν σε αυτή την περίπτωση 66% για το 2017.

Πίνακας 39: Μερίδια αγοράς τερματικών τμημάτων με συμπερίληψη ιδιοπαροχής ΟΤΕ και Εναλλακτικών για το έτος 2017

Όμιλος ΟΤΕ	Πάροχος 2	Πάροχος 3	Πάροχος 4	Πάροχος 5
66%	14%	17%	3%	1%

Αγορά ζευκτικών τμημάτων ΜΓ σε όλη την Επικράτεια

Ο πίνακας κατωτέρω παρουσιάζει τα μερίδια αγοράς στο σύνολο της Ελληνικής επικράτειας για την ορισθείσα αγορά χονδρικής η οποία περιλαμβάνει τα ζευκτικά τμήματα ΜΓ όλων των χωρητικότητων.

Πίνακας 40: Μερίδια αγοράς ζευκτικών τμημάτων ΜΓ

ΖΕΥΚΤΙΚΑ						
Μερίδια Αγοράς	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Όμιλος ΟΤΕ	93%	81%	76%	77%	88%	90%
Πάροχος 2	3%	14%	17%	19%	5%	4%
Πάροχος 3	1%	1%	1%	0%	0%	0%
Πάροχος 4	2%	2%	2%	1%	1%	1%
Πάροχος 5	1%	2%	3%	3%	5%	5%
ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Γίνεται άμεσα αντιληπτό ότι στη συγκεκριμένη αγορά υπάρχει ισχυρότατη ένδειξη ύπαρξης ΣΙΑ, αφού το ποσοστό του ΟΤΕ είναι εξαιρετικά υψηλό και παραμένει διαχρονικά στα ίδια επίπεδα.

2.6.3 Υψηλοί φραγμοί εισόδου και επέκτασης

2.6.3.1 Οικονομίες κλίμακος και σκοπού σε συνδυασμό με μη ανακτήσιμο κόστος

Τερματικά τμήματα ΜΓ

Ένα δίκτυο τοπικής πρόσβασης πλήρους κάλυψης χαρακτηρίζεται από σημαντικές οικονομίες κλίμακος, σκοπού και πυκνότητας, σε συνδυασμό με υψηλό μη ανακτήσιμο κόστος, το οποίο καθιστά δύσκολη την αντιγραφή του. Ο έλεγχος δικτύων πρόσβασης είναι ουσιώδους προϋπόθεση για την προσφορά τερματικών τμημάτων χονδρικής.

Η δυναμική της αγοράς των τερματικών τμημάτων ΜΓ εξαρτάται τόσο από τη χωρητικότητα των κυκλωμάτων, η οποία πρακτικά εξαρτάται από το φυσικό μέσο πάνω από το οποίο δίνονται τα κυκλώματα, όσο και από την περιοχή, αφού κάποιες περιοχές έχουν χαρακτηριστικά που τις κάνουν περισσότερο ελκυστικές εμπορικά. Έτσι, στα τερματικά κυκλώματα ΜΓ, ο ΟΤΕ έχει συνολικά πολύ ισχυρή παρουσία, καθώς διαθέτει το μοναδικό δίκτυο χαλκού πλήρους γεωγραφικής κάλυψης, καθώς και το μεγαλύτερο δίκτυο οπτικών ινών, στα οποία υπάρχουν οικονομίες κλίμακας και σκοπού. Πράγματι, ο ΟΤΕ λειτουργεί το μοναδικό δίκτυο πρόσβασης πλήρους γεωγραφικής κάλυψης, πάνω από το οποίο δίνει πληθώρα χονδρικών και λιανικών υπηρεσιών, στις οποίες περιλαμβάνονται οι υπηρεσίες τερματικών τμημάτων ΜΓ χαμηλής χωρητικότητας, οι υπηρεσίες ΑΠΤοΒ, οι λιανικές υπηρεσίες ΜΓ και ευρυζωνικής πρόσβασης κ.α.

Αντίθετα, αναφορικά με τα δίκτυα οπτικών ινών, ενώ ο ΟΤΕ διατηρεί στις περισσότερες περιοχές την ισχυρή του θέση, υπάρχουν περιοχές στις οποίες οι εναλλακτικοί πάροχοι έχουν αναπτύξει υποδομές που τους κάνουν να μην εξαρτώνται από τα χονδρικά προϊόντα ΜΓ του

ΟΤΕ για τη διάθεση κυκλωμάτων σε επίπεδο λιανικής. Παρόλα αυτά, στο σύνολο της αγοράς ο Όμιλος ΟΤΕ είναι με διαφορά ο πλέον ισχυρός πάροχος.

Ζευκτικά τμήματα

Η αγορά ζευκτικών τμημάτων, σε σύγκριση με τα τερματικά τμήματα ΜΓ, έχει δυνητικά χαμηλότερους φραγμούς εισόδου και επέκτασης. Ωστόσο, η παροχή ζευκτικών τμημάτων ΜΓ σε τρίτα μέρη επίσης συνδέεται με οικονομίες κλίμακος και σκοπού, καθώς το κόστος υποδομής δικτύου, καθώς και το κόστος του εξοπλισμού σε κόμβους ή εγκαταστάσεις τρίτων δεν αυξάνονται σημαντικά με τη χωρητικότητα. Επίσης, το μη ανακτήσιμο κόστος που πρέπει να αναληφθεί προκειμένου να επιτευχθεί μια σημαντική παρουσία στην αγορά, είναι σημαντικό. Τέλος, οι Εναλλακτικοί Πάροχοι που ενδιαφέρονται να παρέχουν ζευκτικά τμήματα σε τρίτους έχουν το μειονέκτημα της αδυναμίας παροχής συνδυαστικών προϊόντων με τερματικά τμήματα.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι οικονομίες κλίμακος και σκοπού λειτουργούν ως διαρθρωτικός φραγμός εισόδου σε αυτή τη σχετική αγορά.

2.6.3.2 Φραγμοί μεταστροφής

Τερματικά και ζευκτικά τμήματα ΜΓ

Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν υφίστανται φραγμοί εισόδου/επέκτασης στις σχετικές αγορές, ως συνέπεια φραγμών μεταστροφής σε άλλους παρόχους από την πλευρά της ζήτησης για τερματικά και ζευκτικά τμήματα ΜΓ. Παραδείγματα του κόστους που μπορεί να επιβαρύνει έναν πελάτη ΜΓ χονδρικής ως αποτέλεσμα της μεταστροφής σε άλλο πάροχο περιλαμβάνουν τις μακροχρόνιες συμβάσεις, αρχική πληρωμή τέλους σύνδεσης, το χρόνο/προσπάθεια που απαιτείται για τη μεταστροφή, πιθανή διακοπή της υπηρεσίας, κλπ.

Οι φραγμοί μεταστροφής επίσης προκύπτουν από το γεγονός ότι, όταν δεν υπάρχει εμπορική σχέση απαιτείται η διαπραγμάτευση νέων συμβάσεων διασύνδεσης/επιπέδου υπηρεσιών και η αλλαγή παρόχου μπορεί να απαιτήσει μεγάλο χρονικό διάστημα.

Τα ζευκτικά τμήματα στην Ελλάδα, συχνά παρέχονται σε συνδυασμό με τερματικά τμήματα. Είναι πολύ πιθανό οι πάροχοι που βασίζονται στη προμήθεια τερματικών και ζευκτικών τμημάτων ΜΓ να πρέπει να εξακολουθήσουν να προμηθεύονται τερματικά τμήματα από τον ΟΤΕ μετά τη μεταστροφή σε έναν εναλλακτικό πάροχο για την προμήθεια ζευκτικών τμημάτων. Αυτό θα είχε ως συνέπεια την επιβάρυνση με πρόσθετο κόστος, που μπορεί επίσης να θεωρηθεί ότι εγείρει ένα φραγμό μεταστροφής.

2.6.4 Απουσία ή ύπαρξη μικρής αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος

Τερματικά και ζευκτικά τμήματα ΜΓ

Ένας άλλος πιθανός περιορισμός της ισχύος ενός προμηθευτή στην αγορά είναι η ισχύς των αγοραστών και η διάρθρωση της αγοράς από την πλευρά των αγοραστών. Οι περιορισμοί από την πλευρά των αγοραστών θα μπορούσαν να υπάρξουν, παραδείγματος χάριν, εάν ένας συγκεκριμένος αγοραστής ήταν επαρκώς σημαντικός για τον προμηθευτή του, ώστε να επηρεάζει την τιμή. Η αντισταθμιστική αγοραστική ισχύς θα μπορούσε να υπάρχει όταν ένας πελάτης αποτελεί ένα σημαντικό ποσοστό των συνολικών πωλήσεων του προμηθευτή, είναι καλά ενημερωμένος για τις εναλλακτικές πηγές προμήθειας ή/και έχει τη δυνατότητα να μεταβεί σε άλλους προμηθευτές με μικρή επιβάρυνση για τον ίδιο. Μπορεί ακόμη και να δύναται ο πελάτης να αυτό-παρέχει το σχετικό προϊόν.

Η ΕΕΤΤ δεν διαθέτει κάποιο στοιχείο που να υποδεικνύει ότι υπάρχουν τόσο σημαντικοί πελάτες, οι οποίοι να προμηθεύονται ποσοστό των υπηρεσιών χονδρικής ικανό, ώστε να επηρεάσει τις τιμές που χρεώνονται. Το πολύ υψηλό μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ σε ολόκληρη την Επικράτεια υποδεικνύει ότι δεν υπάρχει άλλος ισχυρός προμηθευτής για να μεταστραφούν οι αγοραστές, εξασκώντας την αγοραστική τους ισχύ.

Αναφορικά με τα ζευκτικά τμήματα ΜΓ, οι προμηθευτές είναι περιορισμένοι και η αυτό-παροχή των υπηρεσιών δεν αποτελεί ρεαλιστική εναλλακτική, λόγω του ψηλού μη ανακτήσιμου κόστους, με αποτέλεσμα να μην είναι πιθανή η άσκηση αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος. Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται περαιτέρω αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι τα ζευκτικά τμήματα συγκεντρώνουν κίνηση τερματικών τμημάτων σε όλη την Επικράτεια, καθώς και το γεγονός ότι μόνο ο ΟΤΕ διαθέτει δίκτυο πλήρους γεωγραφικής κάλυψης. Το παραπάνω συμπέρασμα επιβεβαιώνεται από το μικρό αριθμό διαδρομών στις οποίες προσφέρουν οι εναλλακτικοί πάροχοι ζευκτικά κυκλώματα (35 διαδρομές έναντι 125 του ΟΤΕ), καθώς και στο πολύ μικρό ποσοστό που συγκεντρώνουν ακόμα και στις 7 διαδρομές στις οποίες δραστηριοποιούνται δύο εναλλακτικοί πάροχοι (25%).

2.6.5 Αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές

Μία σημαντική ένδειξη της ύπαρξης ΣΙΑ είναι η ικανότητα ενός παρόχου να υιοθετεί πρακτικές που βλάπτουν τον ανταγωνισμό. Επιπλέον, η ύπαρξη των πρακτικών αυτών ενισχύει την άποψη ότι η *ex ante* ρύθμιση είναι αναγκαία προκειμένου να ξεπεραστεί η έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού, εάν υποτεθεί ότι ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός θα μπορούσε άλλως να περιορίσει τη συμπεριφορά στην αγορά του παρόχου με ΣΙΑ.

[...]

ΑΥΣΤΗΡΑ ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ

...]

2.6.6 Γενικό Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι ο ΟΤΕ κατέχει ΣΙΑ στις αγορές:

- Τερματικών τμημάτων ΜΓ στην Ελληνική Επικράτεια,
- Ζευκτικών τμημάτων ΜΓ σε όλη την Επικράτεια.

δεδομένου του σταθερού μεριδίου αγοράς άνω του 50%, της ύπαρξης υψηλών φραγμών εισόδου και επέκτασης και της απουσίας αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος. Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται από τα στοιχεία τα οποία έχει στην διάθεσή της η ΕΕΤΤ, και τα οποία αποτελούν αποχρώσεις ενδείξεις σχετικά με την ικανότητα του ΟΤΕ να υιοθετεί πρακτικές που βλάπτουν τον ανταγωνισμό.

2.7 ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

2.7.1 Ανάγκη Ex ante Ρύθμισης

Οι Κατευθυντήριες Γραμμές²⁶ ορίζουν ότι «...σκοπός των εκ των προτέρων υποχρεώσεων που επιβάλλονται από ΕΡΑ σε επιχειρήσεις που έχουν χαρακτηριστεί ως έχουσες σημαντική ισχύ στην αγορά είναι η αντιμετώπιση των προσδιορισμένων ανεπαρκειών της αγοράς και η επίτευξη των συγκεκριμένων στόχων που ορίζονται στο πλαίσιο. Από την άλλη πλευρά, τα μέσα του ενωσιακού δικαίου περί ανταγωνισμού χρησιμεύουν για την αντιμετώπιση και εξάλειψη των ανησυχιών σχετικά με παράνομες συμφωνίες, εναρμονισμένες πρακτικές ή μονομερείς καταχρηστικές συμπεριφορές που περιορίζουν ή στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά.»

Όπως αναφέρεται στο σημείο 6 του προοιμίου της Σύστασης 2014 για τις σχετικές αγορές: «Σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 3 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ, εκ των προτέρων κανονιστικές υποχρεώσεις επιβάλλονται μόνο σε αγορές που δεν είναι πραγματικά ανταγωνιστικές. Όπως εξηγείται στην αιτιολογική σκέψη 27 της οδηγίας, πρόκειται για αγορές στις οποίες μία ή περισσότερες επιχειρήσεις διαθέτουν σημαντική ισχύ στην αγορά και όπου δεν αρκούν μόνο επανορθωτικά μέτρα βάσει του εθνικού και του ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού για την αντιμετώπιση του προβλήματος ανταγωνισμού που έχει εντοπιστεί. Επιπλέον, η ανάλυση του πραγματικού ανταγωνισμού θα πρέπει να περιλαμβάνει ανάλυση του κατά πόσον η αγορά θα είναι ανταγωνιστική στο μέλλον και, κατ' επέκταση, του κατά πόσον η τυχόν απουσία πραγματικού ανταγωνισμού έχει διαρκή χαρακτήρα.»

Όταν οι αγορές είναι επαρκώς ανταγωνιστικές, η ex post εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού μπορεί να θεωρηθεί σε γενικές γραμμές επαρκής για την αποτροπή της δημιουργίας δεσπόζουσας θέσης και καταχρηστικής εκμετάλλευσης αυτής από ένα ή περισσότερα μέρη.

Σύμφωνα με το σημείο (16) του προοιμίου της Σύστασης 2014 για τις σχετικές αγορές: «...Οι παρεμβάσεις βάσει του δικαίου του ανταγωνισμού πιθανότατα δεν επαρκούν στις περιπτώσεις όπου, λόγω χάριν, μια παρέμβαση που αποσκοπεί στη διόρθωση διαρκών αδυναμιών της αγοράς επιβάλλει ευρείες απαιτήσεις συμμόρφωσης ή όταν χρειάζονται απαραίτητως συχνές και/ή έγκαιρες παρεμβάσεις. Ως εκ τούτου, η εκ των προτέρων ρύθμιση θα πρέπει να θεωρείται κατάλληλο συμπλήρωμα του δικαίου του ανταγωνισμού όταν το τελευταίο αυτό δεν αρκεί καθ'αυτό για την επαρκή αντιμετώπιση των διαρκών αδυναμιών της αγοράς που έχουν εντοπιστεί.»

²⁶Κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής, παράγραφος 12

Το Άρθρο 8 (2) της *Οδηγίας Πρόσβασης* ορίζει ότι οι ΕΡΑ θα πρέπει να επιβάλουν τουλάχιστον μία (1) κανονιστική υποχρέωση στην επιχείρηση που έχει ορισθεί ως κατέχουσα ΣΙΑ (βλ και άρθρο 43 παρ. 1 Ν.4070/2012 ως ισχύει).

Οι *ex ante* ρυθμίσεις απαιτούνται στις υπό εξέταση συνθήκες προκειμένου να προωθήσουν και να διευκολύνουν την ανάπτυξη ανταγωνισμού, καθώς οι *ex post* ρυθμίσεις του δικαίου του ανταγωνισμού δεν είναι αποτελεσματικές προκειμένου να εδραιωθεί ένα επαρκές επίπεδο ανταγωνισμού, δεδομένου ότι οι αποτυχίες της αγοράς που σχετίζονται με την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης θα παραμείνουν.

Για τους λόγους που εξηγούνται στην Ενότητα 2.6 ανωτέρω, η ΕΕΤΤ διαπίστωσε ότι ο ΟΤΕ έχει ΣΙΑ στις αγορές:

- Τερματικών τμημάτων ΜΓ, στην Ελληνική Επικράτεια
- Ζευκτικών τμημάτων ΜΓ στην Ελληνική Επικράτεια.

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται το ρυθμιστικό πλαίσιο, οι διαθέσιμες και οι προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις οι οποίες κρίνονται ως αναλογικές και δικαιολογημένες να επιβληθούν στον ΟΤΕ για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων και των πιθανολογούμενων, βάσει της προηγηθείσας ανάλυσης, προβλημάτων ανταγωνισμού.

2.7.2 Προβλήματα Ανταγωνισμού

Ελλείπει *ex ante* κανονιστικής παρέμβασης, η σημαντική ισχύς που κατέχει ο ΟΤΕ στις δύο αγορές ΜΓ χονδρικής έχει ή ενδέχεται να οδηγήσει σε μια σειρά πιθανών προβλημάτων ανταγωνισμού στην λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών η οποία όπως αναλύθηκε ανωτέρω, ελλείπει σωρευτικής συνδρομής των τριών κριτηρίων προτείνεται να απορρυθμιστεί στον παρόντα κύκλο ανάλυσης. Η *ex ante* ρύθμιση των ανάντη αγορών χονδρικής παροχής πρόσβασης υψηλής ποιότητας σε σταθερή θέση, καθίσταται αναγκαία προκειμένου να αντιμετωπισθούν τα εν λόγω προβλήματα.

Όπως συμβαίνει συχνά, ορισμένα από αυτά τα προβλήματα ανταγωνισμού ή πιθανές αστοχίες της αγοράς μπορεί να φαίνονται υποθετικές στα πλαίσια μιας εξέτασης αγοράς, ουσιαστικά λόγω του ότι έχουν ήδη αντιμετωπιστεί από το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο. Αναλυτική παράθεση των υφιστάμενων προβλημάτων ανταγωνισμού τα οποία έχουν έλθει εις γνώση της ΕΕΤΤ στο πλαίσιο αυτού του κύκλου ανάλυσης περιλαμβάνεται στην Ενότητα 2.6.5.

Ελλείπει *ex ante* ρύθμισης, τα προβλήματα αυτά του ανταγωνισμού θα είχαν επιδεινωθεί. Τα ζητήματα που αναφέρονται κατωτέρω περιγράφουν τόσο τα υπαρκτά όσο και τα πιθανά προβλήματα του ανταγωνισμού τα οποία έχουν εν όλω ή εν μέρει εμφανισθεί ή ενδέχεται να

εμφανισθούν στη σχετική αγορά. Η απαρίθμηση των προβλημάτων αυτών δεν είναι αποκλειστική, αλλά ενδεικτική των προβλημάτων ανταγωνισμού που εντόπισε η ΕΕΤΤ κατά την ανάλυση της αγοράς και εμπίπτουν, κατά κύριο λόγο στη γενικότερη κατηγορία της «κάθετης επέκτασης» της ισχύος στην αγορά.

Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι ένας πάροχος με ΣΙΑ μπορεί να ακολουθήσει πρακτικές παρεμπόδισης εισόδου προκειμένου να εγείρει ή να ενισχύσει τους φραγμούς εισόδου για να προστατεύσει τη ΣΙΑ που κατέχει έναντι πιθανών ή υπαρκτών νεοεισερχόμενων. Ενδεικτικά, ο ΟΤΕ μπορεί να επιδιώξει να αυξήσει το κόστος μεταστροφής των πελατών στην αγορά μισθωμένων γραμμών λιανικής. Αυτό θα μπορούσε να λάβει τη μορφή συμβατικών όρων που επιδιώκουν να αυξήσουν το κόστος των νεοεισερχόμενων.

Η ισχύς στην αγορά δυνητικά επιτρέπει σε έναν πάροχο με ΣΙΑ να διατηρεί τιμές που είναι υψηλότερες από αυτές που θα ίσχυαν σε μια ανταγωνιστική αγορά (πρακτική εκμετάλλευσης).

Αντί να αντανakλάται σε υπερβολικά κέρδη, η ισχύς στην αγορά μπορεί επίσης να προκύπτει από την απουσία επενδύσεων, υπερβολικό κόστος ή/και επίπεδο ποιότητας υπηρεσίας χαμηλότερο από αυτό που θα ήταν αναμενόμενο σε μια ανταγωνιστική αγορά.

Άρνηση παροχής / άρνηση πρόσβασης

Είναι πιθανόν ένας κάθετα ενοποιημένος πάροχος με ΣΙΑ σε μία (ή περισσότερες) αγορές χονδρικής που αφορούν στοιχεία που είναι ουσιώδη για τους ανταγωνιστές κατωτέρω σταδίων, να περιορίσει την πρόσβαση στο προϊόν χονδρικής. Αυτό συμβαίνει διότι η είσοδος στις λιανικές αγορές κατωτέρω σταδίων που θα προέκυπτε από την παροχή της πρόσβασης θα περιόριζε την ισχύ του παρόχου με ΣΙΑ στη λιανική αγορά, συνεπώς και τα κέρδη του. Μακροπρόθεσμα, ο ανταγωνισμός σε επίπεδο λιανικής που θα διευκόλυνε η χονδρική πρόσβαση θα μπορούσε με τη σειρά του να επιτρέψει μια κάθετη ενοποίηση προς τα ανωτέρα στάδια της αγοράς χονδρικής από τους ανταγωνιστές στη λιανική.

Αρνούμενη την πρόσβαση σε ουσιώδη προϊόντα χονδρικής, η δεσπόζουσα επιχείρηση μπορεί να εδραιώσει την ισχύ της στις αγορές χονδρικής και λιανικής. Μπορεί να επεκτείνει την ισχύ της από τη χονδρική αγορά στη δυνητικά ανταγωνιστική λιανική αγορά και μπορεί επίσης να προστατεύει τη δεσπόζουσα θέση της στη χονδρική από μεταγενέστερη είσοδο των ανταγωνιστών της (σε επίπεδο λιανικής αγοράς) σε αυτή (η οποία αναφέρεται και ως «αντίστροφη ενοποίηση»). Οι συνέπειες μια τέτοιας πρακτικής είναι προφανώς αρνητικές τόσο για την ανάπτυξη του ανταγωνισμού, όσο και για τους καταναλωτές.

Οι δεσπύζοντες κάθετα ενοποιημένοι φορείς μπορούν να αποκλείσουν τον ανταγωνισμό στις αγορές λιανικής, αρνούμενοι να παράσχουν πρόσβαση σε ευκολίες και υπηρεσίες που δεν

μπορούν να αναπαραχθούν από τους Εναλλακτικούς Παρόχους. Οι υπηρεσίες ΜΓ χονδρικής αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιου είδους ευκολιών και υπηρεσιών. Εάν οι υπηρεσίες ΜΓ χονδρικής δεν παρέχονταν από τον ΟΤΕ, οι λιανικές αγορές κατώτερων σταδίων θα έτειναν προς τη δημιουργία μονοπωλίου.

Η άρνηση παροχής ΜΓ χονδρικής θα μπορούσε να ξεπεραστεί από έναν εναλλακτικό πάροχο μόνο μέσω της επένδυσης σε ιδιόκτητο δίκτυο πρόσβασης και κορμού, σε περιοχές όπου η ζήτηση για υπηρεσίες ΜΓ είναι ιδιαίτερα μεγάλη, π.χ. σε κεντρικές εταιρικές περιοχές. Ωστόσο, στην Ελλάδα, φαίνεται να παραμένει μη επικερδής για τους Εναλλακτικούς Παρόχους η επένδυση σε οτιδήποτε πέραν κάποιων περιοχών της Αττικής και συγκεκριμένων οδεύσεων μεταξύ μεγάλων πόλεων στην Ελλάδα.

Συνεπώς, ελλείψει ρύθμισης, η άρνηση του ΟΤΕ να παράσχει υπηρεσίες ΜΓ χονδρικής σε εναλλακτικούς παρόχους θα σήμαινε ότι μόνο ένα μικρό ποσοστό επιχειρήσεων θα μπορούσε να προμηθεύεται υπηρεσίες ΜΓ από οποιονδήποτε άλλο πάροχο, εκτός του ΟΤΕ. Ο ανταγωνισμός στην παροχή υπηρεσιών ΜΓ θα ήταν συνεπώς ελάχιστος. Ο ΟΤΕ θα μπορούσε επομένως να διατηρεί την ισχυρή δεσπόζουσα θέση (υπερδεσπόζουσα θέση) του αντίθετα προς το συμφέρον των καταναλωτών.

Επέκταση με μη τιμολογιακά μέσα

Υπάρχουν διάφορες στρατηγικές επέκτασης ισχύος με μέσα εκτός της τιμολόγησης που εφαρμόζουν συχνά οι καθετοποιημένες εταιρείες. Οι πρακτικές της μορφής αυτής συνήθως προκύπτουν από περιπτώσεις διακριτικής μεταχείρισης και υιοθετούνται συχνά όταν οι ρυθμιζόμενες τιμές πρόσβασης δεν επιτρέπουν τις τιμολογιακές διακρίσεις. Οι στρατηγικές αυτές επιτρέπουν στον καθετοποιημένο πάροχο με δεσπόζουσα θέση να επωφεληθεί από το πλεονέκτημα της «πρώτης κίνησης». Οι πιθανές στρατηγικές από έναν δεσπόζοντα πάροχο που δεν συνδέονται με την τιμολόγηση μπορεί περιλαμβάνουν τις εξής πρακτικές:

- Μη παροχή, σε πελάτες χονδρικής, της ίδιας ποιότητας υπηρεσίας με αυτήν που παρέχεται εσωτερικά.
- Τακτικές καθυστέρησης, όπως η μη παροχή πληροφοριών που χρειάζονται οι Εναλλακτικοί Πάροχοι προκειμένου να διασυνδεθούν, χρονοβόρες διαπραγματεύσεις και παροχή πληροφοριών μόνο κατόπιν χρονοβόρων διαπραγματεύσεων.
- Επιβολή μη εύλογων συμβατικών όρων, όπως υπέρμετρες απαιτήσεις για εγγυήσεις, πιστοληπτικοί έλεγχοι, συμφωνίες εμπιστευτικότητας, περιορισμός παρεχόμενων υπηρεσιών ή επιτρεπόμενων σημείων διασύνδεσης και μη εύλογη σύζευξη προϊόντων.

- Σχεδιασμός των σημείων διασύνδεσης και προϊόντων σύμφωνα με την τοπολογία του δικτύου του ή τους προμηθευτές του με τρόπο που αυξάνει το κόστος διασύνδεσης των ανταγωνιστών του.
- Απαίτηση να χρησιμοποιούν οι ανταγωνιστές στην παροχή ΜΓ τον ίδιο αρχιτεκτονικό σχεδιασμό δικτύου.
- Διακρίσεις ως προς τη χρήση των πληροφοριών που συγκεντρώνει όταν παρέχει σε ένα νεοεισερχόμενο ΜΓ προκειμένου να στοχεύσει στους πελάτες λιανικής του νεοεισερχόμενου (π.χ. να ακολουθήσει μια στρατηγική επανάκτησης (“winback”) ή να πωλήσει ένα ανταγωνιστικό προϊόν).

Επέκταση με τιμολογιακά μέσα

Η υποχρέωση παροχής πρόσβασης σε στοιχεία που είναι ουσιώδη για τους ανταγωνιστές είναι συνήθως ένα μη αποτελεσματικό μέτρο εάν επιβάλλεται χωρίς ρύθμιση των όρων και προϋποθέσεων πρόσβασης. Η επέκταση της ισχύος στην αγορά με τη χρέωση υπερβολικών τιμών θα οδηγούσε σε αύξηση του κόστους των ανταγωνιστών, θα δημιουργούσε αναποτελεσματικότητα και γενικά θα επιδρούσε αρνητικά στο κοινό συμφέρον. Τέτοιες τιμολογιακές στρατηγικές θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν ιδίως:

- *Υπερβολική τιμολόγηση:* Εάν η παροχή υπηρεσιών ΜΓ χονδρικής προς τους Εναλλακτικούς Παρόχους είχε επιβληθεί χωρίς ρύθμιση των τιμών, ο πάροχος με ΣΙΑ θα μπορούσε να επιβάλει υπερβολικές χρεώσεις. Πράγματι, εάν ο πάροχος με ΣΙΑ θεωρούσε ότι δεν θα υπάρξει ρυθμιστική αντίδραση, θα ήταν πιθανό να ορίσει μια τιμή τόσο υψηλή που ουσιαστικά θα συνιστούσε άρνηση παροχής.
- *Τιμολογιακές διακρίσεις:* Ένας κάθετα ενοποιημένος πάροχος με ΣΙΑ στην αγορά ΜΓ χονδρικής θα μπορούσε να προβαίνει σε τιμολογιακές διακρίσεις για τις υπηρεσίες αυτές, χρεώνοντας υψηλότερες τιμές στους Εναλλακτικούς Παρόχους από αυτές που εμμέσως χρεώνει στον ίδιο για τις ίδιες υπηρεσίες. Αυτό αυξάνει το κόστος των Εναλλακτικών Παρόχων και καθιστά ακόμα δυσκολότερο τον ανταγωνισμό στις λιανικές αγορές κατώτερων σταδίων.
- *Συμπίεση περιθωρίου:* Η συμπίεση περιθωρίου μπορεί να προκύψει σε περιπτώσεις όπου ένας πάροχος με ΣΙΑ κατέχει ένα ουσιώδες στοιχείο, το πωλεί σε μια σειρά Εναλλακτικών Παρόχων και ταυτόχρονα παρέχει ένα προϊόν κατώτερων σταδίων ανταγωνιζόμενος τους Εναλλακτικούς Παρόχους. Η συμπίεση περιθωρίου θα υπήρχε όταν το περιθώριο μεταξύ της τιμής του παρόχου με ΣΙΑ στην αγορά κατώτερου σταδίου και της τιμής του ουσιώδους προϊόντος χονδρικής είναι τόσο μικρό που αποδοτικοί ανταγωνιστές δεν μπορούν να παραμείνουν κερδοφόροι. Η συμπίεση περιθωρίου μπορεί να επιτευχθεί ορίζοντας υπερβολικά υψηλή τιμή για τη ΜΓ χονδρικής, ορίζοντας υπερβολικά χαμηλή τιμή για την υπηρεσία λιανικής ή με συνδυασμό και των δύο.

- *Οριζόντια επέκταση:* Η οριζόντια επέκταση υφίσταται όταν ο δεσπόζων πάροχος χρησιμοποιεί τη θέση του στην αγορά για να επεκτείνει την ισχύ του σε συνδεδεμένες αγορές. Το βασικό ανταγωνιστικό πρόβλημα στις περιπτώσεις αυτές αφορά τη σταυροειδή επιδότηση. Ένας πάροχος με ΣΙΑ μπορεί να προσπαθήσει να εξωθήσει τους ανταγωνιστές του από την αγορά ορίζοντας μια τιμή κάτω του κόστους σε μια δυνητικά ανταγωνιστική αγορά, ενώ η ζημία του καλύπτεται από τα κέρδη που έχει στην αγορά στην οποία κατέχει ΣΙΑ. Ενδεικτικά, ο ΟΤΕ θα μπορούσε να ορίσει τιμές κάτω του κόστους στις μισθωμένες γραμμές λιανικής και αντίστοιχα να ορίσει τιμές σε αντίστοιχα χονδρικά προϊόντα πάνω από το κόστος.

2.7.3 Δυνατές Κανονιστικές Υποχρεώσεις

Η ΕΕΤΤ υποχρεούται σύμφωνα με το άρθρο 43 παράγραφος 1 του Νόμου και το Άρθρο 8 (2) της Οδηγίας Πρόσβασης, να επιβάλλει μία ή περισσότερες κατάλληλες και αναλογικές υποχρεώσεις σε επιχειρήσεις με ΣΙΑ, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 46 έως 54 του Νόμου και 9-13 της Οδηγίας για την Πρόσβαση . Οι υποχρεώσεις αυτές είναι οι εξής:

- Υποχρέωση πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου (Άρθρο 12 Οδηγίας Πρόσβασης, άρθρο 51 Νόμου);
- Υποχρέωση διαφάνειας (Άρθρο 9 Οδηγίας Πρόσβασης, άρθρο 50 παρ. 1 (α) Νόμου),
- Υποχρέωση αμεροληψίας (Άρθρο 10 Οδηγίας Πρόσβασης, άρθρο 50 παρ. 1 (β) Νόμου),
- Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού (Άρθρο 11 Οδηγίας Πρόσβασης, άρθρο 50 παρ. 1 (γ) Νόμου), και
- Υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης (Άρθρο 13 Οδηγίας Πρόσβασης, άρθρο 52 Νόμου)

2.7.3.1 Υποχρέωση πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου

Το Άρθρο 51 του Νόμου, ερμηνευόμενο σύμφωνα με το άρθρο 12 της Οδηγίας για την Πρόσβαση την οποία μεταφέρει στην εθνική μας νομοθεσία, ορίζει τις βασικές απαιτήσεις σχετικά με την υποχρέωση για πρόσβαση ή χρήση ειδικών στοιχείων του δικτύου και συναφών υποδομών και περιλαμβάνει τα εξής ζητήματα:

- την παροχή σε τρίτους πρόσβασης σε καθορισμένα στοιχεία ή /και ευκολίες του δικτύου, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε μη ενεργά στοιχεία του δικτύου ή/και της αδεσμοποίητης πρόσβασης στον τοπικό βρόχο, ώστε ανάμεσα σε άλλα, να είναι εφικτή η επιλογή ή η προεπιλογή φορέα ή/και η μεταπώληση της συνδρομητικής γραμμής,
- την καλόπιστη διαπραγμάτευση με επιχειρήσεις που ζητούν πρόσβαση,
- τη μη ανάκληση ήδη χορηγηθείσας πρόσβασης σε ευκολίες,

- την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών σε επίπεδο χονδρικής για μεταπώληση από τρίτους,
- την παροχή ανοικτής πρόσβασης σε τεχνικές διεπαφές, πρωτόκολλα ή άλλες βασικές τεχνολογίες που είναι απαραίτητες για τη διαλειτουργικότητα των υπηρεσιών, ή των υπηρεσιών εικονικού δικτύου,
- την παροχή συνεγκατάστασης ή άλλων μορφών από κοινού χρήσης συναφών ευκολιών,
- την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών που είναι αναγκαίες για τη διασφάλιση της διαλειτουργικότητας διατερματικών υπηρεσιών που παρέχονται σε χρήστες, συμπεριλαμβανομένων των ευκολιών για υπηρεσίες ευφών δικτύων ή περιαγωγής σε κινητά δίκτυα, την παροχή πρόσβασης σε συστήματα λειτουργικής υποστήριξης ή παρόμοια συστήματα λογισμικού, απαραίτητα για την εξασφάλιση ισότιμου ανταγωνισμού στην παροχή των υπηρεσιών
- τη διασύνδεση δικτύων ή ευκολιών δικτύου,
- την παροχή πρόσβασης σε συναφείς υπηρεσίες, όπως υπηρεσία ταυτοποίησης, εντοπισμού θέσης και παρουσίας.

2.7.3.2 Υποχρέωση διαφάνειας

Το Άρθρο 50 παρ. 1 (α) του Νόμου, ερμηνευόμενο σύμφωνα με το άρθρο 9 της Οδηγίας για την Πρόσβαση, την οποία μεταφέρει στην εθνική μας νομοθεσία, ορίζει τις απαιτήσεις σχετικά με την υποχρέωση διαφάνειας, βάσει των οποίων:

α) απαιτείται από τους φορείς εκμετάλλευσης με ΣΙΑ η δημοσίευση συγκεκριμένων πληροφοριών, τεχνικών προδιαγραφών, χαρακτηριστικών δικτύου, όρων και προϋποθέσεων παροχής και χρήσης, συμπεριλαμβανομένων οποιωνδήποτε όρων περιορισμού στη πρόσβαση και/ή στη χρήση εφόσον επιτρέπονται οι εν λόγω όροι από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, λογιστικών πληροφοριών και τιμών.

β) ιδίως, εάν ένας πάροχος με ΣΙΑ υπόκειται σε υποχρέωση αμεροληψίας, η ΕΕΤΤ μπορεί να επιβάλει στον πάροχο την υποχρέωση δημοσίευσης Προσφοράς Αναφοράς Πρόσβασης ή διασύνδεσης, η οποία (Προσφορά), εφόσον ο εν λόγω πάροχος υπέχει υποχρεώσεις όσον αφορά την πρόσβαση σε δίκτυο υποδομής χονδρικής, πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα στοιχεία που εκτίθενται στο Παράρτημα Β. Η Προσφορά θα πρέπει να είναι επαρκώς αναλυτική, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι επιχειρήσεις δεν θα εξαναγκάζονται να πληρώνουν για ευκολίες οι οποίες δεν είναι απαραίτητες για τις αιτούμενες υπηρεσίες. Η εν λόγω Προσφορά Αναφοράς θα πρέπει να περιλαμβάνει την περιγραφή των προσφερόμενων προϊόντων/ υπηρεσιών ανά στοιχείο σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς, και μια περιγραφή των σχετικών όρων και προϋποθέσεων, συμπεριλαμβανομένων των τιμών.

2.7.3.3 Υποχρέωση αμεροληψίας

Το Άρθρο 50 παρ. 1 (β) του Νόμου, ερμηνευόμενο σύμφωνα με το 10 της *Οδηγίας για την Πρόσβαση*, την οποία μεταφέρει στην εθνική μας νομοθεσία, ορίζει τις απαιτήσεις σχετικά με την υποχρέωση αμεροληψίας και ορίζει ότι οι πάροχοι με ΣΙΑ υποχρεούνται να εφαρμόζουν ισοδύναμους όρους, σε ισοδύναμες περιστάσεις, σε άλλες επιχειρήσεις που παρέχουν ισοδύναμες υπηρεσίες, και διασφαλίζει ότι οι πάροχοι παρέχουν υπηρεσίες και πληροφορίες σε τρίτους υπό τους ίδιους όρους και της ίδιας ποιότητας με τις παρεχόμενες για τις δικές τους υπηρεσίες ή τις υπηρεσίες των θυγατρικών τους ή των εταίρων τους.

2.7.3.4 Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού

Το Άρθρο 50 παρ. 1 (γ) του Νόμου, ερμηνευόμενο σύμφωνα με το άρθρο 11 της *Οδηγίας για την Πρόσβαση*, την οποία μεταφέρει στην εθνική μας νομοθεσία, ορίζει τις απαιτήσεις σχετικά με την υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού, σύμφωνα με το λογιστικό σύστημα του παρόχου, σε σχέση με ορισμένες δραστηριότητες που συνδέονται με τη διασύνδεση δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών.²⁷ Η ΕΕΤΤ δύναται να υποχρεώσει έναν κάθετα ενοποιημένο

²⁷ Σύμφωνα με τη Σύσταση της Επιτροπής της 19ης Σεπτεμβρίου 2005 σχετικά με τα συστήματα λογιστικού διαχωρισμού και κοστολόγησης υπό το κανονιστικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες (2005/698/ΕΚ), οι υποχρεώσεις λογιστικού διαχωρισμού και κοστολόγησης εφαρμόζονται σε εκείνους τους παρόχους, οι οποίοι χαρακτηρίστηκαν ως έχοντες Σημαντική Ισχύ σε μία «σχετική αγορά» κατόπιν της διαδικασίας ανάλυσης αγορών, χωρίς να καθορίζεται ότι η εφαρμογή των εν λόγω υποχρεώσεων αφορά αποκλειστικά τις συγκεκριμένες αγορές που εξετάζονται. Αυτό καθίσταται προφανές στην εισαγωγική παράγραφο 5 της εν λόγω Σύστασης η οποία αναφέρει σχετικά: «Φορείς εκμετάλλευσης είναι δυνατόν να δραστηριοποιούνται σε αγορές στις οποίες έχουν χαρακτηριστεί ότι διαθέτουν σημαντική ισχύ, καθώς και σε ανταγωνιστικές αγορές για τις οποίες δεν έχουν λάβει αυτό το χαρακτηρισμό. Για να εκτελεί τα ρυθμιστικά της καθήκοντα, η εθνική ρυθμιστική αρχή ενδεχομένως να χρειάζεται πληροφορίες σχετικά με αγορές όπου οι φορείς εκμετάλλευσης δεν έχουν σημαντική ισχύ. Όταν έχει επιβληθεί υποχρέωση διαχωρισμού λογαριασμών σε κοινοποιημένο φορέα εκμετάλλευσης με σημαντική ισχύ σε μία ή περισσότερες αγορές, η επιβολή της υποχρέωσης λογιστικού διαχωρισμού ενδεχομένως να καλύπτει αγορές όπου ο φορέας εκμετάλλευσης δεν έχει σημαντική ισχύ, π.χ. ώστε να εξασφαλιστεί η συνοχή των δεδομένων.»

Η πιο πάνω θέση υποστηρίζεται από την εφαρμοσθείσα με συνέπεια διοικητική πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά τη διαδικασία εξέτασης σύμφωνα με το «Άρθρο 7», υπό το πρίσμα του άρθρου 11 της *Οδηγίας για την Πρόσβαση* (το οποίο αναφέρει την εφαρμογή της υποχρέωσης «σε σχέση με τη διασύνδεση και την πρόσβαση» με γενικούς όρους, και ως συμπληρωματικό μέτρο των υποχρεώσεων διαφάνειας και μη διακριτικής μεταχείρισης, το οποίο μέτρο εμφανώς επεκτείνεται από κοινού στις ρυθμιζόμενες και μη ρυθμιζόμενες αγορές), καθώς και υπό το πρίσμα του άρθρου 13 της *Οδηγίας Πλαίσιο* (το οποίο αναφέρεται σε «δημόσιες επιχειρήσεις που παρέχουν δημόσια δίκτυα επικοινωνιών ή διαθέσιμες στο κοινό υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» σε σχέση με τις υποχρεώσεις λογιστικού διαχωρισμού και οικονομικών εκθέσεων, χωρίς να καθορίζει την ανάγκη προσδιορισμού σημαντικής ισχύος σε σχετική αγορά).

Πρόσθετη υποστήριξη υπάρχει στη μεταρρύθμιση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στις 25 Νοεμβρίου 2009, σύμφωνα με το οποίο το Άρθρο 14(3) της ισχύουσας *Οδηγίας Πλαίσιο* αντικαθίσταται με το ακόλουθο κείμενο: «Εάν επιχείρηση έχει σημαντική ισχύ σε μια συγκεκριμένη αγορά (πρώτη αγορά), είναι δυνατόν να οριστεί ως έχουσα σημαντική ισχύ και σε μια στενά συνδεδεμένη με αυτήν αγορά (δεύτερη αγορά), εάν οι δεσμοί μεταξύ των δύο αγορών είναι τέτοιοι ώστε να είναι δυνατή η εκμετάλλευση της ισχύος στη πρώτη αγορά στο πλαίσιο της δεύτερης αγοράς, με αποτέλεσμα την ενδυνάμωση της θέσης ισχύος της επιχείρησης στην αγορά. Κατά συνέπεια είναι δυνατόν να ληφθούν στη δεύτερη αγορά επανορθωτικά μέτρα με στόχο την αποτροπή της εκμετάλλευσης αυτής σύμφωνα με τα άρθρα 9, 10, 11 και 13 της οδηγίας 2002/19/ΕΚ (οδηγία για την πρόσβαση) και, εάν τα εν λόγω μέτρα

πάροχο να καθιστά διαφανείς τις τιμές χονδρικής πώλησης και τις εσωτερικές τιμολογήσεις προκειμένου να διασφαλίζεται η τήρηση της υποχρέωσης αμεροληψίας και να αποφεύγεται ενδεχόμενη άδικη σταυροειδής επιδότηση. Επιπλέον, προκειμένου να διευκολυνθεί η διαπίστωση συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις διαφάνειας και αμεροληψίας, η ΕΕΤΤ μπορεί να επιβάλει σε παρόχους με ΣΙΑ την υποχρέωση παροχής, κατόπιν σχετικού αιτήματος, των λογιστικών αρχείων, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων σχετικά με τα έσοδα από τρίτα μέρη. Προκειμένου να προωθήσει μια ανοικτή και ανταγωνιστική αγορά, η ΕΕΤΤ μπορεί να δημοσιεύει τέτοιες λογιστικές πληροφορίες, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται από το νόμο (ιδίως τήρηση διατάξεων περί επιχειρηματικού απορρήτου και εμπιστευτικότητα των πληροφοριών).

2.7.3.5 Υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης

Το Άρθρο 52 του Νόμου, ερμηνευόμενο σύμφωνα με το άρθρο 13 της *Οδηγίας για την Πρόσβαση* την οποία μεταφέρει στην εθνική μας νομοθεσία, ορίζει τις απαιτήσεις σχετικά με την υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης και καλύπτει τα εξής ζητήματα:

α. Την αρμοδιότητα της ΕΕΤΤ να επιβάλει υποχρέωση κοστοστρέφειας τιμών και υποχρεώσεις σχετικά με τα κοστολογικά συστήματα, για την παροχή ειδικών τύπων διασύνδεσης και/ή πρόσβασης, σε περιπτώσεις όπου η διαπίστωση της έλλειψης πραγματικού ανταγωνισμού σημαίνει ότι ένας πάροχος μπορεί να διατηρεί τις τιμές σε υπερβολικά υψηλά επίπεδα ή να συμπιέζει τις τιμές.

β. Προκειμένου να ενθαρρύνει την επένδυση, μεταξύ άλλων, στα δίκτυα νεώτερης γενεάς, την υποχρέωση της ΕΕΤΤ να λαμβάνει υπόψη την επένδυση του φορέα εκμετάλλευσης και να επιτρέπει στον πάροχο που έχει ορισθεί ως έχων ΣΙΑ έναν εύλογο συντελεστή απόδοσης επί του επαρκούς επενδεδυμένου κεφαλαίου, συνεκτιμώντας τους κινδύνους που σχετίζονται με το συγκεκριμένο επενδυτικό πλάνο δικτύου.

γ. Την υποχρέωση της ΕΕΤΤ να διασφαλίζει ότι ο μηχανισμός ανάκτησης του κόστους ή η επιβαλλόμενη μεθοδολογία τιμολόγησης προάγει την οικονομική απόδοση και τον βιώσιμο ανταγωνισμό, και μεγιστοποιεί το όφελος για τους καταναλωτές.

αποδειχθούν ανεπαρκή, είναι δυνατόν να επιβληθούν επανορθωτικά μέτρα σύμφωνα με το άρθρο 17 της οδηγίας 2002/22/ΕΚ (οδηγία για την καθολική υπηρεσία).»

Επιπρόσθετα το αναθεωρημένο Άρθρο 13(1) της Οδηγίας για την Πρόσβαση προβλέπει σαφώς τη χρήση της υποχρέωσης κοστολόγησης ως μέτρο για τον έλεγχο περιπτώσεων «συμπίεσης περιθωρίου», και συνεπώς εμπλέκει από κοινού λιανικές και χονδρικές αγορές.

δ. Την αρμοδιότητα της ΕΕΤΤ να απαιτεί από έναν πάροχο να αιτιολογεί πλήρως τις τιμές που επιβάλλει και να δύναται να απαιτεί προσαρμογή των τιμών.

ε. Σε περίπτωση υποχρέωσης καθορισμού υποχρέωσης κοστοστρέφειας, τον κανόνα ότι ο πάροχος που έχει ορισθεί ως κατέχων ΣΙΑ φέρει το βάρος της απόδειξης ότι τα τέλη υπολογίζονται βάσει του κόστους, λαμβανομένου υπόψη ενός εύλογου συντελεστή απόδοσης της επένδυσης.

στ. Την υποχρέωση της ΕΕΤΤ να εξασφαλίσει ότι όταν η εφαρμογή του συστήματος κοστολόγησης επιβάλλεται, πρέπει να τίθεται στην διάθεση του κοινού περιγραφή του συστήματος κοστολόγησης, του οποίου η καταλληλότητα θα επιβεβαιώνεται και θα δημοσιεύεται σε ετήσια βάση δήλωση σχετικά με τη συμμόρφωση.

ζ. Την υποχρέωση της ΕΕΤΤ να εξασφαλίσει ότι η συμμόρφωση με το σύστημα κοστολόγησης ελέγχεται από αρμόδιο ανεξάρτητο φορέα και ότι δημοσιεύεται σε ετήσια βάση δήλωση σχετικά με τη εν λόγω συμμόρφωση.

Η ΕΕΤΤ δύναται να επιβάλλει υποχρεώσεις εκτός αυτών που αναφέρονται ανωτέρω ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, υποχρεώσεις εκτός των οριζόμενων στην *Οδηγία για την Πρόσβαση*, υπό την προϋπόθεση ότι λαμβάνει προηγουμένως την έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 47 παρ. 5 του Ν.4070/2012, ως ισχύει.²⁸

Κατά την επιλογή των κατάλληλων κανονιστικών υποχρεώσεων για την αντιμετώπιση της αποτυχίας της αγοράς που έχει εντοπισθεί, η ΕΕΤΤ υποχρεούται να λαμβάνει υπόψη τους στόχους που παρατίθενται στο άρθρο 3 του Νόμου (Άρθρα 8 (2), (3) και (4) της *Οδηγίας Πλαίσιο* (την προώθηση του ανταγωνισμού, τη συνεισφορά στην ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς και την προώθηση των συμφερόντων των χρηστών)). Αυτό προϋποθέτει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 43 και 47 παρ. 4 του Νόμου οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται από την ΕΕΤΤ πρέπει να βασίζονται στη φύση του προβλήματος ανταγωνισμού που έχει εντοπιστεί, και πρέπει να είναι αναλογικές και αιτιολογημένες εν όψει των στόχων που ορίζονται στο Άρθρο 8 (4) της *Οδηγίας Πλαίσιο*.

²⁸ *Οδηγία για την Πρόσβαση*, Άρθρο 8(3).

2.7.4 Υφιστάμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις

Προκειμένου να αξιολογηθεί καλύτερα η ανάγκη για συγκεκριμένες κανονιστικές υποχρεώσεις είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη οι υφιστάμενες κανονιστικές υποχρεώσεις που έχουν ήδη επιβληθεί στον ΟΤΕ.

Στα πλαίσια του δεύτερου κύκλου ανάλυσης αγορών, η ΕΕΤΤ με την υπ' αριθ. 674/09/29.11.2012 (ΦΕΚ 85/Β/21.01.2013) απόφασή της, όρισε τις ακόλουθες αγορές ΜΓ χονδρικής:

- i. Αγορά τερματικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής με χωρητικότητες έως και 2 Mbps,
- ii. Αγορά τερματικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής με χωρητικότητες άνω των 2 Mbps, και
- iii. Αγορά ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής

με γεωγραφικό εύρος ολόκληρη την Ελληνική επικράτεια και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδος κατέχει Σημαντική Ισχύ (ΣΙΑ) στις τρεις ως άνω αγορές. Η ΕΕΤΤ επέβαλε στον ΟΤΕ μία σειρά κατάλληλων και αναλογικών κανονιστικών υποχρεώσεων, ειδικότερα:

- ο Παροχή πρόσβασης και χρήσης συγκεκριμένων ευκολιών δικτύου, και συγκεκριμένα παροχή πρόσβασης σε κυκλώματα, όπως Τερματικά Τμήματα ΜΓ χονδρικής, Ζευκτικά Τμήματα ΜΓ χονδρικής, Συνδεδεμένα Κυκλώματα ΜΓ χονδρικής (Τερματικό και Ζευκτικό ίδιας χωρητικότητας), συνδεδεμένα από άκρο σε άκρο αναλογικά κυκλώματα χονδρικής, συνδεδεμένα από άκρο σε άκρο ψηφιακά κυκλώματα χονδρικής, κ.α. καθώς και πρόσβαση σε συναφείς ευκολίες όπως συνδέσεις οπισθόζευξης και συνεγκατάσταση.
- ο Υποχρέωση Διαφάνειας, ιδίως Δημοσίευση Προσφοράς Αναφοράς προϊόντων/υπηρεσιών ΜΓ χονδρικής με το κατάλληλο περιεχόμενο.
- ο Υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης.
- ο Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού και
- ο Υποχρέωση ελέγχου τιμών (κοστοστρέφεια) και κοστολόγησης.

2.7.5 Κατευθύνσεις για την Επιλογή Υποχρεώσεων

Οι υποχρεώσεις που θα επιβληθούν από την ΕΕΤΤ πρέπει να βασίζονται στη φύση του προβλήματος ανταγωνισμού που εντοπίζεται και να είναι αναλογικές και αιτιολογημένες εν όψει των στόχων που τίθενται στο Άρθρο 8 (2), (3) και (4) της Οδηγίας Πλαίσιο και το άρθρο 3 του Νόμου.

Η ΕΕΤΤ ανωτέρω (ενότητα 2.6.5 και ενότητα 2.7.2) παρουσιάζει μια σειρά από πραγματικά και πιθανά προβλήματα ανταγωνισμού που ανακύπτουν ή μπορεί να ανακύψουν από τη ΣΙΑ του ΟΤΕ στις τρεις αγορές ΜΓ χονδρικής. Ελλείψει κανονιστικής ρύθμισης, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι

είναι απίθανο, εντός των χρονικών πλαισίων της παρούσας εξέτασης να υπάρξει ανάπτυξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην Ελλάδα.

Οι επιβαλλόμενες νέες ή και οι διατηρηθείσες σε ισχύ κανονιστικές υποχρεώσεις πρέπει να είναι κατάλληλες προκειμένου να διευκολύνουν, όχι μόνο την είσοδο των ανταγωνιστών στις σχετικές λιανικές αγορές - υπό όρους και συνθήκες που προάγουν την αποδοτικότητα και ισχυροποιούν τον ανταγωνισμό - αλλά ιδίως την δραστηριοποίηση αυτών υπό όρους υγιούς και ανόθευτου ανταγωνισμού, λαμβάνοντας υπόψη και την ανάγκη να ενθαρρύνεται η αποδοτική επένδυση σε υποδομές και η προώθηση καινοτομιών. Όπως και στους προηγούμενους γύρους ανάλυσης, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι διαπιστωθείσες και παραμένουσες αποτυχίες της αγοράς δεν δύνανται να αντιμετωπισθούν παρά μέσω σειράς κανονιστικών υποχρεώσεων οι οποίες λειτουργούν συμπληρωματικά μεταξύ τους.

Στο πλαίσιο αυτό προτείνει τη διατήρηση και σε κάποιες περιπτώσεις τη διεύρυνση των υφιστάμενων, βάσει του δεύτερου κύκλου ανάλυσης, κανονιστικών υποχρεώσεων, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στη συνέχεια.

2.7.6 Προτεινόμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις

Στην παρούσα Ενότητα, η ΕΕΤΤ παραθέτει τις κανονιστικές υποχρεώσεις που προτείνει να επιβληθούν στον ΟΤΕ και τις οποίες η ΕΕΤΤ κρίνει ως κατάλληλες, εύλογες και αναλογικές κατά την παρούσα χρονική περίοδο δεδομένων των συνθηκών της αγοράς. Οι συγκεκριμένες προτεινόμενες υποχρεώσεις είναι οι ακόλουθες:

- Πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου και συναφών ευκολιών,
- Διαφάνειας,
- Αμεροληψίας,
- Ελέγχου τιμών και κοστολόγησης, και
- Λογιστικού διαχωρισμού.

Η εξειδίκευση των υποχρεώσεων παρουσιάζεται κατωτέρω.

2.7.6.1 Υποχρέωση πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου στις αγορές τερματικών τμημάτων και ζευκτικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών

Σύμφωνα με το άρθρο 51 παρ. 1 του Νόμου, η ΕΕΤΤ μπορεί να επιβάλλει στους φορείς εκμετάλλευσης με ΣΙΑ υπό ισότιμους, εύλογους και έγκαιρου χαρακτήρα όρους, τις εκεί αναφερόμενες υποχρεώσεις πρόσβασης, σε περιπτώσεις, μεταξύ άλλων, που κρίνει ότι η άρνηση πρόσβασης ή η επιβολή καταχρηστικών όρων και προϋποθέσεων αντίκεινται στο συμφέρον των τελικών χρηστών ή δυσχεραίνουν τη δημιουργία βιώσιμης ανταγωνιστικής αγοράς υπηρεσιών σε επίπεδο λιανικής.

Η ΕΕΤΤ προκειμένου να εκτιμήσει αν θα πρέπει να επιβληθεί μια υποχρέωση παροχής πρόσβασης και εάν αυτή κρίνεται ως αναλογική, θα πρέπει να λάβει υπόψη της τους παράγοντες που αναφέρονται στο Άρθρο 51 παρ. 2 του Νόμου (άρθρο 12 (2) της Οδηγίας για την Πρόσβαση). Οι ως άνω παράγοντες περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων: την *τεχνική και οικονομική βιωσιμότητα της χρήσης ή της εγκατάστασης ανταγωνιστικών ευκολιών, ανάλογα με το ρυθμό ανάπτυξης της αγοράς, τη δυνατότητα παροχής της προτεινόμενης πρόσβασης σε συνάρτηση με την διαθέσιμη χωρητικότητα [...], την αρχική επένδυση του κατόχου της ευκολίας, λαμβάνοντας υπόψη τις όποιες δημόσιες επενδύσεις καθώς και τους συναφείς επενδυτικούς κινδύνους, την ανάγκη μακροπρόθεσμης διασφάλισης του ανταγωνισμού και ειδικότερα του ανταγωνισμού που στηρίζεται σε οικονομικά αποδοτικές υποδομές, καθώς και την παροχή πανευρωπαϊκών υπηρεσιών.*

Ενόψει της σχεδόν παντελούς έλλειψης εναλλακτικών υποδομών πρόσβασης στην Ελλάδα, ένας καθετοποιημένος πάροχος με ισχύ στην αγορά χονδρικής, όπως ο ΟΤΕ, ο οποίος ελέγχει το μοναδικό πανελλαδικό δίκτυο πρόσβασης, ενδέχεται να επιχειρήσει να περιορίσει την πρόσβαση στο προϊόν χονδρικής προκειμένου να μην απωλέσει την ισχύ του στη σχετική αγορά λιανικής (γεγονός που θα ήταν πιθανό μέσω της εισόδου νέων παρόχων στην αγορά). Οι υπόλοιποι πάροχοι, δεδομένης της γεωμορφολογίας της Ελληνικής επικράτειας, δεν έχουν τη δυνατότητα ανάπτυξης αντίστοιχου δικτύου, παρά μόνο σε περιοχές με έντονο εμπορικό ενδιαφέρον (στις περιοχές της Αθήνας και του Πειραιά). Συνεπώς, μη παρέχοντας πρόσβαση, ο πάροχος με ΣΙΑ, μπορεί να ενδυναμώσει την ισχύ του και να είναι σε θέση να χρεώνει υπερβολικές τιμές στην αγορά λιανικής. Με αυτόν τον τρόπο ο πάροχος με ΣΙΑ μπορεί να επεκτείνει την ισχύ που έχει στην αγορά χονδρικής, στην αγορά λιανικής. Είναι σαφές ότι τα αποτελέσματα μιας τέτοιας συμπεριφοράς θα έχουν αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στο επίπεδο λιανικής, σε βάρος των Τελικών Χρηστών.

Από οικονομικής απόψεως, είναι αδύνατον οι νεοεισερχόμενοι πάροχοι να μπορούν να αναπαράγουν (στο σύνολό του), το τοπικό δίκτυο πρόσβασης του δεσπόζοντος φορέα εκμετάλλευσης ή να αναπτύξουν οποιοδήποτε άλλο εναλλακτικό δίκτυο πρόσβασης, εντός εύλογης χρονικής περιόδου.

Περαιτέρω ο ΟΤΕ, συνδυάζοντας το πανελλαδικής κάλυψης ενσύρματο δίκτυό του με ασύρματες υπηρεσίες πρόσβασης που παίρνει από την, 100% ελεγχόμενη θυγατρική του COSMOTE, μπορεί να παρέχει υπηρεσίες ΜΓ σε πανελλαδική κλίμακα ακόμη και σε σημεία που δεν έχει εγκαταστήσει ενσύρματη υποδομή. Χρησιμοποιεί δηλαδή τα συγκεκριμένα ασύρματα κυκλώματα που παίρνει από την COSMOTE για να ανταγωνιστεί τις άλλες εταιρείες που παρέχουν ΜΓ, αξιοποιώντας στο μέγιστο βαθμό την πλήρη γεωγραφική κάλυψη του δικτύου του ακόμη και εκεί όπου δεν έχει εγκατεστημένη ενσύρματη υποδομή για την πρόσβαση των τελικών χρηστών. Σε αντίθεση με τον ΟΤΕ οι άλλοι πάροχοι, παρόλο που και εκείνοι διαθέτουν ασύρματες λύσεις για την πρόσβαση των τελικών χρηστών, δεν

διαθέτουν τις αναγκαίες υποδομές για μεταφορά της κίνησης στο δίκτυο κορμού τους και αντιμετωπίζουν περιορισμούς σε χωρητικότητα προκειμένου να παρέχουν ΜΓ λιανικής στην ίδια πανελλαδική κλίμακα όπως ο ΟΤΕ.

Ως εκ τούτου, ο μόνος τρόπος με τον οποίο δύναται να αναπτυχθεί ο ανταγωνισμός στην αγορά λιανικής, είναι να υποχρεωθεί ο καθετοποιημένος πάροχος με ΣΙΑ να παρέχει πρόσβαση σε κατάλληλα προϊόντα χονδρικής, ώστε οι εναλλακτικοί πάροχοι να είναι σε θέση να προσφέρουν αντίστοιχες με αυτόν υπηρεσίες. Είναι ξεκάθαρο, ότι καμιά άλλη πιθανή ρυθμιστική υποχρέωση δεν μπορεί από μόνη της να αντιμετωπίσει το πιο πάνω πρόβλημα ανταγωνισμού και ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση παροχής πρόσβασης σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται στο άρθρο 51 του Νόμου (Άρθρο 12 της *Οδηγίας για την Πρόσβαση*).

Ωστόσο, η υποχρέωση πρόσβασης και χρήσης ειδικών (συναφών) ευκολιών δικτύου δεν δύναται από μόνη της (δηλαδή, χωρίς την επιβολή περαιτέρω ρυθμιστικών υποχρεώσεων) να επιλύσει τα προσδιορισθέντα προβλήματα ανταγωνισμού, όπως η υπερβολική τιμολόγηση και οι τακτικές διακριτικής μεταχείρισης (τιμολογιακές ή μη). Ως εκ τούτου, η ΕΕΤΤ κρίνει ότι απαιτούνται συμπληρωματικά ρυθμιστικά μέτρα τα οποία αναλύονται κατωτέρω στην παρούσα Ενότητα.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι ο ΟΤΕ οφείλει να παρέχει κατάλληλα προϊόντα χονδρικής έτσι ώστε οι υπόλοιποι πάροχοι να μπορούν να αναπαράγουν κάθε υπηρεσία που προσφέρει στη λιανική του. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι πρέπει να διατηρηθούν με κατάλληλες τροποποιήσεις και να διευρυνθούν ως ακολούθως οι υποχρεώσεις πρόσβασης που έχουν επιβληθεί στον ΟΤΕ δυνάμει της ΑΠ ΕΕΤΤ 674/09/29.11.2012, ενώ παράλληλα για κάθε νέο προϊόν λιανικής που ο ΟΤΕ σκοπεύει να προσφέρει θα πρέπει να παρέχει το αντίστοιχο προϊόν χονδρικής, μέσω της ίδιας τεχνολογίας και του ίδιου φυσικού μέσου πρόσβασης.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι ο ΟΤΕ οφείλει:

- i. Να παρέχει τερματικά τμήματα ΜΓ χονδρικής, ζευκτικά τμήματα ΜΓ χονδρικής, Συνδεδεμένα Κυκλώματα ΜΓ χονδρικής (Τερματικά – Ζευκτικά ίδιας χωρητικότητας). Όλες αυτές οι κατηγορίες κυκλωμάτων παρέχονται μέσω κλασικών ψηφιακών τεχνολογιών μετάδοσης μισθωμένων γραμμών (PDH/SDH), μέσω τεχνολογίας Ethernet, ή όποιας άλλης τεχνολογίας παρέχει στη λιανική του (όπως SHDSL, VDSL).

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι προκειμένου να υποστηρίξει τον ανταγωνισμό στις αγορές τερματικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής, είναι αναγκαίο να διασφαλισθεί ότι οι Εναλλακτικοί Πάροχοι μπορούν να επιλέξουν να διασυνδεθούν για το εν λόγω τερματικό τμήμα σε έναν κόμβο δικτύου που βρίσκεται πλησιέστερα στον τελικό χρήστη. Αυτό επιτρέπει στους Εναλλακτικούς Παρόχους να συνδέονται με τα τερματικά τμήματα του ΟΤΕ σε σημεία, όπου οι πάροχοι έχουν παρουσία εκτός των ΚοΜΓ, προκειμένου να επιτευχθεί

μεγαλύτερη ευελιξία στην παροχή ανταγωνιστικών προσφορών και να επενδύουν σταδιακά σε υποδομές μετάδοσης πλησιέστερα στον τελικό χρήστη. Συνεπώς, εκτός από την κλασική κατηγορία τερματικών τμημάτων που εκτείνεται από το σημείο του τελικού χρήστη στο ΚοΜΓ, η πρόσβαση σε τερματικά τμήματα αφορά και σε κυκλώματα που εκτείνονται από το σημείο του τελικού χρήστη ως το Αστικό Ψηφιακό Κέντρο του ΟΤΕ που εξυπηρετείται από τα αντίστοιχα ΚοΜΓ.

Τα συνδεδεμένα κυκλώματα μπορούν να αποτελούνται από συνδυασμό ενσύρματων και ασύρματων κυκλωμάτων, όπου ο ΟΤΕ προσφέρει αντίστοιχα κυκλώματα στο λιανικό του άκρο ή σε άλλες εταιρείες του Ομίλου ΟΤΕ και ιδίως στις περιοχές που δεν υφίσταται ενσύρματη υποδομή στο δίκτυο πρόσβασης. Στις περιοχές αυτές, ο ΟΤΕ φέρει την υποχρέωση να παρέχει συνδεδεμένα κυκλώματα με τερματικά κυκλώματα πάνω από ασύρματο μέσο, τα οποία υλοποιεί ο ίδιος ο ΟΤΕ ή προμηθεύεται εν όλω ή εν μέρει από άλλη εταιρεία του Ομίλου ΟΤΕ, εφόσον αυτό είναι τεχνικά εφικτό.

- ii. Η πρόσβαση σε αναλογικά τερματικά τμήματα ΜΓ χονδρικής αφορά Αναλογικά Κυκλώματα Σύνδεσης από Άκρο σε Άκρο (Point-to-Point) (δηλ. τη σύνδεση των εγκαταστάσεων του Εναλλακτικού Παρόχου ή ενός σημείου του τελικού χρήστη με τις εγκαταστάσεις του Εναλλακτικού Παρόχου) και η δρομολόγηση θα πρέπει να συνάδει με τη βέλτιστη πρακτική στο δίκτυο του ΟΤΕ. Ο ΟΤΕ ενημέρωσε την ΕΕΤΤ με επιστολή του ότι προτίθεται να διακόψει την χονδρική παροχή κάποιων κατηγοριών αναλογικών τερματικών κυκλωμάτων καθώς και κυκλωμάτων τεχνολογίας SDH/PDH και TDM. Η ΕΕΤΤ περιλαμβάνει τα αναλογικά τερματικά κυκλώματα καθώς και τα κυκλώματα τεχνολογίας SDH/PDH και TDM στα προϊόντα πρόσβασης, ωστόσο διευκρινίζει ότι ο ΟΤΕ οφείλει να παρέχει πρόσβαση σε αντίστοιχο προϊόν χονδρικής μόνο για όσο χρονικό διάστημα παρέχει αντίστοιχο προϊόν λιανικής. Ο ΟΤΕ οφείλει να ενημερώνει τους παρόχους τουλάχιστον ένα χρόνο πριν τη διακοπή υφιστάμενων κυκλωμάτων SDH/PDH, TDM τα οποία παρέχει σε επίπεδο χονδρικής.
- iii. Να παρέχει ΜΓ χονδρικής υπό τη μορφή Ψηφιακών κυκλωμάτων από άκρο σε άκρο (Point-to-Point) (δηλ. σύνδεση των εγκαταστάσεων του Εναλλακτικού Παρόχου ή ενός σημείου του τελικού χρήστη με τις εγκαταστάσεις του Εναλλακτικού Παρόχου ή σύνδεση σημείου παρουσίας του παρόχου με Φρεάτιο Υποδοχής Παρόχων (ΦΥΠ) έξω από Α/Κ ΟΤΕ). Αυτή η κατηγορία κυκλώματος παρέχεται μέσω ψηφιακών τεχνολογιών μετάδοσης κλασικών μισθωμένων γραμμών (PDH/SDH) ή μέσω τεχνολογίας Ethernet ή οποιας άλλης τεχνολογίας παρέχει στη λιανική του (όπως SHDSL, VDSL), ανεξάρτητα από το μέσο μετάδοσης, και η δρομολόγηση θα πρέπει να συνάδει με τη βέλτιστη πρακτική στο δίκτυο του ΟΤΕ. Τα κυκλώματα από άκρο σε άκρο μπορούν να αποτελούνται από συνδυασμό ενσύρματων και ασύρματων τμημάτων, όπου ο ΟΤΕ προσφέρει αντίστοιχα κυκλώματα στο λιανικό του άκρο ή σε άλλες εταιρείες του Ομίλου ΟΤΕ και ιδίως στις περιοχές που δεν υφίσταται ενσύρματη υποδομή στο δίκτυο πρόσβασης. Στις περιοχές αυτές, ο ΟΤΕ φέρει την υποχρέωση να παρέχει από άκρο σε άκρο κυκλώματα με ασύρματη πρόσβαση στον τελικό χρήστη, τα οποία υλοποιεί ο ίδιος ο ΟΤΕ ή προμηθεύεται εν όλω ή εν μέρει από άλλη εταιρεία του Ομίλου ΟΤΕ, ή παρέχει άλλη εταιρεία του Ομίλου ΟΤΕ, εφόσον αυτό είναι τεχνικά εφικτό, καθώς και συνδυασμό

ασυρματικού τερματικού κυκλώματος με τη σύνδεση (ασύρματη ή ενσύρματη) με το κύριο δίκτυο (backhaul). Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί ότι οι Εναλλακτικοί Πάροχοι μπορούν να επιλέξουν να προμηθεύονται κυκλώματα ΜΓ των οποίων η αποδοτική (και οικονομική) δρομολόγηση δεν ακολουθεί την αρχιτεκτονική τερματικών – ζευκτικών τμημάτων του ΟΤΕ. Ενδεικτικά, κατά την παροχή μικρού μήκους κυκλωμάτων για τα οποία η αποδοτική όδευση είναι απευθείας και όχι μέσω του αντίστοιχου ΚοΜΓ, οι ανταγωνιστές του δεν θα υποχρεούνται να προμηθεύονται κυκλώματα που συνδέουν το σημείο του τελικού χρήστη/πελάτη με το δικό τους Σημείο Παρουσίας. Θα μπορούν να προμηθεύονται κυκλώματα από άκρο σε άκρο με πιο αποδοτική και άμεση φυσική όδευση. Επίσης, η προσέγγιση αυτή, εκτός του ότι θα επιτρέψει στους Εναλλακτικούς Παρόχους να επιτύχουν μεγαλύτερη ευελιξία στην παροχή ανταγωνιστικών προσφορών, παρέχει επίσης ανταγωνιστική ισοτιμία μεταξύ του ΟΤΕ και των Εναλλακτικών Παρόχων, ως προς τον ισοδύναμο τρόπο με τον οποίο τα κυκλώματα αυτά δρομολογούνται φυσικά μέσω του δικτύου, καθώς συνήθως τα κυκλώματα χονδρικής πρέπει να δρομολογηθούν μέσω των σχετικών σημείων παράδοσης, για το σκοπό διασύνδεσης με τα δίκτυα των Εναλλακτικών Παρόχων, ενώ ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει για τα κυκλώματα λιανικής του ΟΤΕ (ώστε η εν λόγω λύση επιβάλλεται περαιτέρω και με βάση της αρχής τη μη διακριτικής μεταχείρισης που αναλύεται στη συνέχεια).

- iv. Να παρέχει στους υπόλοιπους παρόχους ισοδύναμα προϊόντα τεχνολογίας VDSL/ADSL (συμμετρικά L2 WAP προϊόντα) πάνω από το δίκτυο χαλκού με αυτά που χρησιμοποιεί ο ίδιος για να διαθέτει προϊόντα ΜΓ συμπεριλαμβανομένων και ΜΓ στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών IP VPN προς τους λιανικούς του πελάτες. Η υποχρέωση ισχύει και για τις περιοχές στις οποίες ο ΟΤΕ έχει υλοποιήσει VDSL vectoring. Η ΕΕΤΤ, θεωρεί ότι παρά το γεγονός ότι ακόμα δεν έχει αρχίσει η παροχή συμμετρικών L2 WAP (Layer 2 Wholesale Access Product) προϊόντων, στις περιοχές όπου έχουν ανατεθεί στον ΟΤΕ για την υλοποίηση VDSL vectoring, ωστόσο, τέτοια προϊόντα θα μπορούσαν να ασκήσουν ανταγωνιστική πίεση στις υπηρεσίες ΜΓ λιανικής. Πράγματι, η υλοποίηση και ιδιοπαροχή συμμετρικών ή μη κυκλωμάτων ΜΓ τεχνολογίας VDSL πάνω από τα δίκτυα πρόσβασης νέας γενιάς (NGA) δημιουργεί μία ασυμμετρία στην αγορά υπέρ του παρόχου που υλοποιεί το δίκτυο πρόσβασης νέας γενιάς. Συγκεκριμένα, στις περιοχές όπου ο ΟΤΕ ή κάποιος άλλος πάροχος υλοποιεί δίκτυο πρόσβασης αρχιτεκτονικής FTTC και τεχνολογίας VDSL Vectoring, δεν μπορεί κανένας άλλος πάροχος να δώσει υπηρεσίες ΜΓ λιανικής πάνω από την τεχνολογία VDSL, καθώς η υλοποίηση του μηχανισμού Vectoring απαγορεύει τη διάθεση υποβρόχων σε άλλο πάροχο. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση ανάπτυξης αρχιτεκτονικής FTTH, αφού και πάλι δεν επιτρέπεται η αναβάθμιση του δικτύου χαλκού για την περίοδο ανάπτυξης του δικτύου FTTH. Σημειώνεται ότι ο ΟΤΕ ήδη παρέχει στην λιανική του στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών IP-VPN, κυκλώματα ΜΓ DC IP VPN (VDSL) με ταχύτητες 1,2,4,6,8, 10 και 20 Mbps (ώστε η εν λόγω λύση επιβάλλεται περαιτέρω και με βάση της αρχής τη μη διακριτικής μεταχείρισης που αναλύεται στη συνέχεια). Για το λόγο αυτό, ο ΟΤΕ οφείλει να διαθέτει χονδρικό εικονικό προϊόν επιπέδου L2 μέσω του οποίου να δίνει τη δυνατότητα στους υπόλοιπους

παρόχους να αναπαράγουν τις προσφορές λιανικής του παρόχου που ελέγχει το δίκτυο πρόσβασης.

- v. Να παρέχει στους υπόλοιπους παρόχους ισοδύναμα προϊόντα τεχνολογίας FTTH (συμμετρικά ή ασύμμετρα L2 WAP προϊόντα) με αυτά που χρησιμοποιεί ο ίδιος για να διαθέτει προϊόντα ΜΓ ή/και ΜΓ στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών IP VPN προς τους λιανικούς του πελάτες. Η υποχρέωση ισχύει και για τις περιοχές στις οποίες ο ΟΤΕ έχει υλοποιήσει FTTH μέσω της διαδικασίας ανάθεσης VDSL vectoring.
- vi. Να παρέχει πρόσβαση στις πρόσθετες ευκολίες του ΟΤΕ, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών συνεγκατάστασης και διασύνδεσης (Transmission Link), που είναι αναγκαίες για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική πρόσβαση σε κυκλώματα ΜΓ χονδρικής (τερματικά τμήματα, ζευκτικά τμήματα, Συνδεδεμένα Κυκλώματα). Η *Οδηγία Πλαίσιο* ορίζει τις "συναφείς ευκολίες" ως "τις ευκολίες εκείνες που συνδέονται με ένα δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή/και μια υπηρεσία ηλεκτρονικών επικοινωνιών, που επιτρέπουν ή/και υποστηρίζουν την παροχή υπηρεσιών μέσω του δικτύου αυτού ή/και της υπηρεσίας". Μέσω της συνεγκατάστασης των ευκολιών του, ο Εναλλακτικός Πάροχος μπορεί να εγκαταστήσει, χωρίς να αντιμετωπίζει ένα σημαντικό μειονέκτημα κόστους, τον κατάλληλο εξοπλισμό προκειμένου να διασυνδέσει το δίκτυό του με δικά του μέσα με το δίκτυο του ΟΤΕ. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι προκειμένου να συμπεριλάβει εύλογα και να συνδέσει το σχετικό εξοπλισμό ενός νέου παρόχου, απαιτείται η επιβολή υποχρέωσης συνεγκατάστασης σύμφωνα με το Άρθρο 51 (στ) του Νόμου (άρθρο 12 (1) (στ) της Οδηγίας Πρόσβασης), όπως ισχύει. Η υποχρέωση συνεγκατάστασης πρέπει να περιλαμβάνει επιλογές όπως η φυσική συνεγκατάσταση, η απομακρυσμένη συνεγκατάσταση και η εικονική συνεγκατάσταση. Επίσης, μέσω των κατάλληλων υπηρεσιών διασύνδεσης, ο Εναλλακτικός Πάροχος μπορεί να συνδέσει το δίκτυό του στα κυκλώματα ΜΓ χονδρικής που προμηθεύεται, διασυνδεόμενος αποδοτικά και οικονομικά σε μια ευρεία σειρά θέσεων και συνεπώς, απαιτείται η επιβολή υποχρέωσης διασύνδεσης σύμφωνα με το Άρθρο 51 (θ) του Νόμου (άρθρο 12 (1) (i) της Οδηγίας Πρόσβασης), όπως ισχύει. Η υποχρέωση διασύνδεσης πρέπει να περιλαμβάνει όλες τις ακόλουθες μορφές: Συνδέσεις Μετάδοσης Πλήρους Ζεύξης (FullSpan), Συνδέσεις Μετάδοσης Ημι-ζεύξης (In-Span), Συνδέσεις Μετάδοσης που συνδέονται με συνεγκατεστημένο εξοπλισμό, ΟΚΣΥΑ τύπου Γ και ΣΥΜΕΦΣ. Οι υπηρεσίες συνεγκατάστασης και διασύνδεσης θα πρέπει να παρέχονται ως υποστήριξη των κυκλωμάτων ΜΓ χονδρικής που παρέχονται τόσο μέσω κλασικών τεχνολογιών μετάδοσης μισθωμένων γραμμών όσο και μέσω τεχνολογίας Ethernet. Οι συγκεκριμένες μορφές επιλογών συνεγκατάστασης που προσφέρονται, καθώς και οι παρεχόμενες υπηρεσίες διασύνδεσης θα πρέπει να δημοσιεύονται ως τμήμα της Προσφοράς Αναφοράς, σύμφωνα με το Άρθρο 50 παρ. 1 (α) του Νόμου (άρθρο 9 της Οδηγίας Πρόσβασης όπως ισχύει), στο πλαίσιο της υποχρέωσης Διαφάνειας που αναλύεται στη συνέχεια.
- vii. Ο ΟΤΕ να μην αίρει αδικαιολόγητα την πρόσβαση.

- viii. Σύμφωνα με το Άρθρο 51 (ε) του Νόμου (άρθρο 12 (1) (ε) της Οδηγίας Πρόσβασης) όπως ισχύει, στο βαθμό που παρέχει πρόσβαση στα προϊόντα ΜΓ χονδρικής, ο ΟΤΕ να πρέπει επίσης να παρέχει ανοικτή πρόσβαση σε τεχνικές διεπαφές, πρωτόκολλα ή άλλες κρίσιμες τεχνολογίες που είναι απαραίτητες για τη διαλειτουργικότητα των υπηρεσιών ή για υπηρεσίες ιδεατού δικτύου. Αντίστοιχα, σύμφωνα με το Άρθρο 51 (η) του Νόμου (άρθρο 12 (1) (η) της Οδηγίας Πρόσβασης, ο ΟΤΕ θα πρέπει να παρέχει πρόσβαση σε όλα τα συστήματα λογισμικού που είναι αναγκαία για τη διασφάλιση του δικαίου του ανταγωνισμού στην παροχή των υπηρεσιών.
- ix. Σύμφωνα με το Άρθρο 51 (στ) του Νόμου (άρθρο 12 (1) της Οδηγίας Πρόσβασης) όπως ισχύει, οι υποχρεώσεις πρόσβασης/παροχής θα πρέπει να συνοδεύονται με όρους ισότιμου, εύλογου και έγκαιρου χαρακτήρα για την πρόσβαση/παροχή σχετικών υπηρεσιών και προϊόντων. Είναι αναγκαία η ύπαρξη Συμφωνιών Επιπέδου Υπηρεσιών (SLAs) προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο ΟΤΕ έχει τα κατάλληλα κίνητρα συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις πρόσβασης. Συνεπώς, τα εγγυημένα επίπεδα υπηρεσίας θα πρέπει να προσδιορίζονται για όλες τις σχετικές υπηρεσίες προϊόντων ΜΓ χονδρικής και για όλα τα σημεία της διαδικασίας (συμπεριλαμβανομένης της παράδοσης και της αποκατάστασης βλαβών της υπηρεσίας). Όπου εφαρμόζονται SLAs, θα πρέπει να επιβάλλονται και οι κατάλληλες ποινικές ρήτρες ή εμπορική ευθύνη σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τους όρους του SLA (προκειμένου να λειτουργούν ως κίνητρο συμμόρφωσης με τους όρους του SLA και βελτίωσης της παροχής της υπηρεσίας). Σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή, η ΕΕΤΤ θα διατηρήσει την υποχρέωση παροχής ενός Βασικού SLA. Οι ελάχιστες/βασικές παράμετροι ποιότητας της υπηρεσίας (Βασικό SLA), καθώς και οι αντίστοιχες οικονομικές ρήτρες ή η εμπορική ευθύνη σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των όρων του Βασικού SLA, θα πρέπει να συνάδουν μεταξύ υπηρεσιών/προϊόντων που παρέχονται μέσω κλασικών τεχνολογιών μισθωμένων γραμμών και τεχνολογιών Ethernet και θα πρέπει να είναι τμήμα του ελάχιστου περιεχομένου που πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στην Προσφορά Αναφοράς που θα δημοσιευθεί σύμφωνα με το Άρθρο 50 παρ. 1 (α) του Νόμου (άρθρο 9 της Οδηγίας για την Πρόσβαση όπως ισχύει), στο πλαίσιο της υποχρέωσης Διαφάνειας. Προκειμένου να διασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα του Βασικού SLA, η ΕΕΤΤ θα διατηρήσει στον ΟΤΕ την υποχρέωση να δημοσιεύει δείκτες αποδοτικότητας (KPIs) σε τριμηνιαία βάση και ανά περίπτωση, όταν του ζητείται από την ΕΕΤΤ (βλ. επίσης κατωτέρω σε σχέση με την υποχρέωση διαφάνειας). Επίσης, η ΕΕΤΤ προτείνει να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση καλόπιστης διαπραγμάτευσης και ικανοποίησης ευλόγων αιτημάτων για “advanced” SLAs. Τέλος, ο ΟΤΕ θα πρέπει να έχει την υποχρέωση να παρέχει στην χονδρική του κατόπιν σχετικού αιτήματος, κατάλληλο SLA (διαφοροποιημένο από το βασικό), το οποίο θα επιτρέπει στους εναλλακτικούς παρόχους να προσφέρουν λιανικές υπηρεσίες ανάλογες με αυτές που παρέχει ο ΟΤΕ (ώστε η εν λόγω λύση επιβάλλεται περαιτέρω και με βάση της αρχής τη μη διακριτικής μεταχείρισης που αναλύεται στη συνέχεια).
- x. Να ικανοποιεί ο ΟΤΕ αιτήματα για μετατροπή κάποιων κατηγοριών υπηρεσιών ΜΓ χονδρικής και σχετικών προϊόντων και ευκολιών σε άλλες κατηγορίες. Πιο συγκεκριμένα, τα αιτήματα αυτά αφορούν τις εξής περιπτώσεις:

- Μετατροπή Συνδεδεμένου Κυκλώματος ΜΓ χονδρικής (Τερματικό – Ζευκτικό ίδιας χωρητικότητας) σε τερματικό ή ζευκτικό τμήμα ΜΓ χονδρικής
- Μετατροπή Ψηφιακού Κυκλώματος ΜΓ χονδρικής από άκρο σε άκρο (Point-to-Point) σε τερματικό ή ζευκτικό τμήμα ΜΓ χονδρικής ή Συνδεδεμένο Κύκλωμα

Οι διαδικασίες των μετατροπών αυτών θα πρέπει να αποτελούν τμήμα του ελάχιστου περιεχόμενου των στοιχείων που πρέπει να περιλαμβάνονται στην Προσφορά Αναφοράς που θα δημοσιευθεί σύμφωνα με το Άρθρο 50 παρ. 1 (α) του Νόμου (άρθρο 9 της Οδηγίας Πρόσβασης), όπως ισχύει.

2.7.6.2 Υποχρέωση Αμεροληψίας (Μη Διακριτικής Μεταχείρισης) στις αγορές τερματικών τμημάτων και ζευκτικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η επιβολή αμερόληπτης παροχής υπηρεσιών ΜΓ με τη μορφή ΕοΟ είναι η μόνη υποχρέωση που μπορεί να αντιμετωπίσει άμεσα τα προβλήματα που εντοπίζονται και συγκεκριμένα να διασφαλίσει ότι ο ΟΤΕ δεν προβαίνει σε διακρίσεις είτε μεταξύ Εναλλακτικών Παρόχων είτε υπέρ του λιανικού του άκρου (συμπεριλαμβανομένων των θυγατρικών και συνδεδεμένων εταιρειών). Επομένως, η ΕΕΤΤ παρουσιάζει κατωτέρω τις προτεινόμενες υποχρεώσεις αμεροληψίας που θα πρέπει να διατηρηθούν για τον ΟΤΕ ως παρόχου με ΣΙΑ στην αγορά υπηρεσιών ΜΓ χονδρικής.

Σύμφωνα με την ΕΕΤΤ, ο ΟΤΕ δεν θα πρέπει να ακολουθεί πρακτικές που μπορούν να πλήξουν τον ανταγωνισμό και οδηγούν στα εξής: (i) σε διακρίσεις μεταξύ διαφορετικών Εναλλακτικών Παρόχων, ή/και (ii) διακρίσεις μεταξύ του λιανικού του άκρου και των Εναλλακτικών Παρόχων που το ανταγωνίζονται σε κατώτερο στάδιο. Η ΕΕΤΤ επιθυμεί να αποτρέψει και τις δύο μορφές διάκρισης, που απαιτούν από τον ΟΤΕ την εφαρμογή ισοδύναμων όρων σε ισοδύναμες περιστάσεις σε άλλες επιχειρήσεις που παρέχουν ισοδύναμες υπηρεσίες και να παρέχει υπηρεσίες και πληροφορίες σε άλλους υπό τους ίδιους όρους και της ίδιας ποιότητας με αυτές που παρέχει στο λιανικό του άκρο (συμπεριλαμβανομένων των θυγατρικών και συνδεδεμένων επιχειρήσεων). Κάθε εξαίρεση από την αρχή αυτή θα πρέπει να βασίζεται σε ισχυρά στοιχεία (δηλ., ο ΟΤΕ φέρει το βάρος της απόδειξης ότι τυχόν διαφορετική μεταχείριση βασίζεται σε παράγοντες κόστους).

Συγκεκριμένα, για κάθε νέο προϊόν λιανικής που ο ΟΤΕ σκοπεύει να προσφέρει θα πρέπει να παρέχει το αντίστοιχο προϊόν χονδρικής μέσω της ίδιας τεχνολογίας πρόσβασης και του ίδιου φυσικού μέσου μετάδοσης.

Ο ΟΤΕ ενημέρωσε την ΕΕΤΤ με επιστολή του ότι προτίθεται να διακόψει την 1^η Απριλίου 2019 την χονδρική παροχή αναλογικών τερματικών κυκλωμάτων καθώς και κυκλωμάτων τεχνολογίας SDH/PDH και TDM, καθώς και ότι η εμπορική διάθεση κυκλωμάτων στη λιανική του θα διακοπεί από 1^η Φεβρουαρίου 2019. Η ΕΕΤΤ περιλαμβάνει τα αναλογικά τερματικά κυκλώματα καθώς και τα κυκλώματα τεχνολογίας SDH/PDH και TDM στα υποχρεωτικά

προϊόντα πρόσβασης, ωστόσο θεωρεί ότι ο ΟΤΕ οφείλει να παρέχει πρόσβαση σε αντίστοιχο προϊόν χονδρικής μόνο για όσο χρονικό διάστημα παρέχει αντίστοιχο προϊόν λιανικής.

Επιπρόσθετα, οι υπηρεσίες του ΟΤΕ και οι πληροφορίες που σχετίζονται με ΜΓ χονδρικής πρέπει να παρέχονται στους Εναλλακτικούς Παρόχους σε καθορισμένα χρονικά πλαίσια και με βάση κριτήρια ποιότητας (συμπεριλαμβανομένων πρακτικών όδευσης και επιλογών προστασίας), που είναι τουλάχιστον ισοδύναμα με αυτά που παρέχονται στο λιανικό άκρο του ΟΤΕ (συμπεριλαμβανομένων των θυγατρικών και συνδεδεμένων επιχειρήσεων). Όταν παρέχει οποιαδήποτε μορφή υπηρεσιών ΜΓ χονδρικής, δεν θα πρέπει να υπάρχουν αδικαιολόγητες καθυστερήσεις στην παροχή και σύνδεση υπηρεσιών ή ευκολιών, εκτός εάν δικαιολογούνται σε τεχνική βάση, ούτε και μη εύλογοι συμβατικοί όροι. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχουν περιπτώσεις όπου η ανταγωνιστική ισότητα μεταξύ του ΟΤΕ και των Εναλλακτικών Παρόχων δεν μπορεί να εξασφαλιστεί αυστηρά, π.χ. όσον αφορά στον τρόπο με τον οποίο δρομολογούνται φυσικά τα κυκλώματα μέσω του δικτύου (τα χονδρικά κυκλώματα που παρέχονται υπό τη μορφή τερματικών/ζευκτικών τμημάτων πρέπει να δρομολογούνται μέσω των σχετικών σημείων παράδοσης για το σκοπό διασύνδεσης με το δίκτυο του Εναλλακτικού Παρόχου, ενώ ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει για τα κυκλώματα λιανικής του ΟΤΕ).

Ο ΟΤΕ υποχρεούται να παρέχει σε επίπεδο χονδρικής οποιοδήποτε τύπο ΜΓ παρέχει στη λιανική του, με αντίστοιχες προδιαγραφές, όρους και προϋποθέσεις, καθώς και επίπεδο συμφωνίας υπηρεσιών.

Κάθε πληροφορία που αποκτά ο ΟΤΕ ως αποτέλεσμα της παροχής υπηρεσιών ΜΓ χονδρικής σε άλλο πάροχο δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται από το λιανικό άκρο του ΟΤΕ με οποιονδήποτε τρόπο και θα πρέπει να παρέχεται έγγραφη δέσμευση για το σκοπό αυτό.

Συμπίεση περιθωρίου

Για όλα τα προϊόντα χονδρικής πρόσβασης της εν λόγω αγοράς, ο ΟΤΕ ή οποιαδήποτε άλλη εταιρεία του ομίλου ΟΤΕ που παρέχει προϊόντα που εμπύπτουν στην αγορά αυτή, θα πρέπει να απέχει από οποιαδήποτε πρακτική η οποία δύναται να οδηγήσει σε φαινόμενα συμπίεσης περιθωρίου. Ο ΟΤΕ φέρει, μετά από αίτημα της ΕΕΤΤ, την υποχρέωση να αποδείξει την ύπαρξη επαρκούς περιθωρίου μεταξύ τιμών λιανικής και χονδρικής, το οποίο να επιτρέπει στους Εναλλακτικούς Παρόχους να τον ανταγωνιστούν στο λιανικό επίπεδο.

Όλες οι προσφορές του ΟΤΕ ή οποιασδήποτε άλλης εταιρείας του ομίλου ΟΤΕ, για υπηρεσίες ΜΓ άνω των 100.000 ευρώ/έτος κοινοποιούνται ως εμπιστευτικές από τον ΟΤΕ στην ΕΕΤΤ άμεσα μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας προσφορών (εφόσον ο ΟΤΕ είναι ο υπερθεματιστής). Στην περίπτωση που η προσφορά του ΟΤΕ αφορά και άλλες υπηρεσίες

εκτός από ΜΓ, η κοινοποίησή της στην ΕΕΤΤ συνοδεύεται από ανάλυση του ποσού που αφορά υπηρεσίες ΜΓ. Σε κάθε περίπτωση αναφέρονται τα προϊόντα χονδρικής μέσω των οποίων γίνεται η τεχνική αναπαραγωγικότητα των κυκλωμάτων ΜΓ που αφορά η προσφορά, το κόστος χονδρικής ανά προϊόν και το συνολικό κόστος χονδρικής. Η υποβληθείσα προσφορά εξετάζεται για πιθανή συμπίεση περιθωρίου βάσει στοιχείων που προσκομίζει ο ΟΤΕ, ο οποίος έχει το σχετικό βάρος απόδειξης ότι η προσφορά του καταλείπει επαρκές περιθώριο μεταξύ τιμών λιανικής και χονδρικής. Σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης των όρων της παρούσας η ΕΕΤΤ δύναται με Απόφασή της να επιβάλει κυρώσεις σύμφωνα με το άρθρο 77 του ν.4070/2012 και με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων της ΕΕΤΤ από το ν. 3959/2011 σε συνδυασμό με το άρθρο 12 περ. στ του ν.4070/2012.

Ο ΟΤΕ μπορεί να προσφέρει εκπτώσεις όγκου σε επίπεδο χονδρικής, με την υποχρέωση της απόδειξης ότι οι συγκεκριμένες εκπτώσεις δε συνιστούν παραβίαση της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης. Σε περίπτωση που ο αριθμός των κυκλωμάτων λιανικής προσφοράς του ΟΤΕ είναι τέτοιος που θα δικαιολογούσε έκπτωση σε επίπεδο χονδρικής, ο ΟΤΕ, στα στοιχεία που υποβάλλει στην ΕΕΤΤ στο πλαίσιο του ελέγχου συμπίεσης περιθωρίου, μπορεί να χρησιμοποιεί τις εκπτώτικές τιμές χονδρικής, αιτιολογώντας παράλληλα ότι οι εκπτώσεις δε συνιστούν παραβίαση της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης.

Τεχνική αναπαραγωγικότητα

Παράλληλα, η ΕΕΤΤ, ως ένα επιπρόσθετο μέτρο στο πλαίσιο της υποχρέωσης αμεροληψίας, επιβάλει στον ΟΤΕ να παρέχει στους αιτούντες πρόσβαση, ρυθμιζόμενες εισροές χονδρικής που να επιτρέπουν στους εν λόγω αιτούντες να αναπαράγουν αποτελεσματικά από τεχνικής άποψης τις νέες προσφορές λιανικής προϊόντων ΜΓ του ΟΤΕ ή και οποιασδήποτε άλλης εταιρείας του Ομίλου (τεχνική αναπαραγωγικότητα). Ως νέο προϊόν λιανικών ΜΓ θεωρείται ένα προϊόν που διαφέρει στην τεχνολογία, το φυσικό μέσο ή τη χωρητικότητα από τα υφιστάμενα. Σε περίπτωση που διαφοροποιείται μόνο σε όρους της Συμφωνίας Επιπέδου Υπηρεσίας (SLA), ο ΟΤΕ υποχρεούται να δίνει τη δυνατότητα σύναψης αντίστοιχης συμφωνίας SLA με τον πάροχο που επιθυμεί να προμηθευτεί το αντίστοιχο χονδρικό προϊόν με όρους μη διακριτικής μεταχείρισης.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η δοκιμή τεχνικής αναπαραγωγικότητας πρέπει να πραγματοποιείται από τον ΟΤΕ, ο οποίος έχει το βάρος απόδειξης ότι η τεχνική αναπαραγωγικότητα είναι πλήρως διασφαλισμένη και για το λόγο αυτό παράσχει στην ΕΕΤΤ τα αποτελέσματα της δοκιμής, συμπεριλαμβανομένων όλων των απαραίτητων πληροφοριών .

Κάθε φορά που ο ΟΤΕ ή και οποιαδήποτε άλλη εταιρεία του Ομίλου επιθυμεί να εισάγει ένα νέο λιανικό προϊόν, θα πρέπει ο ΟΤΕ να υποβάλλει στην ΕΕΤΤ τη δοκιμή τεχνικής αναπαραγωγικότητας. Σε κάθε περίπτωση ο ΟΤΕ δεν μπορεί να διαθέτει νέα προϊόντα

λιανικής ΜΓ εάν δεν έχουν εγκριθεί από την ΕΕΤΤ οι τιμές και οι όροι για τα αντίστοιχα προϊόντα χονδρικής. Στην περίπτωση που σύμφωνα με την υποβληθείσα δοκιμή τεχνικής αναπαραγωγιμότητας του ΟΤΕ υπάρχουν εγκεκριμένα από την ΕΕΤΤ αντίστοιχα προϊόντα χονδρικής, εξετάζονται τα υποβληθέντα στοιχεία και σε περίπτωση διαπίστωσης προβλήματος η ΕΕΤΤ δύναται με Απόφασή της να ζητήσει την μη διάθεση ή την διακοπή διάθεσης των προϊόντων λιανικής ή/και να επιβάλει κυρώσεις σύμφωνα με το άρθρο 77 του ν.4070/2012.

Όταν η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η τεχνική αναπαραγωγιμότητα μιας νέας προσφοράς λιανικής δεν διασφαλίζεται, θα ζητεί από τον ΟΤΕ να τροποποιεί τη/τις σχετική/-ές ρυθμιζόμενη/-ες εισροή/-ές χονδρικής κατά τρόπο που εξασφαλίζει την τεχνική αναπαραγωγιμότητα.

Όταν η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι μια προσφορά λιανικής η οποία δεν μπορεί να αναπαραχθεί από τεχνικής πλευράς δύναται να ζητά από τον ΟΤΕ να διακόψει ή να καθυστερήσει την παροχή της σχετικής προσφοράς λιανικής όσο εκκρεμεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις τεχνικής αναπαραγωγιμότητας.

Για τον σκοπό αυτόν, και προκειμένου να διασφαλιστούν ίσοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ του κατάντη σκέλους λιανικής του ΟΤΕ και των τρίτων μερών που αιτούνται πρόσβαση, ο ΟΤΕ θα εξασφαλίζει ότι οι εσωτερικοί και οι τρίτοι αιτούντες πρόσβαση έχουν πρόσβαση στις ίδιες τεχνικές και εμπορικές πληροφορίες σχετικά με την αντίστοιχη ρυθμιζόμενη εισροή χονδρικής, με την επιφύλαξη των ισχυόντων κανόνων που αφορούν το επαγγελματικό απόρρητο. Οι σχετικές πληροφορίες αφορούν πληροφορίες αναφορικά με νέες ρυθμιζόμενες εισροές χονδρικής ή αλλαγές στις ήδη υφιστάμενες ρυθμιζόμενες εισροές χονδρικής, που πρόκειται να παρασχεθούν σύμφωνα με χρονοδιαγράμματα που καθορίζονται κατά περίπτωση.

Προς έλεγχο της ανωτέρω υποχρέωσης η ΕΕΤΤ ζητά από τον ΟΤΕ να υποβάλει στην ΕΕΤΤ ανά έτος (κατά τον πρώτο μήνα κάθε έτους) λίστα με όλα τα προϊόντα λιανικής ΜΓ που προσφέρει αυτός ή εταιρείες του ομίλου εντός της ελληνικής επικράτειας, αντιστοιχίζοντας σε κάθε ένα το αντίστοιχο προϊόν χονδρικής με το οποίο επιτυγχάνεται η τεχνική αναπαραγωγιμότητα. Η λίστα πρέπει να ενημερώνεται άμεσα κάθε φορά που ένα νέο προϊόν λιανικής προσφέρεται από τον ΟΤΕ ή άλλη εταιρεία του Ομίλου ΟΤΕ εντός της ελληνικής επικράτειας και να κοινοποιείται στην ΕΕΤΤ.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι επίσης αναγκαίο να επιβληθούν υποχρεώσεις διαφάνειας και λογιστικού διαχωρισμού για να ελέγχεται η αποτελεσματικότητα της υποχρέωσης αμεροληψίας.

2.7.6.3 Υποχρέωση Διαφάνειας στις αγορές τερματικών τμημάτων και ζευκτικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών

Προσφορά Αναφοράς

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι πέραν των υποχρεώσεων πρόσβασης και αμεροληψίας/ μη διακριτικής μεταχείρισης, είναι αναλογικό και αιτιολογημένο να διατηρηθεί η επιβολή στον ΟΤΕ της υποχρέωσης διαφάνειας, ως συμπληρωματικό μέτρο. Η εν λόγω υποχρέωση περιλαμβάνει την υποχρέωση δημοσίευσης σχετικής Προσφοράς Αναφοράς, με καθορισμένο ελάχιστο περιεχόμενο, η οποία θα υπόκειται στην έγκριση της ΕΕΤΤ και θα αποτελεί την βάση για την σύναψη συμφωνιών παροχής των υπηρεσιών που περιλαμβάνονται στις υπό εξέταση αγορές. Η ως άνω υποχρέωση διασφαλίζει ότι οι εναλλακτικοί πάροχοι έχουν πρόσβαση σε επαρκείς πληροφορίες και ξεκάθαρες διαδικασίες, στις οποίες δεν θα είχαν αλλιώς πρόσβαση. Αυτό διευκολύνει την είσοδό τους στην αγορά και ως εκ τούτου προωθεί τον ανταγωνισμό. Τα μέτρα διαφάνειας συμβάλλουν στη διασφάλιση της συμμόρφωσης με την υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης, καθώς οι πληροφορίες που απαιτούνται προκειμένου να εκτιμηθεί εάν υφίσταται τέτοια συμμόρφωση δεν θα ήταν άλλως διαθέσιμες. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι δια της ρυθμιστικής υποχρέωσης της διαφάνειας αντιμετωπίζεται ευθέως η φύση ορισμένων βασικών προβλημάτων που σχετίζονται με τις εμπορικές πρακτικές του ΟΤΕ κατά την παροχή των ανωτέρω υπηρεσιών, και είναι σύμφωνη με τα Άρθρα 9 (2) και (4) της *Οδηγίας για την Πρόσβαση*.

Το Άρθρο 50 παρ.1 α, στοιχείο αβ) του Νόμου (άρθρο 9 (2) της *Οδηγίας για την Πρόσβαση*) προβλέπει ότι η ΕΕΤΤ δύναται να αιτείται από έναν πάροχο με ΣΙΑ, να δημοσιεύει Προσφορά Αναφοράς η οποία θα είναι επαρκώς αναλυτική, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι επιχειρήσεις δεν θα εξαναγκάζονται να πληρώνουν για ευκολίες οι οποίες δεν είναι απαραίτητες για τις αιτούμενες υπηρεσίες. Η εν λόγω Προσφορά Αναφοράς θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει μια περιγραφή των σχετικών προσφορών ανά στοιχείο, σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς, και μια περιγραφή των σχετικών όρων και προϋποθέσεων.

Αναλυτικά, η ΕΕΤΤ προτείνει να επιβληθούν οι εξής υποχρεώσεις διαφάνειας στον ΟΤΕ, σχετικά με τις αγορές ΜΓ χονδρικής, συγκεκριμένα:

- Ο ΟΤΕ θα πρέπει να δημοσιεύει μια Προσφορά Αναφοράς (ΠΑ) που περιλαμβάνει πληροφορίες και διαδικασίες για την παροχή ΜΓ χονδρικής, συμπεριλαμβανομένων των παρακάτω στοιχείων:
 - Αναλογικά τερματικά τμήματα (από άκρο σε άκρο συνδεδεμένα αναλογικά κυκλώματα)
 - Τερματικά τμήματα
 - Ζευκτικά τμήματα

- Συνδεδεμένα Κυκλώματα (Τερματικά – Ζευκτικά ίδιας χωρητικότητας),
- Συνδεδεμένα Κυκλώματα Επέκτασης,
- Συνδέσεις Μετάδοσης,
- ΟΚΣΥΑ/ΣΥΜΕΦΣ,
- Ψηφιακά συνδεδεμένα κυκλώματα από άκρο σε άκρο (Point-to-Point),
- L2 WAP προϊόντα και
- Υπηρεσίες συνεγκατάστασης.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι στην ΠΑ του ΟΤΕ θα πρέπει να περιλαμβάνονται και οποιαδήποτε προϊόντα ΜΓ χονδρικής παρέχονται, εν όλω ή εν μέρει, μέσω προϊόντων που προμηθεύεται ο ΟΤΕ από άλλες εταιρείες του Ομίλου ΟΤΕ, όπως ασύρματα κυκλώματα.

Πριν την διάθεση σε επίπεδο λιανικής ενός νέου προϊόντος ΜΓ, ο ΟΤΕ υποβάλλει προς έγκριση τιμές της αντίστοιχης υπηρεσίας χονδρικής μέσω κατάλληλου bottom-up μοντέλου και ενημερώνει κατάλληλα την προσφορά αναφοράς ΜΓ σχετικά με την παροχή του αντίστοιχου χονδρικού προϊόντος.

Η ΠΑ του ΟΤΕ θα πρέπει να είναι επαρκώς αναλυτική ώστε να καλύπτει τις εύλογες ανάγκες των Εναλλακτικών Παρόχων. Ως τμήμα της υποχρέωσής του για δημοσίευση επαρκών πληροφοριών σχετικά με μια διευρυμένη ΠΑ, ο ΟΤΕ θα πρέπει να δημοσιεύει πρόσθετες καθορισμένες πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων λογιστικών στοιχείων, τεχνικών προδιαγραφών, χαρακτηριστικών δικτύου, όρων και προϋποθέσεων παροχής και χρήσης που σχετίζονται με υπάρχουσες και νέες υπηρεσίες ΜΓ χονδρικής. Ο ΟΤΕ, σε συνδυασμό με μια τέτοια διευρυμένη ΠΑ, θα παρέχει στους Εναλλακτικούς Παρόχους τη δυνατότητα να αιτούνται αλλαγή ταχύτητας, ή θέσης των σημείων απόληξης των κυκλωμάτων ΜΓ χονδρικής καθώς και τη δυνατότητα να αιτούνται συγκεκριμένες επιλογές προστασίας (όπως δρομολόγησης και εισόδου) που διατίθενται στους πελάτες λιανικής του. Το Παράρτημα 1 της παρούσας περιλαμβάνει μια λίστα του ελάχιστου περιεχομένου που πρέπει να παρέχεται στα πλαίσια της ΠΑ. Δεδομένου ότι η Προσφορά Αναφοράς θα πρέπει να επικαιροποιείται για να αντανακλά τις ανάγκες της αγοράς, η ΕΕΤΤ προτείνει να διατηρηθεί η υπάρχουσα διαδικασία, συγκεκριμένα να επανεξετάζεται η Προσφορά Αναφοράς του ΟΤΕ είτε με δική της πρωτοβουλία ή κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος από τον ΟΤΕ ή από άλλο αδειοδοτημένο πάροχο. Πιο συγκεκριμένα:

- Ο ΟΤΕ θα πρέπει να υποβάλει στην ΕΕΤΤ την αναθεωρημένη και επικαιροποιημένη Προσφορά Αναφοράς, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Απόφαση της ΕΕΤΤ (που θα εκδοθεί μετά την έγκριση από την ΕΕ του προτεινόμενου σχεδίου μέτρων για τη

συγκεκριμένη αγορά), εντός εξήντα (60) ημερών από την ημερομηνία που θα τεθεί σε ισχύ η Απόφαση αυτή. Η ΕΕΤΤ δικαιούται να τροποποιήσει την Προσφορά Αναφοράς και τη χρήση ουσιωδών ευκολιών σε περιπτώσεις που θεωρεί ότι οι τροποποιήσεις αυτές είναι αιτιολογημένες.

- Σε περίπτωση που ο ΟΤΕ ζητήσει αναθεώρηση της Προσφοράς Αναφοράς, η ΕΕΤΤ, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν εξελίξεις που έχουν υπάρξει στην αγορά και την εμπειρία από την εφαρμογή της Προσφοράς Αναφοράς μέχρι εκείνη τη χρονική στιγμή, θα εξετάσει, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, εάν οι προτεινόμενες αλλαγές είναι κατάλληλες και αιτιολογημένες. Η ΕΕΤΤ δύναται να εγκρίνει, απορρίψει ή και να επιβάλει αλλαγές στις προτάσεις του ΟΤΕ για αναθεώρηση της Προσφοράς Αναφοράς υπηρεσιών ΜΓ και συναφών ευκολιών, όπου οι αλλαγές αυτές είναι αιτιολογημένες.
- Σε περίπτωση που το αίτημα για αναθεώρηση της ΠΑ υποβληθεί από πάροχο εκτός του ΟΤΕ, η ΕΕΤΤ, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν εξελίξεις που έχουν υπάρξει στην αγορά και την εμπειρία από την εφαρμογή της Προσφοράς Αναφοράς μέχρι εκείνη τη χρονική στιγμή, θα αποφασίσει εάν πρέπει να αναθεωρηθεί η ΠΑ. Όταν κρίνει θετικά, η ΕΕΤΤ θα καλέσει τον ΟΤΕ να υποβάλει αναθεωρημένη προσφορά, ορίζοντας την προθεσμία για το σκοπό αυτό ανάλογα με τη φύση της αναγκαίας τροποποίησης. Η ΕΕΤΤ δύναται να εγκρίνει, απορρίψει ή και να επιβάλει αλλαγές στις προτάσεις του ΟΤΕ για αναθεώρηση της Προσφοράς Αναφοράς υπηρεσιών ΜΓ και συναφών ευκολιών, όπου οι αλλαγές αυτές είναι αιτιολογημένες.
- Τέλος, για την περίπτωση όπου η ΕΕΤΤ, λαμβάνοντας υπόψη τις όποιες σχετικές εξελίξεις της αγοράς, κρίνει ότι απαιτείται αναθεώρηση της Προσφοράς Αναφοράς θα καλέσει τον ΟΤΕ να υποβάλει αναθεωρημένη Προσφορά Αναφοράς στο σύνολό της ή σε συγκεκριμένα σημεία αυτής, εντός συγκεκριμένης χρονικής περιόδου ανάλογα με τις τροποποιήσεις που απαιτούνται. Η ΕΕΤΤ δύναται να εγκρίνει, απορρίψει ή και να επιβάλει αλλαγές στην Προσφορά Αναφοράς στις περιπτώσεις όπου κρίνει ότι τέτοιες αλλαγές είναι αιτιολογημένες. Στις περιπτώσεις όπου ο ΟΤΕ ενώ έχει κληθεί δεν έχει υποβάλλει προτάσεις αναθεώρησης, η ΕΕΤΤ δύναται να επιβάλλει αλλαγές στην ήδη εγκεκριμένη Προσφοράς Αναφοράς εφόσον κρίνει ότι τέτοιες αλλαγές είναι αιτιολογημένες.

Σε περίπτωση που η ΕΕΤΤ το κρίνει κατάλληλο, μπορεί να διεξάγει δημόσια διαβούλευση, παρέχοντας στα ενδιαφερόμενα μέρη τη δυνατότητα να εκφράσουν τα σχόλιά τους σχετικά με κάθε προτεινόμενη τροποποίηση/αναθεώρηση της ΠΑ που θεωρούν ότι θα είχε σημαντική επίδραση στη σχετική αγορά, σύμφωνα με το Άρθρο 6 της *Οδηγίας Πλαίσιο* όπως ισχύει.

Σε κάθε περίπτωση, θα παρέχεται στα εμπλεκόμενα μέρη ένα εύλογο χρονικό διάστημα προκειμένου να προσαρμοστούν στις συγκεκριμένες τροποποιήσεις πριν τεθεί σε ισχύ η επικαιροποιημένη Προσφορά Αναφοράς.

Άλλες υποχρεώσεις

- Το Άρθρο 50 παρ. 1 (α) , 2 και 3 του Νόμου (Άρθρο 9 της Οδηγίας Πρόσβασης όπως ισχύει προβλέπει ότι η ΕΕΤΤ θα πρέπει να μπορεί να υποχρεώσει έναν πάροχο με ΣΙΑ να δημοσιεύει συγκεκριμένες πληροφορίες, όπως λογιστικά στοιχεία, τεχνικές προδιαγραφές, χαρακτηριστικά δικτύου, όρους και προϋποθέσεις παροχής και χρήσης και τιμές. Το Άρθρο 9 (3) της Οδηγίας Πρόσβασης, όπως ισχύει, αναφέρει ότι η ΕΕΤΤ μπορεί να ορίσει τις ακριβείς πληροφορίες που πρέπει να διατίθενται, το επίπεδο λεπτομέρειας και τον τρόπο δημοσίευσής τους και διατηρεί το δικαίωμα να απαιτεί περαιτέρω λεπτομέρειες εάν η υφιστάμενη υποχρέωση αποδειχθεί από τις εξελίξεις στην αγορά ότι δεν είναι επαρκής. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι ο ΟΤΕ θα πρέπει να συνεχίσει να δεσμεύεται από την υποχρέωση να παρέχει άμεσα στην ΕΕΤΤ κάθε πληροφορία, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών στοιχείων και της τεχνολογικής εξέλιξης του δικτύου του σχετικά με τις υπηρεσίες ΜΓ χονδρικής, κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος της ΕΕΤΤ, εντός των προθεσμιών και στο επίπεδο ανάλυσης που καθορίζεται στο αίτημα. Στα πλαίσια αυτά, κάθε αλλαγή στους κόμβους ΚοΜΓ και στα Αστικά Ψηφιακά Κέντρα (όπως η προσθήκη ή αφαίρεση σχετικών Κόμβων / Κέντρων) θα πρέπει να κοινοποιείται τουλάχιστον δεκαοκτώ (18) μήνες νωρίτερα.
- Ανεξάρτητα από την ανωτέρω υποχρέωση, ο ΟΤΕ παρέχει στην ΕΕΤΤ μια αναλυτική αναφορά με όλους τους δείκτες αποδοτικότητας σε τριμηνιαία βάση και ανά περίπτωση, εφόσον το αιτείται η ΕΕΤΤ. Η ΕΕΤΤ πρέπει να έχει πρόσβαση στα συστήματα/λογισμικό/βάσεις δεδομένων που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των KPI και να αποθηκεύει τα σχετικά δεδομένα ώστε να μπορεί να ανακτά πληροφορίες. Επίσης, οι άλλοι πάροχοι θα πρέπει επίσης να έχουν πρόσβαση στα KPIs/στοιχεία που σχετίζονται με τις δικές τους δραστηριότητες που συνδέονται με τον ΟΤΕ. Τέλος, κατόπιν σχετικού αιτήματος της ΕΕΤΤ, ο ΟΤΕ θα πρέπει να υποχρεούται να δημοσιεύει κάποια ή όλα τα KPIs στο δικτυακό του τόπο σε κατάλληλη μορφή, με τρόπο που εγγυάται τη μη αποκάλυψη εμπιστευτικών ή εμπορικά κρίσιμων πληροφοριών των εταιρειών στο κοινό (π.χ. συνολικό μέσο όρο τιμών ή και λεπτομερείς τιμές χωρίς να προσδιορίζεται το όνομα των παρόχων). Αυτό θα επιτρέπει στους Εναλλακτικούς Παρόχους που λαμβάνουν υπηρεσίες από τον ΟΤΕ να διασφαλίζουν ότι τα KPIs αντανακλούν με ακρίβεια το επίπεδο της υπηρεσίας που λαμβάνουν. Επίσης, ο ΟΤΕ θα πρέπει να παρέχει πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τα KPIs στην ΕΕΤΤ (συμπεριλαμβανομένων εμπιστευτικών πληροφοριών), όπως εύλογα ζητείται από την ΕΕΤΤ για να μπορεί η ΕΕΤΤ να ελέγχει και να αποτρέπει τυχόν διακριτική μεταχείριση άλλων επιχειρήσεων. Οι Δείκτες Απόδοσης μπορούν να περιλαμβάνουν, χωρίς να περιορίζονται σε αυτά, τα εξής:

- Το ποσοστό παραγγελιών ΜΓ χονδρικής από ανταγωνιστές παρόχους που ολοκληρώθηκαν εμπρόθεσμα, ανά χωρητικότητα κυκλώματος ΜΓ χονδρικής.
- Την 95^η και 100^η εκατοστιαία θέση των μέσων χρόνων παράδοσης για την παροχή κυκλωμάτων ΜΓ χονδρικής σε ανταγωνιστές παρόχους, ανά χωρητικότητα κυκλώματος ΜΓ χονδρικής.
- Σε μια λίστα με πιθανές κατηγορίες, την κατηγοριοποίηση των λόγων αποτυχίας της διαδικασίας ΜΓ χονδρικής και το σχετικό αριθμό παραγγελιών ΜΓ χονδρικής που δεν ολοκληρώθηκαν εμπρόθεσμα, σε κατηγορίες ανά χωρητικότητα κυκλώματος ΜΓ χονδρικής.
- Την κατανομή του χρόνου εκκρεμών παραγγελιών, χωριστά για κυκλώματα ΜΓ λιανικής και χονδρικής που παρέχονται σε ανταγωνιστές παρόχους.
- Αριθμό βλαβών που αναφέρθηκαν ανά προτεραιότητα και ανά χωρητικότητα κυκλωμάτων ΜΓ χονδρικής.
- Αριθμό βλαβών που αποκαταστάθηκαν εντός του χρονικού πλαισίου που ορίζεται στο SLA.
- Τα κυκλώματα ΜΓ που αναφέρονται ανωτέρω αφορούν όλες τις κατηγορίες κυκλωμάτων ΜΓ χονδρικής (συμπεριλαμβανομένων των Συνδέσεων Μετάδοσης/ΟΚΣΥΑ/ΣΥΜΕΦΣ). Οι υπολογισμοί γίνονται και τα αποτελέσματα παρουσιάζονται ανά κατηγορία, ανά ανταγωνιστή πάροχο και συνολικά.
- Η ΕΕΤΤ θεωρεί επίσης αναγκαία την συμπερίληψη της βασικής συμφωνίας επιπέδου υπηρεσιών SLA στην σχετική προσφορά αναφοράς για την παροχή υπηρεσιών ΜΓ χονδρικής.

Οι υποχρεώσεις αυτές θα ισχύουν για τον ΟΤΕ σχετικά με τα προϊόντα ΜΓ που εμπίπτουν και στις δύο αγορές χονδρικής στις οποίες ορίστηκε ως επιχείρηση με ΣΙΑ, όπως ορίζονται στην παρούσα Κοινοποίηση.

2.7.6.4 Υποχρέωση Λογιστικού Διαχωρισμού στις αγορές τερματικών τμημάτων και ζευκτικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών

Σύμφωνα με το άρθρο 50, Παρ. 1 γ του Νόμου, η Ε.Ε.Τ.Τ. μπορεί να απαιτεί από μια επιχείρηση με κάθετη διάρθρωση να καθιστά διακριτές και διαφανείς τις τιμές χονδρικής πώλησης και τις εσωτερικές της τιμολογήσεις προκειμένου να ελέγχεται, μεταξύ άλλων, η τήρηση της υποχρέωσης αμεροληψίας και να αποτρέπεται ενδεχόμενη σταυροειδής επιδότηση. Για το σκοπό αυτόν η Ε.Ε.Τ.Τ με απόφασή της μπορεί να καθορίζει τα τηρούμενα στοιχεία, χωρίς να θίγονται οι διατάξεις του Κ.Β.Σ. και τη λογιστική μέθοδο, που πρέπει να χρησιμοποιούνται για καθορισμένες δραστηριότητες.

Επιπλέον, στο άρθρο 11 της Οδηγίας για την Πρόσβαση (AccessDirective) αναφέρεται ότι η Εθνική ρυθμιστική αρχή μπορεί να απαιτήσει από μια καθετοποιημένη επιχείρηση να καθιστά διαφανείς τις τιμές χονδρικής πώλησης και τις εσωτερικές τιμολογήσεις προκειμένου, μεταξύ άλλων, να διασφαλίζεται η συμμόρφωση, όπου υπάρχει απαίτηση αμεροληψίας, σύμφωνα με το άρθρο 10 ή, όπου είναι απαραίτητο, να αποτρέπεται ενδεχόμενη άδικη διεπιδότηση (σταυροειδής επιδότηση).

Ο ΟΤΕ θα πρέπει να καταρτίζει και να δημοσιεύει, σε ετήσια βάση για όλους τους χωριστούς λογαριασμούς, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών ΜΓ χονδρικής που περιλαμβάνονται στην παρούσα, τις ακόλουθες χρηματοοικονομικές πληροφορίες με την επιφύλαξη της αρχής του επιχειρηματικού απορρήτου και άλλων γενικών νομικών υποχρεώσεων:

- Κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως
- Κατάσταση απασχολούμενου κεφαλαίου (λεπτομερής μέθοδος υπολογισμού και τιμές των χρησιμοποιούμενων παραμέτρων)
- Ενοποίηση λογαριασμών και συμφωνία με προβλεπόμενους από το νόμο λογαριασμούς ή άλλες πηγές πληροφοριών κοστολόγησης
- Περιγραφή της μεθόδου κοστολόγησης, με αναφορά της βάσης και των προτύπων κόστους, των μεθόδων κατανομής και αποτίμησης, της αναγνώρισης και του χειρισμού του έμμεσου κόστους
- Παρατηρήσεις σχετικές με τη μη διακριτική μεταχείριση (λεπτομερή τέλη μεταφοράς προκειμένου να δικαιολογείται η συμμόρφωση με την υποχρέωση της μη διακριτικής μεταχείρισης)
- Έκθεση λογιστικού ελέγχου
- Περιγραφή των πολιτικών λογιστικής και ρυθμιστικώς προβλεπόμενων λογιστικών αρχών και
- Δήλωση συμμόρφωσης προς τους κανόνες του Ευρωπαϊκού και Εθνικού δικαίου.

Η υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού θα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της Απόφασης της ΕΕΤΤ υπ' αριθμ. 728/3/24.07.2014 (ΦΕΚ 2201/Β/2014), ως ισχύει. Οι καταστάσεις του λογιστικού διαχωρισμού και το κοστολογικό σύστημα του ΟΤΕ θα ελέγχονται ετησίως από ανεξάρτητους ορκωτούς ελεγκτές που ορίζονται από την ΕΕΤΤ. Μετά τον έλεγχο δημοσιεύεται Δήλωση Συμμόρφωσης από την ΕΕΤΤ, με την επιφύλαξη της Εθνικής και Κοινοτικής Νομοθεσίας περί εμπορικού απορρήτου.

2.7.6.5 Υποχρέωση Ελέγχου Τιμών και Κοστολόγησης στις αγορές τερματικών τμημάτων και ζευκτικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών

Σύμφωνα με το άρθρο 52 του Νόμου 4070/2012, η ΕΕΤΤ μπορεί με απόφασή της, να επιβάλλει υποχρεώσεις σχετικά με την ανάκτηση κόστους και έλεγχο τιμών, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων κοστοστρεφούς τιμολόγησης, καθώς και

υποχρεώσεων σχετικών με τα συστήματα κοστολόγησης για την παροχή ειδικών τύπων διασύνδεσης ή/και πρόσβασης σε περίπτωση που από την ανάλυση της αγοράς προκύπτει ότι υπάρχει έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού με συνέπεια ένας φορέας εκμετάλλευσης να μπορεί να παρέχει υπηρεσίες σε ιδιαίτερα υψηλές τιμές ή να συμπιέζει τις τιμές, σε βάρος των τελικών χρηστών. Η απόφαση της ΕΕΤΤ, λαμβάνοντας υπ' όψιν την επένδυση του εν λόγω φορέα εκμετάλλευσης, επιτρέπει στο φορέα αυτόν έναν εύλογο συντελεστή απόδοσης επί ενός επαρκούς επενδεδυμένου κεφαλαίου, συνεκτιμώντας τους συναφείς κινδύνους.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η απουσία υποχρέωσης ελέγχου τιμών με την μεθοδολογία της κοστοστρέφειας θα επέτρεπε στην ΟΤΕ ΑΕ να ωφεληθεί από έσοδα που αποκτώνται λόγω της μονοπωλιακής της θέσης στις χονδρικές αγορές μισθωμένων γραμμών. Επιπλέον, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η επιβολή μόνο των άλλων κανονιστικών υποχρεώσεων ή ενός συνδυασμού τους (δηλ. πρόσβαση, διαφάνεια, αμεροληψία και λογιστικός διαχωρισμός) δεν μπορούν να προστατεύσουν επαρκώς τα συμφέροντα των καταναλωτών δημιουργώντας τις αναγκαίες συνθήκες για τη μείωση των τιμών ΜΓ χονδρικής σε οικονομικά αποδοτικό επίπεδο.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η διατήρηση της επιβολής της υποχρέωσης κοστοστρεφούς τιμολόγησης των υπηρεσιών ΜΓ χονδρικής και των συναφών ευκολιών που αναφέρονται στη συνέχεια, είναι αναλογική και δικαιολογημένη ρυθμιστική υποχρέωση.

Στον προηγούμενο γύρο ανάλυσης, η ΕΕΤΤ επέβαλε την υποχρέωση οι τιμές των μισθωμένων γραμμών χονδρικής να προκύπτουν από το top-down ΜΜΕΚ-ΤΚ μοντέλο που διαθέτει ο ΟΤΕ. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι:

(α) ο προσδιορισμός των τιμών των μισθωμένων γραμμών χονδρικής παρουσιάζει δυσκολίες σε ορισμένες κατηγορίες λόγω του μικρού όγκου πωλήσεων, και ότι

(β) έχει παρατηρηθεί διακύμανση των τιμών των μισθωμένων γραμμών χονδρικής από τον προηγούμενο κύκλο ανάλυσης,

(γ) υπάρχει ανάγκη εξασφάλισης σταθερών και προβλέψιμων τιμών μισθωμένων γραμμών χονδρικής, προκειμένου να παρέχεται ένα σαφές πλαίσιο για επενδύσεις και την ανάγκη προσδιορισμού κοστοστρεφών τιμών μισθωμένων γραμμών χονδρικής,

η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι κοστοστρεφείς τιμές των υπηρεσιών μισθωμένων γραμμών χονδρικής θα πρέπει να προσδιοριστούν βάσει ενός μοντέλου BULRIC+ που βασίζεται στο τρέχον κόστος.

Ειδικότερα, η ΕΕΤΤ προτείνει:

Α) οι κοστοστρεφείς τιμές όλων των προϊόντων του ΟΤΕ ή οποιασδήποτε άλλης εταιρείας του ομίλου ΟΤΕ στις χονδρικές αγορές μισθωμένων γραμμών εκτός των προϊόντων L2 WAP, ήτοι:

- μηνιαία και εφάπαξ τέλη των μισθωμένων γραμμών χονδρικής συμπεριλαμβανομένων τερματικών τμημάτων, ζευκτικών τμημάτων, συνδεδεμένων κυκλωμάτων και ψηφιακών κυκλωμάτων συνδεδεμένων από άκρο σε άκρο (point-to-point)] και κάποιων συναφών ευκολιών (π.χ. συνδέσεις μετάδοσης full-span).

- υπηρεσίες συνεγκατάστασης,

- συνδέσεις μετάδοσης in-span και

- συνδέσεις μετάδοσης που συνδέονται με συνεγκατεστημένο εξοπλισμό,

να προκύπτουν από μοντέλο bottom up LRIC+ που θα αναπτύξει η ΕΕΤΤ. Η ΕΕΤΤ, κατά την διαδικασία υλοποίησης του μοντέλου, θα διενεργήσει όλες τις απαραίτητες δημόσιες διαβουλεύσεις σε εθνικό επίπεδο και θα κοινοποιήσει το αντίστοιχο σχέδιο μέτρων σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στα άρθρα 16, 43 παρ. 3 και 45 παρ. 1 του Ν. 4070/2012 και το άρθρο 7 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ.

Β) οι κοστοστρεφείς τιμές των L2 WAP προϊόντων του ΟΤΕ στην χονδρική αγορά τερματικών μισθωμένων γραμμών, καθώς και των υπηρεσιών ΟΚΣΥΑ/ΣΥΜΕΦΣ να προκύπτουν βάσει του μοντέλου Bottom Up LRIC+ που αναπτύσσει η ΕΕΤΤ για τον υπολογισμό των τιμών των προϊόντων των αγορών 3^α (ΑΠ ΕΕΤΤ 792/07/2016 – ΦΕΚ 4505/Β/30.12.2019) και 3^β (ΑΠ ΕΕΤΤ 792/09/2016 – ΦΕΚ 4501/Β/30.12.2017). Το εν λόγω μοντέλο καταρτίζεται από την ΕΕΤΤ λαμβάνοντας υπόψη τις προβλέψεις της Σύστασης 2013/466/ΕΕ της Επιτροπής. Η διαδικασία επέκτασης του εν λόγω μοντέλου για να συμπεριληφθούν και προϊόντα της εν λόγω αγοράς, θα ξεκινήσει μετά την έκδοση απόφασης αναφορικά με τον ορισμό, την ανάλυση και την επιβολή κανονιστικών υποχρεώσεων στην υπό εξέταση αγορά. Η ΕΕΤΤ, κατά την διαδικασία επέκτασης του μοντέλου, θα διενεργήσει όλες τις απαραίτητες δημόσιες διαβουλεύσεις σε εθνικό επίπεδο και θα κοινοποιήσει το αντίστοιχο σχέδιο μέτρων σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στα άρθρα 16, 43 παρ. 3 και 45 παρ. 1 του Ν. 4070/2012 και το άρθρο 7 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ.

Στην περίπτωση που ο ΟΤΕ θέλει να εκκινήσει την παροχή κάποιου νέου χονδρικού προϊόντος που ανήκει στις αγορές που ορίζονται με την παρούσα και για το οποίο δεν έχει προσδιοριστεί τιμή από τα bottom-up μοντέλα της ΕΕΤΤ, ο ΟΤΕ υποβάλλει στην ΕΕΤΤ προς έγκριση τιμή και φέρει το βάρος απόδειξης ότι αυτή έχει υπολογιστεί με βάση το κόστος συμπεριλαμβανομένου ενός εύλογου συντελεστή απόδοσης της επένδυσης. Η ΕΕΤΤ, κατόπιν ελέγχου, εκδίδει σχετική απόφαση στην οποία θα προσδιορίζεται και ο χρόνος εφαρμογής των τιμών, τηρουμένης της παραγράφου 5 του άρθρου 52 του Ν. 4070/2012.

Ο ΟΤΕ μπορεί να προσφέρει εκπτώσεις σε επίπεδο χονδρικής, εφόσον δικαιολογούνται αντικειμενικά από την εμπορική πρακτική και, γενικότερα, εφόσον είναι συμβατές με τους κανόνες ανταγωνισμού στην Ελλάδα και τον κοινοτικό νόμο. Η ΕΕΤΤ έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει τις *ex post* αρμοδιότητες της σχετικά με το δίκαιο του ανταγωνισμού, για να ελέγξει τις εκπτώσεις, εφόσον παρέχονται με αντι-ανταγωνιστικό τρόπο.

Αναφορικά με τη θέσπιση τιμών κατά την περίοδο από τη θέση σε ισχύ του τελικού μέτρου για τις υπό εξέταση αγορές έως την οριστικοποίηση από την ΕΕΤΤ του/των bottom-up LRIC+ μοντέλων που θα χρησιμοποιηθούν για τον υπολογισμό των τιμών χονδρικής σύμφωνα με την παρούσα, η ΕΕ αναφέρει στην απόφασή της για την πρώτη κοινοποίηση του σχεδίου μέτρων της ΕΕΤΤ:

«Επιπλέον, επειδή για την εν λόγω διαφορετική προσέγγιση μπορεί ενδεχομένως να χρειαστεί μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από το προβλεπόμενο από την ΕΕΤΤ και το τρέχον επίπεδο τιμών δεν είναι επαρκώς επικαιροποιημένο ώστε να αντιπροσωπεύει το πραγματικό κόστος της παροχής υπηρεσιών, η Επιτροπή καλεί την ΕΕΤΤ να εξετάσει το ενδεχόμενο να θεσπίσει προσωρινό μέτρο καθορισμού των τιμών για τη μεταβατική περίοδο έως την έναρξη ισχύος του τελικού μέτρου, καθώς και να κοινοποιήσει αυτό το μέτρο σύμφωνα με το άρθρο 7 της οδηγίας πλαισίου.»

Στο ως άνω πλαίσιο, λαμβάνοντας υπόψη το σχόλιο της ΕΕ, καθώς και το σημαντικό χρονικό διάστημα που απαιτεί η υλοποίηση του/των bottom-up LRIC+ μοντέλων καθορισμού των τιμών, η ΕΕΤΤ θα προβεί σε καθορισμό της κατάλληλης μεθοδολογίας υπολογισμού των τιμών των προϊόντων των υπό εξέταση αγορών για το ενδιάμεσο διάστημα μέχρι την ανάπτυξη των μοντέλων Bottom-Up από την ΕΕΤΤ. Συγκεκριμένα, η ΕΕΤΤ θα διαβουλευτεί με την αγορά τη δυνατότητα καθορισμού τιμών με χρήση εναλλακτικών μεθόδων υπολογισμού χονδρικών τιμών, ιδίως:

- Κατάλληλη προσαρμογή των τιμών που προκύπτουν από το κοστολογικό μοντέλο Top-Down του ΟΤΕ, δεδομένου του νέου ορισμού της αγοράς σύμφωνα με τον οποίο συμπεριλαμβάνεται η ιδιοπαροχή του ΟΤΕ, καθώς και τα κυκλώματα που διατίθενται στο πλαίσιο υπηρεσιών DC VPN, λαμβάνοντας υπόψη στοιχεία όπως οι πραγματικές τιμές των προϊόντων λιανικής, στοιχεία από την εφαρμογή του λογιστικού διαχωρισμού του ΟΤΕ ή άλλα στοιχεία που έχουν έρθει υπόψη της ΕΕΤΤ στο πλαίσιο του ετήσιου κοστολογικού ελέγχου του ΟΤΕ,
- μεθοδολογία retail minus, όπου είναι εφικτό να εφαρμοσθεί,

Κατά το διάστημα μέχρι την εφαρμογή της ως άνω ενδιάμεσης μεθοδολογίας, οι τιμές θα εξακολουθούν να ορίζονται με βάση το κοστολογικό σύστημα του ΟΤΕ, σύμφωνα με τα αναφερόμενα αναλυτικά κατωτέρω:

- Οι τιμές των ήδη ρυθμισμένων προϊόντων σε προηγούμενο κύκλο ανάλυσης της παρούσας αγοράς θα εξακολουθήσουν να υπολογίζονται με τον ίδιο τρόπο μέσω του κοστολογικού ελέγχου των τιμών που υποβάλει ο ΟΤΕ όπως ορίζεται στην ΑΠ ΕΕΤΤ 674/09/29.11.2012, «Ορισμός Αγορών Μισθωμένων Γραμμών Χονδρικής, Καθορισμός Επιχειρήσεων με Σημαντική Ισχύ στις εν λόγω Αγορές και Υποχρεώσεις αυτών (2ος Γύρος Ανάλυσης)», (ΦΕΚ 85/Β/21-01-2013), σύμφωνα με ρητή διάταξη που θα συμπεριληφθεί στην τελική Απόφαση της ΕΕΤΤ.
- Τα νέα προϊόντα που ρυθμίζονται με βάση την παρούσα, οι τιμές των οποίων δεν προσδιορίζονται στο υφιστάμενο μοντέλο top down του ΟΤΕ ή σε bottom up μοντέλα που υποβάλει ο ΟΤΕ στην ΕΕΤΤ για έγκριση, δεν θα μπορούν να διατεθούν στη λιανική μέχρι να υπάρξει έγκριση των αντίστοιχων χονδρικών τιμών. Για το λόγο αυτό, ο ΟΤΕ δύναται να υποβάλει για έγκριση από την ΕΕΤΤ, είτε επιμέρους bottom up μοντέλα ή εναλλακτικά, τιμές λιανικής και προτεινόμενο ποσοστό retail minus επ' αυτών, τις οποίες θα ελέγξει η ΕΕΤΤ. Το ίδιο ισχύει και για τυχόν ρυθμισμένα προϊόντα του προηγούμενου κύκλου ανάλυσης για τα οποία δεν προσδιορίζεται, μέσω του κοστολογικού ελέγχου τιμών, τιμή που να συνάδει με τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται με την παρούσα.
- Εάν κάποιος πάροχος επιθυμεί να παρέχει L2WAP προϊόντα της χονδρικής αγοράς τερματικών μισθωμένων γραμμών πριν τον ορισμό τιμών από το μοντέλο BULRIC+ της ΕΕΤΤ, οφείλει να υποβάλει στην ΕΕΤΤ προς έγκριση προσωρινές τιμές για αυτά τα προϊόντα.

2.8 Υποχρεώσεις παροχής χονδρικών προϊόντων (αγοράς 4) υπολοίπων παρόχων βάσει της ΑΠ ΕΕΤΤ 792/07/2016

Στο πλαίσιο της εξέτασης της αγοράς 3α (ΑΠ ΕΕΤΤ 792/07/2016) και με στόχο την αποφυγή της αποκλειστικής εκμετάλλευσης των καμπινών του δικτύου του ΟΤΕ από τον ΟΤΕ για την υλοποίηση τεχνολογίας VDSL vectoring, η ΕΕΤΤ προσδιόρισε διαδικασία ανάθεσης περιοχών (αστικών κέντρων) του δικτύου του ΟΤΕ στην οποία μπορούν να συμμετέχουν και οι εναλλακτικοί πάροχοι. Βάσει της διαδικασίας αυτής, σήμερα διαφορετικές περιοχές (αστικά κέντρα/καμπίνες) του δικτύου του ΟΤΕ αναβαθμίζονται σε τεχνολογία VDSL vectoring ή άλλες εναλλακτικές τεχνολογίες NGA που εξασφαλίζουν υπερυψηλές ταχύτητες στον τελικό συνδρομητή από εναλλακτικούς παρόχους.

Στις περιοχές όπου κάποιος πάροχος υλοποιεί δίκτυο πρόσβασης αρχιτεκτονικής FTTC και τεχνολογίας VDSL Vectoring, δεν μπορεί, σύμφωνα με την ισχύουσα ρύθμιση, κανένας άλλος πάροχος να δώσει υπηρεσίες λιανικής που αντιστοιχούν στην αγορά τερματικών τμημάτων μισθωμένων γραμμών πάνω από την τεχνολογία VDSL, καθώς η υλοποίηση του μηχανισμού Vectoring απαγορεύει τη διάθεση υποβρόχων σε άλλο πάροχο. Το ίδιο ισχύει και στην

περίπτωση ανάπτυξης αρχιτεκτονικής FTTH, αφού και πάλι δεν επιτρέπεται ρυθμιστικά η αναβάθμιση του δικτύου χαλκού για την περίοδο ανάπτυξης του δικτύου FTTH.

Σύμφωνα με τα αναλυτικά αναφερόμενα στην ΑΠ ΕΕΤΤ 792/07/2016 (ΦΕΚ 4505/Β/30.12.2016), βάσει των άρθρων 3, 12 (εε), 46 παρ. 3 και 47 παρ. 1α) και 2 του ν.4070/2012 (άρθρο 5 της Οδηγίας 2002/19/ΕΕ ως ισχύει) οι εναλλακτικοί πάροχοι στους οποίους έχει ανατεθεί περιοχή μέσω της διαδικασίας ανάθεσης για την υλοποίηση VDSL vectoring της ΕΕΤΤ (ΑΠ ΕΕΤΤ 792/07/2016) υποχρεούνται να παρέχουν στις περιοχές αυτές, για κάθε λιανικό προϊόν που προσφέρουν αντίστοιχο χονδρικό προϊόν το οποίο θα επιτρέπει στους υπόλοιπους παρόχους να αναπαράγουν το λιανικό αυτό προϊόν. Η υποχρέωση περιλαμβάνει οποιοδήποτε συμμετρικό/με αυξημένα χαρακτηριστικά διαθεσιμότητας και ποιότητας προϊόν μέσω του οποίου θα δίνεται η δυνατότητα στους υπόλοιπους παρόχους να αναπαράγουν τις προσφορές λιανικής του παρόχου που ελέγχει το δίκτυο πρόσβασης.

Οι εναλλακτικοί πάροχοι οφείλουν να συμπεριλάβουν τα προϊόντα αυτά, στην Προσφορά Αναφοράς τους η οποία θα δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα τους.

Οι τιμές των εν λόγω προϊόντων θα εξάγονται από το bottom-up LRIC+ μοντέλο της ΕΕΤΤ το οποίο βρίσκεται σε στάδιο κατάρτισης και υπολογίζει ήδη τις τιμές των VLU προϊόντων της αγοράς 3^α και 3β και των συναφών ευκολιών.

2.9 Εξέταση των Επιπτώσεων της Ρύθμισης των χονδρικών Αγορών ΜΓ στη Συσχετιζόμενη Αγορά Λιανικής

2.9.1 Ανάλυση της σχετικής αγοράς ΜΓ λιανικής βάσει της μεθοδολογίας modified Greenfield μετά τη ρύθμιση των αγορών ΜΓ χονδρικής

Στον προηγούμενο κύκλο ανάλυσης, η ΕΕΤΤ με την υπ' αριθ. 674/08/29.11.2012 (ΦΕΚ 78/Β/18.01.2013) απόφασή της, αφού κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, ενόψει των εθνικών συνθηκών, υφίσταται μια διακριτή σχετική αγορά η οποία περιλαμβάνει τις μισθωμένες γραμμές λιανικής χωρητικότητας έως και 2 Mbps (παραδοσιακές αναλογικές, παραδοσιακές ψηφιακές και ψηφιακές τεχνολογίας Ethernet), με γεωγραφικό εύρος την Ελληνική Επικράτεια, στην οποία η εταιρεία Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδος κατέχει Σημαντική Ισχύ (ΣΙΑ), της επέβαλε υποχρεώσεις αμεροληψίας και διαφάνειας.

Στον παρόντα κύκλο ανάλυσης αγορών, μετά τη ρύθμιση των χονδρικών αγορών ΜΓ, η ΕΕΤΤ οφείλει να εξετάσει κατά πόσο η συγκεκριμένη ρύθμιση είναι ικανή να αναπτύξει αποτελεσματικό ανταγωνισμό στη σχετιζόμενη αγορά λιανικής, δηλαδή στην αγορά λιανικών υπηρεσιών ΜΓ.

Η ρύθμιση των αγορών ΜΓ χονδρικής και συγκεκριμένα των αγορών:

- i. Αγορά τερματικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής, στο σύνολο της Ελληνικής Επικράτειας,
- ii. Αγορά ζευκτικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής στο σύνολο της Ελληνικής Επικράτειας,

επιτρέπει στους παρόχους να εισέλθουν στη λιανική αγορά χωρίς αναγκαστικά να επεκτείνουν το δίκτυο πρόσβασης ή κορμού τους με σκοπό να επιτύχουν πλήρη γεωγραφική κάλυψη της Ελληνικής επικράτειας. Η διαφοροποίηση των ρυθμιστικών υποχρεώσεων που αφορά την παροχή τερματικών τμημάτων ΜΓ χονδρικής με χωρητικότητες άνω των 4 Mbps στις περιοχές της Αθήνας και του Πειραιά δεν αναμένεται να δημιουργήσει πρόβλημα στους Εναλλακτικούς Παρόχους, δεδομένης της έντονης παρουσίας υποδομών τρίτων παρόχων στη συγκεκριμένη περιοχή, γεγονός που υπέδειξαν και οι πάροχοι σε σχετικό ερώτημα της ΕΕΤΤ μετά το πέρας της δημόσιας διαβούλευσης.

Βάσει των ανωτέρω, η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι η ρύθμιση των χονδρικών αγορών ΜΓ αρκεί από μόνη της να αντιμετωπίσει τα προβλήματα ανταγωνισμού στη σχετιζόμενη αγορά λιανικής. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ προτείνει την άρση των ρυθμιστικών υποχρεώσεων του ΟΤΕ σε επίπεδο λιανικής.

2.9.2 Η εφαρμογή της δοκιμασίας των τριών κριτηρίων στην αγορά ΜΓ λιανικής με χωρητικότητα έως και 2 Mbps

2.9.2.1 Πλαίσιο

Σύμφωνα με την αναθεωρημένη Σύσταση προβλέπεται ότι «Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει επίσης να υποβάλλουν στην τρικριτηριακή δοκιμασία τις αγορές που απαριθμούνται στα παραρτήματα της σύστασης 2003/311/ΕΚ της Επιτροπής και της σύστασης 2007/879/ΕΚ, και δεν περιλαμβάνονται πλέον στο παράρτημα της παρούσας σύστασης, εφόσον αυτές υπόκεινται επί του παρόντος σε ρύθμιση δεδομένων των εθνικών συνθηκών, ώστε να εκτιμούν αν, με βάση τις εθνικές συνθήκες, οι εν λόγω αγορές εξακολουθούν να επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση.».

Δεδομένου ότι η υπό ρύθμιση, με την ΑΠ ΕΕΤΤ 674/008/29.11.2012 αγορά μισθωμένων γραμμών λιανικής χαμηλής χωρητικότητας στην Ελλάδα δεν περιλαμβάνεται στην Αναθεωρημένη Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές του 2014, είναι αναγκαία η εφαρμογή της δοκιμασίας των τριών (3) κριτηρίων προκειμένου να κριθεί εάν οι ως άνω αγορές λιανικής εξακολουθούν να χρήζουν *ex ante* ρύθμισης, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες στην Ελλάδα.

Τα τρία κριτήρια εξετάζουν εάν:

1. Υπάρχουν υψηλοί και μη παροδικοί φραγμοί εισόδου στην υπό εξέταση αγορά
2. Η σχετική αγορά έχει τέτοια χαρακτηριστικά που δεν θα τείνει με την πάροδο του χρόνου προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, και
3. Το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν επαρκεί από μόνο του για να αντιμετωπίσει τις εκάστοτε αποτυχίες που εντοπίζονται στην αγορά αυτή.

Μια σχετική αγορά πρέπει να πληροί και τα τρία κριτήρια αθροιστικά προκειμένου να υπόκειται σε *ex ante* ρύθμιση. Η εξέταση των τριών κριτηρίων γίνεται λαμβάνοντας υπόψη τις ρυθμιστικές υποχρεώσεις που έχει προταθεί να επιβληθούν στις μισθωμένες γραμμές χονδρικής. Τυχόν αλλαγή στις ως άνω ρυθμιστικές υποχρεώσεις μπορεί να επηρεάσει την ανάλυση και τα συμπεράσματα της δοκιμασίας των τριών κριτηρίων.

2.9.2.2 Εξέταση της δοκιμασίας των τριών κριτηρίων

2.9.2.2.1 Ύπαρξη υψηλών και μη παροδικών φραγμών εισόδου και ανταγωνισμού

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εντοπίζει δύο κατηγορίες φραγμών εισόδου και ανταγωνισμού στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συγκεκριμένα: (α) διαρθρωτικούς φραγμούς, και (β) νομικούς ή ρυθμιστικούς φραγμούς. Ένας διαρθρωτικός φραγμός υφίσταται όταν το επίπεδο ζήτησης, το επίπεδο της τεχνολογίας και η διάρθρωση του σχετικού κόστους είναι τέτοια που δημιουργούν ασύμμετρες συνθήκες μεταξύ κοινοποιημένων φορέων και νεοεισερχόμενων, οι οποίες δυσχεραίνουν ή αποτρέπουν την αποτελεσματική είσοδο στην αγορά. Παραδείγματος χάριν, δύναται να θεωρηθεί ότι υπάρχουν υψηλοί διαρθρωτικοί φραγμοί εισόδου όταν η αγορά χαρακτηρίζεται από σημαντικές οικονομίες κλίμακος και σκοπού σε συνδυασμό με υψηλά μη ανακτήσιμα κόστη. Οι νομικοί ή ρυθμιστικοί φραγμοί δεν βασίζονται σε οικονομικές συνθήκες, αλλά προέρχονται από νομοθετικά, διοικητικά ή άλλα κρατικά μέτρα τα οποία επιδρούν άμεσα στις συνθήκες εισόδου ή/και στην τοποθέτηση των παρόχων στη σχετική αγορά. Η ΕΕΤΤ δεν γνωρίζει κάποιους νομικούς ή ρυθμιστικούς φραγμούς που λειτουργούν ως φραγμοί εισόδου στην αγορά μισθωμένων γραμμών λιανικής. Επομένως, η ΕΕΤΤ εστιάζει στους διαρθρωτικούς φραγμούς και αναλύει την ύπαρξη φραγμών εισόδου νεοεισερχόμενων παρόχων και φραγμών στη μεταστροφή λιανικών πελατών.

Οι οικονομίες κλίμακος και σκοπού στο επίπεδο χονδρικής ή λιανικής είναι δυνητικοί φραγμοί εισόδου στην αγορά λιανικής. Πράγματι, οι οικονομίες κλίμακας και σκοπού ενός καθετοποιημένου παρόχου που προσφέρει ευρεία γκάμα λιανικών και χονδρικών υπηρεσιών πάνω από ένα ηλεκτρονικό δίκτυο επικοινωνιών πλήρους γεωγραφικής κάλυψης, είναι τόσο σημαντικές, ώστε να αποτελούν μεγάλο πλεονέκτημα σε σχέση με τους ανταγωνιστές παρόχους.

Οι σχετικοί φραγμοί εισόδου ή/και επέκτασης που αντιμετωπίζει ένας νεοεισερχόμενος ή υφιστάμενος εναλλακτικός πάροχος σε επίπεδο λιανικής χαμηλώνουν από την επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων σε επίπεδο χονδρικής. Πράγματι, η υποχρέωση παροχής πρόσβασης στον κυρίαρχο φορέα δίνει τη δυνατότητα στους εναλλακτικούς παρόχους να εκμεταλλευτούν τις οικονομίες κλίμακας και σκοπού στη λιανική τους. Κατά συνέπεια, η χονδρική ρύθμιση καθιστά δυνατό τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στη λιανική.

Παράλληλα, η ανάπτυξη υποδομών δικτύου πρόσβασης από την πλευρά των εναλλακτικών παρόχων στο πλαίσιο δραστηριοποίησής τους σε άλλες αγορές, τους επιτρέπει να εκμεταλλευτούν τις οικονομίες σκοπού, επεκτείνοντας τη δραστηριοποίησή τους και στη λιανική αγορά ΜΓ χαμηλής χωρητικότητας.

Συμπεράσματα

Η ΕΕΤΤ υιοθετεί την αρχική άποψη ότι δεν υπάρχουν υψηλοί και μη παροδικοί φραγμοί εισόδου νεοεισερχόμενων παρόχων στην αγορά μισθωμένων γραμμών λιανικής χωρητικότητας έως και 2 Mbps.

2.9.2.2.2 Τάση προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό και ανεπάρκεια μόνου του δικαίου περί ανταγωνισμού

Δεδομένου του συμπεράσματος ότι οι φραγμοί εισόδου έχουν επαρκώς χαμηλώσει, παρέλκει η εξέταση του δεύτερου και του τρίτου κριτηρίου από την ΕΕΤΤ, αφού η *ex ante* ρύθμιση μιας αγοράς προϋποθέτει τη σωρευτική συνδρομή των τριών κριτηρίων.

2.9.2.2.3 Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ καταλήγει στο αρχικό συμπέρασμα ότι δεν πληρούνται αθροιστικά τα τρία κριτήρια για την αγορά μισθωμένων γραμμών λιανικής με χωρητικότητα μικρότερη ή ίση από 2 Mbps, δεδομένου του αρχικού συμπεράσματος ότι οι φραγμοί εισόδου έχουν χαμηλώσει σημαντικά εξαιτίας τόσο της ρύθμισης σε επίπεδο χονδρικής, όσο και της ανάπτυξης υποδομών από την πλευρά των εναλλακτικών παρόχων.

Συνεπώς, η ΕΕΤΤ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η λιανική αγορά μισθωμένων γραμμών δεν απαιτείται να εξακολουθήσει να υπόκειται σε *ex ante* ρύθμιση, δεδομένης της προτεινόμενης ρύθμισης στην ανάντη αγορά 4.

Εξάλλου και σύμφωνα με τη Σύσταση 2014 (ιδίως παρ. 18) «*Η επιβολή εκ των προτέρων ρύθμισης σε επίπεδο χονδρικής θα πρέπει να θεωρείται επαρκής για την αντιμετώπιση δυνητικών προβλημάτων ανταγωνισμού στην ή στις σχετικές κατάντη αγορές. Εκ των προτέρων ρύθμιση θα πρέπει να επιβάλλεται σε κατάντη αγορά μόνον εφόσον ο ανταγωνισμός σε αυτήν εξακολουθεί να παρουσιάζει σημαντική ισχύ στην αγορά, παρά την εκ των προτέρων ρύθμιση της σχετικής ανάντη αγοράς χονδρικής. Δεδομένης της προόδου που έχει σημειώσει ο ανταγωνισμός χάρη στη ρύθμιση, στην παρούσα σύσταση προσδιορίζονται μόνο σημαντικές αγορές σε επίπεδο χονδρικής. Κρίνεται ότι με τη ρύθμιση των αγορών αυτών είναι δυνατόν να αντιμετωπιστεί η απουσία πραγματικού ανταγωνισμού σε επίπεδο χονδρικής, η οποία, με τη σειρά της, αποτελεί το αίτιο των αδυναμιών που έχουν εντοπιστεί στις σχετικές αγορές λιανικής. Ωστόσο, εάν μια εθνική ρυθμιστική αρχή καταδείξει ότι οι παρεμβάσεις σε αγορά χονδρικής αποδείχθηκαν άκαρπες, η αντίστοιχη αγορά λιανικής ενδέχεται να επιδέχεται εκ των προτέρων ρύθμιση, υπό τον όρο ότι η εν λόγω αρχή έχει διαπιστώσει ότι πληρούνται τα τρία κριτήρια που ορίζει η παρούσα σύσταση.*»

Στο πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης υιοθετείται η θεώρηση ότι οι δυνητικές / πιθανολογούμενες αποτυχίες της αγοράς λιανικής ΜΓ, οι οποίες εντοπίζονται στο παρόν δύνανται να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά με την προτεινόμενη διατήρηση (κατόπιν τροποποιήσεων) της ρύθμισης σε επίπεδο των ανάντη αγορών χονδρικής.

Για τους ανωτέρω λόγους, προτείνεται η άρση της ρύθμισης της λιανικής αγοράς ΜΓ χαμηλής χωρητικότητας και η κατάργηση της ΑΠ ΕΕΤΤ 674/008/29.11.2012.

2.9.3 Άρση της ρύθμισης – Μεταβατικές διατάξεις

Η ΕΕΤΤ, στο πλαίσιο του προηγούμενου κύκλου ανάλυσης, είχε επιβάλει στον ΟΤΕ, ως παρόχου με ΣΙΑ στην αγορά λιανικών υπηρεσιών ΜΓ χωρητικότητας έως και 2 Mbps, υποχρεώσεις αμεροληψίας και διαφάνειας. Η ΕΕΤΤ προτείνει την άρση των συγκεκριμένων υποχρεώσεων άμεσα, με τη λήψη της τελικής απόφασης για την αγορά, δεδομένου ότι θεωρεί ότι η συγκεκριμένη ενέργεια δεν θα φέρει τους εναλλακτικούς παρόχους σε δυσμενή θέση έναντι του ΟΤΕ.

3. Παράρτημα 1 – Προσφορά Αναφοράς

Κατωτέρω αναφέρεται η λίστα με το ελάχιστο περιεχόμενο της Προσφοράς Αναφοράς του ΟΤΕ για υπηρεσίες ΜΓ χονδρικής.

I. Όροι πρόσβασης

1. Στοιχεία δικτύου στα οποία παρέχεται πρόσβαση, που καλύπτουν ιδίως τις ακόλουθες ΜΓ χονδρικής:
 - Αναλογικά τερματικά τμήματα (Αναλογικά κυκλώματα συνδεδεμένα από άκρο σε άκρο),
 - Τερματικά τμήματα,
 - Ζευκτικά τμήματα,
 - Συνδεδεμένα κυκλώματα (Τερματικά – Ζευκτικά με την ίδια χωρητικότητα),
 - Συνδεδεμένα Κυκλώματα Επέκτασης,
 - Συνδέσεις Μετάδοσης,
 - ΟΚΣΥΑ/ΣΥΜΕΦΣ,
 - Ψηφιακά Κυκλώματα Συνδεδεμένα από Άκρο σε Άκρο (Point-to-Point),
 - L2 WAP προϊόντα και
 - Υπηρεσίες συνεγκατάστασης
2. Πληροφορίες σχετικά με τις θέσεις και τις εξυπηρετούμενες περιοχές (γεωγραφικής ή/και ιεραρχικής φύσης) των κέντρων φυσικής πρόσβασης, συμπεριλαμβανομένων των όρων διαθεσιμότητας (γεωγραφική προσέγγιση σε συγκεκριμένη υποδομή δικτύου, τεχνικά ζητήματα που πρέπει να καλυφθούν, π.χ. από τους Εναλλακτικούς Παρόχους, όταν οι όροι διαθεσιμότητας διαφέρουν από τη μία κατηγορία ΜΓ χονδρικής στην άλλη).
3. Τεχνικοί όροι που συνδέονται με την πρόσβαση, συμπεριλαμβανομένων όρων διαμόρφωσης (τεχνικά ζητήματα που πρέπει να καλυφθούν για να διατεθούν υπηρεσίες ΜΓ χονδρικής σε συγκεκριμένες θέσεις).
4. Διαδικασίες παραγγελιοληψίας, μετάβασης, παροχής και αποκατάστασης βλαβών, περιορισμοί χρήσης.

II. Υπηρεσίες συνεγκατάστασης σχετικά με την πρόσβαση στα (1) - (3)

1. Επιλογές συνεγκατάστασης στα κέντρα που αναφέρονται υπό I. (συμπεριλαμβανομένης φυσικής συνεγκατάστασης, και, όπου είναι κατάλληλη, απομακρυσμένης και εικονικής συνεγκατάστασης).

2. Χαρακτηριστικά εξοπλισμού: περιορισμοί, εάν υπάρχουν, σχετικά με τον εξοπλισμό που είναι συνεγκατεστημένος.
3. Ζητήματα ασφάλειας: Μέτρα που επιβάλλονται από κοινοποιημένους φορείς για να διασφαλιστεί η ασφάλεια των θέσεων τους.
4. Όροι πρόσβασης για το προσωπικό των ανταγωνιστών.
5. Προδιαγραφές Ασφαλείας.
6. Κανόνες για την κατανομή του χώρου όταν ο χώρος συνεγκατάστασης είναι περιορισμένος.
7. Προϋποθέσεις για έλεγχο από τους δικαιούχους των χώρων στους οποίους διατίθεται συνεγκατάσταση ή των χώρων στους οποίους δεν παρέχεται λόγω έλλειψης χωρητικότητας.

III. Πληροφοριακά συστήματα

Οι όροι πρόσβασης στα λειτουργικά συστήματα υποστήριξης, στα πληροφοριακά συστήματα ή βάσεις δεδομένων του κοινοποιημένου φορέα για προ-παραγγελίες, παροχή, συντήρηση, αιτήματα αποκατάστασης βλαβών και τιμολόγηση.

IV. Όροι παροχής

1. Χρόνος απάντησης σε αιτήματα παροχής υπηρεσιών και ευκολιών, βασικές συμφωνίες επιπέδου υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένων παράδοσης και αποκατάστασης υπηρεσιών και προβλέψεων), αποκατάστασης βλαβών, διαδικασιών επιστροφής σε κανονικό επίπεδο υπηρεσίες και παράμετροι ποιότητας υπηρεσίας.
2. Τυπικοί όροι συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένης, όπου απαιτείται, αποζημίωσης σε περίπτωση μη τήρησης των προβλεπόμενων προθεσμιών.
3. Τρόποι τιμολόγησης για κάθε προαναφερόμενο χαρακτηριστικό, λειτουργία και ευκολία.

V. Δοκιμές

Περιγραφές διαδικασιών δοκιμών και χρονοδιαγράμματα.

